PROGRAMMABEGROTING 2027

De begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030

ZAAKNUMMER: 3890867
VERSIE: Raad
Datum: 5 november 2026

Alphen aan den Rijn

Inhoudsopgave

1 Begroting in één oogopslag 3

2 Inleiding 4

3 Financieel perspectief 10

4 Coalitieakkoord 2026-2030 'Samen groeien naar de toekomst' 21

5 Collegeprogramma 24

6 P1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling 33

7 P2 - Sociaal domein 58

8 P3 - Beheer openbare ruimte en vastgoed 64

9 P4 - Bestuur en organisatie 78

10 P5 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 91

11 Paragraaf Lokale heffingen 100

12 Paragraaf Weerstandsvermogen 108

13 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 117

14 Paragraaf Financiering 126

15 Paragraaf Bedrijfsvoering 132

16 Paragraaf Verbonden partijen 137

17 Paragraaf Grondbeleid 159

18 Paragraaf Openbaarheid 166

19 Paragraaf Subsidies 167

20 Financiële begroting 170

21 Overzicht van baten en lasten 173

22 Geprognosticeerde balans 183

23 Reserves en voorzieningen 185

24 Overzicht investeringen 192

25 Bijlage 1 Strategische bewegingen voor de komende jaren 194

26 Bijlage 2 Bijdragen programma's aan SDG's 195

27 Bijlage 3 Landelijke indicatoren 201

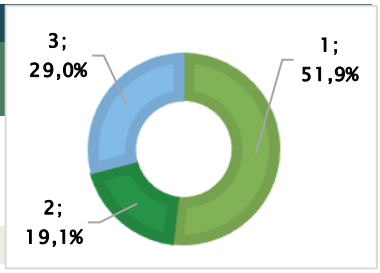
1 Begroting in één oogopslag

BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG

Gemeente Alphen aan den Rijn — alle onderdelen van dit werkboek in één overzicht

Jaartal	Inwoners (CBS:06/26)	Dorpen	Oppervlakte (km²)	Saldo
2027	118.005	8	126,3	–13,7 mln.

BATEN		
Categorie	Bedrag (mln. €)	Aandeel (%)
1. Algemene uitkering (het Rijk)	267,9	51,9%
2. Lokale heffingen*	98,5	19,1%
3. Overige inkomsten	149,9	29,0%
TOTAAL BATEN	**516,3**	**100,0%**

* waarvan lokale heffingen (mln. €)			
Onroerendezaakbelasting (OZB)	47,8	Grafrechten	1,6
Afvalstoffenheffing	18,2	Hondenbelasting	0,6
Rioolheffing	18,9	Overige heffingen	0,2
Leges en vergunningen	6,3	Totaal lokale heffingen	98,5
Parkeren	4,9		

LASTEN PER PROGRAMMA				
Programma	Bedrag (mln. €)	Aandeel (%)	Per inwoner (€)	Verdeling
1 – Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling	101,4	19,1%	860	19,1%
2 – Sociaal domein	180,9	34,1%	1.533	34,1%
3 – Beheer Openbare Ruimte en Vastgoed	111,7	21,1%	947	21,1%
4 – Bestuur en organisatie	78,0	14,7%	661	14,7%
5 – Algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien	8,4	1,6%	72	1,6%
Reserves	49,5	9,3%	420	9,3%
TOTAAL LASTEN	**530,0**	**100,0%**	**4.492**	

Saldo: tekort van 13,7 mln. te dekken uit de algemene reserve

waarvan structureel	–6,3 mln.
waarvan incidenteel	–7,4 mln.

WOONLASTEN (MEERPERSPOONS-) HUISHOUDEN MET GEMIDDELDE WOZ-WAARDE				
Heffing	2025 (€)	2026 (€)	2027 (€)	Verschil 2026–2027 (€)
Onroerendezaakbelasting (OZB)	485	566	613	47
Afvalstoffenheffing	347	364	387	23
Rioolheffing	326	349	366	17

2 Inleiding

Voor u ligt de Programmabegroting 2027. De eerste begroting van de nieuwe coalitie en gebaseerd op het coalitieakkoord 2026-2030 “Samen groeien naar de toekomst”. In juli 2026 is de kadernota 2027 vastgesteld. In de kadernota zijn de financiële kaders opgenomen, waarbinnen deze begroting is opgesteld. In het coalitieakkoord is een ambitie neergelegd die gaat over groeien, samenhang aanbrengen, het verbeteren van dienstverlening en over zaken afmaken. De ambities zijn verder uitgewerkt in het collegeprogramma. Hierover leest u in hoofdstuk 5 van deze begroting.

De financiële positie van Alphen aan den Rijn vraagt om hoopvol realisme en duidelijke keuzes. De groei naar 140.000 inwoners in 2040 biedt kansen. De groei vraagt ook forse investeringen in voorzieningen, infrastructuur, dienstverlening en leefkwaliteit. Hierdoor blijven financiële uitdagingen voor de komende jaren groot. Met deze begroting zetten we een belangrijke stap, maar zijn we er nog niet.

Alphen aan den Rijn kent een rijke geschiedenis als groeigemeente, die ook doorgezet zal worden naar de toekomst. Door de aanhoudende groei zijn infrastructurele voorzieningen tot stand gebracht in het kader van (en betaald uit) de ontwikkeling van voormalige nieuwbouwlocaties. Een deel van die infrastructuur komt nu aan het einde van de technische en economische levensduur. Dit vergt in de komende jaren forse vervangingsinvesteringen. Vervangingsinvesteringen die in Alphen vanwege de ‘slappe’ bodem ook duurder zijn dan elders. En ook in het sociale domein zijn er forse uitdagingen, waarbij er nog geen zicht is op een toereikende bekostiging vanuit het Rijk.

Richting de Kadernota 2028 brengen we daarom aanvullende maatregelen in beeld. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar onze ambities, de gemeentelijke taken, het voorzieningen- en investeringsniveau maar ook naar de mogelijkheden om middelen doelmatiger in te zetten. Zo werken we verder aan een duurzaam en structureel gezond financieel perspectief.

2.1 Programma-indeling herzien

De begroting heeft een herziene indeling gekregen. Dit is de eerste stap waarmee uw raad beter in staat is om keuzes te maken. U herkent de ambities uit het coalitieakkoord en heeft een helder beeld van de realisatie van deze ambities door de mijlpalen die we in deze begroting noemen. Hiermee voeren we de motie Begroting 2027 en verder uit.

Het coalitieakkoord is opgesteld voor vier jaar. Niet alle ambities zijn in het eerste jaar, in 2027, gerealiseerd. De mijlpalen laten zien wat de tussenresultaten zijn, die bijdragen aan de realisatie van de ambities. In deze begroting worden de mijlpalen uit het coalitieakkoord voor 2026 en 2027 genoemd.

We maken hierbij onderscheid tussen bestuurlijke thema's en going concern taken, alsmede tussen ontwikkelopgaven en beheer. Voorts wordt bij de bestuurlijke thema een integrale benaderingswijze nagestreefd, waardoor binnen programma 1 beleidsthema's uit zowel het fysieke- als het sociale domein geïntegreerd zijn. Dat betekent bijvoorbeeld dat programma 2 weliswaar de naam sociaal domein draagt, maar dat bepaalde overkoepelende ontwikkelopgaven uit het sociaal domein reeds in programma 1 zijn verwerkt. Dat geldt ook voor het fysieke domein.

Ook laten we u in deze begroting zien welke ambities bijdragen aan de relevante Global Goals. Hiermee geven we invulling aan eerdere raadsvragen en toezeggingen op dit onderwerp.

De begroting heeft ook een nieuwe indeling van de programma's gekregen met een evenwichtiger verdeling van het geld over de programma's. We geven u per programma inzicht in de baten en lasten per taakveld..

2.2 Ambities voor 2027

Aan de hand van bestuurlijke thema's noemen we de belangrijkste mijlpalen voor 2027. In de programma's leest u hier meer over.

Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling

Visie Alphen aan den Rijn in 2050
In 2027 stellen we een integrale Visie Alphen aan den Rijn 2050 op. We werken hiervoor verschillende scenario's uit en bieden uw raad de visie ter vaststelling aan. De groei van Alphen aan den Rijn vraagt ook een toekomstbestendige energievoorziening, economie en leefomgeving.

Fysieke energienetwerken
In 2027 leggen we hiervoor verschillende besluiten voor aan uw raad. Denk bijvoorbeeld aan de haalbaarheid van lokale aardwarmte en het warmteprogramma. Ook bereiden we besluiten voor over deelname van de gemeente in een op te richten warmtebedrijf.

Toekomstbestendige economie en landelijk gebied
Voor een toekomstbestendige economie en landelijk gebied bieden we de economische agenda 2027-2031 ter vaststelling aan. We herijken de marketingopdracht voor de profilering van Alphen aan den Rijn en leveren een advies op voor vitale dorpscentra. Uw raad neemt besluiten over de startnotitie arbeidsmigranten, de startnotitie regie op bodem & ondergrond en stelt het ecologisch programma vast. Ook besluit uw raad over de inrichting van het evenementenloket en de start van het netcongestieloket. Voor de verdere ontwikkeling van bedrijventerreinen bieden we het masterplan Barrepolder ter besluitvorming aan en starten we met de uitgifte van bedrijfskavels bij Hoorn-West.

Toekomstbestendige leefomgeving en gebiedsontwikkeling

De groei van de woningvoorraad vindt plaats in samenhang met verbetering van de woonomgeving en versterking van de mobiliteit. Uw raad stelt de mobiliteitsvisie vast. We starten met de concessie van de laadinfrastructuur en voeren de zero-emissiezone in. We blijven ons inzetten voor Beter bereikbaar Leiden/Utrecht (LUBB), geven uitvoering aan het programma fietshart en een vervolg aan de RIA projecten die we al hebben opgestart.

Uw raad ontvangt in 2027 meerdere beleidsvoorstellen die specifiek bijdragen aan het oplossen van knelpunten en het versnellen van de woningopgave. Een uitgebreide toelichting hierop vindt u in programma 1. Verder krijgt uw raad in 2027 verschillende besluiten voorgelegd ter voorbereiding op de ontwikkeling en realisatie van de Gnephoek, het gezond Stadshart en Rijnhaven.

Ook zal de Nota Grond(prijs)beleid 2026-2029 ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden. Deze Nota is een actualisatie van de Nota Grondbeleid 2020-2023 en de Nota Grondprijsbeleid 2019-2022, waarbij wordt aangesloten op actuele wet- en regelgeving. Deze Nota gaat in op de wijze waarop de gemeente grondbeleid voert. Hierbij is de huidige koers van het grondbeleid ongewijzigd en wordt ingezet op 'sturend grondbeleid', waarbij indien nodig actief grondbeleid wordt toegepast voor de verwezenlijking van ruimtelijke ambities. Bij grondtransacties staat de borging van marktconformiteit centraal.

Een goed functionerende ondergrond is de basis voor opgaven als wonen, mobiliteit en energie. In 2027/2028 werken we aan de startnotitie regie op bodem en onderhoud.

Gezonde en veilige leefomgeving

In 2027 stelt uw raad verschillende beleidsdocumenten vast, die bijdragen aan de realisatie van een gezonde en veilige leefomgeving. Voorbeelden zijn het gezondheidsbeleid, het nieuwe grondstoffenbeleid, het afvalpreventieplan, het ecologische programma en de uitvoeringsprogramma's voor een circulaire samenleving en voor duurzaamheidseducatie. Ook werken we aan een actieplan voor borging van toegankelijkheid in werkprocessen en stellen we de startnotities voor Spoorpark Hazerswoude Rijndijk en sociale veiligheid (veilig bewegen in de buitenruimte) op.

Beweging naar de sociale basis

We werken toe naar een sterke sociale basis en versterken de samenredzaamheid en veerkracht van onze samenleving. Onze inzet naar inwoners is daarbij gebaseerd op ontmoeten, ontwikkelen, ontspannen en ondersteunen. In 2027 starten we de uitvoering van de subsidieregeling versterken sociale basis, de businesscase sociale basis, de doorontwikkeling van het buurthuizenbeleid en herijken we het vrijwilligers beleid. Ook verkennen we de oprichting van een vitaliteitsbedrijf en werken we aan agenda's voor kunst en cultuur, regenboog, inclusie en anti-discriminatie en de regionale werkagenda AZWA (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord).

Arbeidsmarkt en onderwijs

De arbeidsmarkt van de toekomst vraagt om een goede aansluiting tussen onderwijs, werk en economie. Om dit te realiseren herijken we in 2027 de integrale human capital agenda en stellen we het programma WIL (Werken, Innoveren en Leren) op.

Sterke pedagogische basis

We willen bereiken dat onze kinderen en jeugdigen de kans krijgen om gezond, veilig en krachtig op te groeien. Hierbij staat de omgeving van het kind centraal. Hiervoor stellen we in 2027 het plan kinder- en jongerenparticipatie en de aanpak voor thuiszitters op.

Sociaal domein

We herijken jaarlijks de opdracht aan Oog voor Thuis waarmee we de hulp zo organiseren dat deze later ook nog werkt en betaalbaar blijft. Per 1 januari 2027 gaat de specialistische jeugdzorg over naar Service Organisatie Zorg (SOZ) en zorgen we voor een goede integratie van de hulp. In 2027 neemt uw raad een besluit over de invoering van de Alphen Pas. Ter versterking van de hulp aan onze inwoners en het betaalbaar houden van de hulp bieden we uw raad de startnotitie toekomstbestendige zorg en ondersteuning ter vaststelling aan. Ook werken we in 2027 aan het beleidsplan financieel fit en het plan toekomstig leerbedrijf.

Beheer openbare ruimte en vastgoed

De transitie naar ontwikkelend beheren van de openbare ruimte is afgerond. Daarmee zijn het onderhoud en de ruimtelijke opgaven beter op elkaar afgestemd. Met de verbeterde kwaliteit en actualiteit van de beheergegevens kunnen we beter plannen en sturen. We actualiseren de meerjarige beheer- en investeringslasten en verwerken deze in 2027 in de paragraaf kapitaalgoederen van 2028. Uw raad beslist in 2027 over het nieuwe grondstoffenbeleid, zodat we beter met ons afval en grondstoffen kunnen omgaan en de hoeveelheid restafval verminderen.

We investeren in voldoende en passende maatschappelijke voorzieningen voor onze groeiende gemeente. Hiervoor stelt uw raad in 2027 het meerjarenperspectief vastgoed vast. Ook werken we aan de startnotitie voor het masterplan onderwijs en stellen we het integraal huisvestingsplan onderwijs op. Op het gebied van sport leveren we drie kunstgrasvelden op voor meer speelcapaciteit bij drie voetbalverenigingen en dragen we bij aan de opzet van een vitaliteitsbedrijf en -centrum.

Bestuur en organisatie

Met de nieuwe opzet en indeling van de beleidsbegroting zetten we een eerste stap naar een beter leesbare begroting, die uw raad beter in staat stelt om keuzes te maken. In 2027 zetten we de vervolgstappen door samen met uw raad in gesprek te gaan over passende beleidsindicatoren 2026-2030. Deze indicatoren nemen we op in de begroting 2028. Voor het realiseren van een solide financiële positie gaan we in gesprek met de auditcommissie. Uw raad stelt in 2027 het nieuwe strategisch financieel beleid vast.

We investeren in digitaliseren. Niet als doel op zich, maar ter ondersteuning van betere dienstverlening, een meer slagvaardige uitvoering en goede onderbouwing van bestuurlijke keuzes. We verbreden het datagedreven werken naar meerdere domeinen.

We werken aan een robuuste organisatie en zorgen voor voldoende capaciteit en uitvoeringskracht van de primaire dienstverlening. Voor betrouwbare informatievoorziening vervangen we in 2027 onze website en gaan we "omnichannel" werken: een oplossing waarbij we de informatie op de website kunnen (her)gebruiken in alle digitale en fysieke kanalen. Ook starten we in 2027 met een nieuw klantcontactsysteem, voor een beter integraal klantbeeld en meer proactief werken. Op het gebied van gebiedsgericht werken professionaliseren we de bewoners overleggen en starten we met het inrichten van datadashboards voor de gebieden.

Tot slot

In deze inleiding noemen we alleen de belangrijkste punten. We nodigen u van harte uit om meer over alle plannen, keuzes en cijfers te lezen in de programma's en paragrafen van deze begroting. We wensen u veel leesplezier met deze nieuwe begroting.

2.3 Leeswijzer

De begroting 2027 kent een nieuwe opzet en programma-indeling. Begonnen wordt in hoofdstuk 4 met een overzicht van onder andere:

- De belangrijkste uitgangspunten van het coalitieakkoord 2026-2030 'Samen groeien naar de toekomst';
- De vertaling van de uitgangspunten van het coalitieakkoord in de begroting 2027. Bijzondere aandacht schenken we aan de wijze waarop de beleidsdoelstellingen vertaald worden in maatschappelijke effecten. Deze nagestreefde maatschappelijke effecten geven antwoord op de eerste W(at)- vraag: wat willen we bereiken? Aan de hand van mijlpalen maken we inzichtelijk of de gemeente op koers ligt om deze effecten te behalen. Om het maatschappelijk effect te realiseren zijn concrete activiteiten en prestaties nodig. Dat is de tweede W-vraag: wat gaan we daarvoor doen?

De begroting 2027 kent ook een nieuwe programma-indeling. De beleidsbegroting is ingedeeld in de volgende programma's:

- **P1 Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling**: in dit programma is de groei- en ontwikkelopgave opgenomen. Bestuurlijke thema's en activiteiten volgend uit onder meer de Omgevingsvisie 'Groene Hart met Lef', RE-koers, de Sociale visie en het Integraal veiligheidsbeleid zijn in onderlinge samenhang uitgewerkt.
- **P2 Sociaal domein**: Actuele ontwikkelingen en de uitvoering van medebewindstaken in het sociaal domein en eigen beleid zoals minimabeleid zijn in dit programma opgenomen.
- **P3 Beheer openbare ruimte en vastgoed**: Beheer en uitvoering openbare ruimte en vastgoed (groot onderhoud, vervanging, afval, riolering e.d.) zijn in dit programma opgenomen.

- **P4 Bestuur en organisatie**: Bestuur, dienstverlening, organisatie (incl. overhead) en de digitalisering zijn in dit programma opgenomen. Deze onderdelen zijn randvoorwaardelijk om de ambities uit de andere programma's te realiseren.
- **P5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**: In dit programma zijn vooral de algemene dekkingsmiddelen (gemeentefonds, gemeentelijke belastingen), treasury en de post onvoorzien opgenomen.

Deze programma's worden allemaal in afzonderlijke hoofdstukken behandeld in de begroting. Ten slotte zijn ook de wettelijk voorgeschreven paragrafen opgenomen in de begroting.

In de Programmabegroting is focus aangebracht in de invulling van de financiële onderdelen in het programmaplan: alleen baten en lasten van het begrotingsjaar worden opgenomen waarbij zichtbaar wordt gemaakt welke veranderingen ('nieuw beleid') in de ramingen zijn doorgevoerd ten opzichte van eerder vastgesteld ('bestaand') beleid. Hiermee kan de raad zijn autorisatiefunctie van de begroting optimaal invullen. Het Meerjarenperspectief en de vergelijkende cijfers met de twee voorgaande jaren zijn opgenomen en toegelicht in het onderdeel Financiële begroting.

3 Financieel perspectief

3.1 Inleiding

Er is hard gewerkt aan het opstellen van de Begroting 2027 en de daarin opgenomen meerjarenraming 2028-2030. De voorwaarde voor regulier (repressief) toezicht van de financieel toezichthouder (provincie Zuid-Holland) is dat de begroting voor de jaren 2029 en 2030 realistisch en structureel in evenwicht (oftewel sluitend) is. Dit is de eerste begroting van de nieuwe coalitie en is gebaseerd op het Coalitieakkoord 2026-2030 "Samen groeien naar de toekomst". In de Kadernota 2027 (door de raad in juli vastgesteld) zijn financiële kaders voor het opstellen van de Begroting 2027 opgenomen. Het college beschouwt deze begroting echter niet als het eindpunt van de financiële opgave. Richting de Kadernota 2028 wordt een bredere afweging voorbereid en worden aanvullende maatregelen in beeld gebracht. Daarbij wordt gekeken naar zowel baten als lasten, de omvang en fasering van investeringen, de gemeentelijke taken en ambities en mogelijkheden voor een doelmatiger inzet van bestaande middelen. Uitgangspunt is dat keuzes structureel bijdragen aan een (financieel) gezonde en toekomstbestendige gemeente, waar gelijktijdig geïnvesteerd kan worden in de bestaande stad en dorpen maar ook in de nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

3.2 Samenvatting begroting 2027-2030

Hieronder is allereerst een samenvattende tabel opgenomen. De constatering is dat bij de doorrekening een structureel resultaat van € 1,8 miljoen (positief) ontstaat in 2029 en € 5,0 miljoen (positief) in 2030. De begroting 2027-2030 is dus structureel sluitend en voldoet aan de voorwaarde voor regulier (repressief) toezicht van de financieel toezichthouder.

Begrotingssaldo 2027-2030

CAT	OMSCHRIJVING	2027	2028	2029	2030
	Structureel	-10.161	-5.677	-3.563	-2.007
	Incidenteel	-5.574	-5.448	-4.223	-4.223
A.	**KADERNOTA 2027-2030**	**-15.735**	**-11.125**	**-7.786**	**-6.231**
B.	GEMEENTEFONDS	7.970	3.481	-1.468	1.963
C.	AUTONOME ONTWIKKELINGEN	1.049	1.199	1.216	1.266
D.	ONONTKOOMBARE ONTWIKKELINGEN	-13.466	-10.442	-1.725	-2.906
E.	BELEIDSWENSEN	-850	-800	-125	-125
F.	DEKKINGSMOGELIJKHEDEN	1.206	2.552	2.841	3.308
G.	TECHNISCHE MUTATIES	4.326	1.518	657	-450
	Structureel	-8.114	-6.222	-3.345	-372
	Incidenteel	-7.386	-7.395	-3.045	-2.802
	OZB (extra verhoging)	1.811	3.892	5.168	5.394
	Structureel	-6.303	-2.330	1.823	5.022
	Incidenteel	-7.386	-7.395	-3.045	-2.802
H.	**PROGRAMMABEGROTING 2027-2030**	**-13.689**	**-9.725**	**-1.222**	**2.220**

Bedragen x € 1.000

3.3 Kadernota 2027

In de Kadernota 2027 is er voor gekozen om geen nieuw beleid en/of een uitbreiding van bestaand beleid op te nemen. Het ging uitsluitend om de lasten die hoogst noodzakelijk en onvermijdbaar waren. Het betreft alleen aanpassingen voor prijsstijgingen, externe ontwikkelingen (bijvoorbeeld voortvloeiend uit regelgeving), groei van de bevolkging of achterstanden in de uitvoering. Na de mutaties van het gemeentefonds, autonome, onontkoombare ontwikkelingen en kapitaallasten uit investeringen zag het saldo van de Kadernota 2027 er als volgt uit:

KADERNOTA	2027	2028	2029	2030
A. KADERNOTA 2027				
Structureel	-10.161	-5.677	-3.563	-2.007
Incidenteel	-5.574	-5.448	-4.223	-4.223
A. KADERNOTA 2027	**-15.735**	**-11.125**	**-7.786**	**-6.230**

Bedragen x € 1.000

Van belang om op te merken is dat het budgettaire beeld in de Kadernota 2027 aanzienlijk slechter was, dan de ramingen die opgenomen waren in de primitieve begroting 2026. Ging de primitieve begroting (2026-2029) nog uit van een structureel positief resultaat van circa € 4,7 miljoen in de jaarschijf 2029, in de Kadernota 2027 is deze jaarschijf omgeslagen naar een structureel tekort van circa € 3,6 miljoen. We zien ook dat de nieuwe jaarschijf 2030 die erbij is gekomen, een structureel tekort laat zien van circa € 2,0 miljoen. In de Kadernota die recent (9 juli 2026) door de raad is vastgesteld, zijn de mutaties die tot structurele tekorten hebben geleid nader toegelicht. In de volgende paragraaf worden de structurele mutaties na de vaststelling van de Kadernota 2027 toegelicht. Deze mutaties zijn verwerkt in de Programmabegroting 2027.

3.4 Structurele mutaties na Kadernota 2027

Hieronder staan de mutaties en de toelichting op deze mutaties voor de Programmabegroting 2027 na de vaststelling van de Kadernota 2027.

Toelichting op de structurele mutaties na Kadernota 2027

B. Gemeentefonds

Het effect van de Meicirculaire 2026 voor Gemeente Alphen aan den Rijn is berekend op basis van de geactualiseerde maatstaven. Dit betekent een bijstelling van de aantallen op basis van bijvoorbeeld het aantal inwoners. De uitkomst is via een separaat besluit aangeboden voor besluitvorming en in juli vastgesteld door het college. De uiteindelijke verwerking van de mutaties uit de Meicirculaire vindt plaats in de begroting 2027.

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
B. GEMEENTEFONDS				
Meicirculaire 2026	8.470	4.917	-339	3.630
Aanpassing stelpost BCF	-500	-500	-500	-500
Prijsontwikkeling 2027 e.v. naar stelpost loon- en prijsstijgingen	0	-936	-629	-1.167
B. GEMEENTEFONDS	**7.970**	**3.481**	**-1.469**	**1.963**

Bedragen x € 1.000

Toelichting Gemeentefonds

- Het effect van de Meicirculaire 2026 voor Gemeente Alphen aan den Rijn is bruto opgenomen in overeenstemming met besluitformulier college d.d. 7 juli 2026. Dit betekent exclusief de taakmutaties die apart zijn opgenomen bij het onderdeel onontkoombare ontwikkelingen en waar gericht een besluit over moet worden genomen. Zie ook de financiële spelregels uit het coalitieakkoord: taak- en overige mutaties worden niet meer automatisch als één op één budget voor hetzelfde bedrag voor de taak geraamd. In de integrale afweging beoordelen we op grond van eigen beleid of we de betreffende taak al op een adequaat niveau uitvoeren en of daarvoor al (toereikend) budget beschikbaar is gesteld;
- De aanpassing van de stelpost BCF is ook opgenomen in overeenstemming met besluitformulier college dd. 7 juli 2026;
- De prijsontwikkeling 2028 en verder (verschil met Septembercirculaire 2025) is geraamd op de stelpost betaalbaarheid.

C. Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn de verwachte kostenstijgingen als gevolg van aanpassingen in prijzen en aantallen (P en Q). Ook is nieuwe wet- en regelgeving van belang. De gemeente Alphen aan den Rijn heeft hier (zoals bij de inflatie) weinig tot geen invloed op.

De autonome ontwikkelingen zijn meegenomen in de Kadernota 2027 voor zover deze toen bekend waren op basis van de indexcijfers. In de onderstaande tabel zijn de bijstellingen opgenomen als gevolg van de laatst bekende indexcijfers (CEP 2026). Dit heeft een positieve bijstelling van het onderdeel autonome ontwikkelingen tot gevolg. Dit is voornamelijk terug te zien bij de post: verwachte CAO-verhoging op de loonsom, in de Kadernota 2027 was gerekend met 5,1% (CEP 2025), op basis van de CEP 2026 indexcijfers is dit 4,2% geworden.

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
C. AUTONOME ONTWIKKELINGEN - naar prijspeil 2027				
OZB-indexeringen incl. areaaluitbreiding	15	169	193	268
Verwachte CAO-verhoging op loonsom	882	887	887	887
Prijsindexering prijsgevoelige materiële budgetten	152	143	143	143
Loon-/prijsindexering subsidies	15	15	15	15

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
Subsidies	-15	-15	-22	-47
C. AUTONOME ONTWIKKELINGEN	**1.049**	**1.199**	**1.216**	**1.266**

Bedragen x € 1.000

Toelichting autonome ontwikkelingen

- Indexeringen voor de OZB en CAO uit de Kadernota 2027 op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2025 (Septembercirculaire 2025) is aangepast naar indexeringen op grond van het CEP 2026 (Meicirculaire 2026);
- Aanpassing prijsindexering materiële budgetten past binnen de ruimte Kadernota 2027;
- Aanpassing prijsindexering subsidie past niet (meer) binnen de ruimte uit de Kadernota 2027 en is hiervoor gecorrigeerd.

D. Onontkoombare ontwikkelingen

Net als bij de autonome ontwikkelingen heeft de gemeente ook geen of beperkte beïnvloedingsmogelijkheden op de onontkoombare ontwikkelingen. Bij onontkoombare beslissingen gaat het bijvoorbeeld om de overdracht van taken aan andere organisaties, waarbij de wettelijke context daartoe stimuleert of verplicht Denk bijvoorbeeld aan de overgang van taken (jeugd) naar de SOZ.

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
D. ONONTKOOMBARE ONTWIKKELINGEN				
Actualiseren raming Jeugdzorg (volume ontwikkeling/SOZ)				
- Specialistische jeugdzorg	-1.502	-3.389	-1.917	-2.504
- Overgang taken naar SOZ	-1.169	-1.169	-1.169	-1.169
Tom in de buurt	-1.048	-1.563	-2.225	-2.892
Taakmutaties Meicirculaire 2026	-6.185	-881	4.509	4.582
Invlechten BVO in gemeentelijke begroting	-862	-740	-923	-923
Inzicht in evenwicht formatie (IEF)				
- Totale omzetting	-6.153	-6.091	-6.610	-6.610
- Dekking verlaging inhuurbudget	1.350	1.350	1.350	1.350
- Dekking verlaging materiële budgetten	4.803	4.741	5.260	5.260
Organisatiebudget	-2.700	-2.700	0	0
D. ONONTKOOMBARE ONTWIKKELINGEN	**-13.466**	**-10.442**	**-1.725**	**-2.906**

Bedragen x € 1.000

Toelichting onontkoombare ontwikkelingen

- Op basis van het onderzoek naar de kosten voor Specialistische jeugdzorg 2025 (jaarrekening 2025) is er een nieuwe prognose gemaakt van de meerjarige ontwikkeling van de lasten;
- De bedragen van Tom in de buurt zijn gecorrigeerd naar prijspeil 2027 in alle jaren;

- Voor 2026 was de invlechting van de BVO nog niet in de gemeentelijke begroting en in de Kadernota 2027 verwerkt;
- In het kader van IEF vindt een budgettair neutrale "schuif" plaats, met als doel om de vaste formatie uit te breiden en tegelijkertijd de externe inhuur te beperken. Dat laatste gebeurt door allereerst het budget voor externe inhuur te verlagen. Daarnaast vindt er ook veel inhuur plaats ten laste van materiële budgetten. Daarom worden deze ook structureel verlaagd. Bovenop de ontwikkeling die al in gang gezet was om vast personeel in te zetten in plaats van in te huren, worden 33 fte ingezet voor het ledigen van de ergste personele noden in de nabije toekomst;
- Er wordt voor een periode van twee jaar een incidenteel organisatiebudget van € 2,7 miljoen per jaar beschikbaar gesteld. Het verstevigen van de organisatie kent drie hoofdpijlers:
  - ✓ het investeren in medewerkers door opleidingen;
  - ✓ het verstevigen van het procesmanagement;
  - ✓ Impuls voor Public Affairs.

Opleidingen

Momenteel zijn er medewerkers die niet de wettelijk voorgeschreven opleidingen kunnen volgen, omdat de financiële middelen daarvoor ontbreken. Meer in algemene zin geldt dat sinds vele jaren het opleidingsbudget in Alphen aan den Rijn niet is aangepast. Het A&O fonds Gemeenten hanteert voor het opleidingsbudget een bandbreedte tussen de 1,5% en 2% van de loonsom. In de gemeente Alphen aan den Rijn ligt dit percentage momenteel op 1,1%, waarbij de trend dalende is. Het incidentele organisatiebudget wordt onder meer ingezet voor het oplossen van de grootste knelpunten en het weer op peil brengen van het opleidingsbudget. Na afloop van de genoemde twee jaar zal een analyse worden gemaakt van hetgeen structureel noodzakelijk is op dit vlak.

Procesmanagement

Om onze maatschappelijke opgaven effectief te realiseren en een betrouwbare partner te zijn voor onze inwoners, bouwen we continu aan een wendbare, efficiënte en data-gestuurde organisatie. In de komende twee jaar zetten we versneld in op de verdere professionalisering van onze interne bedrijfsvoering. We geven met dit budget een impuls voor de volgende onderwerpen:

- **Procesmanagement (Overzicht):** We vergroten de grip op onze dienstverlening door bedrijfsprocessen eenduidig in kaart te brengen. Het doel is de vastlegging van hoe we (willen) werken, waardoor we de continuïteit en uniformiteit van onze processen kunnen garanderen.
- **Architectuurmanagement (Samenhang en Kwaliteit):** We borgen dat onze informatievoorziening en processen aansluiten bij de landelijke standaarden en wetgeving.
- **Datagedreven sturing (Inzicht):** We transformeren data naar bruikbare sturingsinformatie. Door helder inzicht te creëren in hoe we presteren, kunnen we tijdig bijsturen op maatschappelijke effecten, budgetten en doorlooptijden.

- **Continuous improvement (Sturen en Verbeteren):** Op basis van feiten en analyses optimaliseren we de efficiëntie en kwaliteit van onze organisatie. De gemeente stuurt systematisch op het verhogen van de maatschappelijke waarde, de kwaliteit van de dienstverlening en de efficiëntie van de inzet van publieke middelen. Dit gebeurt niet op basis van aannames, maar de feiten moeten leidend zijn.

Public Affairs

Van het totale incidentele budget van € 2,7 miljoen is € 200.000 geraamd voor een impuls voor de Public Affairs. Binnen de gemeente Alphen aan den Rijn fungeert Public Affairs (PA) als de verbinding tussen het lokale bestuur en de buitenwereld. Waar PA zich traditioneel richt op het beïnvloeden van beleid en politieke besluitvorming (lobbyen), verschuift de focus bij onze gemeenten naar het signaleren, binnenhalen en optimaal benutten van externe financiële middelen. De algehele PA-strategie van onze gemeente rust op enkele pijlers, die allemaal direct of indirect bijdragen aan het succesvol werven van fondsen:

- **Monitoring:** Het vroegtijdig signaleren van nieuwe wetgeving, politieke trends en aankomende subsidieregelingen in Den Haag of Brussel.
- **Belangenbehartiging:** Het positioneren van de gemeente als dé logische partner voor pilots, rijks-initiatieven of Europese projecten.
- **Netwerkvorming:** Het bouwen van coalities met andere gemeenten, provincies, kennisinstituten en maatschappelijke organisaties om samen sterker te staan.

E. Beleidswensen

In de begroting 2027 komen ook (nieuwe) beleidswensen aan de orde.

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
E. BELEIDWENSEN				
Oprichting stichting Alphen 2050	-100	-50	0	0
Taskforce woningbouw	-350	-350	0	0
Warmtebedrijf (storting aandelenkapitaal)	0	0	-125	-125
1,5 uur gratis parkeren: doorzetten	-800	-800	-800	-800
1,5 uur gratis parkeren: maatregelen	400	400	400	400
1,5 uur gratis parkeren: extra bijdrage BIZ	0	0	400	400
E. BELEIDWENSEN	**-850**	**-800**	**-125**	**-125**

Bedragen x € 1.000

Toelichting beleidswensen

Hieronder wordt per onderwerp een korte toelichting gegeven op de beleidswensen.

Stichting Alphen 2050

Op 9 juli 2026 is de raad in meerderheid akkoord gegaan met de oprichting van de stichting Alphen 2050. In het raadsbesluit zijn de financiële gevolgen als volgt verwoord: “Het budget voor uitvoering van de opdracht aan de stichting wordt vooralsnog becijferd op € 200.000 in

totaal voor 2026, 2027 en 2028. De kosten voor 2026 worden verwerkt in de Najaarsnota 2026 en bij begroting 2027 vindt integrale afweging plaats."

Taskforce woningbouw:
Voor het versnellen van de woningbouw in Alphen aan den Rijn is er incidenteel voor de jaren 2027 en 2028 budget nodig voor extra capaciteit voor deze taskforce.

Warmtebedrijf oprichting:
De oprichting van een warmtebedrijf vergt een storting in het eigen vermogen. De financiering van deze deelneming geeft in de begroting van de gemeente een rentelast. Het warmtebedrijf keert geen dividend uit, omdat het resultaat nodig is voor de financiering van toekomstige investeringen door het warmtebedrijf.

1,5 uur gratis parkeren:
De voortzetting van de 1,5 uur gratis parkeren staat in het Coalitieakkoord 2026-2030 'Samen groeien naar de toekomst', maar hiervoor is geen structurele dekking voorzien in de Begroting 2026. Eerder is doorgerekend dat er € 787.000 benodigd was (afgerond € 800.000) en was voorgesteld om voor € 387.000 (afgerond (€ 400.000) aan maatregelen te treffen, waaronder het fiscaliseren van blauwe zones en mogelijke uitbreiding betaald parkeren. Dit bedrag staat onder maatregelen parkeren in de tabel. In het coalitieakkoord is tevens het volgende aangegeven: "Continueren we het 1,5 uur gratis parkeren, onder voorwaarde dat de ondernemers in het centrum hieraan een significante bijdrage gaan leveren. Dit doen we omdat we zien dat dit een positief effect heeft op het aantal bezoeken aan het centrum en het verlichten van de parkeerdruk in de omgeving."

Overige beleidswensen
- Groeistrategie (startnotitie - dekking binnen programma 1);
- Risicovoorziening Leiden-Utrecht Beter Bereikbaar (LUBB). Vooralsnog geen structurele lasten. In MIPWI meenemen, dekking uit de reserves.
- Vaststellen programmaplan Gezond Ridderveld: De uitvoering is afhankelijk van de integrale afweging in de Kadernota 2028 en de daarbij beschikbaar gestelde financiële middelen.

F. Dekkingsmogelijkheden

Voor het sluitend maken van de meerjarenbegroting zijn ook (extra) dekkingsmiddelen vereist.

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
F. DEKKINGSMOGELIJKHEDEN				
Vrijval stelpost omgevingsvergunning	1.000	1.000	1.000	1.000
Indexering OZB (gemiddelde loonvoet en IMOC)	281	472	701	922
Niet inzetten taakmutaties GF	1.384	1.078	1.048	1.198
Temporiseren investeringen	440	1.896	1.896	1.896
Minder dekking uit reserve kapitaallasten	-1.898	-1.893	-1.803	-1.707
F. DEKKINGSMOGELIJKHEDEN	**1.207**	**2.553**	**2.842**	**3.309**

Bedragen x € 1.000

Toelichting dekkingsmogelijkheden

Ook voor de belangrijkste posten is voor de dekkingsmogelijkheden een toelichting opgenomen.

Vrijval stelpost omgevingsvergunning

Het betreft hier de opgenomen stelpost voor de bijstelling van de inkomsten bouwleges.

Indexeren OZB:

Er wordt voor de indexering van de OZB niet uitgegaan van het prijspeil voor het bruto binnenlands product zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan. Ervaringen wijzen uit dat de feitelijke inflatie de afgelopen jaren hoger is dan geraamd. Er wordt nu uitgegaan van een gewogen gemiddelde en in de voorliggende cijfers is een indexering toegepast op grond van de gemiddelde loonvoet en de Prijsindex Materiele Overheidsconsumptie (IMOC). Dit zal naar verwachting een betere benadering opleveren van de feitelijke inflatie.

Niet inzetten taakmutaties gemeentefonds

In het coalitieakkoord is de volgende passage opgenomen:

“Gemeentefonds (taak- en overige mutaties): ingeval van (extra) toegekende algemene middelen wordt niet automatisch één op één budget voor hetzelfde bedrag voor de taak geraamd. In de integrale afweging beoordelen we of we op grond van eigen beleid de betreffende taak al uitvoeren en of daarvoor al (toereikend) budget beschikbaar is gesteld.”

De taakmutaties uit de Septembercirculaire 2025 (Kadernota 2027) en de Meicirculaire 2026 (Begroting 2027) worden ingezet voor de verbetering van het begrotingssaldo, met uitzondering van de middelen die gemoeid zijn met:

- De Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) CDOKE 2027;
- Het uitstel abonnementstarief 2027;
- De huishoudelijke hulp uit de WMO (inclusief vangnet).

Temporiseren investeringsplanning

In de Begrotingscirculaire 2027 van de provincie Zuid-Holland is aangegeven dat een algemene stelpost onderuitputting, niet past binnen de uitgangspunten van het realistisch ramen en daarom niet is toegestaan. Er wordt wel de mogelijkheid aangegeven van een specifieke stelpost, waarbij met name verwezen wordt naar de (onderuitputting op kapitaaluitgaven). Een berekening voor de Gemeente Alphen aan den Rijn laat zien dat er vooral binnen de investeringen in de openbare ruimte, sprake is van een investeringsplanning die in de begroting hoger wordt ingeschat dan in de werkelijkheid gerealiseerd kan worden. De stelpost voor deze onderuitputting vormt in zekere zin ook een correctie op de raming, in de zin dat het niet realistisch is om te verwachten dat gegeven de beschikbare capaciteit alle investeringen binnen het tijdsbestek alsnog kunnen plaatsvinden.

Minder dekking uit reserve kapitaallasten

In de Begroting 2026 is een deel van de reserve voor de dekking van kapitaallasten toegevoegd aan de algemene reserve. Het doel hiervan is om de algemene reserve en daarmee ook het weerstandsvermogen weer verder op peil te brengen. Bij een jaarbedrag aan afschrijvingen van gemiddeld € 1,8 miljoen is er eenmalig een extra bedrag voor de algemene reserve van circa € 35,8 miljoen gerealiseerd. Dit betekent wel dat er jaarlijks structureel gemiddeld € 1,8 miljoen minder beschikbaar is uit de reserves voor de structurele kapitaallasten. Hiermee is ook rekening gehouden bij de berekening van de hoogte van het structureel begrotingsresultaat.

G. Technische mutaties

Bij het opstellen van de Begroting 2027 zijn er wijzigingen (hierna technische mutaties genoemd) zonder beleidsmatige consequenties gedaan die voortvloeien uit bestaand beleid of administratieve aanpassingen. Dit heeft te maken met o.a. herverdeling of bijstelling van bestaande budgetten zoals de overboekingen tussen posten of bijstellingen van ramingen om technische redenen.

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
G. TECHNISCHE MUTATIES				
Diverse technische mutaties	4.326	1.518	657	-450
G. TECHNISCHE MUTATIES	**4.326**	**1.518**	**657**	**-450**

Bedragen x € 1.000

Toelichting technische mutaties

Technische mutaties zijn aanpassingen in de begroting die niet voortkomen uit nieuw beleid. We rekenen bijvoorbeeld de kapitaallasten opnieuw door. Dat zijn de afschrijvingen en de rente op onze investeringen. Ook werken we de renteomslag bij. Hiermee verdelen we de rente over de taken van de gemeente. Verder rekenen we de directe en indirecte kosten toe aan de

kostendekkende exploitaties (KDE). Inwoners betalen de kosten van deze taken via tarieven, zoals bij afval en riolering.

Deze cijfers zijn elk jaar anders, mede door verschuivingen bij investeringen ten opzichte van de vastgestelde plannen. Die veranderingen werken door in de reserves en voorzieningen. De mutaties daarvan moeten daarom kloppen met de nieuwe cijfers. Hetzelfde geldt voor de financieringsrente, de rente die we betalen over geleend geld. Ook die verandert zonder dat wij daar een keuze in maken.

Zonder een verhoging van de OZB voldoen we niet aan de voorwaarde voor regulier (repressief) toezicht van de financieel toezichthouder. De begroting voor 2029 en 2030 is niet sluitend (niet in evenwicht).

Begrotingssaldo 2027-2030

CAT	OMSCHRIJVING	2027	2028	2029	2030
	Structureel	-10.161	-5.677	-3.563	-2.007
	Incidenteel	-5.574	-5.448	-4.223	-4.223
A.	**KADERNOTA 2027-2030**	**-15.735**	**-11.125**	**-7.786**	**-6.231**
B.	GEMEENTEFONDS	7.970	3.481	-1.468	1.963
C.	AUTONOME ONTWIKKELINGEN	1.049	1.199	1.216	1.266
D.	ONONTKOOMBARE ONTWIKKELINGEN	-13.466	-10.442	-1.725	-2.906
E.	BELEIDSWENSEN	-850	-800	-125	-125
F.	DEKKINGSMOGELIJKHEDEN	1.206	2.552	2.841	3.308
G.	TECHNISCHE MUTATIES	4.326	1.518	657	-450
	Structureel	-8.113	-6.222	-3.345	-372
	Incidenteel	-7.386	-7.395	-3.045	-2.802
H.	**PROGRAMMABEGROTING 2027-2030**	**-15.500**	**-13.617**	**-6.390**	**-3.174**

Bedragen x € 1.000

3.5 Begroting 2027-2030 extra OZB-verhoging

Om te komen tot een structureel sluitende begrotingssaldo in de jaarschijven 2029 en 2030 is de OZB extra verhoogd (jaarlijks inflatie plus 4% in 2027| +4% in 2028| +2% in 2029. Hieronder staat een overzicht van deze verhogingen:

BEGROTING 2027-2030	2027	2028	2029	2030
G. DEKKINGSMOGELIJKHEDEN OZB				
OZB (extra verhoging boven op de jaarlijks inflatie)	**1.811**	**3.892**	**5.168**	**5.394**

Bedragen x € 1.000

Door de verhoging van de OZB ziet het begrotingssaldo 2027-2030 er als volgt uit:

Begrotingssaldo 2027-2030

CAT	OMSCHRIJVING	2027	2028	2029	2030
	Structureel	-10.161	-5.677	-3.563	-2.007
	Incidenteel	-5.574	-5.448	-4.223	-4.223
A.	**KADERNOTA 2027-2030**	**-15.735**	**-11.125**	**-7.786**	**-6.231**
B.	GEMEENTEFONDS	7.970	3.481	-1.468	1.963
C.	AUTONOME ONTWIKKELINGEN	1.049	1.199	1.216	1.266
D.	ONONTKOOMBARE ONTWIKKELINGEN	-13.466	-10.442	-1.725	-2.906
E.	BELEIDSWENSEN	-850	-800	-125	-125
F.	DEKKINGSMOGELIJKHEDEN	1.206	2.552	2.841	3.308
G.	TECHNISCHE MUTATIES	4.326	1.518	657	-450
	Structureel	-8.114	-6.222	-3.345	-372
	Incidenteel	-7.386	-7.395	-3.045	-2.802
	OZB (extra verhoging)	1.811	3.892	5.168	5.394
	Structureel	-6.303	-2.330	1.823	5.022
	Incidenteel	-7.386	-7.395	-3.045	-2.802
H.	**PROGRAMMABEGROTING 2027-2030**	**-13.689**	**-9.725**	**-1.222**	**2.220**

Bedragen x € 1.000

Met deze verhoging voldoen we aan de voorwaarde voor regulier (repressief) toezicht van de financieel toezichthouder. De begroting voor de jaren 2029 en 2030 is realistisch en structureel in evenwicht (oftewel sluitend).

4 Coalitieakkoord 2026-2030 ‘Samen groeien naar de toekomst’

4.1 Algemeen

In het coalitieakkoord is een ambitie neergelegd voor de komende vier jaar die gaat over groeien, samenhang aanbrengen, het verbeteren van dienstverlening en zaken afmaken.

De financiële positie van Alphen aan den Rijn vraagt om hoopvol realisme en duidelijke keuzes. De groei naar 140.000 inwoners in 2040 biedt kansen, maar vraagt ook forse investeringen in voorzieningen, infrastructuur, dienstverlening en leefkwaliteit. Tegelijk is de financiële ruimte beperkt en neemt de complexiteit van de opgaven toe.

4.2 Bestuursstijl

De gemeente heeft de ambitie om duidelijk te zijn, sneller te handelen en beter aan te sluiten bij wat nodig is. Hierbij passen de volgende uitgangspunten:

- In gesprek met de samenleving: samen maken we betere keuzes.
- Wijk- en dorpsgericht werken: dichtbij, met maatwerk waar het nodig is.
- Vanuit de leefwereld en in samenhang: het dagelijks leven is ons vertrekpunt.
- Duidelijkheid en betrouwbaarheid: helder, eerlijk en doen wat we zeggen.
- Slagvaardigheid: kiezen, dóen en waarmaken.
- Informatie-gestuurd en datagedreven: beslissen op basis van inzicht en data.
- Lerend en reflecterend: blijven leren, blijven verbeteren.
- Versimpelen en verhelderen: eenvoudig waar het kan.
- Lange termijn, korte stappen: vandaag doen wat morgen nodig is.

4.3 Fysieke groei

Gemeente Alphen aan den Rijn staat voor een stevige groeiopgave. Voor het realiseren van deze groeiopgave is het volgende nodig:

- Woningbouw versnellen, onder andere door slimmer te plannen.
- Voldoende betaalbare woningen bouwen (sociale huur en midden huur).
- Buurten met groen, scholen, zorg en ontmoetingsplekken realiseren.
- Slimmer gebruik maken van bestaande ruimtes en leegstaande panden.

4.4 Samenleven en gezondheid

We werken aan ondersteuning die beter aansluit en sneller beschikbaar is, door:

- Het versterken van buurtinitiatieven en ontmoetingsplekken.
- Het eerder signaleren en voorkomen van problemen.
- Betere hulp bij financiële zorgen en gezondheid.

4.5 Jeugd en talentontwikkeling

Er wordt gewerkt aan meer kansen en passende ondersteuning voor kinderen en jongeren, door:

- Goede start voor jonge kinderen.
- Betere samenwerking tussen school, zorg en welzijn.
- Jeugdhulp: zoveel mogelijk lichte ondersteuning bieden, zwaardere ondersteuning als dat nodig is.
- Meer ruimte voor inspraak van jongeren.

4.6 Economie en transitie

De gemeente werkt aan meer werkgelegenheid en een economie die klaar is voor de toekomst. Dit doen we door:

- Betere dienstverlening aan ondernemers.
- Minder regels en meer ruimte om te ondernemen.
- Betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Energiebesparing en lokale energieopwekking.
- Oplossingen bedenken voor druk op het elektriciteitsnet.

4.7 Financiële uitgangspunten en spelregels

In de komende vier jaar bouwt de gemeente Alphen aan den Rijn aan een stevig fundament voor verantwoord en beheerste groei. De focus ligt op grip, samenhang en uitvoeringskracht, niet op het toevoegen van nieuwe ambities. Gemeente Alphen aan den Rijn streeft voor de financiën naar een structureel begrotingsevenwicht, beter zicht op toekomstige verplichtingen en een voorspelbaar meerjarig perspectief. Dit alles met oog voor het niveau en de kwaliteit van de voorzieningen, die bijdragen aan leefbaarheid en veerkracht. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het realiseren van het gewenste maatschappelijke effect (op lange termijn) staat centraal. Daarbij wordt tussentijds gestuurd op een realistisch(er) uitvoeringsplanning, met concrete resultaten en/of mijlpalen (op korte termijn).
- Het duurzaam met elkaar in balans brengen van:
  - ✓ ambities (wat we willen);
  - ✓ beschikbare financiële middelen;
  - ✓ capaciteit (wat we kunnen).
- Inhoudelijke keuzes worden integraal afgewogen, binnen kaders die het bereiken van een duurzaam solide financiële positie garanderen.
- Er wordt gestuurd op een (meerjarige) begroting, die structureel en reëel in evenwicht is. Hiermee wordt voldaan aan de eisen van de provinciaal toezichthouder voor regulier toezicht. Voor de belangrijkste ontwikkelingen kijken we ook verder vooruit dan vier jaar.
- Het strategisch financieel beleid sluit aan op onze strategisch inhoudelijke koers.

Om dit mogelijk te maken zijn de volgende spelregels en uitgangspunten afgesproken:

- Er wordt realistisch begroot en uitgegaan van reële ramingen. De ramingen worden gebaseerd op toereikende en tijdige informatie over de te verwachten ontwikkeling van de lasten en de baten. Bijvoorbeeld een onderbouwde inschatting van het beroep op een regeling. Daarbij houden we rekening met de werkelijk lasten volgens de laatste jaarrekening, prijs- en volumeontwikkelingen én de effecten van vastgesteld beleid.
- In het geval van (extra) toegekende algemene middelen uit het Gemeentefonds (in de vorm van onder andere een taakmutatie), wordt niet automatisch het budget verhoogd van de daarmee corresponderende taak in de gemeentelijke begroting. Er volgt eerst een integrale afweging, om te zien waar de middelen het beste ingezet kunnen worden.
- Nieuwe uitgaven voldoen aan het 3xO criterium (onvermijdelijk, onvoorzien en onuitstelbaar). Allereerst wordt gekeken of er binnen het programma en de bestaande budgetten ruimte is, voor dekking van nieuwe of hogere uitgaven.
- Nieuwe beleidsvoorstellen alleen worden voorgelegd als:
  - ✓ De structurele lasten duurzaam en aantoonbaar zijn gedekt;
  - ✓ Er inzicht bestaat in de risico's;
  - ✓ Er inzicht bestaat in de uitvoeringscapaciteit;
  - ✓ Er inzicht bestaat in de meerjarige financiële effecten.
- Incidentele middelen worden uitsluitend ingezet voor incidentele doelen, waarbij tijdelijke meevallers niet mogen leiden tot structurele verplichtingen.
- Er wordt met scenario's gewerkt bij majeure ruimtelijke, financiële en maatschappelijke keuzes. Hierbij wordt in ieder geval aandacht geschonken aan de financiële en maatschappelijke consequenties.
- De monitoring wordt verbeterd, zodat eerder bijgestuurd kan worden, bijvoorbeeld als de besluitvorming niet meer binnen de financiële kaders plaatsvindt.

4.8 Lange termijn, korte stappen

Het handelen volgens een aantal leidende principes. Een van deze principes is 'Lange termijn, korte stappen': We sturen op een toekomstbestendig Alphen aan den Rijn richting 2040, met concrete acties en meetbare voortgang in deze bestuursperiode. Zo groeien we samen naar de toekomst.

Een eerste uitwerking naar concrete acties voor 2026 en 2027 is in het collegeprogramma opgenomen. De voortgang van het akkoord monitoren we gedurende deze bestuursperiode via de planning & control cyclus.

5 Collegeprogramma

Het coalitieakkoord is verder uitgewerkt in een collegeprogramma. In het collegeprogramma legt het college de accenten voor deze bestuursperiode. We gaan werken aan een lange termijn visie Alphen aan den Rijn 2050. Eind 2027 zal deze visie gereed zijn. De visie wordt vertaald naar uitvoering en kan aanleiding zijn om bestaand beleid bij te stellen. Ondertussen werken we vanuit het bestaande beleid door aan onze ambities.

De opzet van het collegeprogramma is samengevat in onderstaande afbeelding:

Een beter leesbare versie van het schema staat in bijlage 1

Toelichting op bovenstaande schema

Bovenaan staan de leidende principes en bestuursstijl, zoals verwoord in het coalitieakkoord. Daaronder is de groeistrategie naar 140.000 inwoner vermeld, waarbij de brede welvaart het kompas vormt. Vervolgens worden de zeven pijlers benoemd. De genoemde pijlers zijn afkomstig uit de door de raad vastgestelde Ruimtelijk Economische koers en de sociale visie werken.

De zeven pijlers en de daarmee samenhangende visies vormen de basis voor de begroting van de eerste van de zogeheten W-vraag. De eerste W(at)-vraag heeft betrekking op wat het gewenste effect van het beleid is, gegeven de bestuurlijke doelstellingen van de gemeente. Die doelstellingen zijn geformuleerd in de Ruimtelijk Economische koers en de sociale visie.

Voor het bereiken van de gewenste maatschappelijke effecten en het bereiken van beleidsdoelen moet ook het nodige gedaan worden. De tweede W-vraag heeft betrekking op de

specifieke activiteiten, producten of inspanningen die worden verricht om het gewenste doel te (kunnen) realiseren. Dat zijn de blauwe blokjes in het schema. Er zijn lichtblauwe en donkerblauwe blokjes. De lichtblauwe blokjes komen terug in het collegeprogramma én de begroting. In het collegeprogramma worden alleen thema's uitgewerkt waar vanuit het coalitieakkoord accenten worden gelegd voor deze bestuursperiode 2026-2030. In de beleidsbegroting worden deze thema's ook opgenomen, aangevuld met thema's vanuit doorlopende bestaand beleid waarop geen nieuw accent wordt gelegd vanuit het coalitieakkoord. Dat zijn de donkerblauwe blokjes. In beide documenten zijn concrete resultaten en mijlpalen benoemd. Voor de beleidsbegroting zijn dat resultaten en mijlpalen voor 2026 en 2027. In het collegeprogramma zijn ook mijlpalen voor 2028, 2029 en 2030 opgenomen, dus voor de gehele collegeperiode.

Daaronder staan de grijze blokken die betrekking hebben op de (transformatie van de) organisatie. Daaronder staan de activiteiten en prestaties die uitgevoerd worden om de transformatie van de organisatie vorm te geven.

5.1 Leidende principes en bestuursstijl

Het bestuur richt zich op de brede welvaart van de inwoners en streeft ernaar maatschappelijke meerwaarde te creëren. Dit gebeurt volgens verschillende principes:

1. *Dialoog met de samenleving:*
   Actieve communicatie met inwoners en partners wordt voortgezet om hun kennis en ervaring in besluitvorming te integreren. Er is openheid over hoe input uit de samenleving wordt verwerkt en maatschappelijke initiatieven worden verwelkomd, als deze aansluiten bij de gemeentelijke koers.

2. *Wijk- en dorpsgericht werken:*
   Het bestuur werkt vanuit de lokale context, waarbij maatwerk wordt geboden en ongelijk investeren mogelijk is om gelijkheid te bevorderen.

3. *Integrale aanpak:*
   Beleid wordt in samenhang bezien vanuit een sociaal, fysiek en economisch perspectief, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de leefwereld van inwoners. Dit vereist consistentie in beleid, uitvoering en investeringen, waarbij systemen en procedures dienen te faciliteren in plaats van te hinderen.

4. *Duidelijkheid en betrouwbaarheid:*
   Er is helderheid over wat haalbaar is en de verwachtingen voor participatie en besluitvorming worden gecommuniceerd. Het bestuur streeft ernaar te doen wat beloofd is en helder te communiceren.

5. *Partnerschap en wederkerigheid:*
   Samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties staat centraal. Duidelijke afspraken over rollen en verwachtingen worden gemaakt en er is transparantie in het

gebruik van input. Structurele samenwerking met vaste aanspreekpunten en bestuurlijke overleggen wordt nagestreefd.

6. *Slagvaardigheid:*
   Het bestuur neemt duidelijke beslissingen en zorgt voor de uitvoering van plannen, met heldere communicatie over obstakels.

7. *Informatie-gestuurd en datagedreven:*
   Besluiten worden gebaseerd op goede informatie, waarbij inzicht in de realiteit van wijken en dorpen steeds belangrijker wordt.

8. *Lerend en reflecterend:*
   Er is een focus op het leren van ervaringen en openstaan voor nieuwe ideeën. Dit vereist actieve respons op signalen uit de samenleving en een ruimte voor bijsturing in beleid.

9. *Versimpelen en verhelderen:*
   De gemeente streeft naar een vereenvoudiging van processen om effectiever te kunnen functioneren en om duidelijke resultaten te boeken.

Door deze principes te volgen, werkt het bestuur aan een gemeente die gericht is op vertrouwen, uitvoerbaarheid en zichtbare positieve uitkomsten voor de inwoners.

5.2 Groeistrategie o.b.v. brede welvaart

Gemeente Alphen aan den Rijn heeft brede welvaart als uitgangspunt gekozen voor de groeistrategie. Met het coalitieakkoord is gekozen voor een heldere koers: groeien met oog voor kwaliteit van leven. Brede welvaart is daarbij het kompas. Dit helpt om verder te kijken dan de korte termijn en om steeds opnieuw de vraag te stellen: draagt dit bij aan een gemeente waarin mensen prettig leven, nu en later?

Brede welvaart is de kwaliteit van leven in het hier en nu, maar ook de mate waarin dit ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties, of van die van mensen elders in de wereld.

Brede welvaart ‘hier en nu’ gaat over het ervaren van welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Brede welvaart ‘later’ gaat over de sociale, economische, menselijke en natuurlijke hulpbronnen die volgende generaties nodig hebben, om ten minste hetzelfde niveau van brede welvaart te kunnen bereiken als de huidige generatie. Brede welvaart ‘elders’ gaat over de effecten in de ene regio als gevolg van activiteiten in de andere regio. De dimensie ‘elders’ in de regionale Monitor Brede Welvaart is nog in ontwikkeling.

Brede welvaart wordt door het CBS sinds 2020 gemeten op regionaal niveau. In deze monitor worden de brede welvaart ‘hier en nu’, ‘later’ en ‘elders’ in kaart gebracht voor gemeenten,

provincies en COROP-gebieden. Dit geeft een breed beeld van de staat en ontwikkeling van de regionale kwaliteit van leven.

Via deze link kan de monitor worden geraadpleegd Link. Door deze monitor is het mogelijk om de ontwikkeling van de Gemeente Alphen aan den Rijn aan de hand van uiteenlopende indicatoren te volgen in de tijd en vergelijkingen te maken met bijvoorbeeld andere gemeenten.

5.3 Zeven pijlers waar we effect willen bereiken

Ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Kijk bijvoorbeeld naar: het woningtekort, arbeidsmarktkrapte, schaarste in ruimte, vergrijzing, stijgende kosten voor levensonderhoud en verschillen tussen groepen inwoners. Om zo goed mogelijk met deze ontwikkelingen om te gaan en ze vanuit een integrale aanpak in samenhang te bezien, werken we met zeven pijlers uit de Sociale Visie en de Ruimtelijke Economische Koers:

- **Fysieke energienetwerken** zijn een belangrijke voorwaarde voor ontwikkeling. De energievoorziening moet betrouwbaar, betaalbaar en schoon zijn en passen bij de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente en de regio.

- In Alphen aan den Rijn kan je niet alleen wonen maar ook werken. Daarom willen wij een **toekomstbestendige economie** met voldoende en passende banen. We hebben daarbij extra aandacht voor onze speerpuntsectoren (maakindustrie, bouw en Greenport Boskoop).

- 80% van ons grondgebied is **toekomstbestendig landelijk gebied**. We moeten dit gebied zo inrichten en transformeren dat landbouw, natuur, energie en recreatie elkaar versterken. Dit doen we door het gebied, waar mogelijk, voor meerdere doelen te gebruiken. Ook willen we landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarden behouden.

- We werken aan een **toekomstbestendige leefomgeving** waarin inwoners gezond kunnen wonen, werken en opgroeien. (Binnenstedelijke) groei gaat samen met ruimtelijke kwaliteit, nabijheid van voorzieningen en een goede bereikbaarheid met publiek vervoer.

- **Bestaanszekerheid** vormt de belangrijkste basis voor onze inwoners. Het betekent dat iedere inwoner een dak boven het hoofd heeft, voldoende inkomen en (mentale) ruimte om volwaardig mee te kunnen doen aan onze samenleving.

- Iedere inwoner heeft **gelijke kansen** op een gezond en waardig leven. Wij willen dat iedereen zoveel mogelijk kansen krijgt. Dat mag niet afhankelijk zijn van waar je vandaan komt, de financiële situatie (van je ouders), hoe je eruitziet of van wie je houdt. Om die gelijkheid te bereiken, investeren we soms bewust ongelijk.

- In **gezond leven in een gezonde leefomgeving** werken we aan een samenleving waarin iedere inwoner gezond opgroeit, woont en werkt. We beschermen de gezondheid van onze inwoners en stimuleren gezond gedrag. Dit doen we bijvoorbeeld door de gezonde keuze makkelijk te maken en door zorg toegankelijk en beschikbaar te houden voor hen die het nodig hebben.

Het fundament: de omslag die we als organisatie willen maken

Het fundament voor de organisatie wordt gevormd door:

- Financiën;
- Informatievoorziening;
- Dienstverlening;
- Wendbare organisatie.

Financiën

In paragraaf 4.7 zijn de financiële spelregels en uitgangspunten toegelicht. Het hoofddoel op het terrein van de financiën is een begroting die meerjarig reëel en structureel in evenwicht is. Als dit doel gerealiseerd wordt, blijft de gemeente onder het reguliere toezichtregime staan van de provincie. Daarnaast is het streven gericht op het vergroten van het inzicht dat begroting biedt, voor de relatie tussen de inzet van de middelen, de geleverde prestaties en de (al dan niet) behaalde maatschappelijke effecten. Met de begroting 2027 wordt een eerste stap gezet in een proces, dat meerdere jaren zal duren. Onderdeel van dit proces is het beter in beeld brengen van de lange termijn effecten van besluiten en de ontwikkeling van de financiële positie.

Informatievoorziening

Het doel is een robuuste ICT-basis te creëren door versnipperde en verouderde systemen te rationaliseren, de ICT-infrastructuur te moderniseren en de relatie met leveranciers structureel te professionaliseren. Dit alles ondersteunt de omslag naar een datagedreven organisatie en vermindert risico's op het gebied van continuïteit, beveiliging en beheerbaarheid.

Dienstverlening

Het bestaansrecht van de gemeentelijke organisatie als lokale overheid is onze dienstverlening. Voor inwoners, ondernemers en anderen met belang in de gemeente (onze klanten). Dat doen we in de directe individuele dienstverlening met de 300+ producten en diensten op maat van de klant. Dat doen we ook met de collectieve dienstverlening in de openbare ruimte en de voorzieningen in de buurten. Een gemeente die niet altijd zelf uitvoert, maar dingen mogelijk maakt door te ondersteunen, flexibel te zijn, oog te hebben voor de lokale context en in bepaalde domeinen en op goed getimede momenten terug te treden. Dat vergt een goed afgestemde interne dienstverlening met samenwerking in beleid en bedrijfsvoering en het gedrag dat hoort bij het werken aan betrouwbare en transparante dienstverlening. De Visie op gemeentelijke dienstverlening 2024-2028 legt daarmee een paraplu over de inhoudelijke en interne visies.

Wendbare organisatie

Bij ons telt iedereen mee. Wij zijn professioneel en veelzijdig in ons werk, hebben onze basis op orde, maken gefundeerd keuzes en werken als één geheel. Wij kijken vooruit en bewegen mee met ontwikkelingen die op ons afkomen.

De kwaliteit van onze dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en bezoekers van Alphen aan den Rijn, is afhankelijk van onze medewerkers. Zij vormen het kloppend hart van de organisatie: hun vakmanschap, inzetbaarheid, welzijn en motivatie zijn bepalend.

Er is een gezonde balans tussen opgaven en personele capaciteit. De kwantitatieve én kwalitatieve personele capaciteit is in evenwicht met de taken en ambities. Er is sprake van focus, rust en ruimte.

De groei naar 140.000 inwoners vraagt een ontwikkeling van onze organisatie. Onze omgeving verandert continu en ontwikkelingen zijn deels onvoorspelbaar. Dat vraagt om leren, wendbaarheid en flexibiliteit, zowel individueel als op team- en organisatieniveau.

De interne strategische beweging

Nieuwe opzet beleidsbegroting en solide financiële positie

De nieuwe bestuursperiode 2026-2030 biedt een kans met een nieuwe opzet van de beleidsbegroting de raad beter in staat te stellen, de kaderstellende en controlerende rol uit te voeren. Hiermee willen we de maatschappelijke effecten die we (op de lange termijn) willen bereiken en de activiteiten die we daarvoor gaan uitvoeren en de resultaten die we (op de korte termijn) willen realiseren concreter maken. Door deze effecten en resultaten (waar mogelijk) meetbaar te maken, draagt dit bij aan een transparante en betrouwbare overheid. Een gedeeld beeld over wat we verstaan onder een solide financiële positie (meerdere kengetallen in onderlinge samenhang), stelt de raad in staat om de inhoudelijke keuzes over de financiële positie.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen hebben we de verkenning motie M0.1 Programmabegroting 2027 en uitgevoerd. De verkenning diende ertoe goed voorbereid te zijn om zo in de nieuwe bestuursperiode in de Begroting 2027, de eerste stappen te kunnen zetten.

In deze beleidsbegroting 2027 zetten we deze eerste stappen:

- Een nieuwe indeling van de programma's met een evenwichtiger koppeling van activiteiten aan geld én een evenwichtiger verdeling van het geld over de programma's.
- We maken onderscheid tussen bestuurlijke thema's en going concern taken:
  - ✓ Bestuurlijk thema hebben een heldere 'doelomschrijving' (wat willen we bereiken?) en 'concrete resultaten/mijlpalen 2026 en 2027' (wat gaan we daarvoor doen?) opgenomen in de beleidsbegroting. Dit is een eerste stap waarmee de beleidsbegroting inzicht geeft in de lange termijn ambitie (doelomschrijving) en concrete resultaten en mijlpalen in de uitvoering op korte termijn. Over het bereiken van deze leggen we verantwoording af in de jaarstukken.

- ✓ Going concern-taken zijn de wettelijke, contractuele en organisatorische kerntaken die een gemeente jaarlijks moet blijven uitvoeren om haar publieke functie te vervullen. Alleen belangrijke going concern-taken worden toegelicht en/of onderbouwd met gegevens. Het merendeel van deze taken wordt niet toegelicht, omdat die taken vanzelfsprekend en niet bestuurlijk relevant zijn.

- De bestuurlijke thema's die aandacht vragen volgen uit de doorlopende lijn van het beleid (over bestuursperiodes heen) zoals opgenomen in door de raad vastgestelde visies en beleidsdocumenten aangevuld met bestuurlijke thema's die het college volgt op grond van coalitieakkoord en collegeprogramma.
- Per programma geven we inzicht in de baten en lasten per taakveld, zodat beter inzichtelijk is welke taken onderdeel uitmaken van de betreffende programma's en de middelen die daarmee zijn gemoeid.

In vervolgstappen richting Begroting 2028 werken we aan verdere uitwerking van informatie-elementen zoals 'doelenbomen' en 'beleidsindicatoren (effect- en prestatie)' passend bij de bestuurlijke thema's. Dit vergt zorgvuldigheid en gesprekken met de raad, college en organisatie.

Programma's en bestuurlijke thema's

De beleidsbegroting is ingedeeld in de volgende programma's

- **P1 Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling**: in dit programma is de groei- en ontwikkelopgave opgenomen. Bestuurlijke thema's en activiteiten volgend uit onder meer de Omgevingsvisie 'Groene Hart met Lef', RE-koers, de Sociale visie en het Integraal veiligheidsbeleid zijn in onderlinge samenhang uitgewerkt.
- **P2 Sociaal domein**: Actuele ontwikkelingen en de uitvoering van medebewindstaken in het sociaal domein en eigen beleid zoals minimabeleid zijn in dit programma opgenomen.
- **P3 Beheer openbare ruimte en vastgoed**: Beheer en uitvoering openbare ruimte en vastgoed (groot onderhoud, vervanging, afval, riolering e.d.) zijn in dit programma opgenomen.
- **P4 Bestuur en organisatie**: Bestuur, dienstverlening, organisatie (incl. overhead) en de digitalisering zijn in dit programma opgenomen. Deze onderdelen zijn randvoorwaardelijk om de ambities uit de andere programma's te kunnen realiseren.
- **P5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**: In dit programma zijn vooral de algemene dekkingsmiddelen (gemeentefonds, gemeentelijke belastingen), treasury en de post onvoorzien opgenomen.

De volgende bestuurlijke thema's zijn in de verschillende programma's terug te vinden:

Bestuurlijk thema's	Programma
• Visie Alphen aan den Rijn in 2050 • Fysieke energienetwerken • Toekomstbestendige economie • Toekomstbestendig landelijk gebied • Toekomstbestendige leefomgeving • Bestaanszekerheid • Kansengelijkheid • Gezond leven in een gezonde leefomgeving • Integrale veiligheid	P1 Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling
• Participatie, werk en inkomen • Jeugdhulp • WMO	P2 Sociaal domein
• Beheer openbare ruimte • Vastgoed • Afval, riolering	P3 Beheer openbare ruimte en vastgoed
• Financiën • Informatievoorziening • Dienstverlening • Wendbare organisatie	P4 Bestuur en organisatie
• Lokale lastendruk	P5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Datagedreven

Datagedreven werken betekent dat besluiten genomen worden op basis van objectieve gegevens en data-analyses. De gegevens en de analyses vormen de leidraad voor processen, acties en beleidskeuzes. Dit verhoogt de effectiviteit en efficiëntie van zowel de besluitvorming als de onderliggende processen.

Digitalisering

Digitalisering helpt ons om inwoners beter en sneller van dienst te zijn en onze dienstverlening meer in samenhang te organiseren. We werken toe naar een gemeente die informatie goed op orde heeft, veilig omgaat met gegevens en steeds meer vanuit één klantbeeld kan werken. Daardoor hoeven inwoners hun verhaal niet steeds opnieuw te vertellen en kunnen we vragen beter in één keer beantwoorden. Ook helpt goede informatievoorziening de organisatie om slimmer samen te werken, beter te sturen en maatschappelijke opgaven effectiever uit te voeren.

Verbeteren dienstverlening

De Visie gemeentelijke dienstverlening 2024-2028 blijft de leidraad voor verder handelen. Maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe wetgeving (waaronder toenemende digitalisering en AI-gebruik) leiden tot een continu veranderingsproces. Met als inzet dat de gemeente de dienstverlening aan de burger optimaliseert en laagdrempelig maakt.

Gebieds- en opgavegericht werken.

Gebieds- en opgavegericht werken is een integrale werkwijze binnen onze gemeente, waarbij een concreet maatschappelijk vraagstuk (de opgave) binnen een specifieke geografische regio (het gebied) centraal staat. In plaats van de bestaande organisatiegrenzen, juridische regelgeving of budgetten. Hierbij werken overheden, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen aan flexibele oplossingen.

5.4 Global Goals

In 2019 heeft Gemeente Alphen aan den Rijn zich gecommitteerd aan de Global Goals de Sustainable Development Goals (SDG's). In april 2025 heeft het college een motie overgenomen om transparant te zijn over de Global Goals. Voor Gemeente Alphen aan den Rijn zijn in eerste instantie 10 van de 17 Global Goals als het meest relevant aangemerkt.

Vanaf deze Programmabegroting 2027 geven we bij de relevante beleidsvelden weer aan welke Global Goals we als gemeente bijdragen. We maken dat zichtbaar door de SDG-iconen bij de relevante beleidsvelden te plaatsen. Het doel is: inwoners en raad zien direct welk beleid bijdraagt aan welk Global Goal. Zo wordt de verbinding tussen lokaal beleid en mondiale ambities zichtbaar en concreet. Hieronder de Global Goals waar de gemeente Alphen aan den Rijn een bijdrage aan levert.

Global Goals

Voor een nadere toelichting per Global Goal wordt verwezen naar de bijlage 2 'Global Goals'.

6 P1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling

6.1 Algemene inleiding

We kijken verder dan de korte termijn. Alleen dan kunnen we investeren in een toekomstbestendige gemeente voor de inwoners van nu en die van de komende generaties. In het nog op te stellen document '*Alphen aan den Rijn 2050*' werken we uit hoe we dat precies gaan doen.

De zeven pijlers (zie hoofdstuk 5) vormen samen de basis van programma 1. De uitwerking van deze pijlers staat vanzelfsprekend niet los van de programma's 2 en 3. Want bouwen aan een toekomstbestendig Alphen aan den Rijn, begint niet vanaf nul, maar bouwt voort op wat Alphen aan den Rijn sterk maakt: betrokken inwoners, krachtige gemeenschappen en een unieke combinatie van stad, dorpen en groen buitengebied.

Programma 1 **Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

6.2 Wat willen we bereiken (maatschappelijke effecten)?

A - Visie Alphen aan den Rijn 2050

Wij willen een duidelijke en integrale koers ontwikkelen voor de toekomst van Alphen aan den Rijn. Met de Visie Alphen aan den Rijn 2050 geven we richting aan de groei van onze gemeente naar circa 140.000 inwoners, met behoud en versterking van de kwaliteiten die Alphen aan den Rijn aantrekkelijk maken om te wonen, werken en ondernemen.

De visie helpt ons om samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en de raad keuzes te maken over de ontwikkeling van wonen, economie, leefomgeving, mobiliteit, gezondheid, duurzaamheid en voorzieningen. Zo zorgen we ervoor dat groei bijdraagt aan een sterke, sociale en toekomstbestendige gemeente en dat investeringen en ontwikkelingen op lange termijn met elkaar in balans blijven.

B - Fysieke energienetwerken

In 2050 willen we een toekomstbestendig energiesysteem, dat ruimte geeft aan wonen, werken en ondernemen. Inwoners kunnen prettig wonen en hebben toegang tot schone, betrouwbare en betaalbare energie. Ondernemers kunnen groeien en investeren zonder dat een tekort aan energie of netcapaciteit.

Het energiesysteem is flexibel en betrouwbaar. De energievraag is beperkt door energiebesparing en efficiënt gebruik. Het gebruik van fossiele energie is vervangen door schone energie uit hernieuwbare bronnen zoals zon, wind, water en de bodem. De gebouwde omgeving is volledig aardgasvrij. Energie wordt opgewekt, gebruikt en opgeslagen daar waar dat het beste past en zo dicht mogelijk bij de gebruiker. Slimme lokale en regionale energienetwerken zijn verbonden en zorgen ervoor dat vraag en aanbod van elektriciteit en warmte goed op elkaar zijn afgestemd. De uitstoot van broeikasgassen is sterk verminderd.

Inwoners, ondernemers en organisaties kunnen gebruik maken van de mogelijkheden die het energiesysteem biedt. Lokaal eigenaarschap en samenwerking zijn onderdelen van het energiesysteem. De kosten en opbrengsten zijn eerlijk verdeeld.

Energie is een vast onderdeel van onze leefomgeving. Bij woningbouw, economie, mobiliteit, natuur en landschap wordt rekening gehouden met de energie- en warmtevoorziening, zodat de ruimte slim benut wordt en het energiesysteem nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt.

Programma 1 B draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

C - Toekomstbestendige economie

Het doel is een groene, sterke en vernieuwende economie in 2040. Er moet genoeg passend werk zijn voor de groeiende beroepsbevolking. We werken aan een economie die klaar is voor de toekomst. Duurzame groei en vernieuwing staan hierbij centraal. Ook willen we wonen en werken beter in balans brengen.

We richten ons op drie belangrijke sectoren:

- Maakindustrie;
- Bouw;
- Greenport Boskoop.

Daarnaast werken we aan een goede aansluiting tussen onderwijs en werk. Ook zetten we in op de ontwikkeling van mensen en hun talenten. We stimuleren bedrijven om meer circulair te werken. Ook werken we aan sterke en aantrekkelijke bedrijventerreinen en winkelgebieden.

Tot slot zetten we in op een sterke vrijetijdseconomie. Dit draagt bij aan de economie en een aantrekkelijke leefomgeving. Ook draagt dit bij aan de gezondheid van inwoners.

Programma 1 C draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

D - Toekomstbestendige landelijk gebied

Het doel is een sterk, vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied. Het gebied is klaar voor de toekomst. Het draagt bij aan een gezonde leefomgeving en een sterke economie.

Het landelijk gebied biedt ruimte aan verschillende functies. Denk aan landbouw, natuur, recreatie, energie en water. Ook is er ruimte voor maatregelen tegen klimaatverandering. We houden daarbij de kwaliteit van het landschap op peil.

We sturen op nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied. Zo zorgen we voor duidelijke en duurzame keuzes. Dit biedt grondeigenaren, (agrarische) ondernemers en beheerders meer zekerheid.

Programma 1 D draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

E - Toekomstbestendige leefomgeving

In de gemeente Alphen aan den Rijn werken we aan een fijne leefomgeving voor nu en later. Deze omgeving is gezond, veilig, aantrekkelijk en duurzaam. Wonen, werken, recreatie en natuur zijn daarbij in evenwicht. We groeien als gemeente, maar houden altijd aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving.

Dit doen we door:

- De omgeving beter voor te bereiden op hevige regen, hitte en droogte.
- Verantwoord groeien. We zorgen dat groei past bij de kwaliteit van de omgeving. We zorgen ook voor genoeg banen en voorzieningen, zoals scholen en winkels, in de buurt van woningen. Daarnaast zorgen we voor een goede bereikbaarheid volgens het STOMP-principe (Stappen/Trappen/OV/Mobiliteit als dienst/Privéauto).
- De natuur en de soortenrijkdom te versterken. Zo krijgen planten en dieren meer ruimte. Inwoners kunnen daardoor genieten van een groene omgeving.
- Het milieu minder te belasten. We gaan zuinig om met materialen en grondstoffen en werken aan schone, betaalbare en betrouwbare energie.

- De omgeving zo in te richten dat deze mee kan bewegen met veranderingen. Dit gaat om veranderingen in het weer, de maatschappij en het gebruik van de ruimte.
- Ruimte te bieden voor groei binnen de stad. Daarbij houden we rekening met kwaliteit, leefbaarheid en bereikbaarheid. Woningen, voorzieningen, banen en goede verbindingen voor fiets en openbaar vervoer liggen zoveel mogelijk dicht bij elkaar.
- Uitvoering te geven aan Gezonde leefomgeving (zie hoofdstuk F).
- Uitvoering te geven aan Regie op de ondergrond.
- Uitvoering te geven aan Groen, water en bodem sturend (zie hoofdstuk H).
- Uitvoering te geven aan Mobiliteit en bereikbaarheid.

Zo werken we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan een sterke gemeente. Een gemeente die ook in de toekomst prettig, duurzaam en aantrekkelijk blijft om in te wonen, werken en recreëren.

Programma 1E draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

F - Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid gaat over het hebben van een veilige basis. Het gaat over het hebben van een fijn thuis om in te wonen, genoeg geld om van te leven en mee kunnen doen in de samenleving op een manier die bij inwoners en hun levensfase past. Het biedt mensen de kans op een gezond leven en een goede toekomst.

Als gemeente vinden we bestaanszekerheid heel belangrijk. We zetten in op:

- Het realiseren van voldoende en passende woningen voor inwoners (staat op de eerste plaats).
- Het voorkomen dat financiële problemen ontstaan.

Goede hulp bieden aan mensen die bestaansonzekerheid ervaren. Dit doen we door de hulp aan inwoners makkelijker te maken en inwoners te begeleiden naar duurzaam werk.

Programma 1 F draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

G - Kansengelijkheid

Kansengelijkheid betekent dat iedereen dezelfde kansen krijgt op een gezond en fijn leven. We weten dat niet iedereen dezelfde start heeft. De omgeving bepaalt hoe het leven van inwoners verloopt. In Alphen aan den Rijn mag je achtergrond geen rol spelen.

Als gemeente werken we samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties aan een sterke en gezond samenleving waar iedereen bij hoort. Samen zorgen we ervoor dat:

- Kinderen en jeugdigen gezond, veilig en krachtig opgroeien. Dit doen we door de stevige pedagogische basis te versterken. Inwoners eerlijk en gelijk behandeld worden. De gemeente zorgt ervoor dat gebouwen makkelijk te bereiken zijn en websites en teksten voor iedereen makkelijk te begrijpen zijn. Ook helpt de gemeente bij het maken van een omgeving waar iedereen zichzelf kan zijn. Inwoners voor zichzelf en anderen zorgen. Als gemeente ondersteunen we de samenleving hierbij door laagdrempelige en herkenbare plekken, informatie, activiteiten en ondersteuning te organiseren.

Programma 1 G draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

H - Gezond leven in een gezonde leefomgeving

Een goede gezondheid is heel belangrijk voor inwoners. Het zorgt ervoor dat iedereen actief meedoet in de samenleving en gezond kan opgroeien, wonen en werken. De gemeente kan een goede gezondheid niet beloven, maar er wel aan bijdragen. Dit doet de gemeente op twee manieren:

- **Zorgen voor een groene gezonde omgeving**. De gemeente zorgt ervoor dat de plekken waar inwoners wonen en werken veilig en groen zijn en de gezondheid geen schade toebrengen.
- **Gezond gedrag helpen verbeteren.** De gemeente stimuleert inwoners om gezond te leven en helpt hen om zich fit en gezond te voelen. De gemeente zorgt voor belangrijke plekken in de buurt, zoals buurthuizen en andere plekken waar mensen hulp en steun kunnen vinden. Als inwoners hulp nodig hebben, bieden we een duurzame oplossing. Het doel is dat het probleem zo goed als mogelijk wordt opgelost. Hiervoor is het belangrijk dat hulpverleners goed met elkaar samenwerken.

Programma 1 H draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

I - Integrale veiligheid

Iedereen moet zich veilig en vertrouwd kunnen voelen in zijn straat, buurt en dorp. Veiligheid is een belangrijke basis voor prettig wonen, werken en samenleven. Het gaat daarbij niet alleen om het voorkomen en aanpakken van criminaliteit, maar ook om hoe mensen de leefbaarheid en veiligheid in hun eigen omgeving ervaren. We zetten daarom in op preventie en nabijheid. Door zichtbaar aanwezig te zijn in buurten, goed contact te onderhouden met inwoners en signalen vroeg op te pakken, kunnen we problemen zoveel mogelijk voorkomen of in een vroeg stadium oplossen.

Inwoners zijn daarbij onze ogen en oren, we hechten veel belang aan de meldingen en betrokkenheid vanuit de samenleving. Tegelijk zijn we duidelijk in het stellen van grenzen. Bij overlast, intimidatie, geweld of andere vormen van onveiligheid treden we op. We werken hierbij nauw samen met politie, handhaving en maatschappelijke partners. Waar nodig maken we gebruik van onze bevoegdheden om de openbare orde te handhaven en inwoners te beschermen. Ook besteden we aandacht aan nieuwe en veranderende vormen van onveiligheid, zoals digitale fraude en ondermijnende criminaliteit, en aan situaties waarin kwetsbare inwoners bescherming nodig hebben.

Het maatschappelijke effect is een veilige, en leefbare gemeente die aantrekkelijk blijft om in te wonen, werken, ondernemen en te bezoeken.

6.3 Wat gaan we daarvoor doen?

(Inspanning, resultaten en mijlpalen)

a-1 Visie Alphen aan den Rijn 2050

We stellen een integrale Visie Alphen aan den Rijn 2050 op, inclusief een groeistrategie, groeiagenda en financieel kader. Hiervoor werken we verschillende toekomstscenario's uit en brengen we maatschappelijke ontwikkelingen, bestaande beleidskaders en opgaven in samenhang in beeld. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, experts en de gemeenteraad worden actief betrokken bij het proces. Daarnaast wordt de Stichting Alphen aan den Rijn 2050 als onafhankelijke denktank betrokken. Met haar netwerk van deskundigen levert de stichting een bijdrage aan de visievorming en strategische keuzes voor de langetermijnontwikkeling van de gemeente, zodat we komen tot een breed gedragen koers voor de groei naar circa 140.000 inwoners.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Vaststelling van de startnotitie door de gemeenteraad. • Inrichten van de projectorganisatie, governance en participatieaanpak. • Uitvoeren van de analyse van de uitgangspositie van Alphen aan den Rijn, inclusief analyse van bestaand beleid. • Uitvoeren van trendanalyse en toekomstverkenning.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
• Start van de dialoog met de gemeenteraad, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. **2027** • Afronden van de scenario-ontwikkeling voor de toekomst van Alphen aan den Rijn. • Opstellen van de conceptvisie Alphen aan den Rijn 2050. • Participatietraject en bespreking van de visie met inwoners, stakeholders en gemeenteraad. • Uitwerken van de groeiagenda inclusief investeringsopgave en financiële doorrekening. • Bestuurlijke besluitvorming en vaststelling van de Visie en Groeistrategie Alphen aan den Rijn 2050.

b-1 Energievraagstuk, Energiesysteem en warmte

Een toekomstbestendige energievoorziening is nodig voor de groei van Alphen aan den Rijn. We werken daarom aan meer energieautonomie en een betrouwbaar energiesysteem. We beperken de energievraag, verminderen de druk op het elektriciteitsnet en werken aan een aardgasvrije gemeente. Daarbij zorgen we dat iedereen mee kan doen. Inwoners en ondernemers denken mee over de keuzes die we maken.

Dit doen we door:

- Inwoners en ondernemers te ondersteunen bij energiebesparing en efficiënt energiegebruik, zodat de energievraag afneemt, de druk op het energienet vermindert, de energiekosten beheersbaar blijven en inwoners comfortabel wonen.
- In te zetten op energierechtvaardigheid, zodat ook kwetsbare inwoners profiteren van verduurzaming en mee kunnen doen aan de energietransitie.
- Samen met netbeheerders, provincie, Rijk en andere partners te werken aan een toekomstbestendig energiesysteem en oplossingen voor netcongestie, zoals opslag, flexibiliteit en het beter afstemmen van vraag en aanbod.
- Regie te voeren op de warmtetransitie en het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving nadrukkelijk te verbinden aan gebiedsontwikkeling en andere ruimtelijke ontwikkelingen.
- Als gemeente het goede voorbeeld te geven en, waar mogelijk, zelf te investeren in maatregelen die bijdragen aan de energietransitie.
- Lokaal eigendom van energiegemeenschappen en energiecoöperaties te stimuleren, zodat inwoners kunnen meedoen, zeggenschap krijgen en opbrengsten van de energietransitie zoveel mogelijk lokaal landen.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • 3500 subsidies verstrekken voor isolatie woningen (2026-2030). • Besluit aanpak Energie-armoede 2.0. • Besluit Aanpak Verduurzaming VVE's 2.0.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2027 • Vaststellen omgevingsvergunning 150 kv station Barrepolder. • Vaststelling Uitvoeringstrategie Zon op dak. • Verkenning opslag en flexibiliteit. • Besluit haalbaarheid lokale aardwarmte. • Vaststellen Warmteprogramma. • Besluit collectieve warmte Havenfront-zeeheldenbuurt. • Besluit deelname gemeente in oprichting Warmtebedrijf. • Besluit deelname gemeente in gesloten systeem ITC-PTC. • Vaststelling rol gemeente bij energiegemeenschappen/decentrale energiesystemen.

c-1 Economie van de toekomst

De economie van de toekomst zet in op een duurzame groei van recreatie en toerisme door middel van de uitwerking van de agenda R&T 2035 en de ontwikkeling van de ABBA-iconen (Archeon, Bentwoud, Boskoop, Avifauna). Voldoende ruimte voor bedrijvigheid en efficiënt gebruik van de ruimte wordt bereikt door herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en aanleg van nieuwe terreinen zoals de Barrepolder. Door tegelijkertijd te werken aan een betere aansluiting van onderwijs en werk, leidt dit tot meer banen en inkomen. Door het starten van een ondernemings- en netcongestieloket worden MKB en de speerpuntsectoren (maakindustrie, bouw en Greenport Boskoop) versterkt. Door te blijven investeren in een beleefbaar en vitaal landelijk gebied zal de stad-landverbinding versterkt worden. Uiteindelijk moet dit leiden tot een economie van de toekomst die innovatie, duurzaamheid en circulair als verdienmodel heeft.

Dit doen we door:

- Het creëren van duurzame groei voor recreatie en toerisme.
- Het versterken van het MKB en de speerpuntensectoren.
- Het stimuleren van innovatie en circulaire economie.
- Ontwikkelen van de Greenport.
- Regionale economische profilering.
- Toekomstbestendig maken van het landelijk gebied.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Vaststellen agenda Recreatie en Toerisme 2035 (2026/2027). **2027** • Vaststellen Economische Agenda 2027 – 2031. • Herijken marketing opdracht profilering Alphen aan den Rijn. • Vaststellen startnotitie Arbeidsmigranten. • Besluit inrichten evenementenloket. • Vaststellen uitvoeringsprogramma R&T 2027-2030.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
• Vaststellen startnotitie Visie op Water in Boskoop. • Vaststellen Startnotitie World Limes Heritage Centre • Vaststellen Visie Park Zegersloot. • Start netcongestieloket. • Opleveren advies vitale dorpscentra. • Vaststellen VAB-beleid • Vaststellen drie deel-omgevingsprogramma's • Opstarten resterende twee gebiedsprocessen uit programma Buitengewoon Waardevol Buitengebied

c-2 Ruimte voor werken

We maken duidelijke keuzes over waar bedrijven zich kunnen vestigen en welke bedrijven bij een gebied passen. Bestaande bedrijventerreinen worden beter benut door slimmer ruimtegebruik en het delen van voorzieningen, energie en logistiek. We zetten in op een goede organisatie van bedrijventerreinen, onder meer door parkmanagement en samenwerking tussen bedrijven. Bij nieuwe ontwikkelingen zorgen we voor een goede inpassing en een goede balans met wonen, leefbaarheid en de kwaliteit van de ruimte.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2027 • Vaststellen bestuursovereenkomst en gebiedsvisie Barrepolder. • Vaststellen Masterplan Barrepolder. • Start uitgifte bedrijfskavels Hoorn-West. • Planvorming bedrijventerrein Prinsenschouw (2027/2028). • Opstellen gebiedsvisie Heijmanswetering (2027/2028).

d-1 Regie op de ondergrond

Een goed functionerende ondergrond is de basis voor vrijwel alle maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte. Wonen, energie, mobiliteit, water en klimaatadaptatie zijn afhankelijk van een zorgvuldig beheerde en toekomstbestendige ondergrond. Door regie te voeren op de ondergrond maken we toekomstige ontwikkelingen uitvoerbaar, voorkomen we vertraging, dubbel werk en onnodige kosten en beperken we overlast voor inwoners. Zo dragen we bij aan een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving, een efficiëntere uitvoering van projecten en een snellere realisatie van onder meer woningbouw en de energietransitie.

Dit doen we door:

- Ondergrond sturend maken bij ruimtelijke keuzes (water en bodem sturend).
- Integrale programmering van kabels, leidingen, groen, energie, water en infrastructuur.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2027 • Startnotitie regie op Bodem & Ondergrond (2027/2028)

e-1 Maatschappelijke voorzieningen

Maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, zorg, sport en cultuur zijn belangrijk. Ze zorgen ervoor dat mensen prettig kunnen wonen, werken en leven. Ook zorgen ze voor ontmoeting, veiligheid, gelijke kansen en goede voorzieningen dichtbij huis.

We willen dat deze voorzieningen dichtbij en toegankelijk zijn. Zodat inwoners elkaar vaker kunnen ontmoeten, actief kunnen meedoen aan de samenleving en zo lang mogelijk gezond en zelfstandig blijven. Daarmee versterken we de leefbaarheid en verbondenheid in onze wijken en dorpen, nu en in de toekomst.

Dit doen we door:

- Plannen te maken voor de ontwikkeling, huisvesting en spreiding van voorzieningen voor nu en in de toekomst.
- We kijken hoe gebouwen en locaties slim door meerdere partijen gebruikt kunnen worden.
- Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en andere partners realiseren we voldoende en passende maatschappelijke voorzieningen voor onze groeiende gemeente.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Besluitvorming cultuurvoorziening Stichting Max. **2027** • Strategisch kader maatschappelijke voorzieningen. • Besluitvorming renovatie Oude Raadhuis. • Besluit toekomst zwembad de Hoorn. • Oplevering van drie kunstgrasvelden voor meer speelcapaciteit bij drie voetbalverenigingen. • Oplevering Squash Amerikalaan. • Startnotitie over locatie AZC na 2030. • Verkenning egelopvang en dierenasiel.

e-2 Gezonde leefomgeving

De leefomgeving heeft veel invloed op de gezondheid, veiligheid en het welzijn van inwoners. Hoe we onze omgeving inrichten bepaalt hoe mensen wonen, werken, bewegen en elkaar ontmoeten. Een gezonde leefomgeving helpt mensen om gezond te leven, elkaar te ontmoeten en zich prettig te voelen. Hierdoor neemt de kwaliteit van leven toe en ervaren inwoners meer tevredenheid en minder overlast en onveiligheid. Dit doen we door:

- Gezondheid, beweging, ontmoeting en recreatie in de fysieke leefomgeving te beschermen en te stimuleren.
- Initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te faciliteren en te ondersteunen.
- Verantwoord om te gaan met materialen en grondstoffen.
- Te investeren in natuur- en milieueducatie.

- De identiteit van onze gemeente te versterken door het behouden én benutten van materieel en immaterieel erfgoed.
- Sociale veiligheid en toegankelijkheid voor iedereen te vergroten.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2027
2026 • Vergroening van centra en dorpen (2026-2030). **2027** • Vaststellen Gezondheidsbeleid. • Vaststellen startnotitie Spoorpark Hazerswoude-Rijndijk. • Zwerfafvalbeleid herijken. • Nieuw Grondstoffenbeleid vaststellen. • Afvalpreventieplan vaststellen (2027) • Vaststellen uitvoeringsprogramma Circulaire Samenleving. • Vaststellen uitvoeringsprogramma duurzaamheidseducatie. • Wijzigen incidentele budget Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed Alphen aan den Rijn 2021 naar structurele post op begroting. (2027-2030). • Vaststellen actieplan borging toegankelijkheid in werkprocessen. • Startnotitie Sociale veiligheid (veilig bewegen in de buitenruimte). • Programma Erfgoed en Overheid

e-3 Groen water en bodem sturend

Groen, water en bodem vormen de basis voor een toekomstbestendige leefomgeving en zijn bepalend voor waar en hoe we bouwen en ontwikkelen. Door deze elementen sturend te laten zijn in onze ruimtelijke keuzes, dragen we bij aan klimaatadaptatie, het behoud en de versterking van biodiversiteit, een gezondere leefomgeving en het beperken van bodemdaling. Tegelijkertijd verkleinen we de gevolgen van weersextremen, beperken we veiligheidsrisico's en voorkomen we toekomstige schade en kosten. Zo zorgen we voor een duurzame, aantrekkelijke en toekomstbestendige gemeente voor huidige en toekomstige generaties

Dit doen we door:

- Sturend maken van groen, water en bodem bij ruimtelijke keuzes.
- Fysieke leefomgeving bestand maken tegen weersextremen
- Ontwikkelen van robuuste groenblauwe dooradering.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2027
2027 • Inrichten overkoepelend waterportefeuille (2027/2028). • Vaststellen startnotitie omgevingsprogramma water (2027/2028). • Nulmeting klimaatadaptatie. • Vaststellen Ecologisch programma inclusief nulmeting biodiversiteit.

e-4 Woonopgave en Gebiedsontwikkeling

Alphen aan den Rijn werkt de komende jaren aan de groei van de woningvoorraad, in samenhang met verbetering van de woonomgeving en versterking van de mobiliteit, passend bij de ambitie van de gemeente en de behoefte van haar inwoners. Waar mogelijk versnellen we de planning en besluitvorming van projecten die bijdragen aan de woonopgave. Daarbij is er bestuurlijke aandacht voor het prioriteren van projecten en werkzaamheden, met een helder afwegingskader dat helpt om keuzes tijdig, consistent en in samenhang te maken, waarbij we nieuwe en bestaande wijken zo inrichten dat bewegen, ontmoeten en gezond leven vanzelfsprekend worden. We bouwen verder aan onze sturingsinstrumenten onder de omgevingswet om de realisatie van onze ambities ook juridisch te verankeren.

We richten ons op voldoende betaalbare en passende woningen voor starters, gezinnen, senioren en bijzondere doelgroepen. Ook stimuleren we doorstroming door nieuwe woonvormen mogelijk te maken. Samen met corporaties geven we uitvoering aan de prestatieafspraken en houden we de woningvoorraad in balans. Door daarnaast nauwe samenwerkingen te houden met ontwikkelaars en overheden, zoals de Regio Holland Rijnland en de Provincie Zuid-Holland Regionaal én de oprichting van een lokale Taskforce Wonen. We werken gezamenlijk aan het oplossen van knelpunten en het versnellen van de woonopgave.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Gnephoek: Vaststelling omgevingsplan. • Pilot verlichting Stadshart. • Aanleg vernieuwing plein voor Adventkerk. • Realiseren ondergrondse waterbuffer Paradijslaan. • Vaststellen ontwikkelingsmogelijkheden verbinding centrum-P+R-terrein (incl. brandweerkazerne). • Besluitvorming over BIZ-verordening en uitvoeringsbesluiten. • Besluit instellen Kwaliteitsteam. • Besluit gemeentegarantie financiering GEM. • Ontwikkelbesluit Westoever Rijnhaven/Deelgebiedsvisie Westoever Rijnhaven. • Actualiseren vereveningsfonds. • Vaststellen Nota Grondbeleid 2026-2029 **2027** • Taskforce versnelling woningbouw operationeel. • Vaststellen knelpuntenanalyse Taskforce. • Vaststellen advies tijdelijke woningbouwlocaties. • Analyse afgerond organisatorische voorwaarden Parallel plannen. • Startnotitie doorontwikkelen Ruimtelijk Programmeren. • Omgevingsplan vaststellen. • Vaststellen Handboek en Format Omgevingsprogramma's.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
• Startnotitie Omgevingsvisie 2.0. • Streefaantal vastgesteld voor jaarlijks te realiseren aantal nieuwbouwwoningen. • Herijken intensiveringsvisie. • Gnephoek ✓ Stedenbouwkundig raamwerkplan en beeldkwaliteitsplan; ✓ Oprichting PPS; ✓ Stedenbouwkundig plan eerste fase Gnephoek. • Gezond Stadshart. • Vaststellen uitgangspunten Groen-Blauwe Verbinding. • Rijnhaven. • Besluit verkoop grond aan GEM voor fase 1 Havenfront. • Start bouwfase 1 Kop West. • Vaststellen Programmaplan Gezond Ridderveld. • Herijken woonzorg-behoefte. • Vaststellen Volkshuisvestingsprogramma. • Vaststellen geactualiseerde prestatieafspraken. • Vaststellen startnotitie Starterslening. • Vaststellen uitbreiding Urgentieregeling. • Vaststellen startnotitie Wonen Eerst als duurzaam instrument tegen dakloosheid.

f-1 Beweging naar de sociale basis

Het doel is bewegen naar een sterke sociale basis waarin inwoners zoveel mogelijk regie hebben over hun eigen leven en verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en voor elkaar. Inwoners kunnen meedoen, hun talenten ontwikkelen en weten waar zij terecht kunnen voor informatie, activiteiten en ondersteuning. Door onderlinge betrokkenheid en een sterk netwerk worden hulpvragen eerder gesignaleerd en voorkomen we dat problemen verergeren.

We versterken de samenredzaamheid en de veerkracht van onze samenleving. Daarbij erkennen we dat de mogelijkheden van inwoners om voor zichzelf en anderen te zorgen verschillen per levensfase en persoonlijke situatie. We stimuleren inwoners om naar elkaar om te zien en dragen zo bij aan een inclusieve samenleving waarin iedereen kan deelnemen.

Onze inzet is gebaseerd op de vier O's:

- **Ontmoeten** – We stimuleren ontmoeting en verbinding tussen inwoners en versterken sociale netwerken in wijken en dorpen.
- **Ontwikkelen** – We bieden ruimte voor talentontwikkeling, zelfontplooiing en maatschappelijke participatie.
- **Ontspannen** – We bevorderen deelname aan sport, cultuur en recreatie als basis voor gezondheid, welzijn en sociale verbinding.
- **Ondersteunen** – We zorgen voor laagdrempelige toegang tot informatie, advies en ondersteuning en versterken de samenwerking tussen formele en informele netwerken om hulpvragen vroegtijdig te signaleren.

We investeren in een sterke sociale basis en versterken de samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en professionele partners. We zorgen voor een toegankelijk en samenhangend aanbod van informatie, activiteiten en ondersteuning, zodat inwoners laagdrempelig de juiste ondersteuning kunnen vinden en minder een beroep hoeven te doen op zwaardere vormen van ondersteuning.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Regionale werkagenda AZWA. **2027** • Start uitvoering subsidieregeling versterken sociale basis. • Businesscase sociale basis. • Oprichting Vitaliteitsbedrijf. • Uitvoeringsagenda Kunst en Cultuur. • Herijking vrijwilligersbeleid. • Agenda regenboog, inclusie en anti-discriminatie. • Doorontwikkeling buurthuizenbeleid.

f-2 Arbeidsmarkt en onderwijs

De arbeidsmarkt van de toekomst vraagt om een goede aansluiting tussen onderwijs, werk en economie. We maken daarom een gezamenlijke aanpak voor onderwijs en arbeidsmarkt met extra aandacht voor de speerpuntsectoren en de zorg. Door onderwijs en werkgevers beter te laten samenwerken sluiten opleidingen beter aan op de vraag naar personeel. Via STROOM zetten we in op leren, werken en innoveren rond de grote veranderingen van deze tijd. We helpen inwoners om kennis en vaardigheden te ontwikkelen en ondersteunen mensen die moeilijk werk vinden bij de stap naar een passende baan. Ook werken we aan goede leer- en ontwikkelroutes voor jongeren die vastlopen tussen onderwijs en werk. Door wonen en werken beter te verbinden, zorgen we dat werknemers in Alphen aan den Rijn kunnen wonen en werken. Zo werken we aan voldoende en goed opgeleid personeel voor de toekomst.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2027 • Herijken integrale human capital agenda 2027-2031. • Vaststellen programma Werken, Innoveren en Leren (WIL) 2027-2031. • Opleveren jaarlijkse rapportage STROOM.

g-1 Mobiliteit en bereikbaarheid

Mobiliteit en bereikbaarheid vormen belangrijke randvoorwaarden voor woningbouw, economische ontwikkeling en het goed functioneren van de gemeente. Het is geen doel op zich, maar een cruciaal middel voor gelijke kansen, sociale inclusie en volwaardige deelname aan de samenleving. We werken volgens het STOMP-principe aan een toekomstbestendig

mobiliteitssysteem, waarmee voorzieningen, werk en andere bestemmingen bereikbaar en toegankelijk blijven voor iedereen. Daarbij zetten we in op minder verkeersdruk- en overlast, betere bereikbaarheid voor inwoners en bedrijven, meer verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit.

We dragen bij een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving en economisch vitale kernen door:

- Te investeren in lopen, fietsen en openbaar vervoer, in lijn met het STOMP-principe.
- Onze centra in te richten volgens het principe "auto te gast": met meer ruimte voor verblijf, veiligheid, voetgangers en fietsers, terwijl voorzieningen, ondernemers, bewoners en bezoekers goed bereikbaar blijven.
- Parkeren te benaderen vanuit mobiliteit en leefbaarheid.
- Het aanpakken van verkeersknelpunten en -overlast.
- Het realiseren van ontsluiting van groeigebieden.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Vaststellen Verkeersveiligheidsplan 2027-2030 (2026/2027). • Vervolg Programma Fietshart 2030, inclusief uitvoering maatregellijst (2026-2030). • Vervolg RIA-project Doorfietsroutes (RIA-project 1) en uitvoeren doorfietsroute Alphen-Leiden en Alphen-Gouda (2026 e.v.). • Uitvoeren van verkeerseducatie (preventieve maatregelen) en aanpak verkeersknelpunten (2026-2030) **2027** • Startnotitie samenhangende aanpak van de effecten van de gebiedsontwikkelingen op de bereikbaarheid. Inclusief het opstellen van een financieringskader. • Actualiseren Mobiliteit beleid • Vastellen visie wonen en werken Alphen-West (RIA-project 13). • Verkenning snelle busverbinding Alphen-Nieuwkoop-Uithoorn. • Voorbereiding verkenning verbeteren ontsluiting Boskoop (oeververbinding). • Start concessie laadinfrastructuur. • Invoeren zero-emissie zone. • Vaststellen actieagenda hubs en deelmobiliteit (RIA-project 12A - P2). • Start voorbereiding en uitvoering verkeersmaatregelen Hazerswoude-Dorp (N207-Zuid). • Leiden-Utrecht Beter Bereikbaar (LUBB) (vaststellen bestuurlijke afspraken). • Vaststellen 1e fase en start 2e fase RIA-project Noordelijke ontsluiting Rijn- en Veenstreek (RIA-project 2). • Vervolg RIA-project Energy lane (RIA-project 7), onderdeel N11 corridor.

h-1 Sterke pedagogische basis

We willen bereiken dat onze kinderen en jeugdigen de kans krijgen om gezond, veilig en krachtig op te groeien. Dit betekent dat zij zich positief ontwikkelen op een manier die bij hen

past. Dit doen we door de pedagogische basis te versterken. In een sterke pedagogische basis wordt de omgeving van het kind centraal gezet in plaats van het kind. Niet: wat heeft het kind nodig? Maar: hoe richten wij de omgeving zo in dat ieder kind mee kan doen? Samenwerken met onder andere onderwijs, kinderopvang, partijen die activiteiten organiseren in de sociale basis, Oog voor Thuis, jeugdgezondheidszorg, de gemeenten en Service Organisatie Zorg (SOZ) in Holland Rijnland en buurt- sport- en cultuurverenigingen is heel belangrijk om dit doel te halen. Samen werken we aan:

- De beweging naar de sociale basis (zie hoofdstuk J. Beweging sociale basis).
- Toekomstgerichte en gebiedsgerichte onderwijsvoorzieningen én groen-blauwe schoolpleinen.
- Het versterken van het netwerk rondom kinderen, jeugdigen en gezinnen.
- Alle jeugdigen een startkwalificatie.
- Kwalitatieve en betaalbare jeugdhulp met de doorontwikkeling van de aanpak jeugdhulp (zie Programma 2 Sociaal Domein).
- Kinder- en jongerenparticipatie bevorderen.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Overlegstructuur LEA ingericht. **2027** • Start uitvoering subsidieregeling versterken sociale basis. • Aanpak thuiszitters. • Plan kinder- en jongerenparticipatie.

I-1 Veiligheid

Het bereiken van duurzame, sociale en fysieke veiligheid wordt gerealiseerd door een effectieve samenwerking van alle verantwoordelijke partners en in samenwerking met onze inwoners. De strategische koers wordt in het Integraal Veiligheidsbeleid Alphen aan den Rijn 2027 – 2030 vastgelegd en vertaald naar concrete acties binnen de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Hierin staat per veiligheidsveld wat we gaan doen en wie we hiervoor nodig hebben. We werken samen met partners aan de preventieve kant om overlast en criminaliteit te voorkomen en stellen tegelijkertijd duidelijk grenzen.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Vaststellen Integraal veiligheidsbeleid Alphen aan den Rijn 2027 – 2030 met de strategische koers voor de zeven veiligheidsvelden: A. Digitale veiligheid B. Veilig ondernemen C. Jeugd en Veiligheid D. Zorg en Veiligheid

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
E. Fysieke Veiligheid F. Georganiseerde criminaliteit en ondermijning G. Veilige woon- en leefomgeving • Vaststellen Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2027 **2027** • Vaststellen Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2028

Going concern taken

Going concern-taken zijn de wettelijke, contractuele en organisatorische kerntaken die een gemeente jaarlijks moet blijven uitvoeren om haar publieke functie te vervullen. Naast boven-genoemde ambities behoren de volgende reguliere taken (taakvelden) tot het programma **1 Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling**:

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid
- Verkeer en vervoer
- Openbaar vervoer
- Economische ontwikkeling
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische promotie
- Openbaar basisonderwijs
- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Sportbeleid en activering
- Sportaccommodaties
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Musea
- Cultureel erfgoed
- Media
- Samenkracht en burgerparticipatie
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Ruimte en leefomgeving
- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Wonen en bouwen
- Inbedding van de BRO (basisregistratie ondergrond) wettelijke verplichting
- Omgevingswet

6.4 Risico's beleidsvoorbereiding en/of uitvoering

Om doelen te behalen is het belangrijk dat we onze middelen zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten. Dit kan betekenen dat we middelen moeten schuiven en dat we sommige keuzes die zijn gemaakt voordat we deze prioriteiten stelden, nader moeten bekijken.

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 1
Energievraagstuk 1: aandeelhouder in Warmtebedrijf
Risico: De gemeente is één van de aandeelhouders van het publieke warmtebedrijf en dat betekent dat wordt gevraagd om aan de voorkant middelen beschikbaar te stellen voor de oprichting, deelneming (aandeelhouder) en verdere ontwikkeling van het op te richten publieke warmtebedrijf. Aan de voorkant is een inschatting gemaakt van de inbreng van het eigen vermogen wat nodig is voor de oprichting, de rentelasten van deze inbreng zijn opgenomen in de nu voorliggende begroting (m.i.v. begrotingsjaar 2029). Aangezien de gemeente medeaandeelhouder is, zal de gemeente de (financiele) gevolgen (tekorten) die kunnen voortvloeien uit de toekomstige ontwikkelingen binnen het warmtebedrijf mede moeten dragen. Op dat moment zal dat invloed hebben op de financiële positie van de gemeente en zal de algemene reserve (weerstandscapaciteit) van de gemeente dalen.
Beheersmaatregel: De gemeente onderzoekt haar rol, positie en zeggenschap ten aanzien van de oprichting en deelneming in het warmtebedrijf. De noodzakelijke kaders worden hiervoor vastgelegd met duidelijke Go/No go momenten. Er wordt maximaal gebruik gemaakt van landelijke initiatieven zoals het Waarborgfonds Warmtenetten om de inbreng van het eigen vermogen te verlagen. En zoals aangegeven bij het risico zelf is er in de voorliggende begroting reeds rekening gehouden met de kapitaallasten (rentelasten) die zijn doorgerekend voor inbreng van het eigen vermogen door de gemeente in het warmtebedrijf. Daarnaast wordt ingezet op een versterking van de solide financiële positie van de gemeente. Hier valt een versteviging van onze algemene reserve (weerstandscapaciteit) ook onder, waarmee we een gezonde buffer creëren om toekomstige risico's te kunnen opvangen.
Energievraagstuk 2: Onderling afhankelijk
Risico: De projecten oprichting Warmtebedrijf en collectieve warmte voor Havenfront-Zeeheldenbuurt zijn onderling van elkaar afhankelijk, waardoor vertraging in het ene traject gevolgen kan hebben voor het andere.
Beheersmaatregel: Projecten integraal plannen en monitoren, met expliciete beslismomenten en afspraken over onderlinge afhankelijkheden.
Beweging sociale basis
Risico: Het versterken van de sociale basis is een belangrijke ambitie. Tegelijkertijd is het beschikbare budget voor onze inzet in de sociale basis als gevolg van wegvallen rijksmiddelen en ruimtescheppende maatregelen sinds 2021 afgenomen met 33%. Dit zet de sociale basis onder druk en leidt tot duurdere ondersteuningsvragen.

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 1
Beheersmaatregel: In 2027 wordt een businesscase voor de sociale basis opgesteld.
Oprichten Vitaliteitsbedrijf
Risico: Per 1 januari start de nieuwe organisatie die zich richt op vitaliteit en preventie (werktitel vitaliteits-bedrijf). Deze organisatie neemt de werkzaamheden van de huidige organisaties DeThermen2 en Al-phenVitaal over. De organisatie start met een maatschappelijke opdracht en bijbehorende financiële dekking. Gedurende het eerste jaar moet blijken of de beschikbare dekking vanuit gemeentelijke en Rijkssubsidies passend en toereikend is voor het uitvoeren van de opdracht.
Beheersmaatregel: Zorgvuldige monitoring van realisatie en financiële resultaten ten opzichte van begroting en be-schikbare financiering, tijdige escalatie en bijsturing bij (dreigende) afwijkingen.
Mobiliteit en bereikbaarheid
Risico: Toenemende krapte, beschikbaarheid professionals en onvoldoende budgetten zet de ontwikke-lings- en uitvoeringskracht onder druk.
Beheersmaatregel: Projecten prioriteren, integraal plannen en monitoren. Focus op efficiency. Bij onvoldoende effect optie heroverwegen bestuurlijke afspraken.
Klimaatadaptatie
Risico: Toenemende hitte, droogte en extreme neerslag kunnen leiden tot schade aan de openbare ruimte en verminderde leefbaarheid.
Beheersmaatregel: Risico's worden beperkt door waar nodig beleid aan te passen aan veranderde weersextremen. Naast klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte stimuleren we ook maatregelen bij inwo-ners en bedrijven.
Economie van de toekomst
Risico: Netcongestie remt de ontwikkeling en verduurzaming van de economie/brede welvaart van Alphen aan den Rijn waardoor doelen en ambities niet of nauwelijks gehaald kunnen worden. Ontbreken van een concreet Alphens profiel op basis waarvan keuzes gemaakt kunnen worden voor een heldere economische ontwikkel richting.
Beheersmaatregel: Extra inzet en focus op interne en externe slimme samenwerking. Prioritering ontwikkelen profiel in relatie met Groeistrategie 2050, Ruimtelijk-Economische Koers en Sociale Visie.
Ruimte voor werken
Risico: Door de grote vraag naar ruimte voor bedrijven, de onvoldoende beschikbaarheid van (nieuwe) bouwkavels en het nog ontbreken van een aanpak herstructurering bestaande bedrijventerreinen wordt de ontwikkeling en verduurzaming van de economie/brede welvaart van Alphen aan den Rijn geremd.

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 1
Beheersmaatregel: Extra inzet en focus op interne en externe slimme samenwerking.
Arbeidsmarkt en onderwijs
Risico: Onvoldoende gevoel van urgentie over noodzaak tot samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid voor brede beschikbaarheid van gekwalificeerde medewerkers.
Beheersmaatregel: Extra Inzet en focus accountmanagement Arbeidsmarkt en onderwijs met STROOM als gereedschap.
Afval
Risico: De prijs voor het verwerken van restafval is in 2026 sterk gestegen. Voor de komende jaren is de verwachting dat de kosten voor het verwerken van restafval door een stijgende CO_2-heffing nog verder zal toenemen.
Beheersmaatregel: In het nieuw op te stellen grondstoffenbeleid worden maatregelen voorbereid om het restafval te verminderen. Als de hoeveelheid restafval de komende jaren niet voldoende afneemt, is het nodig om de afvalstoffenheffing te verhogen.

6.5 Partnerorganisaties en verbonden partijen

In dit programma werken we samen met de volgende niet limitatief opgesomde partnerorganisaties en verbonden partijen:

PARTNERORGANISATIES EN VERBONDEN PARTIJEN PROGRAMMA 1
B en C. Energievraagstuk, -systeem en warmte
Woningcorporaties (Woonforte en WyWonen), Netbeheerder Liander, Energiecoöperatie Energiek Alphen, Firan, RES Holland Rijnland en Provincie Zuid-Holland.
D. Maatschappelijke voorzieningen
Voor maatschappelijke voorzieningen werken we samen met partners in het fysiek en sociaal domein. Voorbeelden: Rijn en Duin, Zorg en Zekerheid, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties, buurt-, sport- en cultuurorganisaties en VOA. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de inrichting van de leefomgeving. Daarom nemen we een kaderstellende rol bij bijv. het opstellen van normen. Ook hebben we een rol in het beschikbaar hebben en houden van maatschappelijk vastgoed (denk aan onderwijshuisvesting). Voor de invulling van de ruimte zijn we faciliterend naar maatschappelijke organisaties en commerciële partijen die de leefbaarheid van de wijken en buurten ondersteunen.
E. Economie van de toekomst
EDBA, VOA, Alphen Marketing, agrarische belangenorganisaties en Greenport Regio Boskoop.
F. Gezonde leefomgeving
Voor een gezonde leefomgeving werken we samen met partners in het fysiek en sociaal domein. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de inrichting van de leefomgeving. Daarom nemen we een kaderstellende rol bij het opstellen van normen. Dit doen we met partijen zoals: GGD Hecht, medeoverheden zoals de Provincie Zuid-Holland, ODMH, Het Hoogheemraadschap Rijnland, Cyclus, Groene Hart Circulair, Avifauna, Huis van Duurzaamheid.

PARTNERORGANISATIES EN VERBONDEN PARTIJEN PROGRAMMA 1
G. Regie op de ondergrond
Geen
H. Groen water en bodem sturend
Geen
I Ruimte voor werken
EDBA, VOA, Alphen Marketing, agrarische belangenorganisaties en Greenport Regio Boskoop.
J. Mobiliteit en bereikbaarheid
We maken onderdeel uit van Regio Holland Rijnland, waarin we regionale projecten en beleid gezamenlijk oppakken en realiseren. Verder hebben we de volgende (gespreks)partners: Alphen Marketing, Alphen Vitaal, EDBA, diverse dorpsoverleggen, Donkey Republic, Fietsersbond, NS, medeoverheden, Omgevingsdienst Midden Holland, PReT, ProRail, Qbuzz, regio Midden Holland, ROCOV, VVN, VOA, Zuid-Holland Bereikbaar, Rijkswaterstaat enadviesraad sociaal domein.
K. Woonopgave en Gebiedsontwikkeling
Om ervoor te zorgen dat ook bijzondere doelgroepen fijn kunnen wonen wordt door verhuurders samengewerkt met partijen als Tom in de buurt, De Binnenvest, het Serviceplein, het COA en het medisch domein. We zijn als gemeente verantwoordelijk om op deze samenwerking te sturen, ieder vanuit onze eigen rol. De prestatieafspraken met de woningcorporaties concretiseren de jaarlijkse inzet van corporaties op bouwen, verduurzamen en beschikbaarheid van sociale huur, passend bij de Alphense woonopgave. Ze vormen daarmee een toetsbaar kader voor monitoring, sturing en verantwoording binnen het programma Wonen. De MAR (Marktplatform Alphen aan den Rijn) is het samenwerkingsplatform waarin marktpartijen en gemeente samenwerken aan een realistische en uitvoerbare woningbouwopgave. Provincie Zuid-Holland en Regio Holland Rijnland zijn medeoverheden waarmee de gemeente nauw samenwerkt om de woningbouwopgave regionaal in samenhang te realiseren. Zij bieden kaders, afstemming en regionale programmering, waardoor lokale ambities aansluiten op provinciale en regionale doelen.
L. Beweging naar de sociale basis
De gemeente is opdrachtgever voor partijen die inzet plegen in de sociale basis, bijv. Alphen Vitaal, Participe en de Bibliotheek. Om onze doelen te halen is samenwerking met vrijwilligersorganisaties, buurt-, cultuur- en sportverenigingen belangrijk.
M. Arbeidsmarkt en onderwijs
Gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet (zie programma 2) en opdrachtgever voor een aantal partijen die zich inzetten om een opstap naar (vrijwilligers)werk te maken. Denk aan partijen in de sociale basis en het ontwikkelbedrijf Rijnvicus en de arbeidsmarktregio Holland Rijnland.
N. Sterke pedagogische basis
Gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet, opdrachtgever voor Oog voor Thuis (zie programma 2). Ook werken we nauw samen met gemeenten in de regio Holland Rijnland en uitvoeringsorganisatie voor specialistische jeugdhulp (Serviceorganisatie Zorg). Om onze doelen te halen werken we samen met onderwijs, kinderopvang, de sociale basis, professionele hulp (jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg, Serviceplein en het veiligheids- en medisch domein) én buurt-, sport-, cultuurverenigingen.
O. Veiligheid
Veiligheidsregio Hollands Midden: De Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) is een gemeenschappelijke regeling van achttien gemeenten in Regio Hollands Midden op basis van de Wet veiligheidsregio's, de Wet

PARTNERORGANISATIES EN VERBONDEN PARTIJEN PROGRAMMA 1
gemeenschappelijke regelingen en de Wet publieke gezondheid. De VRHM strekt zich uit van de Duin- en Bollenstreek in het noorden via het Groene Hart naar de Krimpenerwaard in het zuiden. Het gaat hierbij om de volgende taken die namens de achttien deelnemende gemeenten worden uitgevoerd: • Meldkamerfunctie voor brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. • Risicobeheersing. • Rampenbestrijding en crisisbeheersing. • Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). • Bevolkingszorg Gemeentelijke Crisisbeheersing (BGC). • Brandweerzorg. VRHM is hiermee in feite een uitvoeringsorganisatie voor deze taken van de gemeenten. De veiligheidsregio staat voor de (fysieke) veiligheid van inwoners, bedrijven en instellingen. Een organisatie die ook een onmisbare motor is gebleken voor het openbaar bestuur om invulling te kunnen geven aan hun crisisverantwoordelijkheden tijdens bijvoorbeeld de langdurige corona-, Oekraïne- en migratiecrises.

6.6 Wat mag het kosten?

De hoogte van de budgetten voor de baten en lasten van begrotingsprogramma 1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling is hieronder weergegeven. Met de vaststelling van deze begroting autoriseert u als raad deze budgetten op programmaniveau.

Voor extra inzicht zijn de bedragen van de taakvelden die samenhangen met dit programma, in de onderstaande tabel weergegeven. Gemeenten geven hun geld uit aan een breed scala aan deelterreinen, variërend van bijvoorbeeld onderwijshuisvesting of de jeugdzorg. Om te zorgen dat deze uitgaven samengevoegd en vergeleken kunnen worden tussen gemeenten, is een uniform set van 48 grootheden gedefinieerd. Deze eenheden worden 'taakvelden' genoemd en deze taakvelden kunnen weer geclusterd worden in 9 hoofdtaakvelden. Deze taakvelden worden door het Rijk voorgeschreven en zijn uniform voor alle gemeenten in Nederland.

Programma 1	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	62.629	64.437	61.976	50.221
Lasten (per taakveld)	101.430	169.388	117.678	122.892
1.1-Crisisbeheersing en brandweer	9.551	9.556	9.558	9.556
1.2-Openbare orde en veiligheid	3.705	3.745	3.773	3.769
3.1-Economische ontwikkeling	3.537	2.990	2.994	2.995
3.3-Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	430	432	433	433
3.4-Economische promotie	510	513	513	513
4.1-Openbaar basisonderwijs	1.459	1.458	1.458	1.457
4.3-Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.173	7.167	7.160	7.152
5.1-Sportbeleid en activering	1.051	1.062	1.063	1.063
5.3-Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	5.124	5.195	5.107	5.092
5.4-Musea	241	243	242	242
5.5-Cultureel erfgoed	1.123	1.559	1.456	1.456

Programma 1	2027	2028	2029	2030
5.6-Media	3.913	3.890	3.882	3.939
6.1-Samenkracht en burgerparticipatie	20.245	20.277	20.493	18.908
7.1-Volksgezondheid	6.991	7.020	7.020	7.020
7.4-Milieubeheer	10.817	6.759	6.768	6.769
8.1-Ruimte en leefomgeving	3.150	1.869	1.886	1.886
8.2-Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	13.883	87.092	35.647	42.427
8.3-Wonen en bouwen	8.525	8.558	8.225	8.216
Baten (per taakveld)	**-38.801**	**-104.951**	**-55.702**	**-72.671**
1.1-Crisisbeheersing en brandweer	-350	-350	-350	-350
1.2-Openbare orde en veiligheid	-195	-195	-195	-195
3.3-Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-348	-348	-348	-348
3.4-Economische promotie	-403	-453	-453	-453
4.1-Openbaar basisonderwijs	-230	-230	-230	-230
4.3-Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.031	-3.392	-3.392	-3.392
5.3-Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-449	-449	-449	-449
5.4-Musea	-5	-5	-5	-5
5.5-Cultureel erfgoed	-145	-145	-145	-145
5.6-Media	-526	-526	-526	-526
6.1-Samenkracht en burgerparticipatie	-4.417	-4.709	-4.591	-2.700
7.1-Volksgezondheid	-0	-0	-0	-0
8.1-Ruimte en leefomgeving	-1.531	-698	-715	-715
8.3-Wonen en bouwen	-7.267	-7.229	-7.191	-7.153
8.2-Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-18.905	-86.222	-37.112	-56.010
Reserves	**5.664**	**857**	**5.318**	**16.037**
Lasten (per taakveld)	**7.623**	**1.583**	**6.044**	**16.763**
0.10-Mutaties reserves	7.623	1.583	6.044	16.763
Baten (per taakveld)	**-1.959**	**-726**	**-726**	**-726**
0.10-Mutaties reserves	-1.959	-726	-726	-726
Eindtotaal	**68.293**	**65.294**	**67.294**	**66.258**

Bedragen x € 1.000

Vanaf dit punt zijn de baten negatief en de lasten positief. Hieronder worden begrotingswijzigingen met een omvang groter dan € 475.000 (zowel positief als negatief) toegelicht conform de Financiële verordening 2025.

Toelichting per begrotingswijziging	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	**62.629**	**64.437**	**61.976**	**50.221**
1-Primitieve begroting 2027				
De bedragen bij de primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van de programma's voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Lasten	92.930	165.372	113.557	120.435
Baten	-36.516	-102.389	-52.886	-71.783
7 en 8-Kapitaallasten				
De kapitaallasten vormen een overzicht van de geactiveerde kapitaaluitgaven voor de investeringen waarop wordt afgeschreven. De mutaties uit dit geactualiseerde overzicht geeft de onderbouwing voor de jaarlijkse afschrijvingen en rente die als lasten op de exploitatiebegroting drukken.				
Lasten	-5.527	-5.691	-5.507	-5.507
Lasten	5.920	6.075	6.052	6.131

Toelichting per begrotingswijziging	2027	2028	2029	2030
34-Kadernota 27 Onontkoombare ontwikkelingen				
In de Kadernota 2027 opgenomen onontkoombare ontwikkelingen (zie pagina 15). Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief - onontkoombare ontwikkelingen voor meer informatie.				
Lasten	606	606	606	769
15-Vrijval stelposten				
Herziening van diverse stelposten op basis van actualiteit of reeds verwerkte investeringen.				
Baten	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
12-Verbonden partijen - raadsbesluit 25 juni 2026				
Op 25 juni heeft de raad de conceptbegrotingen 2027 van de verbonden partijen vastgesteld. Hierin is een structurele verhoging opgenomen van de bijdragen aan de diverse gemeenschappelijke regelingen, als gevolg van toegestane indexeringen en taakstellingen, met een totale omvang van circa € 1 miljoen. Met deze begrotingswijziging worden de begrotingen 2027 van de Verbonden partijen verhoogt.				
Lasten	1.011	1.011	1.011	1.011
14-Meicirculaire 2026 vanaf 2027				
Het effect van de Meicirculaire 2026 voor Gemeente Alphen aan den Rijn is bruto opgenomen in overeenstemming met besluitformulier college d.d. 7 juli 2026. Dit betekent exclusief de taakmutaties die apart zijn opgenomen bij het onderdeel onontkoombare ontwikkelingen en waar gericht een besluit voor moet worden genomen (zie financiële spelregels uit het coalitieakkoord: taak- en overige mutaties worden niet meer automatisch als één op één budget voor hetzelfde bedrag voor de taak geraamd.				
Lasten	4.124	36	36	36
48-Treasury - Grondexploitatie				
De voorraden (grondexploitaties) moeten gefinancierd worden. Omdat grondexploitaties incidenteel zijn, worden ook de rentelasten voor de aangetrokken geldleningen die hiermee verband houden als incidenteel gelabeld. Binnen afzienbare tijd zal de boekwaarde van de grondexploitaties naar verwachting namelijk sterk afnemen. Vanuit dat perspectief en vanuit voorzichtigheid is er daarom voor gekozen om deze baten niet ten gunste te brengen van het structurele begrotingssaldo.				
Lasten	1.221	-1	-5	-36
54-Spuk AZWA 2027-2029				
Voor de jaren 2027-2029 worden in het kader van de Spuk Aanvullende Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) middelen beschikbaar gesteld om de toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid van de zorg in Nederland op lange termijn te garanderen.				
Lasten	1.359	1.637	1.891	0
Baten	-1.359	-1.637	-1.891	0
60-Inzicht en Evenwicht Formatie				
Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor meer informatie.				
Lasten	-940	-847	-854	-854
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	801	1.266	966	1.020
Reserves	**5.664**	**857**	**5.318**	**16.037**
Bedragen > 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Primitieve begroting 2027				
De bedragen bij de primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van het programma voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Lasten	7.623	1.583	6.044	16.763
Baten	-1.742	-509	-509	-509
10-Reservemutaties kapitaallasten				
De technische mutaties hebben betrekking op de ramingen van: de salarislasten, de kapitaallasten, mutaties van reserves en voorzieningen, de ramingen van de baten en lasten van de				

Toelichting per begrotingswijziging	2027	2028	2029	2030
financieringsfunctie (renteomslag) en de toerekening van de verschillende directe en indirecte lasten aan kostendekkende exploitaties (KDE).				
Baten	-762	-762	-762	-762
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	545	545	545	545
Eindtotaal	**68.293**	**65.294**	**67.294**	**66.258**

Bedragen x € 1.000

7 P2 - Sociaal domein

7.1 Algemene inleiding

Programma 2 Sociaal domein gaat over de ondersteuning en zorg die Gemeente Alphen aan den Rijn biedt aan inwoners met een hulpvraag. Het programma omvat de taakvelden Participatie, werk en inkomen, Jeugdhulp en Wmo.

Het programma raakt de bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezondheid van inwoners en sluit daarmee aan op het maatschappelijk effect. De opgave voor de komende jaren is de kwaliteit van de hulp en de kosten daarvan met elkaar in balans te brengen en te houden, in een periode waarin de vraag naar ondersteuning toeneemt.

Programma 2 **Sociaal domein** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar bijlage 2.

7.2 Wat willen we bereiken (maatschappelijke effecten)?

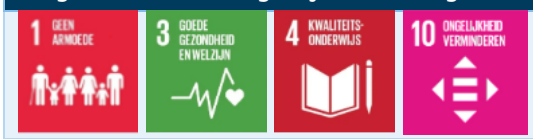
A. Toekomstbestendige ondersteuning en zorg

Het is belangrijk dat inwoners met een hulpvraag een passende en duurzame oplossing krijgen. Dit draagt bij aan bestaanszekerheid, gelijke kansen en een gezond leven (zie toelichting maatschappelijk effect programma 1). Tegelijkertijd vragen steeds meer mensen om hulp en stijgen de kosten. Daardoor staat de ondersteuning en zorg aan inwoners onder druk. De opgave is om de kwaliteit van de hulp en de kosten in balans te brengen én houden. Dat betekent op de eerste plaats dat de gemeente zich inzet om te voorkomen dat inwoners hulp nodig hebben en dat jeugdigen gezond, veilig en krachtig kunnen opgroeien (zie 'beweging sociale basis' en 'stevige pedagogische basis' in programma 1). Ook zorgt de gemeente ervoor dat er in de toekomst goede hulp beschikbaar blijft. Daarom doet de gemeente het volgende:

- **Ondersteuning en zorg klaarmaken voor de toekomst**: de hulp wordt zo georganiseerd dat deze ook later nog werkt en betaalbaar blijft.
- **Lokale teams sterker maken**: de teams die hulp bieden aan inwoners worden zo ingericht dat zij hulpvragen van inwoners beter kunnen oplossen.

Beter samenwerken: de gemeente werkt slimmer samen met alle organisaties en hulpverleners die actief zijn voor inwoners.

Programma 2 A draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

7.3 Wat gaan we daarvoor doen?

(Inspanning, resultaten en mijlpalen)

a-1 Inrichting sociaal stelsel

We werken er samen met alle organisaties die actief zijn voor inwoners aan dat er ook in de toekomst goede hulp beschikbaar blijft. Daarom doet de gemeente het volgende:

- **Ondersteuning en zorg klaarmaken voor de toekomst**: de hulp wordt zo georganiseerd dat deze ook later nog werkt en betaalbaar blijft.
- **Lokale teams sterker maken**: de teams die hulp bieden aan inwoners worden zo ingericht dat zij hulpvragen van inwoners beter kunnen oplossen.
- **Beter samenwerken**: de gemeente werkt slimmer samen met alle organisaties en hulpverleners die actief zijn voor inwoners.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Agenda toekomstbestendige opvang Oekraïners. • Jaarlijkse herijking opdracht aan Oog voor Thuis (2026 t/m 2029). **2027** • Startnotitie toekomstbestendige zorg en ondersteuning. • Plan toekomstig leerbedrijf. • Beleidsplan Financieel Fit. • Startnotitie Alphen Pas. • Integratie SOZ.

Going concern taken

Going concern-taken zijn de wettelijke, contractuele en organisatorische kerntaken die een gemeente jaarlijks moet blijven uitvoeren om haar publieke functie te vervullen. Naast bovengenoemde ambities behoren de volgende reguliere taken (taakvelden) tot het programma 2 Sociaal domein:

- Participatie, werk en inkomen
- Jeugdhulp
- WMO

Going concern taak: overheveling specialistische jeugdzorg naar SOZ
Met ingang van 1 januari 2027 wordt de specialistische jeugdzorg overgeheveld naar de SOZ. Vanaf dat moment wordt deze uitvoering als going concern voortgezet. De resterende gemeentelijke werkzaamheden betreffen met name het accounthouderschap, de doorrekening van budgetplafonds, de beoordeling van jaarrekeningen en overige reguliere beheertaken. Daarmee heeft deze taak na de overheveling het karakter van een structurele beheer- en uitvoeringsopgave.

7.4 Risico's beleidsvoorbereiding en/of uitvoering

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 2
Inrichting sociaal stelsel
Risico: Als gevolg van landelijke, maatschappelijke en/of economische ontwikkelingen kunnen meer inwoners gebruik maken van ondersteuning. Hierdoor kunnen de kosten stijgen en de uitgaven hoger uitvallen dan begroot.
Beheersmaatregel: Voorkomen dat inwoners (dure) zorg en ondersteuning nodig hebben en hulpvragen snel en duurzaam oplossen.
Overheveling specialistische jeugdzorg naar SOZ
Risico: Als gevolg van de toetreding tot de SOZ, kunnen er inwoner te maken krijgen met 'nieuwe' aanbieders, minder maatwerk en langere doorlooptijden. Eveneens kunnen de kosten stijgen en uitgaven hoger uitvallen dan begroot.
Beheersmaatregel: Een accounthouder SOZ aanstellen, met een contractbeheerder die in 2027 alle 'gaten' kan dichten die nog ontstaan na toetreding tot SOZ.

7.5 Partnerorganisaties en verbonden partijen

In dit programma werken we samen met de volgende niet limitatief opgesomde partnerorganisaties en verbonden partijen.

De hulp aan inwoners in Alphen aan den Rijn wordt toegekend en veelal ook geboden door een reeks uitvoeringsorganisaties:

PARTNERORGANISATIES EN VERBONDEN PARTIJEN PROGRAMMA 2
Serviceplein
Serviceplein is verantwoordelijk voor het toekennen en bieden van onder andere inkomensondersteuning, begeleiding bij inburgering en leerplicht. Serviceplein is ook verantwoordelijk voor het toekennen van hulp bij re-integratie. Leerontwikkelbedrijf Rijnvicus is verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan.
Oog voor Thuis
Oog voor Thuis is verantwoordelijk voor het toekennen van (specialistische) jeugdzorg. Oog voor Thuis biedt zelf ook hulp. Wanneer sprake is van specialistische jeugdzorg wordt deze georganiseerd door de Serviceorganisatie Zorg (SOZ).
Tom in de buurt
Tom in de buurt is verantwoordelijk voor het toekennen van hulp aan volwassenen inwoners met als doel het verbeteren van de zelfzorg en zelfstandigheid. Het gaat bijvoorbeeld om hulp bij dagelijkse handelingen, voorzien in een hulpmiddel of huishoudelijke ondersteuning, maar ook intensieve begeleiding met wonen als gevolg van dakloosheid of een ernstige psychische aandoening. Wanneer sprake is van individuele ondersteuning wordt deze ook door Tom in de buurt geboden. Voor de andere maatwerkvoorzieningen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) wordt

PARTNERORGANISATIES EN VERBONDEN PARTIJEN PROGRAMMA 2
de hulp in het kader van huishoudelijke hulp/hulpmiddelen, ondersteuning met wonen en opvang door een reeks gecontracteerde partijen uitgevoerd.

Om goede en betaalbare hulp te kunnen bieden werkt de gemeente samen met partijen in de sociale basis (zie toelichting verbonden partijen in programma 1), het medisch domein (zoals huisartsen en het Alrijne ziekenhuis) en het veiligheidsdomein.

7.6 Wat mag het kosten?

De hoogte van de budgetten voor de baten en lasten van begrotingsprogramma 2 - Sociaal domein is hieronder weergegeven. Met de vaststelling van deze begroting autoriseert u als raad deze budgetten op programmaniveau. Hieronder is ook voor dit programma aangegeven welke taakvelden hiermee samenhangen.

Programma 2	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	**133.234**	**128.374**	**122.680**	**123.725**
Lasten (per taakveld)	**180.923**	**179.105**	**173.549**	**174.767**
6.21-Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	351	360	368	368
6.22-Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	19.786	20.677	20.600	20.598
6.23-Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	50	55	60	60
6.3-Inkomensregelingen	49.133	49.073	49.116	49.114
6.4-WSW en beschut werk	17.947	17.933	17.898	17.889
6.5-Arbeidsparticipatie	10.371	10.453	10.481	10.481
6.60-Hulpmiddelen en diensten (WMO)	4.771	4.771	4.771	4.771
6.711-Huishoudelijke hulp (WMO)	10.946	11.264	5.883	5.660
6.712-Begeleiding (WMO)	12.554	13.069	13.731	14.398
6.713-Dagbesteding (WMO)	5.528	5.586	5.648	5.648
6.751-Jeugdhulp ambulant lokaal	18.370	17.084	15.826	16.413
6.752-Jeugdhulp ambulant regionaal	100	80	82	82
6.753-Jeugdhulp ambulant landelijk	1.441	1.170	1.197	1.197
6.761-Jeugdhulp met verblijf lokaal	9.519	7.623	7.813	7.813
6.762-Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.810	2.796	2.797	2.797
6.763-Jeugdhulp met verblijf landelijk	950	760	779	779
6.791-PGB WMO	530	531	531	531
6.792-PGB Jeugd	1.047	1.047	1.047	1.047
6.811-Beschermd wonen (WMO)	5.542	5.619	5.744	5.844
6.812-Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	1.884	1.763	1.763	1.863
6.821-Jeugdbescherming	2.407	2.407	2.407	2.407
6.822-Jeugdreclassering	1.411	1.419	1.419	1.419
6.91-Coördinatie en beleid WMO	1.241	1.315	1.322	1.322
6.92-Coördinatie en beleid Jeugd	2.233	2.249	2.264	2.264
Baten (per taakveld)	**-47.689**	**-50.730**	**-50.869**	**-51.042**
6.3-Inkomensregelingen	-32.846	-32.846	-32.846	-32.846
6.21-Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-206	-215	-223	-223
6.22-Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-92	-71	-2	0

Programma 2	2027	2028	2029	2030
6.23-Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-50	-55	-60	-60
6.4-WSW en beschut werk	-3.098	-3.073	-3.048	-3.023
6.5-Arbeidsparticipatie	-1.152	-1.152	-1.152	-1.152
6.60-Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-1.728	-3.376	-3.376	-3.376
6.713-Dagbesteding (WMO)	-1.028	-1.086	-1.148	-1.148
6.751-Jeugdhulp ambulant lokaal	0	-1.343	-1.376	-1.376
6.811-Beschermd wonen (WMO)	-5.767	-5.844	-5.969	-6.069
6.812-Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.678	-1.625	-1.625	-1.725
6.91-Coördinatie en beleid WMO	-45	-45	-45	-45
Reserves	**-99**	**-99**	**-99**	**-99**
Baten (per taakveld)	**-99**	**-99**	**-99**	**-99**
0.10-Mutaties reserves	-99	-99	-99	-99
Eindtotaal	**133.135**	**128.275**	**122.581**	**123.626**

Bedragen x € 1.000

Hieronder zijn de in kwantitatief opzicht meest omvangrijke begrotingswijzigingen weergegeven en toegelicht.

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	**133.234**	**128.374**	**122.680**	**123.725**
Bedragen > 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Basisbestand primitieve begroting 2027				
De bedragen achter primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van het programma voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Lasten	174.271	169.502	170.014	170.014
Baten	-48.115	-49.812	-49.820	-49.820
7 en 8-Kapitaallasten				
De Kapitaallasten vormen een overzicht van de geactiveerde kapitaaluitgaven voor de investeringen waarop wordt afgeschreven. De mutaties uit dit geactualiseerde overzicht geeft de onderbouwing voor de jaarlijkse rente en afschrijvingen die als lasten op de exploitatiebegroting van Gemeente Alphen aan den Rijn drukken.				
Lasten	-637	-611	-602	-602
Lasten	656	626	548	538
31 en 37-Kadernota 27-6 Indexering loon en prijs				
In de Kadernota 2027 opgenomen indexering loon en prijs (zie pagina 13 tot en met 15). Zie ook hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor meer informatie.				
Lasten	1.751	1.751	1.751	1.751
Lasten	1.048	1.048	1.048	1.048
61-13 F niet inzetten taakmutatie Gemeentefonds				
In de Kadernota 2027 zijn er mogelijkheden voor dekking opgenomen. Eén van deze mogelijkheden betreft het "Niet inzetten van taakmutaties Gemeentefonds" van de septembercirculaire 2025 en de meicirculaire 2026 voor de jaarschijven 2027 en verder. In deze wijziging worden de mutaties toegevoegd aan het begrotingssaldo voor de jaren 2027 en verder.				
Lasten	-1.113	-846	-837	-987
14-Meicirculaire 2026 vanaf 2027				
Het effect van de Meicirculaire 2026 voor Gemeente Alphen aan den Rijn is bruto opgenomen in overeenstemming met besluitformulier college d.d. 7 juli 2026. Dit betekent exclusief de taakmutaties die				

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
apart zijn opgenomen bij het onderdeel onontkoombare ontwikkelingen en waar gericht een besluit voor moet worden genomen (zie financiële spelregels uit het coalitieakkoord: taak- en overige mutaties worden niet meer automatisch als één op één budget voor hetzelfde bedrag voor de taak geraamd.				
Lasten	863	845	-4.545	-4.618
Baten	1.198	0	0	0
13-Actualisatie begroting MZ 2027-2030				
Is een technische mutatie.				
Lasten	599	748	948	1.148
Baten	-639	-788	-988	-1.188
50-Actualiseren ramingen Jeugdzorg en Tom in de buurt				
In de Kadernota 2027 zijn de budgetten voor de Jeugdzorg en Tom in de buurt als PM opgenomen. Uit nadere analyse dient deze bedragen te worden opgenomen.				
Lasten	3.719	6.121	5.311	6.565
57-Actualisatie KDE Riool				
De rioolheffing wordt jaarlijks geactualiseerd waarbij de opbrengst van deze heffing niet hoger mag zijn dan de totale kosten (kostendekkendheid van maximaal 100%). Met een hulpmiddel voor de berekening van de kostendekkendheid voor de riolering wordt berekend of de opbrengsten uit de rioolheffing gelijk zijn aan de geraamde kosten van het gemeentelijk rioleringsbeheer.				
Lasten	500	500	500	500
60-Inzicht en Evenwicht Formatie deel 3				
Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor meer informatie.				
Lasten	-795	-641	-648	-648
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	-72	-69	0	26
Reserves	**-99**	**-99**	**-99**	**-99**
Bedragen > 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Basisbestand primitieve begroting 2027				
De bedragen achter primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van het programma voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Baten	-99	-99	-99	-99
Eindtotaal	**133.135**	**128.275**	**122.581**	**123.626**

Bedragen x € 1.000

8 P3 - Beheer openbare ruimte en vastgoed

8.1 Algemene inleiding

Programma 3 Beheer openbare ruimte en vastgoed richt zich op een veilige, schone, duurzame en bruikbare leefomgeving. De gemeente zorgt voor goed beheer van de openbare ruimte, gemeentelijk vastgoed, groen, water, riolering en afval. Deze taken hangen nauw samen. Bij onderhoud en nieuwe inrichting kijken we daarom naar de hele leefomgeving. Zo kunnen we werkzaamheden combineren en ruimte en middelen goed benutten.

Bij het beheer van de openbare ruimte kijken we verder dan alleen onderhoud. We gebruiken beheer ook om de leefomgeving stap voor stap te verbeteren. We verbinden werkzaamheden waar mogelijk aan woningbouw, klimaat, natuur, gezondheid en een aantrekkelijke omgeving. Goede gegevens helpen ons om onderhoud beter te plannen en keuzes goed te onderbouwen.

Ook gemeentelijk vastgoed draagt bij aan de doelen van de gemeente. Gebouwen bieden ruimte voor onderwijs, gezondheid, welzijn en ontmoeting. We onderhouden en verduurzamen onze gebouwen en passen ze aan als dat nodig is. We bezitten alleen vastgoed als dit bijdraagt aan onze doelen en doelmatiger is dan huren.

Groen, water en bodem vormen een belangrijke basis voor een prettige leefomgeving. Bomen zorgen voor schaduw en groen biedt ruimte om te spelen en te bewegen. Goed beheer van water en riolering helpt om wateroverlast te voorkomen. Ook houden we de gemeente schoon door afval op tijd in te zamelen en op te ruimen. We werken daarnaast aan het voorkomen en verminderen van afval.

Deze thema's hebben een duidelijke relatie met andere programma's. De keuzes voor beheer, vastgoed, groen, water en afval sluiten aan op de toekomstbestendige leefomgeving. Ook is er een relatie met wonen, gezond leven in een gezonde leefomgeving en ruimte voor werken. Door deze thema's te verbinden werken we aan een gemeente die ook op lange termijn prettig, veilig en duurzaam blijft.

Programma 3 **Beheer openbare ruimte en vastgoed** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

8.2 Wat willen we bereiken (maatschappelijke effecten)?

A. Beheer openbare ruimte

De gemeente zorgt ervoor dat de openbare ruimte veilig, schoon en goed bruikbaar blijft. Tegelijkertijd gebruiken we beheer en onderhoud om bij te dragen aan de ambities uit de Omgevingsvisie. Deze werkwijze is vastgelegd in de Beheervisie Openbare Ruimte 2025-

2030 en wordt aangeduid als Ontwikkelend Beheren. Dat betekent dat we beheer niet alleen inzetten om wegen, groen, riolering en andere voorzieningen in goede staat te houden, maar ook om de leefomgeving stap voor stap te verbeteren.

Bij onderhoud kijken we daarom verder dan alleen het vervangen van verouderde onderdelen. We stemmen werkzaamheden zoveel mogelijk op elkaar af en combineren deze met opgaven op het gebied van woningbouw, klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid en een aantrekkelijke leefomgeving. Zo voorkomen we dat dezelfde straat meerdere keren open moet en maken we de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk.

De overgang naar deze manier van werken vindt plaats in de periode 2025-2027. In deze periode verbeteren we de samenwerking tussen beheer, gebiedsontwikkeling en andere betrokken partijen. Ook investeren we in actuele en betrouwbare beheergegevens, zodat we beter kunnen plannen en onderbouwde keuzes kunnen maken. Daarnaast werken we aan een beter inzicht in de effecten van bodemdaling en de maatregelen die nodig zijn om de levensduur van de openbare ruimte te verlengen.

Met deze aanpak ontstaat een beter overzicht van de onderhoudsopgave en kunnen projecten eerder en slimmer worden voorbereid. Hierdoor wordt de openbare ruimte duurzamer beheerd, blijven de kosten op de lange termijn beter beheersbaar en leveren beheer en onderhoud een grotere bijdrage aan de ruimtelijke ambities van de gemeente.

Programma 3 **A** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

B. Vastgoed

Gemeentelijk vastgoed draagt bij aan de realisatie van de maatschappelijke doelstellingen en de ontwikkelopgave van Gemeente Alphen aan den Rijn. Dat doen we enerzijds door de bestaande objecten te onderhouden, verduurzamen en waar nodig aan te passen aan veranderende eisen en wensen; anderzijds door flexibiliteit in te bouwen in het vastgoed zelf en in de opbouw van onze portefeuille. Daarnaast moeten gebouwen altijd veilig, toegankelijk en kwalitatief toereikend zijn voor de gehuisveste functies. We zijn ons bewust van onze voorbeeldfunctie bij de maatschappelijke opgaven op het terrein van klimaat, energie, bodem, water en biodiversiteit en handelen daarnaar.

Gemeentelijk vastgoed is vooral een middel om gemeentelijke beleidsdoelen te realiseren. Het maatschappelijk effect zit dus niet in het gebouw zelf, maar wat inwoners dankzij het gebouw kunnen doen of bereiken. Maatschappelijke effecten zijn leefbaarheid, sociale cohesie, participatie, goede gezondheid, welzijn, onderwijs en ontwikkeling.

De gemeentelijke vastgoedorganisatie beheert en exploiteert de gemeentelijke vastgoedportefeuille vraag- of behoefte gestuurd en doelmatig. Dit doet de vastgoedorganisatie altijd in samenwerking met andere betrokken beleidsteams binnen de gemeente en samen met de vastgoedgebruikers op basis van heldere afspraken over taken en verantwoordelijkheden.

Wij bezitten alleen vastgoed als dit de beleidsdoelen ondersteunt en het efficiënter is dan huren. Dit betekent dat we altijd uitgaan van de behoefte aan huisvesting om onze beleidsdoelen te realiseren en dat we vraaggericht werken.

Programma 3 **B** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

C. Afval & riolering

Door optimaal rioolbeheer zorgen we voor een goede inzameling en afvoer van stedelijk afvalwater, voorkomen we wateroverlast op straat en zorgen we voor een grondwaterstand passend bij het openbare gebied. Dit is een belangrijke bijdrage aan een gezonde inrichting van de leefomgeving.

Met het tijdig inzamelen en opruimen van huishoudelijk afval houden wij onze straten en leefomgeving schoon. Ook zetten wij ons in op het voorkomen en reduceren van (rest)afval. Hiermee werken wij aan een circulaire samenleving en een schone en fijne leefomgeving.

Programma 3 **C** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

8.3 Wat gaan we daarvoor doen?

(Inspanning, resultaten en mijlpalen)

a-1 Ontwikkelend Beheren van de openbare ruimte

In 2027 ronden we de transitie naar Ontwikkelend Beheren af. Daarbij stellen we een meerjarenonderhoudsplanning op en actualiseren we de meerjarige beheer- en investeringskosten. De uitkomsten verwerken we in de paragraaf Kapitaalgoederen. De transitieperiode wordt afgesloten met een evaluatie.

We verbeteren de samenwerking tussen beheer, gebiedsontwikkeling en andere partners en werken verder aan integraal programmeren. Daarnaast investeren we in actuele beheergegevens en vergroten we het inzicht in de effecten van bodemdaling, zodat onderhoud beter kan

worden gepland en uitgevoerd.

De openbare ruimte wordt onderhouden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Tegelijkertijd werken we jaarlijks aan gemiddeld 60 tot 80 onderhouds- en reconstructieprojecten. De gemeenteraad wordt via de planning- en control cyclus geïnformeerd over de voortgang, risico's en eventuele afwijkingen.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
• De transitie naar Ontwikkelend Beheren is afgerond. Deze fase wordt afgesloten met een (bestuurlijke) evaluatie. Concrete resultaten zijn onder andere: ✓ Integraal programmeren is verder toegepast, waardoor onderhoud en ruimtelijke opgaven beter op elkaar zijn afgestemd. ✓ De kwaliteit en actualiteit van de beheergegevens zijn verbeterd, waardoor beter kan worden gepland en gestuurd. ✓ Er is meer inzicht in de effecten van bodemdaling en de benodigde beheermaatregelen. ✓ De meerjarige beheer- en investeringskosten zijn geactualiseerd en verwerkt in de paragraaf Kapitaalgoederen voor 2028 • De openbare ruimte is onderhouden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus. • De geplande onderhouds- en reconstructieprojecten zijn volgens planning uitgevoerd of in uitvoering genomen.

a-2 Reconstructieprojecten en levensduurverlengend onderhoud

De openbare ruimte staat voor grote opgaven. Naast het in stand houden van de bestaande infrastructuur vraagt ook de inrichting van de leefomgeving om aanpassingen als gevolg van onder andere klimaatverandering, de energietransitie, mobiliteit en vergroening. Daarom kiest de gemeente voor een aanpak waarin beheer en ontwikkeling nadrukkelijk met elkaar worden verbonden: het moment waarop onderhoud nodig is, wordt benut om waar mogelijk ook beleidsdoelen en maatschappelijke opgaven mee te nemen.

Reconstructieprojecten en levensduurverlengend onderhoud vormen hierin belangrijke instrumenten. Een groot deel van de reconstructieprojecten vloeit voort uit het Gemeentelijk Watertakenplan, waarin de vervanging van de riolering is geprogrammeerd. De noodzakelijke rioolvervanging wordt daarbij benut om de openbare ruimte integraal opnieuw in te richten en waar mogelijk beleidsdoelen op het gebied van onder andere klimaatadaptatie, vergroening, mobiliteit en leefkwaliteit mee te nemen. Levensduurverlengend onderhoud biedt de mogelijkheid om de technische levensduur van bestaande assets op een doelmatige wijze te verlengen, waardoor volledige reconstructie kan worden uitgesteld wanneer dat verantwoord is.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?	
Onderstaande reconstructieprojecten en levensduurverlengend onderhoud worden in 2026 en 2027 afgerond:	
Alphen-Centrum	• Rode Dorp • Van Boetzelaerstraat-Oost • Voorzijde Adventskerk • Beerendrecht (gedeeltelijk)

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?	
Alphen-Noord	• Jachthavenbrug • Kalkovenweg • Weidebloemenbuurt-Zuid • Steinenbuurt (gedeeltelijk)
Alphen-West	• Zambiapark e.o. • Bosparkweg fase 1 • Quadriviumlaan e.o. • Amerikalaan • Dijkgraaf/Ingeland
Boskoop (BK), Aarlanderveen (AV), Zwammerdam (ZD)	• Lindenhovestraat (ZD) • Zijde fase 2 (BK) • Waterberging De Lansing (BK) • Enterij (BK) • Beemd, Rietkraag e.o. (BK) • Julianaplein e.o. (BK)
Oud-Rijnwoude BH = Benthuizen, HW-D = Hazerswoude-Dorp, HW-R = Hazerswoude-Rijndijk	• Burgemeester Smitweg (HW-D) • Groen Da Costasingel (HW-R) • Westeinde (HW-D) • Zuidegge (HW-D) • Verkeersmaatregelen Rijndijk-West (HW-R) • Hobbemastraat (HW-D) • Heerewegh (BH) • Kade Rijndijk-West (HW-R)

b-1 Gemeentelijk vastgoed als maatschappelijk instrument

Gemeentelijk vastgoed draagt bij aan de realisatie van de maatschappelijke doelstellingen en de ontwikkelopgave van Gemeente Alphen aan den Rijn.

Het vastgoed zorgt ervoor dat mensen prettig kunnen wonen, werken en leven. Denk aan scholen, wijk- en buurthuizen, sportaccommodaties en gymzalen, maar ook het Castellum, het Oude Raadhuis en de bibliotheek. Het vastgoed zorgt voor ontmoeting, veiligheid, gelijke kansen en goede voorzieningen dichtbij huis.

Dit doen we door aan te haken bij programma 1 Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling:

- Plannen te maken voor de ontwikkeling, huisvesting en spreiding van voorzieningen voor nu en in de toekomst;
- We kijken hoe gebouwen en locaties slim door meerdere partijen gebruikt kunnen worden.

Samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en andere partners realiseren we voldoende en passende maatschappelijke voorzieningen voor onze groeiende gemeente.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
• Bijdragen aan het uitvoeringsprogramma Sportaccommodatiebeleid (2025-2030). • Bijdragen aan opzet Vitaliteitsbedrijf en -centrum (2026-2027). • Rol en taken pakken in het opheffen van het programma Nieuwkomers en het beleggen in de lijn (2026-2027). • Opstellen Integraal HuisvestingsPlan (IHP) Onderwijs 2026-2028. 2027 • MeerjarenPerspectief Vastgoed (MPV). • Bijdragen aan de startnotitie Masterplan Onderwijs. • Oplevering van drie kunstgrasvelden voor meer speelcapaciteit bij drie voetbalverenigingen. • Bijdragen aan de inspanningen, gewenste resultaten en mijlpalen van programma 1 Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling. • De vastgoedportefeuille wordt onderhouden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus en voldoet aan de wet- en regelgeving. • De geplande onderhouds- en renovatieprojecten zijn volgens planning en/of volgens de Route-kaart verduurzaming Vastgoed uitgevoerd of in uitvoering genomen.

c-1 Uitvoeren beleid voor afval en grondstoffen

In 2027 wordt het nieuwe grondstoffenbeleid vastgesteld. In het grondstoffenbeleid maken we keuzes over maatregelen die helpen om beter met ons afval en grondstoffen om te gaan. Zie hiervoor programma 3.1.

Om onze doelen in het grondstoffenbeleid te behalen is het nodig om onze inzameling en verwerking van afval en grondstoffen te verbeteren. In 2027 worden voorbereidingen getroffen voor de investeringen die nodig zijn om deze doelen te gaan behalen. De daadwerkelijke maatregelen worden vervolgens vanaf 2028 uitgevoerd.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2027 • Vaststellen van nieuwe grondstoffenbeleid 2027-2030 (2027) (zie programma 3.1). • Vaststellen nieuw A&V-beleid (acceptatie- en verwerkingsbeleid) voor het Ecopark. • Vaststellen aanpassen pmd-inzamelsysteem, overlap met grondstoffenbeleid 2027-2030. • Aanpassen handhavingsbeleid onjuiste wijze aanbieden van huishoudelijk afval. • Vaststellen afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening.

c-2 Gemeentelijk Watertaken Programma 2025-2028

Gemeente Alphen aan den Rijn heeft een belangrijke taak: zorgen voor een goede riolering en stedelijk waterbeheer. Dit is belangrijk voor de volksgezondheid, veiligheid en de kwaliteit van onze leefomgeving. Het draagt bij aan de bescherming van het milieu en de natuur. De gemeente betaalt deze taken met geld uit de rioolheffing. Het beleid en de financiën van de gemeentelijk watertaken staan in het Gemeentelijke Watertaken Programma (GWP).

Het doel van dit programma is:

- Het onderbouwen van de benodigde inkomsten uit de rioolheffing;
- Het geven van een beleidsmatig kader voor rioolvervangingen in de openbare ruimte;
- Het geven van een toetskader voor de 'weging van het waterbelang' (voormalige water-toets) bij nieuwbouw.

Dit programma beperkt zich tot de drie gemeentelijke watertaken die wij uit de rioolheffing kunnen bekostigen. De gemeentelijk watertaken zijn:

- Het verzamelen en vervoeren van afvalwater uit de stad (stedelijk afvalwater);
- Het verwerken van regenwater (hemelwater);
- Zorgen voor de grondwaterstand in de stad (grondwater).

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Kwijtschelding rioolheffing mogelijk maken (2026) (zie programma 4.1)1 **2027** • Diverse reconstructieprojecten, zie onderdeel D Reconstructieprojecten en levensduur verlengend onderhoud.

Going concerntaken

Going concerntaken zijn de wettelijke, contractuele en organisatorische kerntaken die een gemeente jaarlijks moet blijven uitvoeren om haar publieke functie te vervullen. Naast boven-genoemde ambities behoren de volgende reguliere taken (taakvelden) tot het programma 3 Beheer openbare ruimte en vastgoed:

- Verkeer en vervoer
- Parkeren
- Openbaar vervoer
- Onderwijshuisvesting
- Maatschappelijk vastgoed (Kunst & cultuur, zorg & welzijn)
- Strategisch en commercieel vastgoed
- Concernhuisvesting inclusief begraafplaatsen
- Sportaccommodaties inclusief recreatie
- Grond- en waterpercelen
- Duurzame en toegankelijke vastgoedportefeuille
- Inkoop energie
- Openbaar groen en (openlucht)recreatie
- Riolering – zie eerdergenoemd onderdeel C
- Afval – zie eerdergenoemd onderdeel B
- Begraafplaatsen en crematoria

8.4 Risico's beleidsvoorbereiding en/of uitvoering

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 3
Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 1: Beheerde objecten
Risico: In 2027 wordt, als onderdeel van de transitie naar ontwikkelend beheren, verder ingezet op het completer in beeld krijgen van de beheerde objecten en de actuele kwaliteit. Dit kan leiden tot betere/nieuwe inzichten in de onderhoudsvoorraad of zelfs tot onderhoudsachterstanden. Dit kan leiden tot een hoger benodigd onderhoudsbudget.
Beheersmaatregel: De enige manier om een completer en nauwkeuriger beeld te krijgen is het uitvoeren van inventariserende inspecties. Dit loopt al in het kader van ontwikkelend beheren. De extra benodigde middelen worden genoemd en toegelicht in de kadernota 2028.
Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 2: krapte op de arbeidsmarkt
Risico: Krapte op de arbeidsmarkt leidt tot hogere arbeidskosten en aanhoudende prijsstijgingen. Beperkte capaciteit bij nutspartijen, ingenieursbureaus en leveranciers veroorzaakt vertragingen en langere doorlooptijden. Vertragingen door nutspartijen vormen momenteel de belangrijkste oorzaak van uitloop in lopende projecten.
Beheersmaatregel: Het blijkt in de praktijk beperkt mogelijk om dit te beïnvloeden. Indien nodig zal het gemeentebestuur worden geïnformeerd via de reguliere rapportages. Met nutspartijen is gewerkt aan een platform waarin partijen hun plannen kenbaar maken zodat op een eerder moment afstemming kan plaatsvinden over capaciteit en planning. Resultaten van het werken met dit platform moeten op de middellange termijn tot uiting komen in een stabielere planning van projecten.
Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 3: hogere energie- en brandstofkosten
Risico: De kosten voor werkzaamheden aan de openbare ruimte blijven sterk stijgen, onder andere als gevolg van de hogere energie- en brandstofkosten door de situatie in het Midden-Oosten. Daardoor komen de beschikbare budgetten onder druk te staan. Hierdoor kan het nodig zijn om extra geld beschikbaar te stellen of de omvang van projecten te beperken.
Beheersmaatregel: Indien nodig worden voorstellen gedaan voor het beperken van de projectomvang of aanvullende investeringen.
Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 4: bodemdaling
Risico: Door bodemdaling kunnen wegen, riolering en andere voorzieningen sneller verzakken of beschadigen dan van tevoren ingeschat. Hierdoor kunnen er eerder dan gepland onderhoud of herstelwerkzaamheden nodig zijn.

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 3
Beheersmaatregel: Bij het ontwerpen en uitvoeren van projecten houden we rekening met de gevolgen van bodemdaling. We gebruiken beschikbare bodemgegevens en nemen waar nodig passende maatregelen, zoals een aangepaste fundering/wegopbouw of extra aandacht voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.
Dagelijks onderhoud
Risico: Toenemende hitte, droogte en extreme neerslag kunnen leiden tot schade aan de openbare ruimte en hogere beheerkosten.
Beheersmaatregel: Klimaatadaptieve maatregelen integraal meenemen bij reconstructies en aanpassen van beheerplannen om in te spelen op extremere weersomstandigheden.
Convenant Stedelijk Water
Risico: Het hoogheemraadschap wil graag het convenant stedelijk water met de gemeente ontbinden. Het groen- en baggeronderhoud van watergangen en het beheer van peilregulerende kunstwerken komt dan bij de gemeente terecht. Momenteel onderzoeken we of we tot een deal kunnen komen.
Beheersmaatregel: De helft van de kosten wordt doorbelast naar de rioolheffing. Dit zal tot een extra stijging leiden. Met het hoogheemraadschap wordt momenteel gekeken of er een (financiële) oplossing mogelijk is.
Actualisatie MeerJarenOnderhoudsPlannen (MJOP) vastgoed
Risico: Onvoldoende budget voor uitvoeren onderhoud vastgoedportefeuille door uitbreiding van het vastgoedbezit en de prijsontwikkelingen van materialen en diensten. De prijsontwikkelingen gelden voor grondstoffen, loonontwikkelingen of bijvoorbeeld brandstof, maar ook verduurzaming van de objecten. Voor de lopende exploitatie wordt een indexering toegepast op basis van een Consumentenprijsindex (CPI) van 2,4%. Voor de onderhoudskosten wordt een algemene prijsindex gehanteerd van 2,8%. Daarnaast stijgen de totale onderhoudskosten door actualisatie van de Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's), verduurzaming, het aangaan van nieuwe contracten en uitbreiding van het vastgoedbezit. Als verhuurder heeft team Vastgoed ook de plicht de objecten op een bepaald niveau te onderhouden en volgens de geldende wet- en regelgeving. Het niet uitvoeren van onderhoud vergroot ook hier het risico.
Beheersmaatregel: Tijdig actualiseren van de MJOP's en op tijd aansluiten bij de uitwerkingen van ambities.
Exploitatie zwembaden
Risico: De exploitatie van de zwembaden AquaRijn en De Hoorn in 2026 blijft afhankelijk van minder beïnvloedbare factoren, zoals de blijvende onzekerheid over energietarieven. De inschatting is dat dit risico minder groot is dan de afgelopen jaren.
Beheersmaatregel:

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 3
Naast de getroffen beheersmaatregelen door de exploitant verwachten we dat de voor 2026 opgenomen middelen in de gemeentebegroting het exploitatietekort dekt.
Ambities coalitieakkoord
Risico: Onvoldoende capaciteit
Beheersmaatregel: Bijstelling ambities.
Programma Nieuwkomers
Risico: Team Vastgoed ondersteunt bij en adviseert over het contractbeheer van de objecten van team Nieuwkomers. Team Vastgoed krijgt hiervoor een vergoeding. Het programma Nieuwkomers stopt per 01-2027 en zal dan in de reguliere organisatie belegd worden. Het is afhankelijk van die ontwikkelingen of het budget voldoende zal zijn voor het team Vastgoed en Grondzaken.
Beheersmaatregel: Voor de belegging in de lijn (reguliere organisatie) is een projectmanager aangesteld. Het team zal in gesprek gaan over wat er nodig is aan onderhoudsbudget en capaciteit om bepaalde taken over te nemen van het programma.
Constructieve veiligheid NTA 8790 keuring
Risico: In november 2020 stortte een deel van het dak van het AZ-stadion in. De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) heeft onderzoek gedaan naar die instorting. Naar aanleiding hiervan heeft de OvV aanbevolen om, voor publiek toegankelijke gebouwen uit de gevolgklasse 3, wettelijk verplicht te stellen dat de eigenaren periodiek onderzoek laten doen naar de constructieve veiligheid van het gebouw. Op basis hiervan is de Nederlands Technische Afspraak (NTA) 8790 'Periodieke beoordeling betrouwbaarheid van constructieve veiligheid van bestaande bouwwerken' ontwikkeld. Deze is op 4 oktober 2023 gepubliceerd. Objecten waar meer dan 5.000 personen aanwezig kunnen zijn, moeten vóór 1 juli 2025 onderzocht zijn en vallen onder fase 1. Fase 2 betreft objecten met ruimtes waarin meer dan 500 personen kunnen zijn. Voor fase 2 is nog geen realisatiedatum bekend voor de NTA8790-keuring.
Beheersmaatregel: Ter voorbereiding inventariseert Vastgoed haar portefeuille op fase 2-objecten. De kosten voor een keuring zijn aanzienlijk en worden in kaart gebracht. Deze zijn nog niet opgenomen in de begroting, maar wel meegenomen in de Kadernota.
Ruimtescheppende maatregel Castellum
Risico: In de begroting is een ruimtebesparende maatregel voorde onderhoudskosten (MJOP) opgenomen voor het Castellum. Deze is geadviseerd met als aantekening dat deze alleen gerealiseerd kan worden als het object Castellum afgestoten wordt. Het besluit om Castellum af te stoten is niet genomen, waardoor de ruimtebesparende maatregel niet gerealiseerd kan worden en er geen budget is voor beheer en onderhoud van het object. Als verhuurder heeft het team Vastgoed en grondzaken de plicht het Castellum op een bepaald niveau te onderhouden én volgens de geldende wet- en regelgeving. Het risico is dat, door geen onderhoud meer uit te kunnen voeren, wij onze plichten niet

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 3
nakomen en de veiligheid, bedrijfsvoering en het programma van het Castellum in het geding komen.
Beheersmaatregel: Nog nader te bepalen.
Ruimtescheppende maatregel zwembad de Hoorn
Risico: In de Kadernota is een investering aangevraagd voor vervangende nieuwbouw van zwembad De Hoorn per 2031. Bij met de hoogte van de investering is rekening gehouden met de eerder opgelegde ruimtebesparende maatregel voor zwembad de Hoorn. Definitieve besluitvorming over de vervanging van het zwembad vindt plaats in het najaar van 2026. Hiervoor wordt een voorstel aan de raad voorgelegd. De ruimtebesparende maatregel kan alleen gedaan worden als er akkoord komt op het voorstel van vervangende nieuwbouw.
Beheersmaatregel: In het najaar van 2026 een voorstel aan de raad voorleggen en het besluit afwachten.
Lagere inkomsten CEV door sterk gedaalde energietarieven
Risico: In 2024 is het besluit genomen de inkomsten en uitgaven van de Centrale EnergieVoorziening (CEV) financieel te beheren in de reserve CEV. De geraamde inkomsten vallen sinds 2026 fors lager uit, waardoor het risico ontstaat dat er niet genoeg budget is gespaard voor de geplande uitgaven in de toekomst.
Beheersmaatregel: Om de geplande toekomstige uitgaven te kunnen doen, moeten deze tegenvallende inkomsten aangevuld worden in de reserve CEV.
Doorwerking actualisatie OZB voor gemeentelijk vastgoed
Risico: De tarieven voor de OZB zijn in 2026 met 30% gestegen. Dit heeft als consequentie dat onroerend goed dat in eigendom is van de gemeente hogere aanslagen voor gemeentelijke en waterschapsbelastingen ontvangt. Dit betekent een structurele lastenstijging van € 500.000 voor de komende jaren.
Beheersmaatregel: Nog nader te bepalen.
Vastgoed areaaluitbreiding
Risico: Stijging van de kosten voor beheer en onderhoud door uitbreiding van ons vastgoedbezit. De gemeente is constant in ontwikkeling. Er worden objecten aangekocht voor deze ontwikkelingen. De onderhoudskosten van uitbreiding van het vastgoedbezit kunnen niet worden opgevangen in de bestaande budgetten. Er is een percentage van 1% van de huidige onderhoudsbudgetten genomen. Eind 2026 wordt pas duidelijk wat de, bij de uitbreiding van het vastgoed behorende, structurele onderhoudskosten zijn.
Beheersmaatregel: In kaart brengen wat de uitbreiding is en MJOP's opstellen zodat de te verwachten kosten inzichtelijk worden.

8.5 Partnerorganisaties en verbonden partijen

In dit programma werken we onder andere samen met de volgende partnerorganisaties en verbonden partijen:

- Provincie Zuid-Holland
- Hoogheemraadschap van Rijnland
- Rijnvicus
- Nutsbedrijven als Liander en Oasen
- Belangenorganisaties als Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN), Veilig Verkeer Nederland (VVN), Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO), Cumela, Fietsersbond
- Cyclus N.V.
- Stichting Kringloop Alphen aan den Rijn
- Diverse aannemers en leveranciers

8.6 Wat mag het kosten?

De hoogte van de budgetten voor de baten en lasten van begrotingsprogramma 3 Beheer openbare ruimte en vastgoed is hieronder weergegeven. Met de vaststelling van deze begroting autoriseert u als raad deze budgetten op programmaniveau. Ook voor dit programma zijn de relevante taakvelden weergegeven.

Programma 3	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	**62.636**	**62.630**	**62.396**	**68.574**
Lasten (per taakveld)	**111.718**	**113.120**	**113.724**	**119.599**
2.1-Verkeer en vervoer	37.808	37.350	39.689	44.650
2.2-Parkeren	4.373	4.352	4.338	4.408
2.5-Openbaar vervoer	300	295	291	287
3.2-Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.138	3.859	1.765	2.726
4.2-Onderwijshuisvesting	11.861	11.731	11.678	11.487
5.2-Sportaccommodaties	9.200	10.552	10.575	10.508
5.7-Openbaar groen en (openlucht) recreatie	11.297	11.244	11.218	11.266
7.2-Riolering	15.871	16.817	16.817	16.816
7.3-Afval	15.020	15.356	15.698	15.698
7.5-Begraafplaatsen en crematoria	1.850	1.563	1.656	1.753
Baten (per taakveld)	**-49.082**	**-50.490**	**-51.329**	**-51.026**
2.1-Verkeer en vervoer	-1.527	-1.527	-1.527	-1.527
2.2-Parkeren	-2.183	-2.183	-2.583	-2.583
3.2-Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.855	-3.790	-3.842	-3.442
5.2-Sportaccommodaties	-2.481	-2.653	-2.653	-2.653
5.7-Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-167	-97	-47	-47
7.2-Riolering	-18.990	-19.937	-19.937	-19.937
7.3-Afval	-18.260	-18.597	-18.940	-18.940
7.5-Begraafplaatsen en crematoria	-1.619	-1.706	-1.799	-1.896
Reserves	**1.187**	**520**	**479**	**535**
Lasten (per taakveld)	**5.698**	**3.733**	**3.733**	**3.870**

Programma 3	2027	2028	2029	2030
0.10-Mutaties reserves	5.698	3.733	3.733	3.870
Baten (per taakveld)	**-4.511**	**-3.213**	**-3.254**	**-3.334**
0.10-Mutaties reserves	-4.511	-3.213	-3.254	-3.334
Eindtotaal	**63.823**	**63.150**	**62.874**	**69.109**

Bedragen x € 1.000

Vanaf dit punt zijn de baten negatief en de lasten positief. Hieronder worden begrotingswijzigingen met een omvang groter dan € 475.000 (zowel positief als negatief) toegelicht conform de Financiële verordening 2025.

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	**62.636**	**62.630**	**62.396**	**68.574**
Bedragen > 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Primitieve begroting 2027				
De bedragen bij de primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van de programma's voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Lasten	112.617	114.233	115.104	116.109
Baten	-47.786	-49.140	-49.566	-49.260
7 en 8-Kapitaallasten				
De kapitaallasten vormen een overzicht van de geactiveerde kapitaaluitgaven voor de investeringen waarop wordt afgeschreven. De mutaties uit dit geactualiseerde overzicht geeft de onderbouwing voor de jaarlijkse afschrijving en rente die als lasten op de exploitatiebegroting drukken.				
Lasten	-27.529	-29.410	-31.617	-31.610
Lasten	28.417	30.486	32.791	34.867
15-Vrijval stelposten				
Herziening van diverse stelposten op basis van actualiteit of reeds verwerkte investeringen.				
Lasten	-1.609	-169	-170	-104
34 en 37-Kadernota 27 Onontkoombare ontwikkelingen				
In de Kadernota 2027 opgenomen onontkoombare ontwikkelingen (zie pagina 14 en 15). Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor meer informatie.				
Lasten	810	460	460	2.296
Lasten	600	600	600	600
57-Actualisatie KDE Riool				
De rioolheffing wordt jaarlijks geactualiseerd waarbij de opbrengst van deze heffing niet hoger mag zijn dan de totale kosten (kostendekkendheid van maximaal 100%). Met een hulpmiddel voor de berekening van de kostendekkendheid voor de riolering wordt berekend of de opbrengsten uit de rioolheffing gelijk zijn aan de geraamde kosten van het gemeentelijk rioleringsbeheer.				
Baten	-865	-909	-909	-909
59-Inzicht en Evenwicht Formatie				
Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor meer informatie.				
Lasten	-1.800	-1.900	-2.150	-2.150
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	-219	-1.620	-2.148	-1.265
Reserves	**1.187**	**520**	**479**	**535**
Bedragen groter dan 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Primitieve begroting 2027				

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
De bedragen bij de primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van de programma's voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Lasten	4.757	4.195	4.053	4.105
Baten	-4.611	-4.760	-4.785	-4.785
8-Kapitaallasten 2027 - 2030 (zie toelichting bij exploitatie)				
Lasten	-8	-10	-10	75
10-Reservemutaties kapitaallasten				
De technische mutaties hebben betrekking op de ramingen van: de salarislasten, de kapitaallasten, mutaties van reserves en voorzieningen, de ramingen van de baten en lasten van de financieringsfunctie (renteomslag) en de toerekening van de verschillende directe en indirecte lasten aan kostendekkende exploitaties (KDE).				
Baten	-4.443	-4.545	-4.576	-4.594
35-Dekking GO Bruggen Centrum Alphen en Zwammerdam				
In besluit 3829851 "Krediet Groot onderhoud beweegbare bruggen Centrum Alphen aan den Rijn en Zwammerdam" wordt in totaal € 14,1 miljoen aan kredietruimte beschikbaar gesteld voor levensduurverlengend onderhoud aan de gemeentelijke bruggen in Centrum Alphen aan den Rijn en Zwammerdam. Een deel van de dekking, € 1,4 miljoen, komt uit de Reserve GO Beweegbare bruggen (R1200). Deze begrotingswijziging hevelt deze dekking over naar de Reserve Dekking afschrijvingslasten (R2000).				
Lasten	1.400	0	0	0
Baten	-1.400	0	0	0
43-PM-post Minder dekking uit Reserve Afschrijvingslasten				
Technische mutaties waarbij de afschrijvingslasten worden geactualiseerd. Doordat investeringen doorschuiven naar latere jaren wordt een bedrag uit de reserve kapitaallasten afgeroomd en toegevoegd aan de algemene reserve.				
Baten	1.532	1.532	1.522	1.460
9-Reservemutaties kapitaallasten storno				
De technische mutaties hebben betrekking op de ramingen van: de salarislasten; de kapitaallasten, mutaties van reserves en voorzieningen, de ramingen van de baten en lasten van de financieringsfunctie (renteomslag) en de toerekening van de verschillende directe en indirecte lasten aan kostendekkende exploitaties (KDE).				
Baten	4.411	4.560	4.585	4.585
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	-452	-452	-310	-310
Eindtotaal *(bedragen x € 1.000)*	**63.823**	**63.150**	**62.874**	**69.109**

9 P4 - Bestuur en organisatie

9.1 Algemene inleiding

Programma 4 Bestuur en organisatie gaat over de manier waarop Gemeente Alphen aan den Rijn zich organiseert om haar taken uit te voeren en inwoners, ondernemers en partners goed te bedienen. Het programma omvat de taakvelden Bestuur, Burgerzaken, Overhead en Vennootschapsbelasting.

De opgave voor de komende jaren is helder: de gemeente moet groeien in inwonertal en organisatie, terwijl de financiële ruimte onder druk staat. Dat vraagt om scherpe keuzes, een betrouwbare informatiehuishouding en een organisatie die zich aanpast aan de schaal en complexiteit van haar taken, zonder de menselijke maat te verliezen.

Programma 4 **Bestuur en organisatie** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

9.2 Wat willen we bereiken (maatschappelijke effecten)?

A. Financiën

De financiële positie van Gemeente Alphen aan den Rijn vraagt om hoopvol realisme en duidelijke keuzes. De groei naar 140.000 inwoners in 2040 biedt kansen, maar vraagt ook forse investeringen in voorzieningen, infrastructuur, dienstverlening en leefkwaliteit. Tegelijk staat de financiële ruimte onder druk en neemt de complexiteit van onze opgaven toe. De huidige manier van werken houdt op de lange termijn geen stand; zonder bijsturing dreigt de gemeente geleidelijk steeds minder haar taken op het gewenste niveau uit te kunnen voeren. Die realiteit erkennen we en we handelen ernaar.

De raad heeft op 6 november 2025 unaniem de motie Programmabegroting 2027 en verder vastgesteld. In de periode tot de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 is een verkenning uitgevoerd naar:

- een nieuwe opzet van de beleidsbegroting,
- kaderstelling voor een solide financiële positie
- strategisch financieel meerjarenbeleid

In deze bestuursperiode werken we stap voor stap aan een nieuwe opzet van de beleidsbegroting, die de raad beter in staat stelt de kaderstellende en controlerende taak uit te voeren. De maatschappelijke effecten die we (op de lange termijn) willen bereiken en de activiteiten die we daarvoor gaan uitvoeren en de resultaten die we realiseren (korte termijn) maken we

concreter. Door deze effecten en resultaten (waar mogelijk) meetbaar te maken, dragen we bij aan een transparante en betrouwbare overheid.

Op het terrein van de financiën is het helder dat we streven naar een duurzaam solide financiële positie. Herstel van een structureel sluitend begrotingssaldo vanaf 2029 en volgende jaren is een voorwaarde voor regulier toezicht door de provincie (toezichtbrief bij de Begroting 2026).

B. Informatievoorziening

Op termijn willen we dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners de gemeente ervaren als één betrouwbare, toegankelijke en begrijpelijke overheid. Informatie en dienstverlening sluiten aan bij de situatie van de inwoner of ondernemer, zijn makkelijk te vinden en waar mogelijk digitaal beschikbaar. Tegelijk blijft persoonlijk contact mogelijk voor wie dat nodig heeft. Zo zorgen we voor dienstverlening met een menselijke maat.

Digitalisering helpt ons om inwoners beter, sneller en samenhangender te ondersteunen. We werken toe naar een gemeente die haar informatie goed op orde heeft, veilig omgaat met gegevens en steeds meer vanuit één klantbeeld kan werken. Daardoor hoeven inwoners hun verhaal niet steeds opnieuw te vertellen en kunnen we vragen beter in één keer beantwoorden. Ook helpt goede informatievoorziening de organisatie om slimmer samen te werken, beter te sturen en maatschappelijke opgaven effectiever uit te voeren.

Richting 2040-2050 willen we dat digitale dienstverlening vanzelfsprekend, veilig en inclusief is. Iedereen moet kunnen meedoen, ongeacht hun digitale vaardigheid. De gemeente gebruikt data en technologie verantwoord, transparant en in het belang van de samenleving.

In 2030 willen we belangrijke stappen hebben gezet naar omnichannel dienstverlening: inwoners kunnen via verschillende kanalen contact opnemen en krijgen overal dezelfde kwaliteit van antwoord. De basis van onze digitale informatievoorziening is dan verder op orde, met moderne systemen, duidelijke processen en betrouwbare gegevens. Daarmee versterken we het vertrouwen in de gemeente en vergroten we onze uitvoeringskracht.

We gaan meer werken met informatie. Dat helpt ons om betere keuzes te maken. We gebruiken gegevens om eerder te zien wat er speelt in de gemeente. Zo kunnen we beter volgen of onze aanpak werkt.

Ook willen we data en kunstmatige intelligentie op een goede en veilige manier gebruiken. Daarom maken we een ethisch kader voor AI en data. Daarin spreken we af wat wel en niet mag. We letten goed op privacy, veiligheid en duidelijkheid.

Data en AI zijn geen doel op zich. Ze helpen ons om inwoners en ondernemers beter te helpen, betere besluiten te nemen en zorgvuldig met informatie om te gaan.

Programma P4 **B** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

C. Dienstverlening

Dienstverlening is het bestaansrecht van de gemeente. Dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers, bezoekers en organisaties in de volledige breedte van alle producten, diensten, wijken en dorpen, met ondersteunende samenwerkingen, beleid en bedrijfsvoering.

We streven naar betrouwbare en transparantie dienstverlening, met een menselijke maat. We zetten de 'klant' of het gebied centraal in ons handelen en we voelen ons verantwoordelijkheid voor een passende oplossing in elke situatie. Dat doen we in een goede balans tussen individuele en algemene belangen en op basis van wederzijds vertrouwen.

Als gemeentelijke organisatie zijn we zichtbaar, herkenbaar en toegankelijk. Daarvoor hoeven inwoners en ondernemers niet te weten hoe we georganiseerd zijn. Onze dienstverlening is persoonlijk, maar hangt niet af van personen. We zijn transparant over de informatie, ontwikkelingen en besluiten die we gebruiken voor individuen en gebieden. En we gebruiken informatie uit de samenleving om onze dienstverlening te verbeteren en om draagvlak en betrouwbaarheid te vergroten.

Met de juiste informatie kunnen we proactief zijn om onnodige contacten te vermijden en te zorgen dat inwoners, ondernemers en gebieden krijgen waar ze recht op hebben. Waar de gemeente beleidsvrijheid heeft, is dat beleid integraal, zodat het goed toepasbaar is op doelgroep of gebied in de praktijk.

Dit blijven lange termijn doelstellingen omdat ze relevant blijven in elke periode. In de periode tot 2030 gaat de aandacht naar het optreden en samenwerken als één herkenbare gemeente, intern en met onze partners, en het leggen van een goede digitale basis voor individuele en collectieve dienstverlening.

Programma 4 **C** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

D. Wendbare organisatie

Medewerkers zijn het kloppende hart van de organisatie. Hun vakmanschap, inzetbaarheid, welzijn en motivatie zijn bepalend voor de kwaliteit van onze dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en bezoekers van Gemeente Alphen aan den Rijn. De schaalsprong van de gemeente naar 140.000 inwoners vraagt groei en ontwikkeling van onze organisatie. We streven daarbij naar een gezonde balans tussen opgaven en personele capaciteit en kwaliteit, waarbij we oog hebben voor kennisbehoud van onze medewerkers.

De groei van de gemeente betekent meer werk voor de gemeente om deze groei te realiseren en om de taken die bij deze grootte horen uit te kunnen voeren. Werk dat niet uitgevoerd kan worden zonder groei en ontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Dat betekent dat we in omvang (fte's) zullen groeien. Maar ook dat we onze manier van werken zullen aanpassen om betrouwbaar en transparant naar onze inwoners, ondernemers en partners te kunnen blijven. Meer herleidbaar, meer met en op elkaar afgestemd, meer vindbaar, meer als één geheel, innovatiever en meer rolvast. Daarbij laten we ons in ons gedrag leiden door drie ankerpunten:

- van belang en urgentie naar momentum en impact;
- partnerschap en heldere rollen;
- van vermijden naar aanspreken.

Om de transitie te maken naar een aangepaste manier van werken met aangepast gedrag is ontwikkelcapaciteit en ontwikkelruimte nodig.

We stellen de volgende doelen:

- Investeren in wendbaarheid, leiderschap en professionalisering;
- Balans opgaven en middelen passend bij de schaalsprong;
- Bouwen aan institutionele professionaliteit.

Programma 4 **D** draagt bij aan de volgende Global Goals

Voor een toelichting op deze Global Goals wordt verwezen naar de bijlage.

9.3 Wat gaan we daarvoor doen?

(Inspanningen, resultaten en mijlpalen)

a-1 Nieuwe opzet beleidsbegroting

In het project Nieuwe opzet beleidsbegroting werken we aan het verankeren van integrale sturing in de planning & control cyclus en het faciliteren van scherpe keuzes. We willen resultaten halen én een solide financiële positie. Scherpe keuzes maken betekent ook, concreter maken wat we wel doen met de beschikbare middelen én als we nieuwe activiteiten toevoegen zonder financiële ruimte dat we dan ook kiezen om andere dingen niet meer te doen of hierin

te faseren. Dit is moeilijk en soms pijnlijk, maar het geeft ook focus: we zetten onze energie in op de zaken die er écht toe doen voor de gemeente Alphen aan den Rijn. We stellen met elkaar concrete resultaten vast waar we aan werken en op sturen. In de Begroting 2027 zetten we de eerste stappen: evenwichtige indeling programma's (inhoud en financieel) en een heldere doelomschrijving en concrete resultaten in de beleidsbegroting. In 2026 gaan we in gesprek met de raad, college en organisatie over passende beleidsindicatoren voor de bestuursperiode 2026-2030. We streven er naar deze in 2027 vast te stellen en op te nemen vanaf de Begroting 2028.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Nieuwe evenwichtige indeling programma's (inhoud en financieel) in de Programmabegroting 2027. • Doelomschrijving en concrete resultaten in de beleidsbegroting 2027. • Werksessie: beeldvormend gesprek raad, college en organisatie over beleidsindicatoren 2026-2030. **2027** • Verantwoording over de mijlpalen/ resultaten 2026 in de jaarstukken 2026. • Werksessie: oordeelvormend gesprek raad, college en organisatie over beleidsindicatoren 2026-2030. • Vastgestelde beleidsindicatoren 2026-2030 opnemen in de Begroting 2028.

a-2 Solide financiële positie

Het integraal afwegen van ambities in relatie tot een solide financiële positie is mogelijk als helder is welke financiële ruimte (op korte, middellange en langere termijn) beschikbaar is. En er is vastgesteld dat we kwalitatief en kwantitatief voldoende capaciteit beschikbaar hebben, voor de uitvoering van beleidsplannen. Realistisch plannen en ramen draagt bij aan het daadwerkelijk volgens planning uitvoeren en het optimaal inzetten van de beperkte beschikbare middelen (geld en capaciteit).

Op 15 juli 2025 (beeldvormend) en 4 maart 2026 (oordeelvormend) heeft de auditcommissie gesproken over een methodiek om met behulp van financiële kengetallen in beeld te brengen of er sprake is van een solide financiële positie van Gemeente Alphen aan den Rijn, inclusief een kaderstelling. Ten aanzien van de kaderstelling voor een solide financiële positie constateert de auditcommissie in de brief aan de raad van 16 maart 2026 dat een eerste richting is verkend voor een methodiek, waarbij verschillende financiële kengetallen gezamenlijk worden beoordeeld en gewogen. De auditcommissie staat hier positief tegenover, omdat de raad hierdoor beter inzicht krijgt in de financiële positie en de effecten van beleidskeuzes. De auditcommissie ziet graag een verdere uitwerking naar een concreet voorstel aan de raad met een brede toelichting, waarbij de raad zich kan uitspreken over de kengetallen.

Daarnaast is in de auditcommissie van 4 maart 2026 stilgestaan bij het belang van een meer strategische benadering van het financieel meerjarenbeleid, waaronder het vooruitkijken naar investeringsopgaven op langere termijn, zoals vervangingsinvesteringen in vastgoed en openbare ruimte. Geconstateerd is dat de huidige systematiek op de lange termijn niet volstaat, omdat daarmee onvoldoende geld beschikbaar zal zijn om dergelijke noodzakelijke investeringslasten in de toekomst te kunnen voldoen. De conclusie van de auditcommissie is dat dit vraagt om verdere uitwerking en bestuurlijke keuzes in de komende bestuursperiode.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Financiële positie in één oogopslag in (het raadsvoorstel bij) de Begroting 2027. • Raadsvoorstel Nota solide financiële positie. **2027** • Rapportage onderzoek en analyse strategisch financieel beleid. • Raadsvoorstel strategisch financieel beleid: methodiek en kaderstelling.

b-1 Digitalisering en datagedreven werken

Met de onlangs opgestelde digitaliseringsstrategie zetten we de koers uit voor een toekomstbestendige informatievoorziening en een meer datagedreven organisatie. Digitalisering is daarbij geen doel op zich, maar een randvoorwaarde om onze dienstverlening te verbeteren, bestuurlijke keuzes beter te onderbouwen en de uitvoering slagvaardiger te maken. De strategie geeft richting aan de stappen die we de komende jaren zetten: een robuuste digitale basis, betrouwbare data, verantwoord gebruik van AI en betere stuurinformatie voor bestuur en organisatie.

Digitalisering en datagedreven werken zijn een randvoorde voor een toekomstbestendige, betrouwbare en slagvaardige gemeente. We versterken de basis van onze informatievoorziening, verbeteren de kwaliteit en beschikbaarheid van data en zetten digitale middelen gericht in om dienstverlening, sturing en uitvoering te verbeteren. Daarbij sluiten we aan op het collegeprogramma en de beweging naar een organisatie die informatie gestuurd werkt, eenvoudiger processen kent en beter kan inspelen op maatschappelijke opgaven.

De komende jaren werken we aan een robuuste digitale basis, betrouwbare stuurinformatie, verantwoord gebruik van data en AI en verdere professionalisering van governance, privacy en informatiebeveiliging. Dit doen we samen met de domeinen en, waar relevant, met partners zoals Kaag en Braassem binnen de centrumregeling.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2027 • Inrichten van governance en portfoliosturing op de digitaliseringsroadmap. • Starten met prioritaire projecten uit de roadmap, gericht op basis op orde en een betere dienstverlening. • Starten met de meest prioritaire datavraagstukken per domein. • Verbeteren van datakwaliteit, dataclassificatie en eigenaarschap van data. • Verder ontwikkelen van het dataplatform en verbreden van datagedreven werken naar meerdere domeinen.

c-1 Verbeteren Dienstverlening

De Visie gemeentelijke dienstverlening 2024-2028 blijft de leidraad voor verder handelen en blijft ook na 2028 relevant.

In de afgelopen jaren is in de uitvoeringskracht van de primaire dienstverlening niet geheel meegegroeid met de ontwikkelingen in de maatschappij én in de organisatie. Dat betekent dat we de uitvoeringskracht in capaciteit, vaardigheden en middelen van de organisatie op orde moeten brengen en houden de komende jaren.

We werken continu aan verdere digitalisering van diensten en processen en gaan daarin in grotere mate gebruikmaken van data en AI. Een belangrijke activiteit in 2027 is de vervanging van de website door een oplossing waarbij we informatie/content op de website voortaan ook consistent en daarmee betrouwbaarder kunnen (her)gebruiken in alle digitale en fysieke kanalen (omnichannel werken). Parallel starten we met een oplossing voor het opbouwen van een integraal beeld van klantgegevens door de vervanging van het klantcontactsysteem voor, als eerste, het Klantcontactcentrum. Vanaf 2028 bouwen we die twee bronoplossingen fasegewijs uit met meerdere kanalen respectievelijk klantgroepen. Daarna kunnen we ook dienstverlening via een gemeentebreed klantportaal (Mijn Alphen) gaat bieden. Deze ontwikkeling is in lijn met de onderschreven Nederlandse Digitaliseringsstrategie: het werken met common ground principe, open source oplossingen en in samenwerking met andere gemeenten en VNG.

Het streven om in 2028 lokaal beleid voortaan integraal op thema en tegelijkertijd uitvoeringsgericht voor de praktijktoepassing te maken, zetten we met nieuwe impulsen door. Dat vergt een goede samenwerking tussen thema's en het transparant maken van uitvoeringsinformatie.

Al deze ontwikkelingen geven weer nieuwe mogelijkheden voor het verder vereenvoudigen en verbeteren van communicatie en processen op basis van klantreizen vanaf 2028.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2027: • Capaciteit en uitvoeringskracht primaire dienstverlening op orde. • Nieuwe website en contentmanagementsysteem: basis voor betrouwbare informatievoorziening Omnichannel. • Nieuw klantcontactsysteem, basis voor integraal klantbeeld en proactief werken.

d-1 Gebiedsgericht werken

Lokale democratie geeft het draagvlak voor het handelen van de gemeente.

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft de zeldzame samenstelling van een grote stad met wijken van diverse samenstelling en grootstedelijke situaties, dorpen en wijken met hun specifieke eigenheid en landelijk buitengebied inclusief een internationaal werkende greenport. Die grote diversiteit vraagt om goede aansluitende dienstverlening op die verschillende gebieden.

Relaties zijn van groot belang en in 2026 wordt daarom met het nieuwe bestuur gewerkt aan het vormen en professionaliseren van de netwerken in de gebieden met inwoners, (on)georganiseerde overleggen, bestuur, ambtenaren en partners.

Het streven is om de kennis (relaties, situaties, data) uit de gebieden structureler te kunnen gebruiken. In 2027 starten we met diverse bronnen toegankelijk en bruikbaar te maken en daarmee datadashboards te bouwen. Daarmee kan vanaf 2028 die gebiedskennis gebruikt worden voor goede beleids- en besluitvorming in gebiedsvisies, integrale advisering en andere producten.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 • Kennismaking bestuur en bewonersvertegenwoordigingen **2027** • Professionaliseren bewonersoverleggen • Start datadashboards gebiedskennis

Going concern taken

Going concerntaken zijn de wettelijke, contractuele en organisatorische kerntaken die een gemeente jaarlijks moet blijven uitvoeren om haar publieke functie te vervullen. Naast bovengenoemde ambities behoren de volgende reguliere taken (taakvelden) tot het programma 4 Bestuur en organisatie:

- Bestuur
- Burgerzaken
- Overhead
- Vennootschapsbelasting

Overhead

Artikel 8 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bepaalt dat het programmaplan naast de te realiseren programma's, ook een overzicht van de kosten van overhead bevat.

Kosten van overhead dienen zoveel mogelijk direct te worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten/producten. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die hier direct verbonden zijn in de betreffende taakvelden moeten worden begroot en verantwoord. De baten en lasten van overhead worden niet meer aan de afzonderlijke beleidsprogramma's toegerekend als indirecte lasten, maar centraal onder een afzonderlijk taakveld (taakveld 0.4 Overhead) geraamd.

Ontwikkeling baten en lasten overhead

Onderstaande tabel geeft de geraamde baten en lasten van overhead in de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 weer:

CATEGORIE	Begroot LASTEN 2027	Begroot BATEN 2027	Begroot LASTEN 2028	Begroot BATEN 2028	Begroot LASTEN 2029	Begroot BATEN 2029	Begroot LASTEN 2030	Begroot BATEN 2030
Exploitatie	66.094	5.408	66.182	5.166	63.786	5.098	63.700	5.098
Reserves	36.198	35.979	405	87	405	87	405	87
Eindtotaal	**102.292**	**41.387**	**66.588**	**5.253**	**64.191**	**5.185**	**64.105**	**5.185**

Bedragen x € 1.000

In 2027 bedragen de lasten van Overhead per saldo € 102,3 miljoen. De baten van Overhead bedragen per saldo € 41,4 miljoen. Door verschuivingen in de investeringen leidt tot een vrijval van € 35,8 miljoen binnen de reserve dekking afschrijvingslasten. Deze vrijval wordt via de Overhead toegevoegd aan de algemene reserve. Daarmee wordt de algemene reserve versterkt.

Samenstelling baten en lasten Overhead

De onderverdeling van de baten en lasten van overhead naar kostensoorten in het begrotingsjaar 2027 geeft het volgende inzicht:

OMSCHRIJVING CATEGORIE	LASTEN 2027	BATEN 2027
Afschrijvingen	3.064	0
Belastingen	21	0
Duurzame goederen	40	0
Huren	0	197
Ingeleend personeel	70	0
Inkomstenoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	3.088	0
Mutaties reserves	36.198	36.176
Mutaties voorzieningen	1.444	0
Overige goederen en diensten	19.065	927

OMSCHRIJVING CATEGORIE	LASTEN 2027	BATEN 2027
Overige verrekeningen	-3.427	0
Salarissen en sociale lasten	42.163	0
Toegerekende reële en bespaarde rente	565	0
Uitgeleend personeel	0	4.087
Totaal Overhead	**102.292**	**41.387**

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Sinds 2016 kan de gemeente vennootschapsbelasting (Vpb) verschuldigd zijn voor activiteiten die fiscaal als onderneming worden aangemerkt. In de gemeente Alphen aan den Rijn ligt de aandacht momenteel vooral bij reclameopbrengsten en het grondbedrijf. Daarnaast worden overige activiteiten jaarlijks beoordeeld. Omdat de fiscale winstbepaling eigen regels kent, zijn per activiteit een afzonderlijke beoordeling, administratie en dossiervorming nodig.

Stand augustus 2026: de aangiften zijn tot en met 2024 ingediend. De voorlopige aanslag 2023 is na vermindering circa € 1.000. De aangifte en aangepaste voorlopige aanslag 2024 gaan uit van circa € 23.000 Vpb. Definitieve aanslagen over 2023 en 2024 zijn nog niet opgelegd. Voor 2025 en 2026 zijn voorlopige aanslagen ter hoogte van afgerond € 28.000 per jaar opgelegd.

Voor 2027 wordt indicatief rekening gehouden met circa € 30.000 aan Vpb. Materiële afwijkingen worden via de planning- en control cyclus verwerkt. Voor eerder opgelegde aanslagen zijn middelen gereserveerd.

Het grondbedrijf wordt jaarlijks fiscaal beoordeeld aan de hand van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). De QuickScan MPG 2026 is afgerond en betrokken bij de actuele fiscale positie. De uitkomst geeft nu geen aanleiding om naast het indicatieve bedrag een afzonderlijke aanvullende Vpb-last voor het grondbedrijf op te nemen. Door veranderende ramingen, projectfasering en samenwerkingsvormen wordt de beoordeling regelmatig geactualiseerd. Eventuele gevolgen worden verwerkt bij de grondexploitaties en in de gemeentelijke begroting.

Over de fiscale behandeling van reclameopbrengsten loopt een cassatieprocedure. De Hoge Raad heeft de uitspraaktermijn in 2026 opnieuw verlengd. De gemeente loopt niet vooruit op de uitspraak en verwerkt de gevolgen voor toekomstige belastingjaren zodra daarvoor voldoende basis bestaat.

De Vpb blijft een structurele going concerntaak. In 2027 ligt de nadruk op tijdige aangiften, actualisatie van voorlopige aanslagen, betrouwbare gegevens, afstemming tussen Financiën, Grondzaken en andere teams, actieve procedurebewaking en het vroeg signaleren van begrotingsgevolgen.

Maatschappelijke Weerbaarheid

De Nederlandse samenleving moet zich beter voorbereiden op allerlei dreigingen. Dat geldt voor de Alphense samenleving en de samenredzaamheid, voor de bedrijfscontinuïteit van de vitale processen van de gemeentelijke organisatie en voor de veiligheids-/crisisorganisatie. Het verhogen van de maatschappelijke weerbaarheid is een landelijk thema, waarbij VNG en Veiligheidsregio ondersteuning bieden voor het nemen van maatregelen. Gemeente Alphen aan den Rijn organiseert het uitvoeren van benodigde maatregelen bij de diverse disciplines in de organisatie, in een organisatiebreed programma.

9.4 Partnerorganisaties en verbonden partijen

In dit programma werken we samen met onder andere de volgende partnerorganisaties en verbonden partijen:

- Op het gebied van informatievoorziening wordt er via een centrumregeling samengewerkt met de gemeente Kaag & Braassem;
- Op het gebied van informatievoorziening worden er diensten geleverd aan Oog voor Thuis;
- We onderzoeken de samenwerking met Dimpact, een vereniging van 45 gemeenten die samenwerken aan digitale dienstverlening.

9.5 Wat mag het kosten?

De hoogte van de budgetten voor de baten en lasten van begrotingsprogramma 4 – Bestuur en organisatie is hieronder weergegeven. Met de vaststelling van deze begroting autoriseert u als raad deze budgetten op programmaniveau. Ook voor programma 4 is een overzicht van de bijbehorende taakvelden opgenomen.

Programma 4	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	**69.736**	**70.032**	**67.672**	**67.585**
Lasten (per taakveld)	**77.983**	**78.009**	**75.581**	**75.494**
0.1-Bestuur	5.673	5.628	5.579	5.579
0.2-Burgerzaken	6.217	6.199	6.216	6.215
0.4-Overhead	66.094	66.182	63.786	63.700
Baten (per taakveld)	**-8.248**	**-7.977**	**-7.909**	**-7.909**
0.1-Bestuur	-30	-30	-30	-30
0.2-Burgerzaken	-2.810	-2.781	-2.781	-2.781
0.4-Overhead	-5.408	-5.166	-5.098	-5.098
Reserves	**220**	**318**	**318**	**318**
Lasten (per taakveld)	**36.198**	**405**	**405**	**405**
0.10-Mutaties reserves	36.198	405	405	405
Baten (per taakveld)	**-35.979**	**-87**	**-87**	**-87**
0.10-Mutaties reserves	-35.979	-87	-87	-87
Eindtotaal	**69.955**	**70.350**	**67.990**	**67.903**

Bedragen x € 1.000

Vanaf dit punt zijn de baten negatief en de lasten positief. Hieronder worden begrotingswijzigingen met een omvang groter dan € 475.000 (zowel positief als negatief) toegelicht conform de Financiële verordening 2025.

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	69.736	70.032	67.672	67.585
Bedragen > 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Primitieve begroting 2027				
De bedragen bij de primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van de programma's voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Lasten	71.993	72.268	71.800	70.722
Baten	-9.971	-9.943	-9.943	-9.943
7 en 8-Kapitaallasten				
De kapitaallasten vormen een overzicht van de geactiveerde kapitaaluitgaven voor de investeringen waarop wordt afgeschreven. De mutaties uit dit geactualiseerde overzicht geeft de onderbouwing voor de jaarlijkse afschrijving en rente die als lasten op de exploitatiebegroting drukken.				
Lasten	-1.886	-1.838	-1.556	-1.556
Lasten	2.693	2.581	2.489	2.408
15-Vrijval stelposten				
Herziening van diverse stelposten op basis van actualiteit of reeds verwerkte investeringen.				
Lasten	-570	-193	-193	-193
42-Ontmanteling BVO				
Op 28 november 2024 heeft de raad ingestemd met de opheffing van de Gemeenschappelijke Regeling BVO Rijn en Braassem per 31 december 2025 en met de invoering van de centrumregeling met Kaag en Braassem per 1 januari 2026. Deze begrotingswijziging betreft de financiële consequenties die uit dit besluit voortvloeien.				
Lasten	-2.688	-2.667	-2.626	-2.626
Baten	1.996	2.041	2.109	2.109
43-PM-post Minder dekking uit Reserve Afschrijvingslasten				
Dit zijn technische mutaties waarbij de afschrijvingslasten worden geactualiseerd. Doordat investeringen door te schuiven naar latere jaren wordt een bedrag uit de reserve kapitaallasten afgeroomd en toegevoegd aan de algemene reserve.				
Lasten	0	0	0	0
55, 59 en 60-Inzicht en Evenwicht Formatie				
In de Kadernota 2027 zijn de budgetten voor Inzicht en Evenwicht Formatie (IEF) en het organisatiebudget als PM-posten opgenomen. Uit nadere analyse dient deze bedragen te worden opgenomen in de begroting 2027. Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor de toelichting.				
Lasten	700	700	700	700
Lasten	1.800	1.900	2.150	2.150
Lasten	1.953	1.741	1.760	1.760
73-Kadernota 2027 Invlechting BVO				
Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor de toelichting.				
Lasten	857	801	1.093	1.093
74-Organisatiebudget inclusief Public Affairs				
Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor de toelichting.				
Lasten	2.700	2.700	0	0
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	159	-59	-111	961

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
Reserves	220	318	318	318
Bedragen > 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Primitieve begroting 2027				
Lasten	404	405	405	405
Baten	-308	-297	-214	-214
43-PM-post Minder dekking uit Reserve Afschrijvingslasten				
Dit zijn technische mutaties waarbij de afschrijvingslasten worden geactualiseerd. Doordat investeringen doorschuiven naar latere jaren wordt een bedrag van € 35,8 miljoen uit de reserve kapitaallasten afgeroomd en toegevoegd aan de algemene reserve.				
Lasten	35.794	0	0	0
Baten	-35.558	234	155	121
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	-112	-25	-28	6
Eindtotaal	**69.955**	**70.350**	**67.990**	**67.903**

Bedragen x € 1.000

10 P5 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

10.1 Algemene inleiding

Algemene dekkingsmiddelen leveren de financiën waarmee we de ambities uit de andere programma's mogelijk maken. We willen een structureel sluitende meerjarenbegroting realiseren en de huidige financiële basis, met een beheersbare schuld en een aanvaardbare solvabiliteit, verder versterken.

We begroten realistisch: ramingen baseren we op actuele lasten- en batenontwikkeling, niet op aannames. Extra middelen uit het gemeentefonds vertalen we niet automatisch naar nieuwe uitgaven, maar wegen we integraal af tegen bestaand beleid en beschikbaar budget. Nieuwe uitgaven binnen het begrotingsjaar toetsen we aan het 3xO-criterium: onvermijdelijk, onvoorzien en onuitstelbaar. Incidentele middelen zetten we uitsluitend in voor incidentele doelen, zodat tijdelijke meevallers niet leiden tot structurele verplichtingen.

We monitoren onze financiële positie via tussentijdse rapportages, zodat we tijdig kunnen bijsturen als kaders of aannames onder druk komen te staan. Bij majeure keuzes werken we met scenario's, zodat de raad de financiële en maatschappelijke gevolgen goed kan afwegen.

Zo bouwen we, in de periode tot en met 2030, aan een stevig financieel fundament dat de groei van de gemeente Alphen aan den Rijn naar 140.000 inwoners kan dragen, met ruimte voor de ambities uit dit coalitieakkoord en zonder de financiële soliditeit uit het oog te verliezen.

10.2 Wat willen we bereiken (maatschappelijke effecten)?

A. Lokale lastendruk

De financiële positie van Alphen aan den Rijn vraagt om hoopvol realisme en duidelijke keuzes. De groei naar 140.000 inwoners in 2040 biedt kansen, maar vraagt ook forse investeringen in voorzieningen, infrastructuur, dienstverlening en leefkwaliteit. Tegelijk staat de financiële ruimte onder druk en neemt de complexiteit van onze opgaven toe. De financiële basis is solide: de schuld is beheersbaar en de solvabiliteit redelijk. Dit biedt ruimte om, met strakke sturing, toe te werken naar een structureel financieel evenwicht en ons voor te bereiden op verdere groei.

10.3 Wat gaan we daarvoor doen?

(inspanningen, resultaten en mijlpalen)

a-1 Lastendruk.

Het doel is een belastingopbrengst te realiseren die bijdraagt aan de solide financiële basis.

Welke mijlpalen en/of resultaten realiseren we in 2026 en 2027?
2026 De verhoging van de OZB zal in 2027 4% bedragen, net als in 2028. In 2029 daalt de verhoging van de OZB naar 2%. Deze verhoging is noodzakelijk om de begroting in 2029 en 2030 structureel te laten sluiten. **Lokale lastendruk in cijfers (PB2026)** **2027** • Realiseren begrote belastingopbrengst.

Lokale lastendruk in cijfers

De lokale lastendruk bestaat uit drie onderdelen: de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor 2026 laten alle drie de onderdelen een stijging zien ten opzichte van 2025.

De gemiddelde WOZ-waarde van een woning in Alphen aan den Rijn (bron: Coelo) is gestegen van € 506.000 in 2025 naar € 530.000 in 2026, een stijging van 4,7%. Het OZH-tarief voor woningeigenaren is in de periode 2025-2026 gestegen van 0,0856% naar 0,1041%,. Deze tariefsverhoging staat los van de WOZ-waardeontwikkeling.

De verhoging van de OZB zal in 2027 4% bedragen, net als in 2028. In 2029 daalt de verhoging van de OZB naar 2%. Deze verhoging is noodzakelijk om de begroting in 2029 en 2030 structureel te laten sluiten.

WOZ WAARDE	2024	2025	2026
Gemiddelde WOZ-waarde (Bron: Coelo)	484.000	506.000	530.000
TARIEVEN OZB	2024	2025	2026
Eigenaar woning	0,0773	0,0856	0,1041
Eigenaar bedrijf	0,2191	0,2895	0,3782
WOONLASTEN ONTWIKKELING EENPERSOONSHUISHOUDEN	2024	2025	2026
OZB-woning over gemiddelde WOZ-waarde (Bron: Coelo)	337,03	399,32	551,66
Rioolheffing eenpersoonshuishouden	204,36	220,80	238,56
Afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden	233,16	233,16	244,92
Totaal	774,55	853,28	1.035,14
WOONLASTEN ONTWIKKELING MEERPERSOONSHUISHOUDEN	2024	2025	2026
OZB-woning over gemiddelde WOZ-waarde (Bron: Coelo)	337,03	399,32	551,66
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	279,72	302,16	326,40
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	330,24	330,24	346,80
Totaal	946,99	1031,72	1.224,86

Omdat het COELO rekent met een afwijkende gemiddelde waarde van een woning en afrondingen is er een kleine afwijking in woonlasten van Alphen aan den Rijn tussen de tabel lokale lastendruk en de bovenstaande tabel. De woonlasten van de gemeenten hebben betrekking op: OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Het COELO rekent met de som van de gemiddelde

OZB-aanslag. Daarnaast hanteren gemeenten verschillende heffingsgrondslagen voor afval-stoffen- en rioolheffing waardoor het niet één op één vergeleken kan worden.

Voor 2027 en verder is de verhoging van de woonlasten opgenomen in de onderstaande tabel.

Stijging woonlasten voor gemiddelde WOZ-waarde	2027	2028	2029	2030
Indexering				
0% (conform jaarlasten in 2026)				
Reguliere index inclusief nacalculatie (2,5% +1,3%)	21,0	22,1	22,9	23,6
Aanpassing naar gemiddelde loonvoet en IMOC (+0,65%)	24,5	25,8	26,9	27,7
Besluit college verhoging 4% 2027, 4% 2028, 2% 2029				
Verhoging 4%, 4% en 2%	46,6	50,0	52,5	54,0
Rioolheffing en Afvalstoffenheffing				
Rioolheffing index % + kwijtschelding 2%	22,9	22,9	22,9	22,9
Afvalstoffenheffing	17,3	17,3	17,3	17,3
Eindtotaal	**86,8**	**90,2**	**92,7**	**94,2**

Uitgaande van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde, stijgt de OZB ten gevolge van de verhoging in totaal met € 46,60 op jaarbasis. Dit loopt op naar € 54 in 2030. Voor de totale woonlasten (inclusief rioolheffing en afvalstoffenheffing) betreft het een stijging van € 86,80 in 2027 oplopend naar € 94,20 in 2030.

Going concern taken

Going concerntaken zijn de wettelijke, contractuele en organisatorische kerntaken die een gemeente jaarlijks moet blijven uitvoeren om haar publieke functie te vervullen. Naast boven-genoemde ambities behoren de volgende reguliere taken (taakvelden) tot het programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien:

- Treasury
- OZB woningen en niet-woningen
- Parkeerbelasting
- Belastingen overig
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- Overige baten en lasten
- Onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen de begroting onderscheiden we twee soorten dekkingsmiddelen: algemene dekkings-middelen en specifieke dekkingsmiddelen. De besteding van specifieke dekkingsmiddelen is (wettelijk) gekoppeld aan specifieke activiteiten, zoals de rioolheffing. Algemene dekkings-middelen zijn niet gebonden aan een specifiek doel en dienen als dekking voor de begrotings-saldi van onze begrotingsprogramma's.

Artikel 8 van het BBV bepaalt dat het programmaplan, naast de te realiseren programma's, ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen bevat. Dit overzicht van de algemene dekkingsmiddelen moet tenminste uit de volgende onderdelen bestaan:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Uitkering gemeentefonds;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Vanaf de begroting 2027 bevat 'Wat mag het kosten' ook de taakvelden. Bovengenoemde onderdelen zijn daarmee terug te vinden in de tabel bij Wat mag het kosten.

Lokale heffingen (ongebonden)

Er zijn twee soorten heffingen: heffingen waarvan de besteding van de opbrengst gebonden c.q. geoormerkt is en maximaal kostendekkend mag zijn en heffingen waarvan de besteding van de opbrengst vrij is. Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is, betreft OZB-woningen, OZB niet-woningen en belastingen overig.

Uitkering gemeentefonds

De totale uitkering van het gemeentefonds voor de gemeente Alphen aan den Rijn bedraagt circa € 267 miljoen. In onderstaande tabel is het aandeel van de gemeente Alphen aan den Rijn in de algemene uitkering van het gemeentefonds voor het jaar 2027 opgenomen.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt één van de belangrijkste inkomstenbronnen voor de gemeente. De voorjaarsnota 2026 van het Rijk is de eerste van kabinet Jetten. Dit kabinet heeft voor de periode tot en met 2027 extra middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten, waarmee de eerder voorziene financiële terugval deels wordt verzacht. Ondanks deze aanvullende middelen blijft de financiële druk op gemeenten aanwezig. Gemeenten staan voor belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, duurzaamheid, bestaanszekerheid, zorg en leefbaarheid. Daarbij bestaat nog onzekerheid over de structurele financiering vanaf 2028 en verdere ontwikkelingen binnen het gemeentefonds. Op basis van de meicirculaire 2026 zijn alle mutaties met betrekking tot de algemene uitkering uit het gemeentefonds in de programmabegroting verwerkt.

In het coalitieakkoord 2026-2030 Samen groeien naar de toekomst is onder hoofdstuk 8 Financiën en uitvoeringskracht een passage opgenomen over het niet automatisch één op één toekennen van de taakmutaties uit een circulaire. Dit betekent dat vanuit de inhoud een onderbouwde noodzaak dient te worden aangeleverd voor integrale afweging.

Tabel: Verdeling uitkeringen Gemeentefonds in 2027

Verdeling uitkering o.b.v. Meicirculaire		2027
1 Gemeentefonds		*251.286*
• Algemene uitkering	245.488	
• Integratie en decentralisatie uitkeringen	5.798	
2 IU Sociaal Domein		*15.267*

Verdeling uitkering o.b.v. Meicirculaire		2027
• Participatie	15.267	
Omvang gemeentefonds in 2026		*266.553*
Stelpost BTW-compensatiefonds (BCF)[1]		1.300
Totaal Algemene uitkering inclusief stelposten		**267.853**

Bedragen x € 1.000

Meicirculaire 2026

In onderstaande tabel zijn de financiële mutaties uit de meicirculaire 2026 afgezet tegen de stand van het meerjarenbeeld in de begroting 2027-2030.

Tabel: Mutaties Meicirculaire 2026 in meerjarenbeeld

	2027	2028	2029	2030
ALGEMENE UITKERING				
Primitieve begroting Septembercirculaire 2025 (Begroting 2026-2030)	243.567	245.940	256.192	256.192
Meicirculaire 2026	251.286	250.048	255.051	268.158
Verschil	*7.719*	*4.108*	*-1.141*	*11.966*
Integratie Uitkering Sociaal Domein:				
Primitieve begroting Septembercirculaire 2025	14.516	13.914	13.528	13.528
Meicirculaire 2026	15.267	14.723	14.330	13.957
Verschil	*751*	*809*	*802*	*429*
Totalen begroting conform Septembercirculaire 025	258.083	259.854	269.720	269.720
Totalen Meicirculaire 2026 (AU+SD)	266.553	264.771	269.381	282.115
Stelpost BCF	1.300	1.300	1.300	1.300
Totaal Algemene Uitkering begroting 2027	**267.853**	**266.071**	**270.681**	**283.415**

Bedragen x € 1.000

De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het volume-accres en het prijsaccres worden apart geïndexeerd. Hiermee wordt in bovenstaande tabel rekening gehouden.

Dividend

De inkomsten uit dividenden die de gemeente Alphen aan den Rijn ontvangt, zijn begroot op € 2,0 miljoen. De belangrijkste dividenden zijn afkomstig van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Alliander N.V.

[1] *In overeenstemming met de geldende richtlijn wordt uitgegaan van de onderbesteding van het BCF. Op basis van het collegebesluit Meicirculaire 2026 wordt de stelpost BCF verlaagd naar € 1,3 miljoen in de jaren 2027 en verder.*

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de begrotingsprogramma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. In de paragraaf Financiering wordt ingegaan op de gemeentelijke financiering en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. Voor een toelichting op de ontwikkeling van het resultaat op geldleningen en bespaarde rente wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige algemene dekkingsmiddelen zijn de overige inkomsten van de gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Er zijn geen materiële batenposten gelabeld als 'Overig algemene dekkingsmiddel'.

Onvoorzien

Artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat het programmaplan naast de te realiseren programma's ook een post voor onvoorzien moet bevatten. Het geraamde bedrag voor onvoorzien voor 2027 is € 1,7 miljoen.

EXPLOITATIE	2027	2028	2029	20230
Onvoorzien	1.681	1.811	2.101	2.101
Onvoorzien	**1.681**	**1.811**	**2.101**	**2.101**

Bedragen x € 1.000

Een deel van het bedrag voor onvoorziene kosten is gereserveerd om toekomstige financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het gaat daarbij onder andere om onzekerheden over de kosten van jeugdzorg via zorgaanbieders en de ontwikkeling van de kosten van investeringen op de lange termijn.

10.4 Risico's beleidsvoorbereiding en/of uitvoering

RISICO INVENTARISATIE PROGRAMMA 5
Algemene dekkingsmiddelen
Risico: Voor wat betreft de raming van de Algemene Uitkering in de Programmabegroting 2027 en verder is uitgegaan van de hierover verstrekte informatie in de Meicirculaire 2026. Alle mutaties binnen de Algemene Uitkering zijn in de begroting verwerkt. De uitkomsten van de onderzoekagenda's 'stapeling problematiek Sociaal Domein' en 'Overige Eigen Middelen' kunnen consequenties hebben voor een verdere herverdeling van het gemeentefonds. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid.
Beheersmaatregel: Het strikt sturen op een sluitende begroting

10.5 Partnerorganisaties en verbonden partijen

In dit programma werken we samen met onder andere de volgende partnerorganisaties en verbonden partijen:

- Gemeente Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem werken nauw samen op het gebied van informatievoorziening. Per 1 januari 2026 is hiervoor een centrumregeling opgericht. Deze samenwerking zorgt voor continuïteit, bundeling van kennis en een efficiënte ondersteuning van de gemeentelijke dienstverlening.
- Leveranciers: deze dragen eraan bij dat de aanbestedingen in overleg met de markt worden vormgegeven;
- Vereniging Ondernemingen Alphen aan den Rijn (VOA), in het bijzonder de Aanbestedingscommissie ervan: deze draagt bij aan het voeren van de dialoog met 'buiten'.

10.6 Wat mag het kosten?

De hoogte van de budgetten voor de baten en lasten van begrotingsprogramma 5 – Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien is hieronder weergegeven. Met de vaststelling van deze begroting autoriseert u als raad deze budgetten op programmaniveau. Net als bij de andere programma's zijn de relevante taakvelden weergegeven in de onderstaande tabel.

Programma	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	**-321.517**	**-317.344**	**-319.516**	**-329.116**
Lasten (per taakveld)	**8.449**	**14.828**	**21.485**	**25.596**
0.5-Treasury	-212	161	1.466	-879
0.61-OZB woningen	2.328	2.342	2.352	2.352
0.62-OZB niet-woningen	179	180	181	181
0.64-Belastingen overig	39	39	39	39
0.7-Uitkering gemeentefonds	25	26	26	26
0.8-Overige baten en lasten	6.089	12.080	17.422	23.877
Baten (per taakveld)	**-329.966**	**-332.172**	**-341.002**	**-354.712**
0.5-Treasury	-10.997	-10.483	-11.075	-9.642
0.61-OZB woningen	-27.854	-30.367	-32.352	-33.483
0.62-OZB niet-woningen	-19.948	-21.937	-23.581	-24.864
0.63-Parkeerbelasting	-2.697	-2.697	-2.697	-2.697
0.64-Belastingen overig	-614	-614	-614	-614
0.7-Alg. uitk. en overige uitk. gemeentefonds	-267.855	-266.073	-270.682	-283.411
Eindtotaal	**-321.517**	**-317.344**	**-319.516**	**-329.116**

Bedragen x € 1.000

Vanaf dit punt zijn de baten negatief en de lasten positief. Hieronder worden begrotingswijzigingen met een omvang groter dan € 475.000 (zowel positief als negatief) toegelicht conform de Financiële verordening 2025.

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
Exploitatie	-321.517	-317.344	-319.516	-329.116
Bedragen > 475.000 (zowel positief als negatief)				
1-Primitieve begroting 2027				
De bedragen bij de primitieve begroting geven de laatst vastgestelde raming van de programma's voor 2027 weer (stand gewijzigde begroting 2026, jaarschijf 2027, na de Voorjaarsnota 2026).				
Lasten	12.630	16.963	24.394	24.100
Baten	-318.539	-322.860	-336.117	-336.183
7 en 8-Kapitaallasten				
De kapitaallasten vormen een overzicht van de geactiveerde kapitaaluitgaven voor de investeringen waarop wordt afgeschreven. De mutaties uit dit geactualiseerde overzicht geeft de onderbouwing voor de jaarlijkse rente en afschrijvingen die als lasten op de exploitatiebegroting drukken.				
Lasten	14.521	15.129	15.379	15.370
Lasten	-15.013	-15.503	-16.117	-16.349
12-Verbonden partijen - raadsbesluit 25 juni 2026				
Op 25 juni heeft de raad de conceptbegrotingen 2027 van de verbonden partijen vastgesteld. Hierin is een structurele verhoging opgenomen van de bijdragen aan de diverse gemeenschappelijke regelingen, als gevolg van toegestane indexeringen en taakstellingen, met een totale omvang van circa € 1 miljoen. Met deze begrotingswijziging worden de begrotingen 2027 van de Verbonden partijen verhoogd.				
Lasten	-1.015	-1.015	-1.015	-1.015
14-Meicirculaire 2026 vanaf 2027				
Het effect van de Meicirculaire 2026 voor Gemeente Alphen aan den Rijn is bruto opgenomen in overeenstemming met besluitformulier college d.d. 7 juli 2026. Dit betekent exclusief de taakmutaties die apart zijn opgenomen bij het onderdeel onontkoombare ontwikkelingen en waar gericht een besluit voor moet worden genomen (zie financiële spelregels uit het coalitieakkoord: taak- en overige mutaties worden niet meer automatisch als één op één budget voor hetzelfde bedrag voor de taak geraamd.				
Baten	-7.970	-4.417	839	-3.131
30, 31, 33 en 46-Kadernota 27 Indexering loon en prijs en CAO				
In de Kadernota 2027 opgenomen indexering loonsom (zie pagina 12 t/m 15). Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor meer informatie. In de Kadernota opgenomen Indexering loonsom (CAO): de indexering van de loonsom (CAO) uit de Kadernota 2027 is o.g.v. CEP 2025 (Septembercirculaire 2025). Deze indexering is aangepast naar de indexering o.g.v. CEP 2026 (Meicirculaire 2026).				
Lasten	4.997	5.028	5.028	5.028
Lasten	1.040	1.020	1.014	1.011
Lasten	4.720	4.720	4.720	4.720
Lasten	-882	-887	-887	-887
48 en 65-Begroting Treasury - Grondexploitatie				
De voorraden (grondexploitaties) moeten gefinancierd worden. Omdat grondexploitaties incidenteel zijn, worden ook de rentelasten voor de aangetrokken geldleningen die hiermee verband houden als incidenteel gelabeld. Binnen afzienbare tijd zal de boekwaarde van de grondexploitaties naar verwachting namelijk sterk afnemen. Vanuit dat perspectief en vanuit voorzichtigheid is er daarom voor gekozen om deze baten niet ten gunste te brengen van het structurele begrotingssaldo.				
Lasten	-3.367	-2.640	-2.460	-3.378
Baten	-1.123	-598	161	1.660
Lasten	1.211	1.470	1.082	191
66-Kadernota 2027 Aframing stelposten				
Zie hoofdstuk 3.4 Financieel perspectief voor meer informatie.				
Lasten	-10.861	-10.678	-10.677	-10.677
75-Extra verhoging OZB				

Toelichting per begrotingswijziging (BGW)	2027	2028	2029	2030
Zie hoofdstuk 3.5 Financieel perspectief voor meer informatie over de extra verhoging van het OZB.				
Baten	-1.811	-3.892	-5.168	-5.394
Saldo van mutaties baten en lasten < 475.000 (zowel positief als negatief) worden niet toegelicht.	-55	815	307	-4.182
Eindtotaal	**-321.517**	**-317.344**	**-319.516**	**-329.116**

Bedragen x € 1.000

11 Paragraaf Lokale heffingen

11.1 Algemeen

De paragraaf lokale heffingen gaat over twee soorten heffingen: heffingen waarvan de besteding van de opbrengst geoormerkt is en maximaal kostendekkend mag zijn en heffingen waarvan de besteding van de opbrengst vrij is.

Lokale heffingen zonder oormerk zoals de OZB en de hondenbelasting rekenen we tot de algemene dekkingsmiddelen. Zij zijn inhoudelijk niet aan begrotingsprogramma's gerelateerd en de opbrengst kan vrij worden besteed. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en rekenen we niet tot de algemene dekkingsmiddelen.

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners en bedrijven.

11.2 Beleidsuitgangspunten

De gemeenteraad stelt jaarlijks, uiterlijk in december, de belastingverordeningen en tarieven voor het komende jaar vast. De tarieven voor een groot aantal verordeningen worden gebaseerd op kostendekkende exploitaties (KDE's zie de Nota Kostendekkende Exploitaties, december 2018, zaaknummer 219.400). De nota heeft als uitgangspunt voor de tarieven: integrale kostentoerekening, maximale kostendekkendheid, minimale uitvoeringskosten en indien nodig gebruik maken van een egalisatievoorziening. Voor een aantal verordeningen geldt dat deze wettelijk niet meer dan 100% kostendekkend mogen zijn.

11.3 Woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de woonlasten rekenen we de onroerendezaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee dus ook grotendeels de lokale lastendruk.

De tarieven voor de onroerendezaakbelasting worden verhoogd, de rioolheffing stijgt met 7%. 2 procentpunten van deze stijging wordt veroorzaakt door de introductie van de mogelijkheid van kwijtschelding. De afvalstoffenheffing stijgt met 5% ten opzichte van het tarief voor 2026.

Onroerende zaakbelasting

De heffingsmaatstaf van de onroerendezaakbelastingen is de WOZ-waarde (Wet waardering onroerende zaken) van de woning/niet-woning. Er wordt belasting geheven naar een percentage van deze vastgestelde WOZ-waarde.

In de Meicirculaire 2026 is de cijferreeks uit het Centraal Economisch Plan 2026 opgenomen. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB.

De verwachte ontwikkeling van de **Prijs bruto binnenlands product** (Pbbp) ziet er als volgt uit:

PRIJSINDEX CPB	2027	2028	2029	2030	2031
Prijs bruto binnenlands product (pbbp; mutaties/jaar in %)	2,5	2,9	2,5	2,6	2,4

De indexatie op nacalculatiebasis is stelselmatig te laag omdat de inschatting van het CPB vooraf gemiddeld lager ligt, dan de gebleken realisatie achteraf. Daarom wordt jaarlijks in de berekening van de indexatie van de opbrengsten van de OZB een nacalculatie van de toegepaste indexatie over het afgelopen begrotingsjaar (t-2) meegenomen. Door een andere manier van indexeren aan de voorkant is de verwachting dat de raming dichterbij de werkelijke inflatie komt en de nacalculatie ook lager kan zijn. Besloten is om voor de indexering van de OZB niet het prijspeil voor het bruto binnenlands product (Pbbp) uit het Centraal Economisch Plan van het CPB te hanteren. Eerdere ervaringen (nacalculatie) wijzen uit dat de feitelijke inflatie de afgelopen jaren hoger is uitgevallen dan het Pbbp dat vooraf wordt berekend bij het bepalen van de OZB-tarieven. Daarom is gezocht naar een meer gewogen gemiddelde. Daarom wordt gekozen voor een indexering op basis van de gemiddelde loonvoet en IMOC (beide CEP 2026).

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing stijgt in 2027 met 5% ten opzichte van 2026. Bij de vaststelling van het tarief van de afvalstoffenheffing gaan wij uit van 100% kostendekking volgens het Grondstoffenbeleid 2015-2025. 100% kostendekking is ook het vastgestelde uitgangspunt in de startnotitie grondstoffenbeleid 2027-2030. In de meerjarenraming (2028-2030) is nu rekening gehouden met een stijging van 2% in 2028 en 2% in 2029.

De gebruiker van een perceel is belastingplichtig met een tariefdifferentiatie op basis van één- persoons- en meerpersoonshuishoudens voor woningen. Het uitgangspunt voor de berekening van de afvalstofheffing zijn de ontwikkelingen in de exploitatie van de afvalinzameling en -verwerking (KDE Afval). Het aanvragen van kwijtschelding is mogelijk.

In de jaren 2023 - 2025 is het tarief van de afvalstoffenheffing gelijk gebleven. In 2026 was een stijging benodigd van 5%. Met de 5% stijging in 2027 komen de totale baten en kosten met elkaar in evenwicht. Aandachtspunten voor de komende jaren is de doorbelasting van de overhead en de stijgende verwerkingskosten voor restafval. De overhead wordt nu voor 25% doorbelast in de afvalstoffenheffing terwijl het overheadpercentage van de gemeente op 77% ligt. Voor de komende jaren is de verwachting dat de kosten voor het verwerken van restafval door een stijgende CO2-heffing nog verder zullen toenemen. In het nieuw op te stellen grondstoffenbeleid worden maatregelen voorbereid om het restafval te verminderen. De hoeveelheid restafval is de meest bepalende factor voor de hoogte van de afvalstoffenheffing de komende jaren.

Rioolheffing

Bij de vaststelling van het tarief van de rioolheffing is gerekend met 100% kostendekking voor bekostiging van de gemeentelijke watertaken. De gebruiker van een perceel is belastingplichtig. Voor woningen geldt een verschillend tarief voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Voor niet-woningen geldt een percentage van de WOZ-waarde. Het uitgangspunt voor de berekening van de opbrengst van de rioolheffing is het in december 2024 vastgestelde, Gemeentelijke Watertaken Programma 2025-2028. In de begroting is daarnaast opgenomen dat de kwijtschelding van de rioolheffing voor woningen uit de kostendekkende exploitatie riolering zelf gedekt wordt per 2027.

In lijn met de motie van 11 december 2025 voor de kwijtschelding van de rioolheffing en het kostendekkingsplan stijgt het tarief in 2027 met 7%. De gefaseerde verhoging van de rioolheffing wordt vooral veroorzaakt door de hoge inflatie van de afgelopen jaren en door extra toerekening van kosten voor beheertaken die onderdeel zijn van het Gemeentelijke Watertaken Programma.

Roerende ruimtebelasting

Roerende ruimtebelasting (RRB) is een gemeentelijke belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten. Roerende woon- en bedrijfsruimten zijn ruimten die duurzaam aan een plaats verbonden zijn en dienen voor permanente bewoning of gebruik. Voorbeelden hiervan zijn woonboten. De inkomsten van de RRB vallen in de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de gemeenteraad bepaalt voor welke voorzieningen de opbrengsten worden ingezet. De tarieven zijn gelijk aan de tarieven voor onroerendezaakbelastingen.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is een algemene heffing voor de houder van een hond. De wordt in de hele gemeente Alphen aan den Rijn geheven. Voor het belastingjaar 2027 wordt het tarief verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,5%. Met ingang van oktober 2024 zijn steekproefsgewijs controles uitgevoerd.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is geldig voor het gehele grondgebied van de gemeente Alphen aan den Rijn en wordt geheven voor het houden van een verblijf met overnachting door niet-inwoners. Met ingang van 2024 zijn de tarieven (gedeeltelijk) verhoogd naar het tarief van buurgemeenten. De verhoogde opbrengst is onder andere ingezet voor verbetering van het aanbod en informatievoorziening, streekproducten, gebiedspromotie en verbetering van het vaarnetwerk en de ontwikkeling van fietsroutes.

Voor het belastingjaar 2024 en 2025 zijn de tarieven per overnachting verhoogd. Mede op basis van de verhoging van de tarieven in de ons omliggende gemeenten.

Voorgesteld wordt om de tarieven voor 2026 en 2027 ongewijzigd te laten ten opzichte van 2025, in verband met de verhoging van het btw-tarief op overnachtingen. Deze btw-verhoging leidt al tot hogere prijzen. Om het draagvlak voor de heffing van toeristenbelasting te behouden, wordt daarom afgezien van een verdere tariefstijging.

Bedrijveninvesteringszones (BIZ)

Er zijn in de periode 2022-2026 vier BIZ-verordeningen van kracht, gebaseerd op de Wet op de Bedrijveninvesteringszones. Zo is er in het centrumgebied van Boskoop een BIZ voor vastgoedeigenaren van kracht. Ook is er in het centrum van Alphen aan den Rijn een BIZ voor vastgoedeigenaren en een BIZ voor gebruikers van winkel-/horecapanden. Daarnaast is er sinds 1 januari 2023 een BIZ-Parkeren, waarmee de benodigde jaarlijkse gedeeltelijke dekking vanuit vastgoedeigenaren en bezoekers van het centrum van Alphen aan den Rijn voor het eerste anderhalf uur gratis parkeren wordt gerealiseerd. De eerste anderhalf uur gratis parkeren in 2026 en 2027 zijn nu niet gedekt in de begroting. Zonder deze dekking vervalt de eerste anderhalf uur gratis parkeren vanaf begin 2026 en kunnen de in de BIZ-parkeren opgenomen afspraken met betrekking tot een financiële bijdrage aan het anderhalf uur gratis parkeren niet nagekomen worden. De geraamde inkomsten vanuit de BIZ Parkeren komen dan ook te vervallen.

Momenteel loopt het proces om de BIZ-verordeningen voor de periode 2022-2026 te verlengen. Definitieve besluitvorming hierover wordt verwacht in oktober 2026.

Parkeerbelasting

De parkeerbelasting is een algemeen dekkingsmiddel waarbij jaarlijks een exploitatieoverzicht wordt gemaakt van straatparkeren, parkeergarages en naheffingsaanslagen. Voor deze laatste geldt maximaal 100% kostendekkendheid. De parkeerbelasting wordt alleen geheven in het centrum van Alphen aan den Rijn.

Er wordt gebruik gemaakt van een scanvoertuig. Sinds 2023 wordt de scanauto ook op foutparkeren ingezet. In juli 2024 is Parkeren Plus gelanceerd. Dit is een gratis landelijk werkende app voor gehandicapten, waarmee zij het kenteken kunnen aanmelden om gratis te kunnen parkeren.

In 2024 is de eerste anderhalf uur gratis parkeren geëvalueerd. De eerste anderhalf uur gratis parkeren in 2026 en 2027 zijn niet gedekt in de begroting. Er wordt in samenwerking met Centrummanagement en VOA gewerkt aan één nieuwe Bedrijfs-Investeringszone (Biz) voor het centrum waarin ook een (verhoogde) bijdrage van ondernemers en vastgoedeigenaren voor de eerste anderhalf uur gratis parkeren wordt opgenomen. Het college zal vervolgens met voorstellen komen ter dekking van de gemeentelijke bijdrage.

Leges

Voor de leges van burgerzaken geldt dat deze grotendeels landelijk worden bepaald. Waar de gemeente de hoogte van de leges zelf kan bepalen, worden deze in ieder geval aangepast met het indexcijfer dat van toepassing is op de gemeentelijke leges. De legestarieven uit Hoofdstuk 2 (Omgevingswet) blijven gelijk. Er wordt ook geen reguliere indexering toegepast omdat de bouwkosten (waarmee het legespercentage wordt verrekend) ook al oplopen.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2025 is besloten om de leges uit Hoofdstuk 3 van de legesverordening (onder andere horeca en evenementen) in meerdere stappen naar een kostendekkendheid van 100% te brengen. Deze verhoging blijkt in de praktijk niet te realiseren. Evenementen hebben een belangrijke functie binnen de gemeente Alphen aan den Rijn. Het verhogen van deze legestarieven naar een niveau waarop ze kostendekkend zijn, maakt het organiseren van een evenement in onze gemeente onmogelijk. De kosten voor het verlenen van deze vergunningen worden ook steeds hoger door de vele eisen die er worden gesteld de en belangen die moeten worden afgewogen. De kostendekkendheid van leges uit Hoofdstuk 3 blijft met 9% dan ook laag.

De kostendekkendheid van de legesverordening wordt berekend over de hele verordening. De ene dienst mag meer dan kostendekkend zijn om lage inkomsten bij een andere dienst te compenseren. Bij de begroting van 2025 is aangegeven dat we de tarieven van Hoofdstuk 2 (Omgevingswet) zullen verhogen om de lage kostendekkendheid van Hoofdstuk 3 te compenseren. De kostendekkendheid van Hoofdstuk 2 is 110%, maar dat dekt niet het tekort op de andere hoofdstukken. De kostendekkendheid van de hele verordening komt nu uit op bijna 93%. Dit betreft een verhoging van ruim 3 procentpunt ten opzichte van de kostendekkendheid van de hele verordening bij de Begroting 2026. Verdere verhoging is echter niet wenselijk of reëel.

Lijkbezorgingsrechten

In 2026 zijn de verordening grafrechten en de bijbehorende tarieventabel geactualiseerd. Voor 2027 stijgt het tarief met maximaal 6,5%. Voor het wegwerken van achterstallig onderhoud is van 2024 tot en met 2027 extra budget aan de begraafplaatsexploitatie toegevoegd. Voor 2027 betreft dit net als in 2025 en 2026 € 375 duizend. Dit deel van de KDE komt ten laste van de algemene middelen. Door deze keuze wordt het taakveld Lijkbezorging in 2027 net als de periode 2024-2026 niet als 100% kostendekkend gepresenteerd.

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor alle weekmarkten in de hele gemeente. Voor de zaterdagmarkt in het centrum van Alphen aan den Rijn wordt een toeslag berekend op het standaardtarief. Voor deze grootste markt worden verhoudingsgewijs de meeste kosten gemaakt,

bijvoorbeeld op het gebied van de inzet van een marktmeester en schoonmaakkosten. Voor belastingjaar 2027 wordt het tarief verhoogd met 2%.

11.4 Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

In de onderstaande tabel zijn de belastingopbrengsten opgenomen, inclusief eigen gemeentelijke inkomsten. Parkeerbelastingen bestaan uit parkeergelden en inkomsten die voortvloeien uit naheffingen en vergunningen. De hier gepresenteerde opbrengsten zijn de opbrengsten die zijn gebaseerd op bestaand beleid. Besluitvorming over tariefswijzigingen en opbrengsten voor 2027 vindt in december 2026 plaats.

CAT SOORT	BATEN 2027	BATEN 2028	BATEN 2029	BATEN 2030
A - BELASTINGEN EN HEFFINGEN				
Onroerende zaakbelastingen	-47.803	-52.305	-55.934	-58.348
- Ozb woningen eigenaren	*-27.854*	*-30.367*	*-32.352*	*-33.483*
- Ozb niet-woningen eigenaren	*-12.340*	*-13.937*	*-15.190*	*-16.473*
- Ozb niet-woningen gebruikers	*-7.609*	*-8.001*	*-8.392*	*-8.392*
Rioolrechten	-18.940	-19.887	-19.887	-19.887
- Rioolheffing woningen	*-16.328*	*-17.145*	*-17.145*	*-17.145*
- Rioolheffing niet-woningen	*-2.612*	*-2.742*	*-2.742*	*-2.742*
Afvalstoffenheffing	-18.241	-18.578	-18.921	-18.921
- Afvalstoffen	*-16.820*	*-17.156*	*-17.499*	*-17.499*
- Overige inkomsten	*-752*	*-752*	*-752*	*-752*
- Overige bijdr. en vergoedingen van derden	*-670*	*-670*	*-670*	*-670*
TOTAAL A-BELASTINGEN+HEFFINGEN	-84.984	-90.769	-94.742	-97.156
B - OVERIGE BELASTINGEN				
Parkeergelden	-4.880	-4.880	-5.280	-5.280
Hondenbelasting	-600	-600	-600	-600
Roerende zaakbelasting	-14	-14	-14	-14
TOTAAL B-OVERIGE BELASTINGEN	-5.494	-5.494	-5.894	-5.894
C - OVERIGE RECHTEN				
Leges	-6.259	-6.259	-6.259	-6.259
Grafrechten	-1.599	-1.687	-1.779	-1.877
Marktgelden	-126	-126	-126	-126
Overige inkomsten	-69	-69	-69	-69
TOTAAL C-OVERIGE RECHTEN	-8.053	-8.140	-8.233	-8.330
EINDTOTAAL	**-98.531**	**-104.404**	**-108.869**	**-111.380**

Bedragen x € 1.000

Kwijtschelding

De gemeente verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en hondenbelasting. De kwijtscheldingsnorm is 100% van de bijstandsnorm (=wettelijk maximum). Per 2027 wordt ook kwijtschelding verleend voor de rioolheffing voor woningen.

Kostenonderbouwing heffingen 2027

BEREKENING KOSTENDEKKENDHEID VAN DE AFVALSTOFFENHEFFING	
Kosten taakveld Afval, inclusief (omslag)rente	-15.714.400
Inkomsten taakveld Afval, exclusief heffingen	1.440.500
Bijdrage van egalisatievoorziening	83.091
Netto kosten taakveld Afval	-14.190.809
Toe te rekenen kosten:	
Overhead, inclusief (omslag)rente	-981.000
Compensabele btw	-1.648.000
Totale kosten	***-16.819.809***
Opbrengst afvalstoffenheffing	16.819.809
Dekking	**100%**

BEREKENING KOSTENDEKKENDHEID VAN DE RIOOLHEFFING	
Kosten taakveld Riolering, inclusief (omslag)rente	-16.258.010
Inkomsten taakveld Riolering, exclusief heffingen	50.000
Bijdrage van egalisatievoorziening	146.098
Netto kosten taakveld Riolering	-16.061.912
Toe te rekenen kosten:	
Overhead, inclusief (omslag)rente	-1.278.000
Compensabele btw	-1.600.000
Totale kosten	***-18.939.912***
Opbrengst rioolheffing	18.939.912
Dekking	**100%**

BEREKENING KOSTENDEKKENDHEID VAN DE LIJKBEZORGINGSRECHTEN	
Kosten taakveld Begraafplaatsen, inclusief (omslag)rente	-1.860.478
Inkomsten taakveld Begraafplaatsen, exclusief heffingen	25.836
Bijdrage van egalisatievoorziening	58.504
Netto kosten taakveld Begraafplaatsen	-1.801.974
Toe te rekenen kosten:	
Overhead, inclusief (omslag)rente	-166.000
Totale kosten	***-1.967.974***
Opbrengst grafrechten e.d.	1.592.974
Dekking	**81%**

BEREKENING KOSTENDEKKENDHEID LEGES	
Titel 1 Burgerzaken leges	
Kosten taakvelden, inclusief (omslag)rente	-2.452.987
Overhead	-936.997
Totale kosten	*-3.389.984*
Opbrengsten leges Burgerzaken	*2.926.318*
Titel 2 Bouwleges (Wabo)	
Kosten taakvelden, inclusief (omslag)rente	-3.140.542
Overhead	-1.781.331
Totale Kosten	*-4.921.873*
Opbrengsten bouwleges (Wabo)	*5.432.939*
Titel 3 Overige leges (o.a. evenementen)	
Kosten taakvelden, inclusief (omslag)rente	-434.708
Overhead	-334.658
Totale kosten	*-769.366*
Opbrengsten overige leges (o.a. evenementen)	*71.152*
Totaal kosten	***-9.081.223***
Totaal opbrengsten	***8.430.409***
KOSTENDEKKENDHEID	
TITEL 1	86%
TITEL 2	110%
TITEL 3	9%
KOSTENDEKKENDHEID TITELS 1, 2 en 3	**93%**

Toelichting onderbouwing voornaamste heffingen

De aan het taakveld toegerekende overhead is bepaald op basis van de aan de taakvelden toegerekende loonkosten (opslag voor overhead).

12 Paragraaf Weerstandsvermogen

12.1 Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen geeft een beeld van de mate waarin de gemeente in staat is om financiële tegenvallers ten gevolge van onvoorziene risico's op te vangen, zonder dat dit direct leidt tot de noodzaak om te bezuinigen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

a. de weerstandscapaciteit, dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken;
b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

Door de weerstandscapaciteit en de relevante risico's tegen elkaar af te zetten wordt een ratio berekend. Voor de waardering van die ratio hanteert Gemeente Alphen aan den Rijn onderstaande schaalverdeling.

Tabel: Risicomatrix weerstandsratio

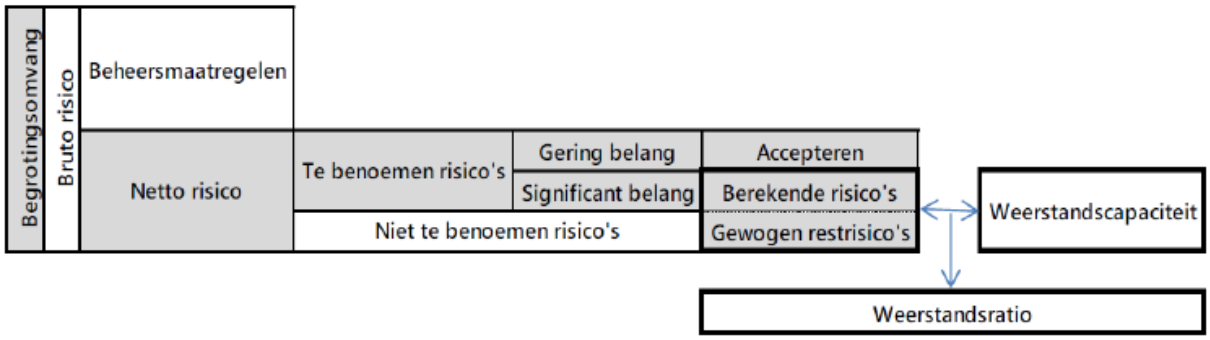
WAARDERING	RATIO	OORDEEL
A	>2,0	Uitstekend
B	>1,4 -<2,0	Ruim voldoende
C	**>1,0 -<1,4**	**Voldoende**
D	>0,8-<1,0	Matig
E	>0,6-<0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

De raad besluit dat de weerstandsratio zich dient te bevinden tussen de 1,0 en 1,4 (voldoende). Er is geen maximumniveau vastgesteld waaruit volgt dat de reservecapaciteit boven een bepaald niveau een alternatieve bestemming moet krijgen.

12.2 Risicomanagement 2027-2030

Kenmerkend voor de hier toegepaste methodiek van risicomanagement is dat bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit rekening wordt gehouden met de beheersmaatregelen die al getroffen zijn voor veel 'normale' risico's en de keuzemogelijkheden die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Hiermee voorkomen we een onnodig hoog beslag op reservemiddelen.

Schematisch ziet de methodiek er als volgt uit:

Voor het totaal van de berekende risico's op de grondexploitaties en de gewogen restrisico's moet er voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar zijn om de weerstandsratio op tenminste 1,0 uit te laten komen. Indicatoren kennen geen absolute streefwaarde, afgezien van de door ons zelf gedefinieerde grenswaarden. Waar we vooral naar kijken is de ontwikkeling van een indicator.

Weerstandscapaciteit 2027-2030

De weerstandscapaciteit bestaat uit alle financiële middelen waarmee financiële tegenvallers gedekt kunnen worden en is opgebouwd uit de volgende componenten:

- Het eigen vermogen;
- De algemene reserve;
- De ruimte op de begroting;

Daarnaast zijn er ook een aantal andere (vermogens)componenten, die tot de weerstandscapaciteit gerekend kunnen worden maar dat niet zijn om de hieronder aangegeven redenen.

Bestemmingsreserves

Voor deze reserves is een bestemming vastgelegd. Voor sommige reserves kan in het geval van calamiteiten tot een alternatieve bestemming besloten worden. Gemeente Alphen aan den Rijn volgt de door provincie en het Rijk geadviseerde lijn om bestemmingsreserves geen deel uit te laten maken van de weerstandscapaciteit.

Het niveau van de reserves en voorzieningen moet toereikend zijn voor de risico's en bestemmingen waar deze reserves en voorzieningen voor zijn bedoeld. Er liggen dus geen verdere claims op de beschikbare weerstandscapaciteit vanwege eventuele ontoereikendheid van bestemmingsreserves. De beschikbare voorzieningen behoren vanwege de aard daarvan altijd op het niveau te zijn waarmee de daarmee samenhangende verplichting kan worden gedekt.

Met betrekking tot de verschillende beheerplannen wordt opgemerkt dat de vraag over het toereikend zijn van de voorzieningen zich ook uitstrekt tot de jaren die buiten de scope van deze meerjarenbegroting vallen.

Stille reserves

Er is sprake van stille reserves als activa in het economisch verkeer meer waard zijn dan de waardering op de balans. Bijvoorbeeld de waarde van het gemeentelijk onroerend goed of van gemeentelijk aandelenbezit. Omdat het niet aannemelijk is dat de gehele onroerend goed portefeuille op korte termijn liquide gemaakt kan worden, wordt deze stille reserve niet tot de weerstandscapaciteit gerekend. Datzelfde geldt voor het aandelenbezit waarvoor in principe geen markt beschikbaar is omdat het aandelen zijn die in overheidshanden moeten blijven.

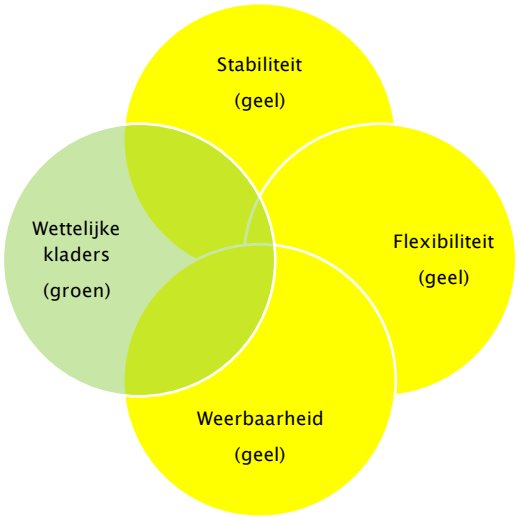
Onbenutte belastingcapaciteit

Er is, met uitzondering van normering op macroniveau, geen maximum meer gesteld aan de hoogte van de te innen OZB. Er kan dus geen berekening meer gemaakt worden van hoeveel de gemeente in geval van nood aan extra OZB kan realiseren. Naast de OZB heft de gemeente nog een aantal verschillende bestemmingsheffingen en rechten (leges), waarvoor de raad de tarieven vaststelt. De opbrengsten van deze bestemmingsheffingen en rechten mogen echter maximaal kostendekkend zijn. Hiermee kunnen dus geen extra algemene dekkingsmiddelen verkregen worden. Vanwege de eerder genoemde redenen wordt de onbenutte belastingcapaciteit niet meegenomen bij de berekening van de weerstandscapaciteit.

12.3 Weerstandsmonitor

De weerstandsmonitor geeft in één oogopslag weer in welke mate de gemeente in staat is om zich (financieel) aan te passen aan veranderingen. De beoordeling daarvan vindt plaats via vier ‘domeinen’:

- Stabiliteit: kan de gemeente de financiële positie structureel in evenwicht houden?
- Flexibiliteit: kan de gemeente inspelen op veranderende financiële omstandigheden?
- Weerbaarheid: kan de gemeente financiële tegenvallers opvangen?
- Wettelijke kaders: voldoet de gemeente aan de wettelijke kaders?

In de weerstandsmonitor zijn per ‘domein’ een aantal indicatoren verzameld. Deze indicatoren zijn voornamelijk gebaseerd op begrotingsvoorschriften en de binnen de 100.000+ gemeenten gehanteerde normen. Het zijn met name de veranderingen van de indicatoren in de tijd die helpen om te beoordelen of er maatregelen genomen moeten worden. Er is dus geen absolute stand die per indicator gehaald moet worden. De indicator heeft een signaleringsfunctie.

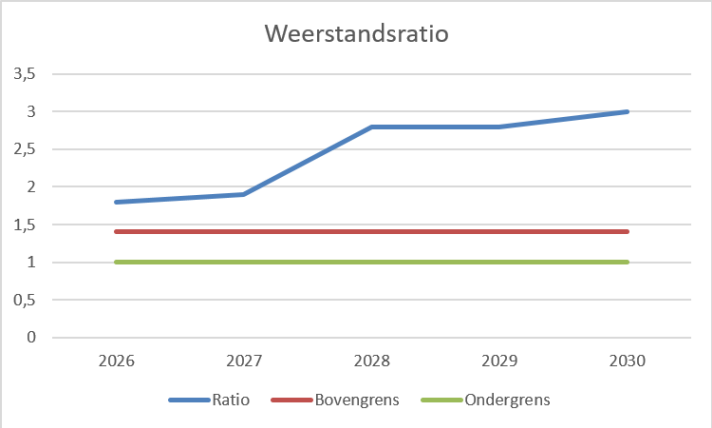
1 van de vier domeinen kleurt op dit moment ‘groen’. De ontwikkeling van de kengetallen binnen dit domein (Wettelijke kaders) geeft geen reden tot directe zorg. De overige 3 domeinen kleuren geel, hetgeen een goede weerspiegeling geeft van de lastige financiële situatie van de gemeente op dit moment, waarbij o.a.:

- de solvabiliteit een dalende trend laat zien;
- de schuldratio’s oplopen;
- hogere benodigde lokale lasten, waarmee de ruimte in de onbenutte belastingcapaciteit is verdampt;

Weerbaarheid: de weerstandsratio

De weerstandsratio zet een stijgende trend in van 1,8 in 2026 naar 1,9 in 2027, waarbij de weerstandsratio in 2027 positief wordt beïnvloed door de omzetting van € 35,8 miljoen reserve dekking kapitaallasten naar de algemene reserve. Zonder deze omzetting, zou er sprake zijn van een negatieve weerstandsratio.

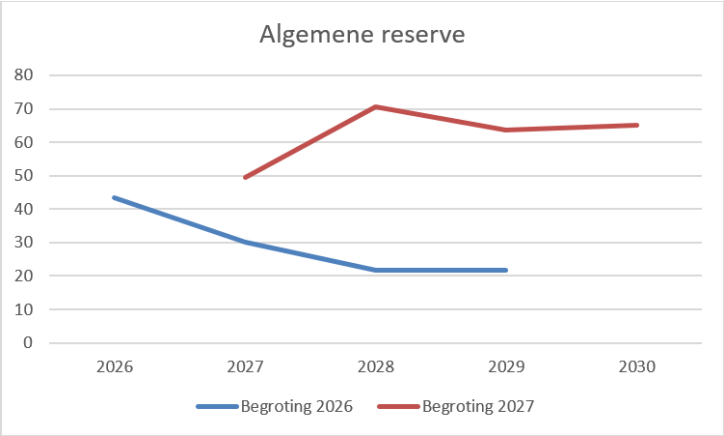
WEERSTANDSRATIO	2026	2027	2028	2029	2030
Weerstandscapaciteit	1,8	1,9	2,8	2,8	3,0
Risico’s					

Met ingang van de begroting 2024 werd er meerjarig (fors) ingeteerd op de algemene reserve. In 2026 is door de omzetting van € 50,3 miljoen reserve dekking kapitaallasten naar de algemene reserve, de algemene reserve weer op voldoende niveau gekomen. Ook 2027 en 2028 worden positief beïnvloed door aanvullende omzettingen.

ALGEMENE RESERVE	2026	2027	2028	2029	2030
Begroting 2026	43,4	30,1	21,7	21,7	
Begroting 2027		49,4	70,7	63,7	65,2

Bedragen x € 1 miljoen

De ontwikkeling van de reserves (algemene en overige bestemmingsreserves samen) laat een dalende trend zien, hetgeen een representatiever beeld geeft van de lastige financiële omstandigheden van de gemeente op dit moment, waarbij de totale reserve met 18% daalt tussen 1-1-2026 en 1-1-2030.

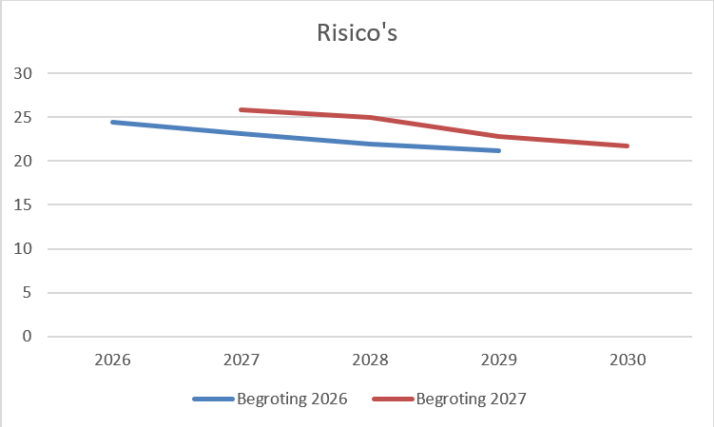
ONTWIKKELING RESERVES	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve	14,5	49,4	70,7	63,7	65,2
Overige bestemmingsreserves	231,3	161,4	133,2	132,1	135,4
Totaal	**245,8**	**210,8**	**203,9**	**195,8**	**200,6**

Bedragen x € 1 miljoen

Het niveau van de risico's is voornamelijk gestegen door een stijging van het berekende risico bij de grondexploitaties (het ingeschat risico bij de grondexploitaties stijgt in 2027 ten opzichte van 2026 met € 7,3 miljoen naar € 8,7 miljoen).

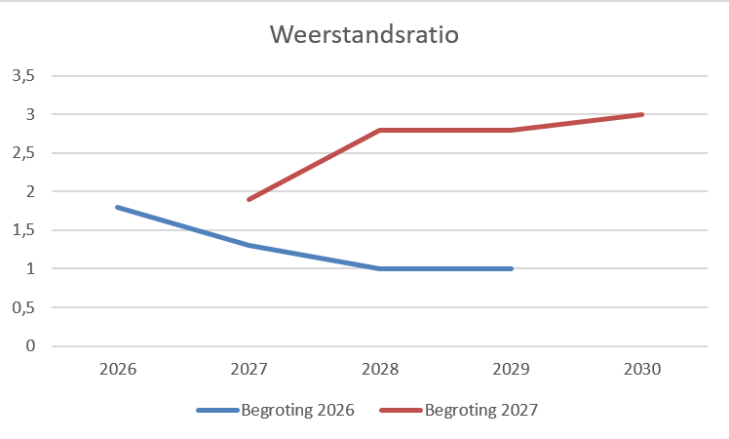
RISICO'S	2026	2027	2028	2029	2030
Begroting 2026	24,4	23,1	21,9	21,2	
Begroting 2027		25,8	25,0	22,8	21,7

Bedragen x € 1 miljoen

De weerstandsratio die hieruit voortvloeit was bij de begroting 2026 voorspeld van 1,8 dalend naar 1,0 in 2029. Door extra omzetting van reserve dekking kapitaallasten naar de algemene reserve laat de weerstandsratio een forse stijging zien en wordt 1,9 als 'ruim voldoende' gekwalificeerd.

WEERSTANDSRATIO	2026	2027	2028	2029	2030
Begroting 2026	1,8	1,3	1,0	1,0	
Begroting 2027		1,9	2,8	2,8	3,0

WEERSTANDSMONITOR					Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
STABILITEIT:	2027	2028	2029	2030	Normering		
Omvang stelposten i.r.t. begrotingsomvang	0,50%	0,50%	0,50%	0,50%	=0	>0-2%	>2%
Solvabiliteitsratio	42,21%	39,08%	33,67%	35,14%	>50%	20-50%	<20%
Quick ratio/werkkapitaal	72,19%	51,12%	53,35%	47,09%	>0%	=0	<0%
Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen (IRS)	100%	100%	100%	100%	>95%	90-95%	<90%
Sluitende begroting afhankelijk van grexen	nvt	nvt	nvt	nvt	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Winstverwachting grondexploitaties	0,00	0,00	0,00	0,00	>=0%		<0%
Nog te realiseren baten en lasten grexen i.r.t. boekwaarde	0,08	6,33	0,57	1,95	<0,7%	0,7-1%	>1%
FLEXIBILITEIT:	2027	2028	2029	2030	Normering		
Structurele exploitatieruimte	-1,40%	-0,51%	0,39%	1,05%	>0%	=0	<0%

WEERSTANDSMONITOR					Minst risicovol	Neu-traal	Meest risicovol
Schuldratio	47,27%	49,96%	55,43%	52,61%	<50%	50-80%	>80%
Netto schuldquote	50,25%	54,93%	67,31%	60,61%	<90%	90-130%	>130%
Idem, gecorrigeerd voor verstrekte leningen	43,10%	47,89%	60,39%	53,91%	<90%	90-120%	>120%
Netto schuld per inwoner ten opzichte van landelijk ge-middelde	-3,91%	6,21%	32,06%	22,16%	<-20%	-20-20%	>20%
Zekerheden bij leningen of garanties	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	>95%	90-95%	<90%
Schuldevolutie	28,13%	-9,53%	-19,58%	8,10%	>15%	-15-15%	<-15%
Omslagrente	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	>markt%	gelijk	<markt %
WEERBAARHEID:	2027	2028	2029	2030	Normering		
Weerstandsratio	1,9	2,8	2,8	3,0	>1,4%	1,4-0,8%	<0,8%
Kengetal grondexploitaties	2,18%	8,25%	4,93%	4,93%	<10%	10-20%	>20%
LOKALE LASTEN							
a. Belastingcapaciteit/Woonlasten meerpersoonshuishouden.	16,82%	19,08%	19,08%	19,08%	<-5%	-5-5%	>5%
b. Idem, mutatie % voor-gaande jaren	10,39%	1,93%	0,00%	0,00%	<=infla-tie	n.v.t.	>infla-tie
c. Onbenutte belasting-capaciteit OZB	-0,01%	-0,01%	-0,01%	-0,01%	<=norm	n.v.t.	>norm
d. Derving OZB leegstand niet woningen	8,29%	8,29%	8,29%	8,29%	>5%	1-5%	<1%
e. Kostendekkende leges riolering	0,77%	-4,28%	-4,39%	-4,54%	>0%	-1-0%	<-1%
f. Kostendekkende leges afval	0,49%	-1,82%	-2,86%	-3,21%	>0%	-1-0%	<-1%
WETTELIJKE KADERS	2027	2028	2029	2030	Normering		
EMU-saldo	-17,0	-59,5	28,4	39,1	>= norm	nvt	<norm
Renterisiconorm	105,2	111,2	101,6	86,6	<=norm	nvt	>norm

WEERSTANDSMONITOR					Minst risicovol	Neu-traal	Meest risicovol
Kasgeldlimiet	0	0	0	0	<=norm	nvt	>norm
Kredietrisico, is er een beoorde-lingsmethodiek	ja	ja	ja	ja	Ja	nvt	Nee
Liquiditeitsrisico, is er een beoor-delingsmethodiek	ja	ja	ja	ja	Ja	nvt	Nee
Koersrisico	geen	geen	geen	geen	Geen	nvt	Wel
Valutarisico	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

12.4 Risico's per programma

Voor het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen kunnen er risico's voordoen die ervoor zorgen dat die doelstellingen in 2027 niet kunnen worden gehaald. Er dienen maatregelen te worden getroffen om de kans te vergroten deze doelstellingen de komende jaren alsnog te kunnen halen. Voor de risico's hanteert Gemeente Alphen aan den Rijn volgens een eerdere berekening 12,5%. Het voornemen is om op advies van de toezichthouder bij de begroting 2028 een model te hanteren om de risico's te kwantificeren. Hieronder een opsomming van de geïnventariseerde risico's per programma:

RISICO"S PER PROGRAMMA
P1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling
1 - Energievraagstuk 1: aandeelhouder in Warmtebedrijf
2 - Energievraagstuk 2: onderling afhankelijk
3 - Beweging sociale basis
4 - Oprichten Vitaliteitsbedrijf
5 - Mobiliteit en bereikbaarheid
6 - Klimaatadaptatie
7 - Economie van de toekomst
8 - Ruimte voor werken
9 - Arbeidsmarkt en onderwijs
10 - Afval
P2 - Sociaal domein
11 - Inrichting sociaal stelsel
12 - Overheveling specialistische jeugdzorg naar SOZ
P3 - Beheer openbare ruimte en vastgoed
13 - Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 1: Beheerde objecten
14 - Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 2: krapte op de arbeidsmarkt
15 - Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 3: hogere energie- en brandstofkosten
16 - Onderhoud en reconstructies in de openbare ruimte 4: bodemdaling
17 - Dagelijks onderhoud
18 - Convenant Stedelijk Water

RISICO"S PER PROGRAMMA
19 - Actualisatie MeerJarenOnderhoudsPlannen (MJOP) vastgoed
20 - Exploitatie zwembaden
21 - Ambities coalitieakkoord
22 - Programma Nieuwkomers
23 - Constructieve veiligheid NTA 8790 keuring
24 - Ruimtescheppende maatregel Castellum
25 - Ruimtescheppende maatregel zwembad de Hoorn
26 - Lagere inkomsten CEV door sterk gedaalde energietarieven
27 - Doorwerking actualisatie OZB voor gemeentelijk vastgoed
28 - Vastgoed areaaluitbreiding
P5 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
29 - Algemene dekkingsmiddelen

De toelichtingen van deze risico's staan in de programma's.

13 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

13.1 Kaders onderhoud kapitaalgoederen

Met deze paragraaf stellen wij kaders voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. Het doel hiervan is om voor de langere termijn de bestaande functionaliteit van de gemeentelijke kapitaalgoederen in stand te houden, en waar nodig, te verbeteren zodat deze aansluit bij de behoefte van de gebruikers en bijdraagt aan het woongenot van de inwoners.

De kapitaalgoederen bestaan uit de hoofdcategorieën kapitaalgoederen openbare ruimte (zoals wegen, riolering, groen en kunstwerken) en vastgoed (zoals sportaccommodaties en -velden, dorpshuizen, concernhuisvesting, theater, bibliotheek en zwembaden), die elk bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de programma's P1 Samenleving en ruimtelijke-economische ontwikkeling en P2 Sociaal Domein.

We hanteren de volgende kaders voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen:

- Voor openbare ruimte is dat de Beheervisie Openbare Ruimte 2025-2035 'Ontwikkelend Beheren' en het Gemeentelijk Watertaken Programma 2025-2035
- Voor Vastgoed is dat de Vastgoedvisie & strategie 2023-2032 en de Beleidsnota Vastgoed 2024-2027.

De kaders worden vertaald naar beheer- en onderhoudsplannen. In de gemeente Alphen aan den Rijn geldt dat de dekking van deze beheer- en onderhoudsplannen/MJOP's vanuit verschillende bronnen komt:

- KDE (kostendekkende exploitatie) voor riolering, begraafplaatsen en afvalinzameling;
- Onderhoudsvoorzieningen voor het uitvoeren van het planmatig (groot) onderhoud. De jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening ten laste van de exploitatie wordt gebaseerd op de beheerplannen/MJOP's;
- Jaarlijks budget voor het uitvoeren van periodiek en preventief onderhoud en reparatie- en storingsonderhoud;
- Investeringskredieten voor vervangingsinvesteringen, verduurzaming, klimaatadaptatie, renovatie of nieuwbouw.

13.2 Kapitaalgoederen openbare ruimte

De kapitaalgoederen in de openbare ruimte vertegenwoordigen een grote financiële en maatschappelijke waarde. De meeste kapitaalgoederen zijn ontworpen om vele jaren mee te gaan en worden ook op deze wijze beheerd. Het onderhoud van de kapitaalgoederen bestaat uit:

- Regulier dagelijks (preventief) onderhoud; alle onderhoudswerkzaamheden die op regelmatige basis worden uitgevoerd om onderdelen van een object gedurende de levensduur op een bepaald onderhoudsniveau te houden en om de kans dat storingen kunnen optreden te verkleinen. De kosten worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

- Storings- of correctief onderhoud; alle reactieve en correctieve onderhoudswerkzaamheden die nodig zijn om ad-hoc schades en storingen aan onderdelen van een object te repareren. Hiermee wordt de functionaliteit van het onderdeel van het onderdeel hersteld. De werkzaamheden zijn niet planbaar (onvoorzien) en kunnen veelal niet worden uitgesteld. Jaarlijks wordt een bedrag in de begroting voor storings- en correctiefonderhoud opgenomen. De kosten worden jaarlijks direct ten laste van de exploitatie gebracht.
- Planmatig (groot) onderhoud; werkzaamheden die worden uitgevoerd wanneer de technische staat van onderdelen van een object een bepaald minimum heeft bereikt en de risico's van die technische staat niet wenselijk zijn. Het onderhoud is planbaar en wordt uitgevoerd op basis van een MJOP. Deze MJOP is het uitgangspunt voor de jaarlijkse dotatie van de benodigde middelen in de onderhoudsvoorziening.
- Kwaliteitsverhogend en/of levensduur verlengend onderhoud. Daar waar het gaat om (gedeeltelijke) vervanging of om functionele of kwaliteitsverbetering worden de kosten, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), gedekt vanuit de investeringsruimte. Om deze kosten gelijkmatig te verdelen over de jaren is in een aantal gevallen een onderhoudsvoorziening ingericht.
- Vervanging van de openbare ruimte en reconstructies worden bekostigd vanuit de investeringsruimte. Hiervoor wordt een investeringsplan en -raming opgesteld. In overeenstemming met de Notitie Materiele Vaste Activa van de commissie BBV is er bij een bestaand kapitaalgoed sprake van een investering indien de uitgaven leiden tot een significante kwaliteitsverbetering en/of leiden tot een levensduurverlenging en/of aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving.

Het totale bezit van de gemeente omvat de volgende beheerdomeinen:

- Verhardingen;
- Groenvoorzieningen;
- Riolering en gemalen;
- Water en baggeren;
- Civieltechnische kunstwerken;
- Verkeer en straatmeubilair;
- Openbare verlichting;
- Verkeersregelinstallaties;
- Kabels en leidingen;
- Afval en reiniging.

Integraal Beheerplan Openbare Ruimte

De beheermaatregelen en -kosten zijn vastgelegd in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR), waar voor alle beheerdomeinen de werkwijze voor het benodigde onderhoud is beschreven.

Beschreven zijn het beheerde areaal[2]: welke assets (kapitaalgoederen) worden beheerd en welke uitgangspunten worden daarbij gehanteerd;

- Het werkproces dat in het kader van instandhouding en 'ontwikkelend beheren' wordt gevolgd, waaronder:
  - ✓ Begroten en beheersen van de kosten voor de instandhouding van het kapitaalgoed zoals klein en groot onderhoud en vervangingskosten;
  - ✓ De huidige staat van onderhoud zoals een technische beoordeling en inspectie van de kwaliteit van de kapitaalgoederen;
  - ✓ Bepalen van het noodzakelijke onderhoud en de uitvoering van het onderhoud.

Het IBOR-plan (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte) is gestoeld op de principes van asset-management. Niet alleen de vastgestelde beheerkwaliteit is leidend voor de onderhoudsactiviteiten, maar ook de waarde en prestaties die een kapitaalgoed moet leveren en de risico's.

Inzicht in de omvang van de te onderhouden asset-arealen, maar ook van de mutaties in de arealen, is en blijft van wezenlijk belang. Niet alleen om het onderhoud te garanderen maar vooral ook om jaarlijks het noodzakelijke budget te kunnen reserveren om goed onderhoud te kunnen plegen. Extra budget is nodig als het areaal wordt uitgebreid of als voor een inrichting met hogere beheerlasten wordt gekozen. Daarnaast zijn er externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de wijze van het beheer en de benodigde budgetten. Klimaatadaptatie, energietransitie, vervangingspieken, maatschappelijke verwachtingen en marktontwikkelingen gaan op korte en langere termijn aanpassingen in het beheer van kapitaalgoederen vragen.

Door regelmatige inspecties en controles van het areaal vergroten we onze kennis en inzichten en worden de gegevens steeds betrouwbaarder. In de beheersystemen vinden registraties en mutaties plaats van objecten en oppervlakten waarbij informatie wordt gegenereerd over aantallen, materiaalsoort, geografische ligging, wettelijke verplichtingen, beheerkosten en dergelijke. Ook de WION (Wet Informatie Ondergrondse Netwerken) en BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) worden bijgehouden.

Transitie naar ontwikkelend beheren

In 2024 is er met de Beheervisie Openbare Ruimte 2025-2035 'Ontwikkelend Beheren' een nieuw kader voor beheer en onderhoud vastgesteld. De beheerstrategie is op dat moment ook financieel doorgerekend. Op basis van deze visie is in 2025 een Integraal Beheerplan Openbare Ruimte opgesteld.

---

[2] *Beheerd areaal is de totale omvang van de fysieke kapitaalgoederen (assets) in de openbare ruimte waarvoor de gemeente onderhoudsverantwoordelijkheid draagt. Denk aan wegen, groen, riolering, water, civiele kunstwerken en openbare verlichting.*

Transitie-aanpak in 2025-2027

In de Beheervisie Openbare Ruimte 2025-2035 is een transitieperiode bepaald van drie jaar. Het doel daarvan is om de organisatie in de nieuwe werkwijze te laten 'ingroeien'. De belangrijkste onderdelen zijn:

- Werken volgens de principes van ontwikkelend beheren en met beheer bijdragen aan de ambities en opgaven voor de openbare ruimte, zoals gezondheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en toegankelijkheid;
- Nieuwe manieren van beheren, waaronder ruimtelijk programmeren, integraal budgetteren, langere gemiddelde levensduur van verhardingen, vaker groot onderhoud en omgaan met bodemdaling;
- Ontwikkeling van nieuwe kennis en ondersteunende processen, waaronder toepassen van de principes van assetmanagement, informatiegestuurd werken (GIS, data op orde), meer participatie en water- en bodemsturend.

Beter en actueler inzicht in de benodigde kosten voor onderhoud

Deze werkwijze leidt in de komende jaren tot een completer en actueler beeld van de werkelijke kwaliteit van de kapitaalgoederen. Op basis daarvan wordt een geprioriteerde onderhoudsvoorraad opgesteld, te beginnen met de slechtste delen van het areaal. Het resultaat is dat onderhoudsingrepen verder vooruit worden gepland, en onderdeel worden van een integrale meerjarenprogrammering (MJOP).

Het begrotingsjaar 2027 is het laatste jaar van de transitieperiode. Er volgt daarna een evaluatie. Op basis van de completere areaalgegevens en inzicht in de kostenkengetallen is bovendien een geactualiseerde financiële doorrekening nodig. Dit zal leiden tot een beter onderbouwd inzicht in de benodigde budgetten voor onderhoud en vervanging.

Huidige kwaliteit

De beeldkwaliteit van de openbare ruimte wordt elk kwartaal gemeten. Uit de laatste meting (juni 2026) blijkt dat de openbare ruimte gemiddeld op niveau B is. Dit komt overeen met het afgesproken kwaliteitsniveau. Dit betekent niet dat alles op het gewenste niveau is. Ca. 10% is onder niveau B, maar dit valt binnen de vastgestelde marge van deze meetmethode. Hoger dan gemiddeld scoren bruggen, watergangen en begraafplaatsen (A-niveau). Lager dan gemiddeld scoren de aanwezigheid van onkruid, straatmeubilair en wegverhardingen (C of D-niveau).

Aandachtspunten en risico's:

- Uit de financiële doorrekening bij het opstellen van de Beheervisie is gebleken dat, op basis van de beheerarealen en beheerdata van dat moment, in de komende jaren de onderhoudsbudgetten in beginsel voldoende zijn, met de volgende kanttekeningen:
  - ✓ Er is nog geen rekening is gehouden met prijsstijgingen (indexering) als gevolg van inflatie en uitbreidingen van het beheerde areaal. Het is daardoor nodig dat de onderhoudsbudgetten elk jaar worden geïndexeerd volgens gangbare prijsindexen.

- ✓ Met het op orde brengen van het beheer ontstaat een completer en actueler beeld van de werkelijke kwaliteit van de kapitaalgoederen en het noodzakelijk onderhoud. Dit kan tot een grotere werkvoorraad en hogere kosten leiden dan nu is voorzien. In 2027 maken we op basis van de actuele inzichten een nieuwe kostendoorrekening.
- ✓ Slappe bodem zorgt voor extra kosten bij reconstructies en het onderhoud aan de openbare ruimte. Dit treedt met name op in Boskoop en de zuidelijke delen van Kerk en Zanen. In 2027 werken we verder aan het inzichtelijk krijgen van de bodemdaling en de financiële gevolgen op het onderhoud. Het is nodig om hiervoor beleidsmaatregelen vast te leggen. In de komende jaren kunnen extra benodigde middelen in beeld komen;

- Bruggen en kademuren: de dekking van de kosten van levensduur verlengend onderhoud en vervangingen bij de zeven grote beweegbare bruggen in gemeentelijk beheer is voorzien in de meerjarenbegroting 2026-2029. In deze periode zullen geplande werken worden uitgevoerd aan de Koudekerksebrug, Albert Schweitzerbrug, Koningin Julianabrug, Swaenswijkbrug en Ziendebrug. Vanaf 2027 zal de Koudekerksebrug, als laatste van de beweegbare bruggen, op afstand worden bediend vanuit het bediencentrum Steekterpoort. De kosten van deze dienstverlening worden vergoed aan de Provincie op basis van een basistarief, in combinatie met het aantal openingen. Het planmatig onderhoud aan de overige beweegbare bruggen, Koningin Máximabrug en Rijnhavenbrug is gepland voor 2030 en later;
- Het areaal aan grote civiele kunstwerken zal groeien: De Raadsbrug zal binnen afzienbare tijd worden opgeleverd en in gebruik genomen. Voor de bereikbaarheid van de Gnephoek wordt een aquaduct (Heimanswetering) en een fietsbrug met aanverwante kunstwerken gerealiseerd.
- Kademuren hebben een lange levensduur, maar ook deze is uiteindelijk eindig. Het vervangen van een kademuur vraagt om een grote investering. De komende jaren zal een kademuur aan het Reijerskoop en Rozenlaan in Boskoop en een oeverbescherming aan de Oude Rijn bij Hazerswoude worden vervangen. De geraamde investering voor het vervangen van deze oeverbescherming aan de Oude Rijn bedraagt € 9 miljoen. Deze investering is nog niet opgenomen in de meerjarenbegroting.

13.3 Kapitaalgoederen Vastgoed

Beleid en ontwikkeling

Zoals ook in de Vastgoedvisie & strategie 2023-2032 staat, draagt gemeentelijk vastgoed bij aan de realisatie van de maatschappelijke doelstellingen en de ontwikkelopgave van de Gemeente Alphen aan den Rijn. Dit houdt in: zorgen voor een goede basis aan maatschappelijke voorzieningen en het creëren van ruimte voor de ontwikkeling van de woon-werk- en leeromgeving. We doen dit door op een efficiënte manier een vastgoedportefeuille te beheren en te gebruiken. Deze portefeuille bestaat uit gebouwen die van goede kwaliteit, flexibel en duurzaam zijn en geschikt zijn voor de functies die erin plaatsvinden.

Op basis van de Vastgoedvisie & strategie 2023-2030 is beleid gemaakt en vertaald in de Beleidsnota Vastgoed 2024-2027, duurzaamheidsbeleid, onderhoudsbeleid, verkoopbeleid en huurbeleid. Dit vormt de basis voor het formuleren van de werkprocessen. De Beleidsnota

Vastgoed 2024-2027 is begin 2024 opgeleverd. Om daarna beter te kunnen sturen op prestaties, ontwikkelingen en het gebruik van de vastgoedportefeuille, wordt een nieuw hulpmiddel ontwikkeld: het Meerjaren Perspectief Vastgoed (MPV). Het eerste MPV 2027 ontvangt het college in het eerste kwartaal van 2027 zodat deze meegenomen kan worden in de overleggen rondom de Kadernota 2028 en de Jaarrekening 2027.

(Vervangende) nieuwbouw van onderwijsaccommodaties vindt plaats binnen de door de raad hiervoor vastgestelde kaders, waaronder het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Het IHP is geactualiseerd en is vastgesteld in 2024. Voor twee projecten, die al waren gestart en dus geen onderdeel zijn van het IHP, bestaan risico's:

- Door behoorlijke kostenoverschrijding op de plannen rond een multifunctionele accommodatie (MFA) in Zwammerdam moeten er alternatieve scenario's worden ontwikkeld. De kern is dat de gemeente een wettelijke zorgplicht heeft voor het bieden van onderwijshuisvesting voor de Oranje Nassauschool. De zorgplicht voor het bieden van onderwijshuisvesting van de Oranje Nassauschool staat los van de ambitie om een multifunctioneel centrum te realiseren.
- Voor basisschool Honingzwam komt het bouwheerschap bij het schoolbestuur te liggen, zoals dit is opgenomen in de Wet Primair Onderwijs (WPO). De rol van de gemeente wordt adviserend, faciliterend en controlerend. Wettelijk ligt deze taak bij het schoolbestuur en is de gemeente qua risicobeheersing betrokken bij scholenbouw op het vlak van budget, planning en tijdelijke huisvesting. Inzicht in het gebruik van gemeentegrond en handhaving van het gemeentelijk eigendomsrecht is een aandachtspunt.

Voor de inventarisatie van het snippergroen is gekozen om te beginnen met Boskoop en dit projectmatig en per wijk op te pakken. Twee keer per jaar worden informatiebijeenkomsten gehouden waarbij de bewoners van de betreffende wijk(en) worden uitgenodigd. Na deze bijeenkomsten ontvangen bewoners een brief met een aanbod om grond te kopen of te huren dan wel is ontruiming aangezegd. Naar verwachting zal het project in Boskoop gerealiseerd zijn in 2029. De dorpen Aarlanderveen, Zwammerdam en Alphen aan den Rijn worden op dit moment nog incidenteel en individueel per stukje snippergroen opgepakt.

Wij bezitten alleen vastgoed als dit onze beleidsdoelen ondersteunt en het efficiënter is dan huren. Dit betekent dat we altijd uitgaan van de behoefte aan huisvesting om onze beleidsdoelen te realiseren en dat we vraaggericht werken.

Vastgoedportefeuille

De gemeentelijke vastgoedportefeuille bestaat in 2026 uit 398 objecten (panden of bouwwerken), zoals ook in de tabel hieronder te zien is. In deze tabel zijn de 1.064 grondpercelen, die geen openbare percelen zijn maar wel een belangrijk onderdeel van de vastgoedportefeuille vormen, niet opgenomen.

CLUSTER	DEELCLUSTER	AANTAL
Commercieel	Commercieel vastgoed	26
	Parkeren	4
Concernhuisvesting	Begraafplaatsen	9
	Eigen bedrijfsvoering	12
	Welzijn en Zorg	1
Grond en water	Parkeerplaatsen en ligplaatsen	38
	Openbare ruimte	17
	Water	13
	Woonwagens en woonwagenstandplaatsen	22
Maatschappelijk	Kunst en cultuur	19
	Recreatie	27
	Sport (basis)	25
	Sport (overige)	23
	Welzijn en zorg	14
Noodopvang	Wonen	22
Onderwijshuisvesting	Bewegingsonderwijs	20
	Onderwijs	65
	Sport (basis)	1
Strategisch	Ontwikkellocatie	35
	Wonen	5
Totaal		**398**

Kwaliteit en duurzaamheid

Gebouwen moeten altijd veilig en kwalitatief toereikend zijn voor de functies die hierin gehuisvest zijn. Het minimale kader hiervoor is de geldende wet- en regelgeving. We zien er actief op toe dat bij het ontwikkelen, beheren, huren, verhuren, gebruiken en het afstoten van het vastgoed alle geldende wet- en regelgeving wordt nageleefd.

In het Duurzaamheidsprogramma 2021-2030 is het streven naar een energieneutrale, circulaire en klimaatadaptieve vastgoedportefeuille opgenomen. In 2023 zijn CO2-reductie doelstellingen (55% CO_2-reductie in 2030 en klimaatneutraal in 2050) wettelijk vastgelegd in de Klimaatwet, hierdoor dienen alle maatschappelijke sectoren aan deze doelstellingen te voldoen. Daarnaast gelden voor ons vastgoed andere wettelijke verplichtingen zoals de energiebesparingsplicht. Dit betekent dat we het bestaande vastgoed in gemeentelijk eigendom moeten verduurzamen.

In 2022 zijn de financiële consequenties van de verduurzamingsopgave op het thema energie ingeschat door een grofmazige analyse. De benodigde middelen voor ons maatschappelijk vastgoed en concernhuisvesting bedragen € 5-10 miljoen per jaar in de periode 2023-2030.

Het minimale bedrag is gebaseerd op een ambitieniveau dat in lijn is met de landelijke verplichtingen. Het hogere bedrag is benodigd om te voldoen aan de gemeentelijke ambities.

In de begroting voor 2024 is op basis van deze analyse de helft van het benodigde jaarlijkse budget voor de verduurzaming van ons vastgoed opgenomen. Dit leidde tot een eerste versnelling van de verduurzaming. Dankzij het continueren van het budget in de begroting voor 2027 kan de versnelling in 2027 en verder doorgezet worden. Ook kan zo optimaal gebruik worden gemaakt van de huidige landelijke DUMAVA-subsidie. De ontwikkelde Routekaart verduurzaming vastgoed (met onder andere de planning verduurzaming) is gebaseerd op dit beschikbare budget. Toen bleek dat het budget goed aansluit bij de dynamiek van de vastgoedportefeuille. Voor een deel van het eigendom wordt de strategie naar de toekomst nog onderzocht. Het verduurzamen van deze panden is daarom niet verstandig. Het beschikbare budget sluit goed aan bij het benodigde budget voor het verduurzamen van de panden die (ten tijde van het opstellen van de routekaart) wel voor verduurzaming in aanmerking komen. Opgemerkt wordt dat het budget grotendeels is gebaseerd op de ingeschatte kosten voor het thema energie. Voor de thema's klimaatadaptatie, circulariteit en natuurinclusiviteit is het nog niet mogelijk om een kosteninschatting te maken. Daarom is in de oorspronkelijke kosteninschatting een beperkt bedrag opgenomen om ervaring op te doen met deze thema's. Zo ontstaat onder andere meer inzicht in mogelijkheden, randvoorwaarden en financiële consequenties.

Waarde

De waarde van een vastgoedportefeuille kan vanuit meerdere begrippen worden beschouwd, waaronder de WOZ-waarde en/of de boekwaarde. Deze boekwaarde is lager dan de WOZ-waarde (en de marktwaarde) omdat op de geactiveerde investeringen wordt afgeschreven. Met andere woorden; objecten kunnen boekhoudkundig zijn afgeschreven maar nog wel in economisch opzicht een waarde vertegenwoordigen. De manier waarop wij omgaan met de restwaarde van ons vastgoed in het kader van circulariteit, is uitgewerkt in de Beleidsnota Vastgoed 2024-2027.

Kosten en baten

Team Vastgoed heeft door de professionalisering een steeds actueler en completer beeld van waarde, lasten en baten op objectniveau en op het niveau van (deel)clusters en de totale portefeuille. Lasten en baten zijn verwerkt in de begrotingsprogramma's. In deze paragraaf kapitaalgoederen wordt jaarlijks inzicht geboden in de waarde (ontwikkeling) van de portefeuille en worden de hoofdlijnen geschetst van de inhoudelijke en technische kaders, aandachtspunten en ontwikkelingen.

Gemeentelijk vastgoed wordt afgestoten als zich de mogelijkheid voordoet en geen sprake is van een strategische locatie of vastgoed dat tot de kernportefeuille behoort. Bij afstoten worden, afhankelijk van de eventuele resterende boekwaarde, eenmalige baten gerealiseerd. Daarnaast is het van belang om bij de besluitvorming over het afstoten van objecten expliciet

inzicht te hebben in het saldo van structureel wegvallende lasten en baten en de maatschappelijke en ruimtelijke effecten.

Hoewel we streven naar het afstoten van vastgoed, moet tegelijkertijd worden erkend dat er situaties of bestuurlijke ambities zijn waarin juist wordt gekozen voor de aanschaf of nieuwbouw van vastgoed. Het is belangrijk om bij (de voorbereiding van) zulke beslissingen goed te letten op de mogelijke risico's in de investerings- en exploitatiefase. Verwerving, transformatie en nieuwbouw van vastgoed kan niet zonder een goede analyse van de mogelijkheden voor (rendabele) verhuur. Dit aspect moet een transparant onderdeel zijn van de besluitvorming. Datzelfde geldt voor de structurele financiële effecten op onderhoud en beheer, die integraal deel moeten uitmaken van (vastgoed gerelateerde) investeringsbeslissingen.

Kosten

Voor vastgoedobjecten wordt de herbouwwaarde periodiek per object vastgesteld op basis van een taxatie. De herbouwwaarde is het bedrag dat nodig is om een object (opstal) in dezelfde staat en op dezelfde plaats te herbouwen en wordt gebruikt als uitgangspunt voor de opstalverzekering. Het onderhoud wordt onderscheiden in drie onderdelen: planmatig onderhoud, contract-onderhoud (preventief) en dagelijks onderhoud (correctief). Deze kosten worden inzichtelijk gemaakt in beheerplannen Vastgoed (MJOP's), die jaarlijks geactualiseerd worden op basis van uitgevoerd werk, informatie voorkomend uit klachten/ meldingen en één keer in de drie jaar aan de hand van een conditiemeting. De financiële gevolgen hiervan worden één keer in de vier jaar voorgelegd aan de gemeenteraad en vond plaats in 2024. De per jaar sterk veranderende kosten van planmatig onderhoud worden gedekt uit de daartoe ingestelde onderhoudsvoorzieningen. Hieraan wordt jaarlijks een gelijk bedrag gestort aan de reserve.

Baten

Voor nieuwe contracten in de deelportefeuille maatschappelijk vastgoed wordt de methode van kostprijs dekkende huur toegepast. Een belangrijk aspect hierbij is het toepassen van het principe van kostprijs dekkende huur, met aandacht voor de betaalbaarheid en de wettelijke kaders die van toepassing zijn, zoals staatssteun en de Wet markt en overheid. Bovendien is dan ook de methodiek voor het berekenen van een kostprijsdekkende huur vastgelegd. Voor de uitzonderlijke gevallen dat de kostprijsdekkende huur boven een markthuurprijs ligt, wordt een Besluit van Algemeen Belang aan de raad voorgelegd.

Informatie en data

Bij het verkrijgen van inzicht in verschillende aspecten van onze vastgoedportefeuille gebruiken we sinds 2020 het Vastgoed Beheer Systeem (VBS). Dit is een belangrijk hulpmiddel. Het VBS wordt gefaseerd gevuld met relevante data. Denk hierbij aan waardes, oppervlaktes, huurinkomsten en kosten van het vastgoed. Hierdoor komt steeds meer inzicht en stuurinformatie beschikbaar wat bijdraagt aan een professioneler beheer van de vastgoedportefeuille.

14 Paragraaf Financiering

14.1 Treasury: kader en beleid

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Treasury regelt kortgezegd het tijdig beschikbaar hebben van financieringsmiddelen voor de financiering van beleid tegen zo gunstig mogelijke tarieven. Hierbij wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden (waaronder de kasgeldlimiet) en de aard van de financieringsbehoefte (kort versus lang). Daarnaast is de treasuryfunctie gericht op het beheersbaar houden van de financiële risico's, zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's en het optimaliseren van het renteresultaat binnen de gestelde wettelijke kaders en randvoorwaarden van het gemeentelijk treasurybeleid. Belangrijk hierbij zijn met name de regels, vastgelegd in de Wet FIDO, rond het financieringsgedrag van gemeenten. Op lokaal niveau zijn de kaders en de uitvoering van het treasurybeleid voor vier jaar vastgelegd in de nota Treasury, Leningen en Garanties 2023.

14.2 Rentevisie

RENTETARIEVEN	PROGNOSE OVER 1 JAAR
3 maands interbancair	2,15% (2,77% nu)
10 jaars rente	3,05% (3,43% nu)

Bron: FD m.b.t. de huidig tarieven en ABN AMRO 'Visie op rente en euro, 1 september 2026' m.b.t. de tarieven over 1 jaar

Bovenstaande tabel laat een lichte daling van de kapitaalmarktrente (10 jaars) zien. Gezien de stijging van deze rente in de afgelopen maanden, is hier in het renteschema geen rekening mee gehouden en is de rente naar boven afgerond op 3,5%. Voor de korte rentes wordt een sterkere daling verwacht. Gezien alle onzekerheden in de markt en ook een stijging in de afgelopen maanden bij deze rente, wordt niet voorgesorteerd op een eventuele daling van de korte rente. De verwachting is dat Gemeente Alphen aan den Rijn, ook voor wat betreft de kortlopende financiering, ruim binnen de wettelijke grenzen blijft.

14.3 Risicobeheer

In deze paragraaf wordt ingegaan op het risicobeheer van Gemeente Alphen aan den Rijn op de onderdelen renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Renterisico's

Renterisico's worden onderscheiden in het renterisico van de vlottende schuld en het renterisico van de vaste schuld. Deze worden hieronder toegelicht.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

De externe financieringsbehoefte wordt ingevuld met kortlopende en langlopende leningen. Bij het aantrekken van kortlopende geldleningen met een looptijd tot 1 jaar, dient rekening gehouden te worden met de kasgeldlimiet, gemaximeerd in de Wet FIDO. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal. De kortlopende schuld mag structureel niet hoger zijn dan de kasgeldlimiet. Hiermee wordt het risico op grote fluctuaties in de korte rente beperkt en wordt voorkomen dat het begrotingsevenwicht in gevaar komt.

KASGELDLIMIET	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	530	560	512	539
Percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	45	48	43	45

Bedragen x € 1 miljoen

Renterisico vaste schuld (rente risiconorm)

Bij het aantrekken van langlopende geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar moet rekening gehouden worden met de renterisiconorm, gemaximeerd in de Wet FIDO. De norm heeft als doel om het toekomstig renterisico op de lange financiering te beperken door spreiding in de aflossingen en renteherzieningen af te dwingen en kijkt daarom een aantal jaren vooruit. Voorkomen moet worden dat, in enig jaar, een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal en bedraagt voor Gemeente Alphen aan den Rijn voor 2027 € 106 miljoen. In 2027 wordt voor ruim € 0,8 miljoen afgelost. Hiermee blijft Gemeente Alphen aan den Rijn met de opgenomen leningen ruim binnen de renterisiconorm. Ook de jaren daarna wordt voldaan aan de rente risiconorm, waarbij in 2030 een lening van € 20 miljoen de einddatum bereikt.

RENTE RISICONORM	2027	2028	2029	2030
Begrotingstotaal	530	560	512	539
Percentage	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Risiconorm	106	112	102	107
Aflossingen	0,8	0,8	0,4	20,4

Bedragen x € 1 miljoen

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het risico dat direct wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente uitgezette leningen. Het gaat hierbij om het risico dat de partij waaraan een lening is verstrekt de verplichtingen niet kan nakomen waardoor de gemeente geen aflossingen en rentebetalingen ontvangt. Ten tweede is een kredietrisico aan de orde ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd). Dit laatste kan worden omschreven als een indirect kredietrisico. Dit betreft het risico dat de gemeente de rente- en aflossingsverplichtingen van derden moet overnemen.

RISICOGROEP	BOEKWAARDE PER 31-12-2025	BOEKWAARDE PER 31-12-2026
1 Leningen aan woningbouwcorporaties	20.000	20.000
2 Leningen aan deelnemingen	11.834	0
3 Overige uitzettingen	19.891	19.836
Totaal	**51.725**	**39.836**

Bedragen x € 1.000

De lening onder categorie 1 betreft een lening aan woningcorporatie Pré Wonen Haarlem voor € 20 miljoen (nauwelijks/geen kredietrisico). Het saldo van categorie 2 betreft de verstrekte lening aan Alliander, die voor het einde van het boekjaar 2026 wordt omgezet naar aandelen. Categorie 3 bestaat voornamelijk uit de (duurzaamheids) leningen Svn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) en de in 2021 verstrekte langlopende lening aan de schoolbesturen Voortgezet Onderwijs van € 10,2 miljoen. Ook hierbij zijn de risico's voor de gemeente minimaal.

Kredietrisico's rondom gemeentegaranties (borgstellingen)

Gemeente Alphen aan den Rijn staat borg voor betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door organisaties zijn aangetrokken die activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Deze borgstellingen beperken zich hoofdzakelijk tot de volgende zeven categorieën:

RISICOGROEP	Oorspronkelijke hoofdsom	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025	Borg %	Borg Bedrag	Onderliggende zelfzekerheid
1 50% St. WSW	1.285.818	412.703	489.195	50%	244.598	100,00%
2 Cultuur	3.100	1.491	1.382	100%	1.382	100,00%
3 Onderwijs	109.949	95.731	92.066	100%	92.066	100,00%
4 Sport	2.722	1.074	1.970	div.	1.035	89,17%
5 Zorg	2.133	504	420	100%	420	100,00%
6 Hypothecaire geldleningen	0	569	489	100%	1.054	100,00%
7 Woningbouw NHG	0	342.000	313.000	50%	156.500	100,00%
Totaal	**1.403.722**	**854.073**	**898.522**		**496.490**	**99,98%**

Bedragen x € 1.000

Het uitgangspunt bij nieuwe borgstellingen is dat Gemeente Alphen aan den Rijn zich voor 50% van een lening garant stelt (nota 'Treasury, leningen en garanties 2023'). Ten aanzien van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is de kans dat het fonds de achtervangers als borg aan zal spreken erg klein. De primaire zekerheid wordt gevormd door het eigen

vermogen van de betreffende woningcorporatie, daarna door het vermogen van de WSW zelf en pas als tertiaire zekerheid Gemeente Alphen aan den Rijn samen met het Rijk. Ieder voor 50%.

Ook bij de garantstelling in kader van Nationale Hypotheek Garantie (NHG) is het risico voor Gemeente Alphen aan den Rijn zeer gering te noemen. Gemeente Alphen aan den Rijn heeft een achtervangpositie (samen met het Rijk) voor hypothecaire geldleningen van particulieren met een Nationale Hypotheek Garantie (NHG). De achtervang bedraagt € 156,5 miljoen (zie tabel, onderdeel 7).

De stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) verwacht dat er in de begrotingsperiode geen aanspraken op de achtervangfunctie worden gedaan (bron: NHG Liquiditeitsprognose 2026-2031). Per 1 november 2011 is de regeling gewijzigd. Het Rijk staat vanaf 2011 voor 100% garant voor de nieuwe garantstellingen. Met andere woorden, voor de gemeente is het risico aflopend.

De kredietrisico's op al uitgezette leningen en afgegeven garanties worden ook in 2027 gemonitord. Aan de hand van onder andere de kengetallen uit aangeleverde jaarstukken beoordelen we de liquiditeit van de partijen en wordt, indien mogelijk, tijdig ingegrepen bij (dreiging van) verminderde kredietwaardigheid.

Na 31 december 2025 zijn er geen nieuwe garanties verstrekt. Wel zijn na deze datum 2 borgstellingsbesluiten door het college genomen, echter zijn deze 2 garanties nog niet daadwerkelijk definitief verstrekt, ten gunste van:

- Stichting Huisvesting Werkende Jongeren voor het realiseren van woningen nabij de Scheepjeskerkin Hazerswoude-Rijndijk ter grootte van € 4,5 miljoen.
- Stichting Sport Amerikalaan voor het realiseren van een nieuwe (squash)accommodatie.

Liquiditeitsrisico en financieringsbehoefte

De gemeente beheerst het liquiditeitsrisico door het periodiek opstellen van een meerjarenliquiditeitsprognose en het dagelijks bewaken van de liquiditeitspositie. Tijdige (interne) informatievoorziening over kasstromen, vooral bij grote investeringen en grondexploitatieprojecten, is nu en de komende jaren essentieel. We werken voortdurend aan het verbeteren van de kwaliteit van deze ramingen, zodat we op tijd kunnen inspelen op de financieringsbehoefte. Voor de periode 2027-2030 wordt een liquiditeitsprognose en een financieringsbehoefte opgesteld, gebaseerd op onder andere de balansposities, de verwachte uitgaven en inkomsten van de grondexploitaties conform het vastgestelde MPG en het verloop van de reserves en voorzieningen. Bij de keuze voor de looptijd van de aan te trekken nieuwe lening wordt een actuele rentevisie betrokken. Ook wordt rekening gehouden met de (ruimte in de) ontwikkeling van de renterisiconorm.

Koersrisico

De gemeente bezit ruim € 7,5 miljoen aan aandelen in niet-speculatieve deelnemingen (effectenbezit). Het aandelenbezit komt voort uit het (gedeeltelijke) eigendom dat in het verleden bij de oprichting van de betreffende partijen is verkregen. Voor deze aandelen bestaat geen markt en is statutair bepaald dat eigendom is voorbehouden aan (specifieke) overheidslichamen. Vanwege het niet-speculatieve karakter loopt de gemeente hierover nauwelijks koersrisico. De gemeente waardeert de aandelen tegen de historische aanschafprijs.

EFFECTENBEZIT	AANTAL	BOEKWAARDE 1-1-2026	BOEKWAARDE 31-12-2026
Alliander N.V.	2.698.008	5.410	5.410
BNG N.V.	256.854	616	616
Castellum B.V.	180	0	0
Cyclus N.V.	112.637	774	774
Dunea N.V.	10.671	0	0
Grond Exploitatie Maatschappij "Havenfront" BV	500	0	50
Oasen N.V.	100	688	688
Rijnvicus B.V.	180	18	18
Oog voor Thuis Jeugd- en Gezinsteams Alphen aan den Rijn B.V.	100	0	0
Totaal		**7.506**	**7.556**

Bedragen boekwaarde x € 1.000

Het gebruik van derivaten is niet toegestaan. Dit is expliciet opgenomen in de Nota Treasury, Leningen en Garanties 2023.

Valutarisico

Het valutarisico is bij Gemeente Alphen aan den Rijn niet van toepassing.

14.4 Renteschema 2027

Het renteschema geeft inzicht in de rentelasten van de externe financiering, maar ook het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

GEHANTEERDE RENTEPERCENTAGES	%
Percentage rente omslagpercentage	2,50%
Percentage doorberekend aan grondexploitaties	2,50%
Percentage discontovoet grex-en	2,00%

RENTESCHEMA JAARSCHIJF BEGROTING 2027				
A EXTERNE RENTELASTEN KORTE EN LANGE FINANCIERING				
Rente kortlopende financiering	1.115	2,75%		42.000
Rente langlopende leningen, huidige leningen	3.908	2,39%		163.394
Rente langlopende leningen, nieuwe leningen	1.236	3,50%		35.322
	6.299		*2,62%*	*240.717*
B EXTERNE RENTEBATEN				
Stichting Pré Wonen	-902			
Diversen	-25			
	-927			
Totaal door te rekenen rente	**5.372**			
C DOORBEREKENING AAN GRONDEXPLOITATIE				
Doorbelaste rente aan facilitaire grondexploitaties	93	2,00%		
Totaal door te rekenen	**93**			
Saldo door te rekenen externe rente	**5.465**			
D TOE TE REKENEN RENTE AAN TAAKVELDEN				
Rente over eigen vermogen	5.155	2,50%		206.185
Rente over voorzieningen	2.077	2,50%		83.065
Total aan taakvelden toe te rekenen rente	**12.697**			
E WERKELIJK AAN TAAKVELDEN TOE TE REKENEN RENTE	16.206			
F RENTERESULTAAT o.b.v. NOTITIE RENTE	3.509	Voordeel		

Bedragen x € 1.000

15 Paragraaf Bedrijfsvoering

15.1 Organisatie

Organisatieontwikkeling

Robuuste en wendbare organisatie

Medewerkers zijn het kloppend hart van de organisatie. Hun vakmanschap, inzetbaarheid, welzijn en motivatie zijn bepalend voor de kwaliteit van onze dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en bezoekers van Alphen aan den Rijn. De schaalsprong van de gemeente naar 140.000 inwoners vraagt groei en ontwikkeling van onze organisatie. We streven daarbij naar een gezonde balans tussen opgaven en personele capaciteit en kwaliteit. Hierbij hebben we oog hebben voor het kennisbehoud van onze medewerkers.

De groei van de gemeente betekent meer werk voor de gemeente om deze groei te realiseren en om de taken die bij deze grootte horen uit te kunnen voeren. Werk dat niet uitgevoerd kan worden zonder groei en ontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Dat betekent dat we in omvang (fte's) groeien. Maar ook dat we onze manier van werken aanpassen om betrouwbaar en transparant naar onze inwoners, ondernemers en partners te kunnen blijven. Meer herleidbaar, meer met en op elkaar afgestemd, meer vindbaar, meer als één geheel, innovatiever en meer rolvast. Daarbij laten we ons in ons gedrag leiden door drie ankerpunten: a. van belang en urgentie naar momentum en impact, b. partnerschap en heldere rollen en c. van vermijden naar aanspreken. Om de transitie te maken naar een aangepaste manier van werken met aangepast gedrag is ontwikkelcapaciteit en ontwikkelruimte nodig.

We stellen de volgende doelen:

1. Investeren in wendbaarheid, leiderschap en professionalisering;
2. Balans opgaven en middelen passend bij de schaalsprong;
3. Bouwen aan institutionele professionaliteit.

Om deze doelstellingen te realiseren moeten we investeren in mensen en middelen.

Integriteit

In 2027 worden bestaande integriteitsdocumenten, zoals het integriteitsbeleid en de gedragscode voor medewerkers, geëvalueerd en zo nodig aangepast. De evaluatie van deze documenten draagt bij aan het levend houden van integriteitsafspraken en het verhogen van het bewustzijn. Medewerkers en andere betrokkenen worden gevraagd om input te leveren voor deze inventarisatie.

Daarnaast wordt specifieke aandacht besteed aan de rol van leidinggevenden op het gebied van integriteit. Leidinggevenden worden extra ondersteund om de bewustwording met betrekking tot integriteit binnen hun team te verhogen en om op juiste wijze om te kunnen gaan met dreigende integriteitsschendingen.

Overzicht landelijke indicatoren

LANDELIJKE INDICATOREN	EENHEID	WAARDE ALPHEN (jaar)	LANDELIJK GEMIDDELDE WAARDE (jaar)	BRON	GEMEENTELIJKE STREEFWAARDE 2027
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,31 (2026) 8,47 (2025) 7,83 (2024) 7,50 (2023) 7,84 (2022)	-	Eigen gegevens Gemeente	Maximaal op niveau van 100.000+ gemeenten.
Bezetting[1]	Fte per 1.000 inwoners[2]	8,95 (2026) 8,72 (2026) 8,31 (2025) 7,62 (2024) 7,31 (2023)	Personeelsmonitor Gemeenten 2021: a. 100.000+ gemeenten (excl. G4): 8,1 fte b. Alle gemeenten: 8,9 fte c. G4-gemeenten: 17,5 fte	Eigen gegevens Gemeente + Personeelsmonitor Gemeenten	Maximaal op niveau van 100.000+ gemeenten.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	1.264 (2027 B) 1.171 (2026 B) 1.118 (2025 B) 1.016 (2024 B) 1.274 (2024 JR) 1.123 (2023 JR) 922 (2023 B)		Jaarverslag gemeente	Maximaal op niveau van 100.000+ gemeenten.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	4,44 (2027 B) 4,16% (2026 B) 5,20 (2025 B) 24,4% (2023 JR) 5,47% (2023 B)	Personeelsmonitor Gemeenten 2021: a. 100.000+ gemeenten (excl. G4): 16,9% b. Alle gemeenten: 16,5% c. G4-gemeenten 16,3%	Jaarverslag gemeente + Personeelsmonitor Gemeenten	Maximaal op niveau van 100.000+ gemeenten.
Overhead	% van totale lasten	12,07% (2027 B) 11,79% (2026 B) 11,27% (2025 B) 11,29% (2024B) 12,25% (2023 JR) 10,86% (2023 B)	(de gegevens van gemeenten lopen onderling sterk uiteen ondanks de “uniforme” meetmethode)	Jaarverslag gemeente	Ondanks feit dat er verschillende meetmethodes gebruikt worden, maximaal de bandbreedte van 100.000 + gemeenten aanhouden.

15.2 Rechtmatigheid van het financieel beheer

Rechtmatigheid betekent dat de financiële handelingen van de gemeente in overeenstemming zijn met de begroting, de geldende wet- en regelgeving en de besluiten van de raad en het college. Het college legt hierover jaarlijks verantwoording af aan de raad door middel van de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening. Deze verantwoording wordt getoetst aan drie rechtmatigheidscriteria:

- het begrotingscriterium: handelen binnen de door de raad geautoriseerde baten en lasten per programma;
- het voorwaardencriterium: naleving van de in het Normenkader Rechtmatigheid opgenomen interne en externe wet- en regelgeving die van invloed is op financiële beheershandelingen;
- het misbruik- en oneigenlijkgebruikcriterium (M&O): het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke middelen en eigendommen door derden.

Het Normenkader Rechtmatigheid wordt jaarlijks geactualiseerd en door de raad vastgesteld. Hierbij wordt, conform de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV, alleen wet- en regelgeving opgenomen die direct leidt tot een financiële beheershandeling. De Verbijzonderde Interne Controle (VIC) toetst gedurende het jaar, per proces en aan de hand van steekproeven, of aan deze criteria wordt voldaan. Hiermee vervult de VIC een toetsende en signalerende functie ten aanzien van de kwaliteit van de interne beheersing op het gebied van financiële rechtmatigheid. Over de voortgang en bevindingen van de VIC wordt de organisatie halverwege en aan het einde van het jaar geïnformeerd via een halfjaar- en een jaarrapportage; deze vormen mede de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening.

15.3 Verantwoordings- en rapportagegrens

De raad heeft de toleranties voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgelegd in het Controleprotocol. Deze grenzen gelden meerjarig en worden niet jaarlijks opnieuw door de raad vastgesteld, tenzij daartoe wordt besloten:

- de verantwoordingsgrens: de grens waarboven het college geconstateerde fouten en onzekerheden opneemt in de rechtmatigheidsverantwoording, bedraagt 2% van de totale lasten van de gemeente, exclusief toevoegingen aan de reserves. Het bijbehorende bedrag wordt jaarlijks opnieuw berekend op basis van de gerealiseerde lasten van het betreffende verslagjaar;

- de rapportagegrens: de grens waarboven afzonderlijke fouten en onzekerheden apart worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording en, voor zover relevant, in deze paragraaf, bedraagt 5% van de verantwoordingsgrens.

15.4 Maatregelen ter voorkoming van rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden

Om rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden te voorkomen, dan wel tijdig te signaleren en te herstellen, zetten wij in op een samenhangend stelsel van preventieve, detectieve en correctieve maatregelen.

Preventief

- Actuele procesbeschrijvingen en werkprogramma's per proces, die jaarlijks worden herzien en beoordeeld en waarin het toetsingskader voor de rechtmatigheid is uitgewerkt.
- Extra aandacht voor bekende risicogebieden, waaronder de naleving van de Europese aanbestedingsregels bij inkoop en contractmanagement.
- Actualisatie van het Normenkader Rechtmatigheid bij wijzigingen in wet- en regelgeving, zodat proceseigenaren tijdig weten aan welke voorwaarden moet worden voldaan.

Detectief

- Verbijzonderde interne controle door middel van risicogerichte steekproeven, verspreid over het jaar per proces uitgevoerd.
- Een halfjaarrapportage, zodat afwijkingen niet pas bij de jaarrekening maar al gedurende het jaar worden gesignaleerd en proceseigenaren de gelegenheid krijgen bij te sturen.
- Binnen de processen zijn maatregelen getroffen om frauderisico's en risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen en te signaleren. Vanuit de VIC wordt per proces een frauderisicoanalyse uitgevoerd om deze risico's en maatregelen in beeld te brengen. De VIC heeft hierbij een signalerende functie.

Correctief

- Bij geconstateerde afwijkingen wordt direct met de proceseigenaar besproken welke hersteladviezen nodig zijn en op welke termijn deze worden doorgevoerd.
- Opvolging van eerdere bevindingen wordt gemonitord en verantwoord in de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken.
- Waar afwijkingen structureel van aard blijken, wordt de onderliggende oorzaak geanalyseerd en worden aanvullende maatregelen getroffen in het proces, het werkprogramma of de bijbehorende interne beheersing om herhaling te voorkomen.

Met dit stelsel van maatregelen streven wij naar continue verbetering van de interne beheersing op het gebied van financiële rechtmatigheid.

15.5 Inkoop en aanbesteding

Met onze inkoopdoelstellingen en aanbestedingsstrategieën dragen we bij aan de doelstellingen uit het coalitieakkoord en de gemeentelijke organisatie. In 2027 werken wij verder aan de professionalisering van de inkoopfunctie. Zo ontwikkelen we een meerjarenplanning inkoop voor het vergroten van interne sturing op planning en prioritering van aanbestedingen. We werken met de Vereniging Ondernemingen Alphen aan den Rijn (VOA) aan het versterken van lokaal inkopen en aan het verbeteren van de toepassing van Social Return on Investment (SROI). Daarnaast verkennen we de mogelijkheden tot kennisdeling en meer samenwerking met gemeenten in de regio. We ontwikkelen onze tools door, mede op basis van best practices bij andere overheidsinstanties, voor betere sturing op de uitvoering van ingekochte werken, diensten en leveringen.

16 Paragraaf Verbonden partijen

16.1 Deel 1 Algemeen

Voor veel gemeentelijke taken is het noodzakelijk of gewenst om deel te nemen in een verbonden partij. Voor een aantal gemeentelijke taken is deelname aan een verbonden partij wettelijk verplicht. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Veiligheidsregio en HECHT (voormalig RDOG). Voor andere taken is het een vrije keuze. Dan hebben andere vormen van samenwerking de voorkeur van het college. Deelname in een verbonden partij is gericht op het realiseren van gemeentelijke doelstellingen.

Daarmee is het voor de gemeente van belang dat deze partijen financieel gezond zijn en blijven.

Voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente is het belangrijk om in beeld te hebben in welke partijen de gemeente deelneemt, in het belang in elk van die partijen en in de financiële positie van elk van die partijen.

Wettelijke vereisten

In Artikel 15 van het BBV wordt bepaald welke informatie de Paragraaf Verbonden Partijen dient te bevatten en welke informatie over de verbonden partijen opgenomen moet worden. Het BBV beschrijft een verbonden partij als een organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat of wanneer aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Beleid

In juni 2026 (Zaaknummer 3852706) zijn de ontwerpbegrotingen 2027 van de gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt aangeboden aan de raad. Een dergelijke gezamenlijke aanpak verbetert het inzicht in de gemeenschappelijke regelingen. Voor wat betreft een aantal verbonden partijen geldt wettelijke verplichte deelname. Tevens wordt gekeken naar wat voor Gemeente Alphen aan den Rijn eenvoudiger, doelmatiger en effectiever kan. Bij de verschillende zienswijzen van de Begrotingen 2027 is aangegeven dat Gemeente Alphen aan den Rijn, net als veel andere gemeenten in Nederland, financieel onder druk staat en dat borgen van een gezonde begroting een gezamenlijke verantwoordelijkheid is en blijft.

Risico's

Om de financiële risico's van een verbonden partij te kunnen bepalen, is het van belang inzicht te hebben in de omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage, (toereikende van) het weerstandsvermogen van de verbonden partij, de mate van financiële aansprakelijkheid van de

deelnemers en de mogelijkheden tot bijsturing. Voor een analyse van de bestuurlijke risico's is onder andere inzicht nodig over de mate waarin de belangen van de deelnemers en de verbonden partij samenvallen, de invloed op de samenstelling van en vertegenwoordiging in het bestuur, afspraken over doelen, prestaties en informatievoorziening en de invloed van de prestaties op de beleidsdoelstellingen van de deelnemers.

Financiële kaders

Jaarlijks worden de financiële uitgangspunten voor de gemeenschappelijke regelingen in de regio Hollands Midden voorbereid door een bestuurlijke klankbordgroep. In dit kader worden afspraken vastgelegd over de indexering van de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen en over de eventuele financiële taakstelling die de gemeenschappelijke regelingen krijgen opgelegd. Het kader geldt in elk geval voor de gemeenschappelijke regelingen HECHT, Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM), Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland en Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH). Het kan door de deelnemende gemeenten ook van toepassing worden verklaard op andere samenwerkingsverbanden/gemeenschappelijke regelingen dan de hiervoor genoemde.

Lijst Verbonden partijen

Hieronder volgt de lijst van verbonden partijen volgens de criteria van het BBV waar de gemeente aan deelneemt.

Gemeenschappelijke regelingen

- Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) en Brandweer Hollands Midden
- HECHT
- Holland Rijnland
- Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)
- Promen
- Service Organisatie Zorg

Deelnemingen

- Cyclus N.V.
- Rijnvicus B.V.
- Oog voor thuis B.V.
- Grond Exploitatie Maatschappij "Havenfront" B.V.
- N.V. BNG
- Oasen N.V.
- Dunea N.V.
- Alliander N.V

Stichtingen

Er zijn geen stichtingen waarin de gemeente deelneemt die volgens de definitie van het BBV als Verbonden Partij moeten worden beschouwd.

16.2 Deel 2 Verbonden partijen

A Gemeenschappelijke regelingen

Een gemeenschappelijke regeling is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband tussen bestuursorganen van twee of meer openbare lichamen. De instelling en werking van een gemeenschappelijke regeling wordt geregeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR). De deelnemers in een gemeenschappelijke regeling zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten. Gemeente Alphen aan den Rijn participeert in de volgende regelingen.

A1 Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

Vestigingsplaats	Leiden
Bijdrage 2027	€ 9,307 miljoen
Programma	1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling
Bron	Begroting 2027 Veiligheidsregio Hollands Midden

Doelstelling/taak

De Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) is een gemeenschappelijke regeling van achttien gemeenten in de regio Hollands Midden op basis van de Wet veiligheidsregio's, de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Wet publieke gezondheid. De VRHM strekt zich uit van de Duin- en Bollenstreek in het noorden via het Groene Hart naar de Krimpenerwaard in het zuiden.

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van VRHM zijn vastgesteld in de Wet veiligheidsregio's en in de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Hollands Midden. Het gaat hierbij om de volgende taken die namens de achttien deelnemende gemeenten worden uitgevoerd:

- Meldkamerfunctie voor brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening;
- Risicobeheersing;
- Rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR);
- Bevolkingszorg Gemeentelijke Crisisbeheersing (BGC);
- Brandweerzorg.

VRHM is hiermee in feite een uitvoeringsorganisatie voor deze taken van de gemeenten. De veiligheidsregio staat voor de (fysieke) veiligheid van inwoners, bedrijven en instellingen. Een organisatie die ook een onmisbare motor is gebleken voor het openbaar bestuur om invulling te kunnen geven aan hun crisisverantwoordelijkheden tijdens bijvoorbeeld de langdurige corona-, Oekraïne- en migratiecrises. Deze crises zijn voorbeelden van hoe de wereld om ons

heen verandert. Ontwikkelingen in de samenleving als klimaatverandering, verdichting, digitale afhankelijkheid, hyperconnectiviteit, energietransitie, vergrijzing en polarisatie leiden tot nieuwe en complexere risico's voor de veiligheid van de inwoners.

De beschikbare capaciteit en middelen voor deze nieuwe opgaven zijn echter beperkt en dit vraagt om een wendbare organisatie en het voortdurend maken van keuzes ten aanzien van de inzet van beschikbare capaciteiten. De ingewikkeldheden van deze nieuwe tijd hebben een belangrijke plaats gehad bij het opstellen van het Regionaal Beleidsplan 2024-2027 'Focus op veiligheid, vandaag én morgen'. Sommige ontwikkelingen gaan zo snel, dat er nog geen pasklaar antwoord op is. Het beleidsplan heeft daarom het karakter van een beleidsagenda met een twaalf ontwikkelopgaven, die leidend zijn voor de ontwikkeling van het vakgebied en de organisatie in de komende jaren.

Het Regionaal Risicoprofiel (RRP 2023-2026) en het Regionaal Beleidsplan (RBP 2024-2027) zijn al eerder vastgesteld. Een nieuw regionaal risicoprofiel voor de periode 2027-2030 is in voorbereiding en wordt in de loop van 2026 gedeeld met de gemeenteraden.

Uit het risicoprofiel blijkt dat de aanjagers van significante invloed zijn op de (regionale) risico's. Aanjagers zijn trends of ontwikkelingen die de kans op of de gevolgen van bestaande risico's voor de fysieke veiligheid binnen onze regio kunnen vergroten. Deze aanjagers kunnen bovendien ook elkaar beïnvloeden en zo de gevolgen van risico's nog verder versterken. De zeven aanjagers betreffen:

- Hyperconnectiviteit;
- Digitale afhankelijkheid;
- Klimaatverandering;
- Energietransitie;
- Vergrijzing en langer zelfstandig blijven wonen;
- Verdichting;
- Polarisatie en radicalisering.

De ingewikkeldheden van deze nieuwe tijd hebben een belangrijke plaats gehad bij het opstellen van het Regionaal Beleidsplan 2024-2027 'Focus op veiligheid, vandaag én morgen'. Sommige ontwikkelingen gaan zo snel, dat hier nu nog geen pasklaar antwoord op is. Het beleidsplan heeft daarom het karakter van een beleidsagenda met een twaalf ontwikkelopgaven, die voor ons leidend zijn voor de ontwikkeling van ons vakgebied en onze organisatie in de komende jaren. Dit is het laatste jaar van het huidige beleidsplan.

Daarnaast zijn alle (wettelijke) taken van de veiligheidsregio in samenhang vertaald in het beleidsplan.

Financieel

Voor 2027 kent de bijdrage van de VRHM een hoogte van € 9,3 miljoen (in 2026 was dit een bedrag van € 8,9 miljoen). Per saldo in de bijdrage 2027 ongeveer € 0,4 miljoen hoger dan 2026.

Veiligheidsregio Hollands Midden			
Jaarresultaat 2025			2.019
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	1.125	1.180	2.305
Bestemmingsreserve	5.019	583	5.602
Totaal eigen vermogen	*6.144*	*1.763*	*7.907*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	7.836	231	8.067
Kort vreemd vermogen	7.175	4.845	12.020
Lang vreemd vermogen	59.515	-3.470	56.045
Totaal vreemd vermogen	*74.526*	*1.606*	*76.132*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**80.670**	**3.369**	**84.039**

Bedragen x € 1.000

Risico's

De VRHM is financieel solide. Er is geen financieel risico omdat deelnemende gemeenten in deze gemeenschappelijke regeling gezamenlijk aansprakelijk zijn voor de tekorten.

A2 HECHT

Vestigingsplaats	Leiden
Bijdrage 2027	Bijdrage voor 2027 nog niet bekend.
Programma	1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling
Bron	Begroting 2026 HECHT

Dit is de gemeentelijke bijdrage voor de diensten die door alle gemeenten in de regio Hollands Midden worden afgenomen en waarvoor gerekend wordt met een bijdrage per inwoner of per kind. Daarnaast ontvangt HECHT ook een (subsidie)budget voor aanvullende diensten op het gebied van de publieke zorg en gezondheid.

Doelstelling/taak

Bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de inwoners in reguliere en crisisomstandigheden. HECHT is als multidisciplinaire organisatie, een deskundige partner in de zorg- en veiligheidsketen met een duidelijk doel: alles wat zij doen leidt tot verbetering van de kwaliteit van het leven, meer positief ervaren gezondheid, meer veiligheid en meer kansen voor inwoners in de regio Hollands Midden.

HECHT is een gemeenschappelijke regeling van de 18 gemeenten in de regio Hollands Midden. HECHT voert wettelijke taken uit voor wat betreft de openbare gezondheidszorg (OGZ), de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) en de ambulancezorg (regionaal ambulance vervoer/RAV) en het Zorg en Veiligheidshuis (ZVH). De taken die vallen onder de openbare gezondheidszorg betreffen onder meer de bestrijding van infectieziekten, de jeugdgezondheidszorg voor kinderen en jongeren van 0 tot 19 jaar en taken op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg (Meldpunt Zorg en Overlast). HECHT voert ook taken uit op het gebied van de bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis).

Het Zorg- en Veiligheidshuis is een apart organisatieonderdeel bij HECHT. De regio Hollands Midden heeft zich ten doel gesteld om te komen tot een effectieve aanpak van complexe casuïstiek waarbij (in meerderheid van de casussen) sprake is van zowel sociale, zorg- als veiligheidsproblematiek.

Het programma Geneeskundige hulpverlening (de GHOR) maakt geen onderdeel meer uit van de organisatie Hecht maar valt per 1 januari 2025 beleidsmatig en organisatorisch onder verantwoordelijkheid van het bestuur en de organisatie van de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM).

Het programma Ambulancezorg wordt betaald door de zorgverzekeraars. Voor het programma Openbare Gezondheidszorg (sector GGD) en het Zorg en Veiligheidshuis (ZVH) wordt een gemeentelijke bijdrage per inwoner (BPI) of per kind (BPK) in rekening gebracht. Daarnaast kunnen gemeenten aanvullende diensten afnemen bij HECHT.

Financieel

Voor indexering wordt de Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden gevolgd.

HECHT			
Jaarresultaat 2025			3.489
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	191	53	244
Bestemmingsreserve	100	-100	0
Totaal eigen vermogen	*291*	*-47*	*244*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	2.269	139	2.408
Kort vreemd vermogen	10.440	-2.375	8.065
Lang vreemd vermogen	15.843	1.655	17.498
Totaal vreemd vermogen	*28.552*	*-581*	*27.971*

HECHT			
Jaarresultaat 2025			3.489
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
Totaal eigen en vreemd vermogen	**28.843**	**-628**	**28.215**

Bedragen x € 1.000

Risico's

De huidige CAO 2024 heeft een looptijd tot maart 2025. Eventuele stijging van de loonkosten in 2026 zijn niet in de begroting opgenomen en vormen een financieel risico. Als gevolg van personeelskrapte op de arbeidsmarkt kamp Hecht met een kwalitatieve als kwantitatieve bezettingsvraagstuk.

De regionale werkgroep Financieel Kader Gemeenschappelijke Regelingen heeft een bezuinigingstaakstelling opgelegd voor 2026 van 6%. Proces van de takendialoog heeft geresulteerd in een afgewogen besluit en een besparing van 4,6%. Daarbij is de toezegging dat de resterende 1,4% in 2027 wordt gerealiseerd. Door de aanpassing van de taken kan sprake zijn van mogelijke frictiekosten in de bedrijfsvoering. Een plan wordt door Hecht opgesteld in 2025 om inzicht en sturing op uit te kunnen oefenen.

Het programma versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP) is door het ministerie van VWS in het leven geroepen om de infectieziektebestrijding te versterken. Het huidige kabinet heeft in het Regeerakkoord op Hoofdlijnen een bezuiniging van € 300 miljoen ingeboekt op dit programma. Het doel van de minister van VWS is om via de voorjaarsnota 2025 deze bezuiniging deels terug te draaien maar om toezeggingen voor de periode 2026/2027 te borgen. Dit blijft echter een onzekerheid en een risico.

A3 Holland Rijnland

Vestigingsplaats	Leiden
Bijdrage 2027	Bijdrage voor 2027 nog niet bekend.
Programma	1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling
Bron	Begroting 2026 Holland Rijnland

Doelstelling/Taak

Holland Rijnland is een vrijwillige maar niet vrijblijvende samenwerking van en voor 13 deelnemende gemeenten in het hart van de Randstad. Vanuit de provincie en het Rijk heeft Holland Rijnland de opdracht om met name in het ruimtelijke domein vraag en aanbod regionaal aan elkaar te relateren. Holland Rijnland voert tevens in het maatschappelijke domein een aantal programma's, taken en opdrachten uit zoals Woonruimteverdeling.

Een juridische basis is hiervoor geborgd in de Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland. Deze regeling is in 2024 geactualiseerd. De gemeente mandateert als het ware Holland

Rijnland maar blijft uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

In 2024 is door Holland Rijnland de Regionale Investeringsagenda vastgesteld. Deze investeringsagenda bouwt voort op de in 2021 vastgestelde strategieën: de Regionale Strategie Mobiliteit (RSM), de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES) én de Regionale Omgevingsagenda (ROA). Bij de totstandkoming van de Regionale investeringsagenda is de raad nauw betrokken geweest. Daarnaast is er een Regionaal fonds voor het aanjagen van projecten op het gebied van Economie, Mobiliteit, Energie en Groen en Blauw. De investering die dit vraagt over de jaren 2025-2027 is gereserveerd in de algemene reserve door een wijziging van de begroting 2024 in de Voorjaarsnota 2024.

Financieel

Voor indexering wordt de Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden gevolgd.

Holland Rijnland			
Jaarresultaat 2025			822
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	11	0	11
Bestemmingsreserve	976	-104	872
Totaal eigen vermogen	*987*	*-104*	*883*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	318	-164	154
Kort vreemd vermogen	2.601	-2.218	383
Lang vreemd vermogen	0	0	0
Totaal vreemd vermogen	*2.919*	*-2.382*	*537*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**3.906**	**-2.382**	**1.420**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Holland Rijnland is financieel solide. Er is geen financieel risico omdat deelnemende gemeenten in deze gemeenschappelijke regeling gezamenlijk aansprakelijk zijn voor de tekorten.

A4 Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)

Vestigingsplaats	Gouda
Bijdrage 2027	Bijdrage voor 2027 nog niet bekend.
Programma	1 - Samenleving en ruimtelijk-economische ontwikkeling
Bron	Begroting 2026 Omgevingsdienst Midden-Holland

Doelstelling/Taak

De ODMH voert voor Gemeente Alphen aan den Rijn de wettelijke taken uit op het gebied van (milieu) vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast voert de ODMH ook de wettelijke asbest- en slooptaken voor de gemeente uit. De ODMH adviseert de gemeente ook over milieuaspecten bij ruimtelijke plannen en voert ook nieuwe wettelijke taken uit ten aanzien van bodem, energie, externe veiligheid, geluid- en luchtkwaliteit, archeologie en ecologie. Ook op het gebied van duurzaamheid wordt samengewerkt met de ODMH. Ten aanzien van de nieuwe wettelijke bodemtaken, als gevolg van de invoering van de Omgevingswet, is duidelijk dat daarvoor geen aparte (extra) financiering vanuit het Rijk komt. De financiële consequenties van deze nieuwe taak zijn reeds verwerkt in de gemeentelijke begroting.

Financieel

De financiële band met de Omgevingsdienst blijft beperkt tot een verrekening van de afgenomen uren voor uitvoering van de milieu-, archeologie, duurzaamheid, sloop- en asbesttaken. Na afloop van het jaar wordt afgerekend op basis van de werkelijk voor onze gemeente gemaakte uren. De indexering zoals opgenomen in de begroting 2027 van de ODMH valt binnen het, in de financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden begroting 2027 opgenomen, toegestane indexeringspercentage.

Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)			
Jaarresultaat 2025			30
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	1.401	0	1.401
Bestemmingsreserve	589	838	1.427
Gerealiseerd resultaat	880	30	910
Totaal eigen vermogen	*2.870*	*868*	*3.738*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	941	69	1.010
Kort vreemd vermogen	2.338	-227	2.111
Lang vreemd vermogen	7.673	2.084	9.757
Totaal vreemd vermogen	*10.952*	*1.926*	*12.878*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**13.822**	**2.794**	**16.616**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Het jaar 2026 is het derde jaar na de invoering van de Omgevingswet. Bij de totstandkoming van de begroting zijn ook nu nog de kentallen onder de oude wetgeving nog als uitgangspunt genomen omdat van het jaar 2024 en 1e kwartaal 2025 nog onvoldoende referentiemateriaal voor handen is. Werkende weg 2026 wordt, evenals in 2024 en 2025, gemonitord of het een

en ander daadwerkelijk uitkomt. Via de maandrapportages worden we van de voortgang op de hoogte gehouden.

A5 Promen

Vestigingsplaats	Gouda
Bijdrage 2027	Bijdrage voor 2027 nog niet bekend.
Programma	P2 - Sociaal domein
Bron	Bijdrage voor 2027 nog niet bekend.

Doelstelling/Taak

Promen voert voor de aangesloten gemeenten de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uit via een Gemeenschappelijke Regeling. Promen richt zich naast de traditionele WSW-doelgroep ook op mensen die anderszins een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt hebben en vallen onder de doelgroep van de Participatiewet. Gemeente Alphen aan den Rijn neemt alleen dienstverlening af voor de SW-medewerkers (oud Boskoop) die een dienstbetrekking hebben bij Promen. Het gaat om ongeveer 25-30 personen (22 SE).

Met de komst van de Participatiewet in 2015 is instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit is aanleiding geweest voor de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling om te komen tot een hoofdlijnenbesluit. Deze is in juni 2017 in alle colleges vastgesteld en geldt voor het tijdvak 2018-2025. In het hoofdlijnenbesluit is een scheiding aangebracht voor de uitvoering van de WSW en dienstverlening in het kader van de Participatiewet. Nu instroom in de WSW niet meer mogelijk is, ontstaat hier een krimp. In het hoofdlijnenbesluit is opgenomen dat voor de financiering van de SW-medewerkers met een integrale kostprijs per SW-medewerker wordt gerekend. Voor 2026 is de bijdrage per SW-arbeidsplaats toegenomen met 3,3%. Dit houdt verband met de loonkostenstijgingen, door de krimp van het aantal mensen met een SW-dienstverband is de omzet lager en daarmee de integrale kostprijs die bestaat uit kosten en opbrengsten hoger, de structurele bedrijfskosten en de indexeringen uit de kaderbrief gemeenten 2026.

Financieel

Voor indexering wordt de Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden gevolgd.

Promen			
Jaarresultaat 2025			207
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	1.792	106	1.898
Bestemmingsreserve	1.499	328	1.827

Promen			
Jaarresultaat 2025			207
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
Totaal eigen vermogen	*3.291*	*434*	*3.725*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	771	1.044	1.815
Kort vreemd vermogen	3.189	-287	2.802
Lang vreemd vermogen	3.236	-244	2.992
Totaal vreemd vermogen	*7.196*	*413*	*7.609*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**10.487**	**847**	**11.334**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Promen opereert op de commerciële markt door producten en diensten aan derden te leveren. Hierdoor heeft Promen te maken met het normale ondernemersrisico. Door de turbulentie mondiaal en in Nederland nemen deze risico's toe. Door de inflatoire ontwikkelingen en de loonkostenstijgingen c.q. onzekerheid over de werkelijke loon- en prijsstijgingen in 2025 en 2026 nemen de risico's ook op dat vlak toe. Ondanks deze ontwikkelingen is het risico voor gemeente Alphen aan den Rijn klein gezien het beperkte aantal deelnemers dat bij Promen.

A6 Service Organisatie Zorg (SOZ)

Vestigingsplaats	Leiden
Bijdrage 2027	€1,3 miljoen
Programma	2 Sociaal domein
Bron	Begroting 2027 Service Organisatie Zorg

De SOZ is op 7 april 2022 opgericht als Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (ingeschreven in de KvK en gepubliceerd). Volgens artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling behartigt SOZ de belangen van de gemeenten op het terrein van de uitvoering van de gemeentelijke contratering in het kader van de Jeugdwet. In 2027 verzorgt de SOZ voor Gemeente Alphen aan den Rijn de inkoop van alle specialistische jeugdhulp.

Financieel

Belangrijke onderdelen van de uitvoering betreft de contracteren van aanbieders die Jeugdzorg leveren aan jeugdigen uit de deelnemende gemeenten, contractmanagement met deze aanbieders, de controle op de facturen van de aanbieders, de verantwoording daarvan en de data-analyse.

De SOZ is een platte organisatie met een beknopte begroting waarbij de kostenposten onder te verdelen zijn in personele kosten, programma- en materiële lasten, dienstverlening en dienstverlening Holland Rijnland. De SOZ wordt gefinancierd door de dertien deelnemende

gemeenten. De verdeling van de kosten vindt plaats op basis van een vastgestelde verdeelsleutel. De verdeelsleutel is gebaseerd op de jeugdkosten T-2. De verdeelsleutel van Alphen aan den Rijn is voor het jaar 2027 vastgesteld op 23,66%. Dit is op basis van de conceptbegroting die de SOZ heeft aangeleverd.

Service Organisatie Zorg			
Jaarresultaat 2025			293
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	424	293	717
Bestemmingsreserve	0	0	0
Totaal eigen vermogen	*424*	*293*	*717*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	72	-40	32
Kort vreemd vermogen	13.761	2.123	15.884
Lang vreemd vermogen	0	0	0
Totaal vreemd vermogen	*13.833*	*2.083*	*15.916*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**14.257**	**2.376**	**16.633**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Het risico dat Gemeente Alphen aan den Rijn loopt ten aanzien van deze verbonden partij is nihil.

B Deelnemingen

B1 Cyclus N.V.

Vestigingsplaats	Moordrecht
Bijdrage 2027	€ 6,4 miljoen
Programma	3 Beheer Openbare Ruimte en Vastgoed
Bron	Begroting 2027 Cyclus N.V.
Aantal aandelen	112.637 (17,1%) met een boekwaarde van € 788.459

Doelstelling/Taak

De doelstelling van Cyclus is het op een verantwoorde wijze laten verwerken van het ingezamelde huishoudelijk afval tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Dit wordt onder andere bereikt door de gezamenlijke inkoop voor deelnemende gemeenten verzorgd.

Financieel

De kosten die Cyclus op grond van de dienstverleningsovereenkomst in rekening brengt zijn sterk afhankelijk van de ter verwerking aangeboden hoeveelheden huishoudelijk restafval, oud

papier en GFT. De verwerkingskosten worden grotendeels door de markt bepaald. Cyclus hanteert daarnaast een transparante opslag voor algemene kosten (bedrijfsvoering).

In 2026 bedraagt de bevoorschotting € 6,1 miljoen. Het exacte voorschot voor 2027 is op dit moment nog niet bekend. De prognose van Cyclus bedraagt € 6,4 miljoen (netto). In de kostendekkende exploitatie van de afvalinzameling en -verwerking (KDE Afval) is € 6,4 miljoen (netto) opgenomen.

Cyclus N.V.			
Jaarresultaat 2025			2.040
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	4.281	2.998	7.279
Bestemmingsreserve	9.875	2.040	11.915
Totaal eigen vermogen	*14.156*	*5.038*	*19.194*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	486	175	661
Kort vreemd vermogen	24.209	3.909	28.118
Lang vreemd vermogen	0	0	0
Totaal vreemd vermogen	*24.695*	*4.084*	*28.779*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**38.851**	**9.122**	**47.973**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Het risico vanuit het aandeelhouderschap voor Gemeente Alphen aan den Rijn is klein. Cyclus N.V. heeft een gezonde begroting met een jaarlijks positief resultaat. De aandeelhoudersvergadering, bestaande uit bestuurders van deelnemende gemeenten, bepaalt de bestemming van het resultaat.

De risico's met betrekking tot de participatie in het DVO Cyclus hebben betrekking op de kosten voor verwerking van diverse afvalstromen. De tarieven op de grondstoffenmarkt zijn grillig. De grote volumes grondstoffen leveren, samen met het onvoorspelbare verloop van tarieven, financiële risico's. Eventuele meerkosten door prijsstijgingen hebben effect op de gemeentelijke egalisatiereserve afval en indien noodzakelijk de afvalstofheffing.

B3 Rijnvicus B.V.

Vestigingsplaats	Alphen aan den Rijn
Bijdrage 2027	Bijdrage voor 2027 nog niet bekend.
Programma	Meerdere programma's
Bron	Concept Begroting 2026 Rijnvicus B.V.
Aantal aandelen	180 (100%) met een boekwaarde van € 18.000

Doelstelling/Taak

De gemeente heeft de visie dat iedereen die kan werken een baan, vrijwilligers werk, mantelzorg of een andere vorm van dagbesteding heeft. Iedereen kan en mag werken. Rijnvicus staat voor een inclusieve arbeidsmarkt. Werken is gezond, het zorgt voor samenhang in de samenleving en het is de economische motor van ons land. Werkgevers worden ondersteund om werk te ontwikkelen naar mensen. Er wordt verbinding gezocht tussen ondernemers, onderwijs en overheid met als doel de arbeidsmarkt werkelijk inclusief te maken. Zo worden er wegen geboden naar werk voor iedereen die daarbij hulp kan gebruiken.

Rijnvicus voert in opdracht van de gemeente de volgende wettelijke taken uit zoals;

- re-integratietaken, begeleiding WSW, nieuw beschut werk en banenafspraak vanuit de Participatiewet;
- de begeleiding van statushouders in de Z-route en B1-route;
- de Module Arbeidsparticipatie (MAP);
- participatie vanuit de Wet Inburgering 2021.

Daarnaast biedt Rijnvicus werkgeversdienstverlening als bedoeld in de Wet en het Besluit SUWI en Rijnvicus is partner in het regionaal werkcentrum (RWC).

Extra middelen voor nieuwe banen binnen ontwikkelbedrijven

In de meicirculaire is tenslotte de tegemoetkoming verwerkt, om in de komende 25 jaar tijd 10.000 extra banen te realiseren binnen sociaal ontwikkelbedrijven. Dit naar aanleiding van het Berenschot-rapport waaruit bleek dat een grote groep mensen die voor een baan afhankelijk is van sociaal ontwikkelbedrijven, nog niet wordt bereikt. Het gaat dan om mensen die geen Beschut werk indicatie krijgen, maar nog niet op de reguliere arbeidsmarkt terecht kunnen. Er is voor 2024 een bedrag van € 23,1 miljoen toegevoegd, oplopend naar € 65,3 miljoen structureel in 2048. Bij Rijnvicus zijn hiervoor de zogenaamde ontwikkelbanen ingericht. Het aantal aan te bieden tijdelijke banen voor mensen met een vermoedelijke arbeidshandicap is voor 2026 begroot op 15,7 fte (2027 20,6 fte, 2028 24,4 fte en 2029 29,6 fte)

Het Ministerie van SZW heeft door Berenschot een rekentool laten ontwikkelen om gemeenten te helpen zicht te houden op al de gelden “werk en inkomen”. Samen met Rijnvicus gaat de gemeente aandacht besteden aan het toekomstperspectief van Rijnvicus. Samen met Rijnvicus wordt een plan gemaakt om deze gelden op een goede manier in te zetten.

AUTONOME ONTWIKKELINGEN

Eén van de autonome ontwikkelingen is dat de loonkosten substantieel stijgen. Zowel de Cao-gemeenten, CAO SGO als CAO SW zijn gestegen. De CAO Aan de slag is verlengd en hier zal opnieuw over worden onderhandeld. De stijging van het minimumloon veroorzaakt ook daar hogere loonkosten. De hogere loonkosten worden (deels) opgevangen door een hogere bijdrage vanuit het Gemeentefonds maar deze loopt de komende jaren af.

De doelgroep statushouders bedraagt momenteel meer dan 60% van het klantenbestand van Rijnvicus. De instroom van Statushouders is gestegen Het is de verwachting dat de caseload stabiliseert omdat de eerste uitstroom naar verwachting vanaf volgend jaar op gang zal

komen. Dit ten opzichte van de huidige situatie waarbij veel verlengingen waren en uitstroom achterbleef. Ervaring leert namelijk dat de onderwijsroute voor veel statushouders toch te hoog gegrepen is, waardoor er bij de gemeente meer terughoudendheid is om mensen in deze route te plaatsen.

Overigens gaat dit over begeleiding van kandidaten vanuit de Participatiewet. Rijnvicus voert daarnaast de Wet Inburgering 2021 (deels) uit.

Financieel

De dienstverlening voor de gemeenten Nieuwkoop en Kaag en Braassem wordt via dienstverleningsovereenkomsten vormgegeven. Hiervoor zijn prestatie- en financiële afspraken gemaakt die door middel van contractmanagement worden gemonitord.

De Inhoudelijke doelen voor Rijnvicus worden gesteld vanuit de begroting van de gemeente (programma 4), het jaarplan Participatie (dat een coproductie is tussen de beleidsafdeling, het Serviceplein en Rijnvicus) en worden uitgewerkt in het jaarplan Rijnvicus dat hierop gebaseerd wordt. Rijnvicus legt inhoudelijke verantwoording af via de P&C-cyclus van de gemeente en via het half- en jaarlijks DVO-verslag dat gemaakt wordt voor Nieuwkoop, Kaag en Braassem (over de uitvoering van de DVO die Gemeente Alphen aan den Rijn met hen heeft, waar Rijnvicus onderdeel van uitmaakt) en sinds een aantal jaar ook voor het college van gemeente Alphen aan den Rijn.

Onderstaande tabel laat de gevolgen van de meicirculaire zien voor de WSW-subsidie voor de drie gemeenten, waarbij Alphen aan den Rijn de centrumgemeente is.

NB. Het restant van de loonkostensubsidie SW is benodigd voor de Alphense inwoners die werkzaam zijn bij Promen (22 SE).

Rijnvicus B.V.			
Jaarresultaat 2025			600
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	18	600	618
Bestemmingsreserve	0	0	0
Totaal eigen vermogen	*18*	*600*	*618*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	699	344	1.043
Kort vreemd vermogen	3.035	607	3.624
Lang vreemd vermogen	0	0	0
Totaal vreemd vermogen	*3.734*	*951*	*4.685*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**3.734**	**1.551**	**5.303**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Op financieringsgebied bestaat het risico dat de toekomstige Rijkssubsidies sterk afwijken van eerder bekende Meicirculaire. Dit kan uiteindelijk een daling of stijging opleveren in de gemeentelijke bijdrage zoals geprognosticeerd in deze begroting.

De marktwerking is onderhevig aan schommelingen, en dit is een inherent risico voor Rijnvicus. Voordelige of nadelige marktwerking kan uiteindelijk de benodigde gemeentelijke bijdrage beïnvloeden.

B4 Oog voor Thuis B.V.

Vestigingsplaats	Alphen aan den Rijn
Bijdrage 2027	€ 16,5 miljoen
Programma	2 - Sociaal domein
Bron	Meerjarenbegroting 2026 Oog voor Thuis B.V.
Aantal aandelen	Alphen aan den Rijn is enig aandeelhouder

Doelstelling/Taak

Oog voor Thuis staat voor een enorme uitdaging om een omslag te maken in de benadering van de jeugdhulp. Deze moet in relatie met onder andere het voorliggend veld, de WMO, zorg en veiligheid worden gemaakt. Passend binnen de sociale visie van de gemeente. In februari 2026 is een nieuwe herijkte opdracht vastgesteld voor Oog voor Thuis. Er zijn financiële uitgangspunten geformuleerd, die zijn gestoeld op inhoudelijke beleidsdoelstellingen (stevige toegang jeugdhulp, goede samenwerking voorveld/sociaal domein, meer eigen hulp bieden en het beperken van de inzet en trajectduur van gespecialiseerde jeugdhulp).

Inhoudelijk staat de koers van 2024 overeind; in plaats van te focussen op de melding die wordt gedaan voor de jeugdige, wordt de organisatie gevraagd naar het gehele gezin te kijken. Voor elke vraag die binnenkomt. En allereerst niet meer te doen dan dat; kijken naar het hele gezin, goed in kaart brengen wat er speelt en doorgronden waar de kern van de problematiek ligt. Is dit daadwerkelijk bij de jeugdige? Of spelen er grotere problemen in het gezin of misschien op school waarvan de problematiek die wordt gezien bij de jeugdige een uiting is?

Financieel

Het budget voor Oog voor Thuis is voor 2027 is nog niet opgesteld, maar er wordt uitgegaan van € 16,5 miljoen om de beweging naar voren ook echt te kunnen maken, in lijn met de herijkte opdracht. Dit bedrag is opgenomen in de meerjarenbegroting 2026-2030 die in begroting 2026 is opgenomen. In de overeenkomst is opgenomen dat de organisatie uiterlijk in oktober met een prognose komt voor de uitgaven van het hele jaar. Op basis hiervan kan het budget van Oog voor Thuis worden bijgesteld in de laatste betaling. Het budget dat overblijft wordt verschoven naar de post voor specialistische jeugdhulp, omdat de jeugdhulp die (nog)

niet door Oog voor Thuis wordt uitgevoerd, dan wordt belegd bij de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders.

Oog voor Thuis B.V.			
Jaarresultaat 2025			-118
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	300	-118	182
Bestemmingsreserve	0	0	0
Totaal eigen vermogen	*300*	*-118*	*182*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	43	-2	41
Kort vreemd vermogen	2.833	-720	2.113
Lang vreemd vermogen	0	0	0
Totaal vreemd vermogen	*2.876*	*-722*	*2.154*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**3.176**	**-840**	**2.336**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Oog voor Thuis is 1 januari 2024 gestart en heeft nog een periode nodig om te groeien naar een stevige jeugdhulporganisatie voor Alphense gezinnen. Ondanks een gedeelde visie tussen Oog voor Thuis en gemeente, is de uitvoering onvoldoende van de grond gekomen door:

- Onvoldoende doorvertaling van visie naar operatie;
- Rolverwarring en gebrekkige *governance* tussen gemeente en Oog voor Thuis;
- Wisselingen in bestuurlijk en ambtelijk leiderschap;
- Problemen in het primair proces en een gebrek aan grip op data en kosten.

In februari 2026 is de herijkte opdracht aan Oog voor Thuis vastgesteld. De opdracht beschrijft hoe Oog voor Thuis jeugdigen en gezinnen moet ondersteunen en de rolverdeling en samenwerking tussen Oog voor Thuis en de gemeente. Ook bereidt de opdracht de overgang voor naar regionale samenwerking en bijbehorende inkoop van jeugdhulp per 1januari 2027. Met de vorming van het nieuwe college in 2026 is tevens de rol van gemeentelijke opdrachtgever en de rol van eigenaar van Oog voor Thuis bij verschillende portefeuillehouders belegd.

B5 Havenfront B.V.

Vestigingsplaats	Alphen aan den Rijn
Bijdrage 2027	Geen
Programma	Onbekend
Bron	Oprichtingsakte
Aantal aandelen	500 (50%) met een boekwaarde van € 50.000

Doelstelling/Taak

Het realiseren van de grondexploitatie Havenfront en het daarmee ontwikkelen van ruim 900 woningen in het gebeid Rijnhaven in Alphen aan den Rijn.

Financieel

De werkzaamheden van de Grond Exploitatie Maatschappij (GEM) Havenfront zijn financieel vastgelegd in een grondexploitatie GEM Havenfront. Het betreft onder andere werkzaamheden voor het (verder) bouwrijp en woonrijp maken van het exploitatiegebied, en ook plankosten voor planuitwerking en civieltechnische begeleiding. De opbrengsten bestaan uit de uitgifte van bouwkavels aan de in de GEM participerende vastgoedontwikkelaars. Deze gronduitgifte wordt getoetst op marktconformiteit. Het eerste boekjaar eindigt op 31 december 2026, zodoende zijn er nog geen jaarcijfers beschikbaar.

Risico

De gemeente deelt voor 50%, naar rato van haar aandeel in de GEM, in een positief dan wel negatief resultaat van de grondexploitatie GEM Havenfront. Een dergelijk negatief resultaat kan ontstaan door tegenvallende grondopbrengsten in de grondexploitatie van de GEM en/of hogere grondexploitatiekosten.

De per 1-1-2026 geactualiseerde grondexploitatie van de GEM kent een tekort van ca. € 1,3 mln. op contante waarde per 1-1-2026. Indien optimalisatie van het resultaat niet mogelijk is, bedraagt het nadeel voor de gemeente ca. € 0,65 mln. op contante waarde per 1-1-2026.

C Overige deelnemingen

Daarnaast bezit Gemeente Alphen aan den Rijn aandelen in:

- N.V. BNG
- Oasen N.V.
- Dunea N.V.
- Alliander N.V.

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is Gemeente Alphen aan den Rijn in het bezit van aandelen van een aantal vennootschappen. De omvang van het aandeel van Gemeente Alphen aan den Rijn in deze vier ondernemingen is relatief gering en daarmee ook het risico en de formele invloed op het beleid van de ondernemingen. Vanwege het niet-speculatieve karakter loopt de gemeente hierover nauwelijks koersrisico. De gemeente waardeert de aandelen tegen de historische aanschafprijs.

C1 N.V. BNG

Vestigingsplaats	Den Haag
Bijdrage 2027	Niet van toepassing
Bron	Niet van toepassing
Aantal aandelen	Alphen aan den Rijn bezit 256.854 aandelen (0,46% van het totaal uitgegeven aandelen). De aandelen hebben een nominale waarde van € 2,50 en staan gewaardeerd voor een boekwaarde van € 616.000.

Doelstelling/Taak

Het statutaire doel van de BNG is 'de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden'. Aandeelhouder kunnen slechts de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen zijn. Ambitie is dat klanten de bank beschouwen als natuurlijke partner voor het oplossen van hun maatschappelijke vraagstukken. De bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.

Financieel

Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Ook zijn de aandeelhouders niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG. Het dividend wordt jaarlijks uitgekeerd in het jaar na het boekjaar, op basis van de aandelen die in bezit zijn.

N.V. BNG			
Jaarresultaat 2025			158.000
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	4.837.000	18.000	4.855.000
Bestemmingsreserve	-60.000	68.000	8.000
Totaal eigen vermogen	*4.777.000*	*86.000*	*4.863.000*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	10.517.000	-1.501.000	9.016.000
Kort vreemd vermogen	0	0	0
Lang vreemd vermogen	112.647.000	-10.962.000	101.685.000
Totaal vreemd vermogen	*123.164.000*	*-12.463.000*	*110.701.000*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**127.941.000**	**-12.377.000**	**115.564.000**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.

C2 Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda
Bijdrage 2027	Niet van toepassing
Bron	Niet van toepassing
Aantal aandelen	Het maatschappelijke kapitaal van de vennootschap bedraagt € 1,1 miljoen en is verdeeld in 2.500 aandelen, elk nominaal groot € 455. Het aantal geplaatste aandelen bedraagt 748. Verdeling van de uitgegeven aandelen heeft plaatsgevonden aan de hand van de aantallen inwoners van de deelnemende gemeenten. Alphen aan den Rijn bezit 100 aandelen. Dat is 4% van het totaal uitgegeven aandelen.

Doelstelling/Taak

In de missie van Oasen N.V. staan drie essentiële aspecten:

- Onberispelijke drinkwatervoorziening;
- Vakbekwame en slagvaardige organisatie;
- Betrouwbare partner voor onze omgeving.

Financieel

Er vindt geen dividenduitkering plaats. Feitelijk wordt de financiële positie van het bedrijf gereguleerd langs twee variabelen:

- de hoogte van de solvabiliteit;
- de hoogte van de drinkwatertarieven.

Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.

Oasen N.V.			
Jaarresultaat 2025			13.950
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	136.041	13.950	149.991
Bestemmingsreserve	0	0	
Totaal eigen vermogen	*136.041*	*13.950*	*149.991*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	9	-9	0
Kort vreemd vermogen	33.898	3.535	37.433
Lang vreemd vermogen	229.428	12.927	242.355
Totaal vreemd vermogen	*263.335*	*16.453*	*279.788*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**399.376**	**30.403**	**429.779**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.

C3 Dunea N.V.

Vestigingsplaats	Zoetermeer
Bijdrage 2027	Niet van toepassing
Bron	Niet van toepassing
Aantal aandelen	Alphen aan den Rijn bezit 10.671 aandelen. Dat is 0,27% van het totaal uitgegeven aandelen. De aandelen staan gewaardeerd voor een boekwaarde van € 0.

Doelstelling/Taak

Dunea produceert en levert aan circa 1,2 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland. In het geval voor Alphen aan den Rijn alleen in het gebied van Benthuizen.

Financieel

Er vindt geen dividenduitkering plaats. Feitelijk wordt de financiële positie van het bedrijf gereguleerd langs twee variabelen:

- de hoogte van de solvabiliteit;
- de hoogte van de drinkwatertarieven.

Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.

Dunea N.V.			
Jaarresultaat 2025			7.601
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	253.730	8.412	262.142
Bestemmingsreserve	6.454	-811	5643
Totaal eigen vermogen	*260.184*	*7.601*	*267.785*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	5.130	75	5205
Kort vreemd vermogen	63.555	20.831	84.386
Lang vreemd vermogen	327.309	8.684	335.993
Totaal vreemd vermogen	*395.994*	*29.590*	*425.584*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**656.178**	**37.191**	**693.369**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.

C4 Alliander N.V.

Vestigingsplaats	Arnhem
Bijdrage 2027	Niet van toepassing
Bron	Niet van toepassing
Aantal aandelen	Alphen aan den Rijn bezit 1,97% van de aandelen Alliander. De boekwaarde van de aandelen van Alliander is € 5,4 miljoen en worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. De werkelijke waarde van de aandelen is hoger, maar door het ontbreken van een vrije markt (de aandelen moeten in overheidshanden blijven) is de werkelijke waarde slechts te bepalen door een onafhankelijke en gespecialiseerde deskundige en zijn de aandelen moeilijk verhandelbaar.

Doelstelling/Taak

Het verbeteren van de energievoorziening voor haar klanten en de samenleving als geheel. Door te investeren in onderzoek en samenwerkingen, bijdragen aan een duurzamere en efficiëntere toekomst van energie.

Financieel

Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders, in het jaar aansluitend op het boekjaar, tenzij na uitkering van dividend de solvabiliteit lager uitkomt dan 30%. Vanaf 1 januari 2025 is een plafond geïntroduceerd, waarbij de absolute dividenduitkering gemaximeerd wordt op € 100 miljoen. Vanaf boekjaar 2026 wordt dit plafond geïndexeerd. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.

			Alliander N.V.
Jaarresultaat 2025			289.000
	Stand per 31-12-2024	Mutaties 2025	Stand per 31-12-2025
EIGEN VERMOGEN			
Algemene reserve	3.689.000	166.000	3.855.000
Bestemmingsreserve	2.349.000	-1.000	2.348.000
Totaal eigen vermogen	*6.038.000*	*165.000*	*6.203.000*
VREEMD VERMOGEN			
Voorzieningen	106.000	25.000	131.000
Kort vreemd vermogen	765.000	299.000	1.064.000
Lang vreemd vermogen	6.037.000	728.000	6.765.000
Totaal vreemd vermogen	*6.908.000*	*1.052.000*	*7.960.000*
Totaal eigen en vreemd vermogen	**12.946.000**	**1.217.000**	**14.163.000**

Bedragen x € 1.000

Risico's

Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.

17 Paragraaf Grondbeleid

17.1 Inleiding

De paragraaf grondbeleid is een toelichting op het grondbeleid dat de gemeente voert om de doelstellingen uit de programma's te verwezenlijken. Er zijn twee vormen van grondbeleid, actief en faciliterend. Bij actief grondbeleid handelt de gemeente risicodragend op de grondmarkt. Bij faciliterend grondbeleid beperkt de gemeente zich tot haar regiefunctie en stuurt zij op basis van haar publiekrechtelijk instrumentarium. In de praktijk zijn er allerlei mengvormen waarbij de gemeente in meer of mindere mate risicodragend bij de ontwikkeling van gronden (grondexploitatie) betrokken is.

17.2 Vennootschapsbelasting

In het kader van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen wordt jaarlijks getoetst of het cluster van grondexploitaties Vpb-plichtig is. De toetsing van de Vpb-plicht op basis van het vastgestelde MPG 2026 wijst uit dat gesteld kan worden dat het cluster van grondexploitaties, net zoals voorgaande jaren, niet kwalificeert als fiscale onderneming en geen Vpb-plicht bestaat voor het grondbedrijf van Gemeente Alphen aan den Rijn. Een periodieke actualisatie blijft hierbij uiteraard van groot belang.

17.3 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In het BBV zijn de verslagleggingsregels voor het grondbeleid vastgelegd. Concreet geeft het BBV invulling aan de inrichting van de financiële kaders van ruimtelijke ontwikkelingen, zijnde grond- en facilitaire exploitaties, en stelt zij eisen aan de verwerking hiervan in de P&C-stukken.

De meest recente notitie van de commissie BBV dateert van december 2023. Deze notitie, 'Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)' is een actualisatie van de notitie van 2019. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Aansluiting van het kostenverhaal op de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 van kracht is. Dit heeft onder andere geleid tot een uitbreiding van de op te nemen kostensoorten.
- Aanpassing van de voorwaarden voor 'warme gronden' naar aanleiding van praktijksituaties sinds 1 januari 2022. Zo hoeven warme gronden niet meer uitsluitend betrekking te hebben op woningbouw en is betrokkenheid van de provincie en/of het Rijk niet meer noodzakelijk. De toekomstige functies dienen daarentegen wel goed onderbouwd te worden.
- Een betere aansluiting op de fiscale regelgeving heeft geleid tot wijziging van de rente toerekening in grondexploitaties en de voorlopige winstneming. Ten aanzien van de rentetoerekening dient voor grondexploitaties met ingang van 1 januari 2025 de omslagrente te worden gehanteerd. Voor Gemeente Alphen aan den Rijn betekent dit dat de rekenrente voor grondexploitatie stijgt van 1,07% naar 2,50%. Dit is vanaf 1 januari 2025 in het

Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) reeds verwerkt. Ten aanzien van de voorlopige winstneming geldt als aanvullende voorwaarde dat de resterende looptijd minder dan 10 jaar dient te zijn.

- Tot slot mag het resultaat van gemengde grond- en faciliterende exploitaties met elkaar gesaldeerd worden indien deelgebieden onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

De actuele regels zijn verwerkt in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) 2026 en verantwoord in het Programmaverslag 2025 en zijn daarmee opgenomen in de Meerjarenraming.

17.4 Uitgangspunten grond(prijs)beleid

Het gemeentelijk grondbeleid is verankerd in de Nota Grondbeleid 2020-2023, die in december 2020 door de raad is vastgesteld. Deze nota gaat in op de gemeentelijke rol bij Gebiedsontwikkeling en het hierbij in te zetten instrumentarium. Kort samengevat kiest de gemeente Alphen aan den Rijn voor 'situationeel grondbeleid'. Dit houdt in dat per initiatief een keuze gemaakt wordt voor de toe te passen vorm van grondbeleid. Dit grondbeleid kan actief, faciliterend of een tussenvorm zijn. De Nota Grondbeleid bevat een afwegingsmodel waarmee per ontwikkeling tot de meest geschikte vorm van grondbeleid gekomen kan worden.

Daarnaast kent de gemeente ook een Nota Grondprijsbeleid. Het gemeentelijk grondprijsbeleid gaat in op de wijze waarop grondprijzen en vergoedingen voor zakelijke rechten worden vastgesteld. De Nota Grondprijsbeleid dateert van 2019. Categorieën of functies waarvoor vaste grondprijzen of vergoedingen gelden zijn opgenomen in een Grondprijzen tabel. De Grondprijzentabel wordt jaarlijks geactualiseerd. De Grondprijzentabel 2025 is eind 2025 door het college vastgesteld.

In de tweede helft van 2026 worden zowel de Nota Grondbeleid als Grondprijsbeleid geactualiseerd. Beide worden opgenomen in een (nieuwe) Nota Grond(prijs)beleid. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht op de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 van kracht is.

17.5 Nota bovenwijkse voorzieningen en Nota kostenverhaal

Begin 2026 is de nieuwe Nota Kostenverhaal vastgesteld door de Raad. Hierin is een geactualiseerde versie van de uitvoeringsparagraaf van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen 2022 geïntegreerd. Deze nieuwe Nota Kostenverhaal geeft een integraal beeld van kostenverhaal plichtige activiteiten, verschillende vormen van kostenverhaal, de te verhalen kostensoorten waaronder de bijdrage voor bovenwijkse voorzieningen en wijze waarop de gemeente hieraan uitvoering geeft. Gelijktijdig met het vaststellen van de Nota Kostenverhaal is de Nota Bovenwijkse Voorzieningen 2022 ingetrokken.

17.6 Meerjaren Perspectief Grondexploitatie (MPG)

Algemeen

Grondexploitaties zijn projecten waarin bouwgrond wordt geproduceerd voor bijvoorbeeld woningen, winkels, bedrijven of maatschappelijke voorzieningen. Hierin kan de gemeente zowel een actieve als een faciliterende rol kiezen. Het MPG geeft een integraal beeld van de omvang van de gemeentelijke investeringen, het moment van investeren, het verwachte resultaat, het risico op deze investeringen en de wijze waarop de gemeente deze risico's beheerst.

Het is de ambitie om alle financiële mutaties op te vangen binnen het totaal van budgetten binnen de grondexploitatie(s). Het doel is de verliesvoorziening(en) te laten afnemen en geen beroep te doen op de vrije algemene middelen. Indien deze ambitie onverhoopt niet gerealiseerd kan worden, wordt bijstelling van de verliesvoorziening voorgelegd aan de raad met als dekking de Reserve wonen en infra en als deze onvoldoende middelen bevat, de vrije algemene middelen.

Uitgangspunten en parameters

De programmabegroting is opgesteld op basis van de laatst vastgestelde actualisatie van de grondexploitaties (MPG 2025 Kadernota 2026-2029). Tussentijdse wijzigingen in de uitgangspunten voor de grondexploitaties lopende het jaar worden via projectvoorstellen aan de raad voorgelegd en verwerkt in het eerstvolgende MPG.

Bij het doorrekenen van het MPG 2026 zijn de volgende parameters gehanteerd:

	MPG 2026	
Parameter	2026-2030	2031 e.v.
Rente grondexploitaties*	2,50%	2,50%
Rente facilitaire exploitaties *voor* 2017*	2026: 2,40% 2027: 2,70% 2028-2030: n.v.t.	n.v.t.
Rente facilitaire exploitaties *na* 2017*	0,00%	0,00%
Discontovoet*	2,00%	2,00%
Prijsontwikkeling kosten	3,00% civiel en planontwikkeling	2,00%
Prijsontwikkeling grondopbrengsten		
– *Wonen sociale huur*	1,00%	2,00%
– *Wonen middeldure huur*	2,00%	2,00%
– *Wonen vrije sector koop*	2,50%	2,00%
– *Commercieel*	2,00%	2,00%
– *Maatschappelijk*	1,00%	2,00%
– *Bij lopende overeenkomsten*	Volgens overeenkomst, vaak CPI	

*Volgens BBV, geen beleidsvrijheid

Opbouw

Door wijziging van het BBV is sinds 2017 een strikter onderscheid gemaakt tussen actieve grondexploitaties en facilitaire exploitaties. Facilitaire exploitaties, die geopend zijn na 1-1-2017, mogen niet meer behandeld worden als grondexploitatiecomplex.

Aangezien het MPG ook nog een aantal facilitaire exploitaties van voor 2017 bevat, maakt het MPG 2026 onderscheid in:

- (Actieve) grondexploitaties
- Kostenverhaal (facilitaire exploitaties voor 2017)
- Kostenverhaal (facilitaire exploitaties na 2017)

A: (ACTIEVE) GRONDEXPLOITATIES

Bij actief grondbeleid verwerft de gemeentegronden en/of heeft zij een grondpositie, maakt zij het exploitatiegebied bouwrijp, geeft zij bouwkavels uit, richt zij het openbaar gebied in en wijzigt zij het bestemmingsplan. Deze werkzaamheden worden ook wel de locatieontwikkeling genoemd en dit komt voor rekening en risico van de gemeente. De grondexploitatie vormt het financiële kader voor de locatieontwikkeling.

Actieve grondexploitaties zijn projecten waarvan door de gemeenteraad tot uitvoering is besloten. De planinhoud en de grondexploitatie zijn vastgesteld (uitvoeringskrediet). Deze projecten zijn onomkeerbaar. Het financieel resultaat van deze projecten is taakstellend. Voor zover het projecten met een negatief saldo betreft is voor het tekort een voorziening gevormd.

B EN C: KOSTENVERHAAL / FACILITAIRE EXPLOITATIES

Bij faciliterend grondbeleid komt de locatieontwikkeling voor rekening van een derde (ontwikkelaar). De gemeentelijke inzet is beperkt en voor de gemeentelijke inzet pleegt zij kostenverhaal. Het kostenverhaal wordt juridisch verzekerd door een (anterieure) overeenkomst tussen gemeente en locatieontwikkelaar. De facilitaire exploitatie vormt het financiële kader voor de gemeentelijke inzet en het kostenverhaal.

De binnen het MPG opgenomen facilitaire exploitaties kunnen verdeeld worden in twee categorieën:

B. Facilitaire exploitaties voor 2017, waaraan nog steeds rente wordt toegerekend en een verwacht tekort wordt gedekt door middel van een verliesvoorziening.

C. Facilitaire exploitaties na 2017, waaraan ten gevolge van gewijzigde regelgeving van de commissie BBV in 2017 geen rente wordt toegerekend en een verwacht tekort niet wordt gedekt door middel van een verliesvoorziening.

Resultaten MPG

Het MPG (Meerjarenperspectief Grondexploitaties) is het financiële totaaloverzicht van alle grond- en facilitaire exploitaties. Onderstaande tabel geeft inzicht in het saldo van het MPG.

Er is onderscheid gemaakt in actieve grondexploitaties en facilitaire exploitaties (kostenverhaal). In de tabel is het saldo van het MPG 2025 (Programmabegroting 2026-2029) opgenomen op netto contante waarde datum 1-1-2025 en 1-1-2026. Het saldo per 1-1-2026 is gebaseerd op het uitgangspunt dat in 2025 alle (grond)exploitaties conform begroting zijn uitgevoerd en ook in de prognoses geen wijzigingen optreden.

In de praktijk ontstaan er bij de uitvoering van de (grond)exploitaties afwijkingen ten opzichte van de begroting. Deze afwijkingen, opgenomen in de kolom 'mutaties', zijn verwerkt in het MPG 2026.

Saldo MPG (netto contante waarde)	Begroting 2026-2029 NCW 1-1-2025	Begroting 2026-2029 NCW 1-1-2026	Mutaties	Actueel MPG 2026 NCW 1-1-2026	Actueel MPG Eindwaarde
Positieve projecten	21.895	22.333	7.468	29.801	33.134
Negatieve projecten	-154.832	-157.929	2.555	-155.375	-162.035
A - Vastgestelde Grondexploitatie	-132.938	-135.596	10.022	-125.574	-128.900
Positieve projecten	3.789	3.865	-45	3.820	3.968
Negatieve projecten	-820	-836	-11	-848	-865
B - Kostenverhaal exploitatie voor 2017	2.969	3.029	-56	2.972	3.103
Positieve projecten	3.300	3.300	179	3.479	3.479
Negatieve projecten	-2.785	-2.785	1.216	-1.569	-1.569
C - Kostenverhaal exploitatie na 2017	515	515	1.395	1.910	1.910
Positieve projecten	28.985	29.498	7.601	37.100	40.581
Negatieve projecten	-158.438	-161.551	3.760	-157.791	-164.468
TOTAAL ALLE PROJECTEN	**-129.453**	**-132.052**	**11.361**	**-120.691**	**-123.887**

Bedrag x €1.000

Tot slot geeft de meest rechter kolom inzicht in het resultaat op eindwaarde. Dit is het resultaat per einde looptijd van de (grond)exploitaties. Opgemerkt wordt dat de looptijden van de binnen het MPG opgenomen (grond)exploitaties verschillen. Het weergegeven resultaat op eindwaarde is een samenstelling hiervan.

Vastgestelde Grondexploitaties(A)

Het saldo van de grondexploitaties (A) binnen het MPG 2026 bedraagt circa -€ 125,6 miljoen op contante waarde per 1-1-2026 (negatief). Ten opzichte van het MPG 2025 is dit een verbetering van circa € 10,0 miljoen. Deze verbetering is als volgt te verklaren:

- Opening nieuwe grondexploitaties Euromarkt en Edelhof. Het verwachte resultaat van deze grondexploitaties is positief en wordt in totaliteit becijferd op circa € 2,8 miljoen;

- Mee- en tegenvallers: het saldo van de mee- en tegenvallers is positief en wordt becijferd op circa € 16,8 miljoen. Dit komt voornamelijk door gunstig aanbestedingsresultaat op de ontwikkeling van grond voor woningbouw en een gunstige marktontwikkeling voor bedrijfskavels. Deze worden echter deels gedrukt door prijsstijgingen in de grond- weg en waterbouw (civiele kosten), plankosten en kosten ten gevolge van langere doorlooptijden;
- Winstnemingen: op grond van de door de commissie BBV voorgeschreven richtlijnen over tussentijdse winstneming bedroeg de tussentijdse winstneming nominaal circa € 9,6 miljoen. Aangezien dit een onttrekking aan de grondexploitatie betreft, heeft dit een (negatief) effect op contante waarde ter grootte van circa -€ 9,6 miljoen op het MPG.

Het resultaat op eindwaarde (einde looptijd) bedraagt circa -€ 128,9 miljoen.

Facilitaire exploitaties voor en na 2017 (B EN C)

Het saldo van de facilitaire exploitaties is binnen het MPG onder post 'kostenverhaal' opgenomen. Bij de facilitaire exploitaties wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën: facilitaire exploitaties die reeds bestonden voor 2017 (B) en facilitaire exploitaties die zijn geopend na 2017 (C). Het verschil tussen beide categorieën is dat aan laatstgenoemde categorie (C) geen rente wordt toegerekend en een eventueel tekort niet door middel van een verliesvoorziening wordt afgedekt. Indien voor deze exploitaties het geprognosticeerde resultaat in zijn totaliteit negatief is, wordt een reservering aangehouden in de reserve grondexploitaties ter grootte van dit tekort.

- Het resultaat van de facilitaire exploitaties voor 2017 (B) wordt op contante waarde per 1-1-2026 becijferd op circa € 3,0 miljoen en is ten opzichte van 2025 met circa € 0,1 miljoen verslechterd. Dit komt met name door afsluiting van de facilitaire exploitaties Kalverdans en PCT terrein. Deze kende een begroot resultaat van circa € 0,1 miljoen en doordat deze grondexploitatie niet meer zijn opgenomen in het MPG, is het MPG met dit bedrag verslechterd. Daarnaast zijn ook mee- en tegenvallers op deze exploitaties in het resultaat verwerkt.
- De facilitaire exploitaties na 2017 (C) betreffen hoofdzakelijk projecten waarbij voornamelijk sprake is van gemeentelijke plankosten die op de initiatiefnemer worden verhaald. Deze exploitaties zijn in de regel neutraal. Het positieve resultaat komt met name doordat bij sommige exploitaties sprake is van grondverkoop. Het resultaat van de facilitaire exploitaties na 2017 (C) wordt op contante waarde per 1-1-2026 becijferd op circa € 1,9 miljoen en is met circa € 1,4 miljoen verbeterd. Dit komt voor circa € 0,7 mln. door afsluiting van exploitaties die per saldo een negatief resultaat kenden. Daarnaast bedroeg het saldo van mee- en tegenvallers eveneens circa € 0,7 miljoen. De grootste heeft betrekking op een administratieve correctie van de boekwaarde plankosten binnen Rijnhaven-Oost en Havenfront facilitair ter grootte van circa € 0,6 miljoen. Het restant van circa 0,1 miljoen bestaat uit een saldo overige van mee- en tegenvallers op de 39 facilitaire exploitaties na 2017. Ook is de opening van 8 facilitaire exploitaties binnen het resultaat verwerkt.

Aangezien het verwachte resultaat op contante waarde per 1-1-2026 voor de facilitaire exploitaties na 2017 per saldo positief is, hoeft geen reservering te worden aangehouden in de reserve grondexploitatie. Aan de facilitaire exploitaties na 2017 wordt geen rente toegerekend en ook vindt geen discontering plaats. Hierdoor is het resultaat op eindwaarde gelijk aan het resultaat op contante waarde.

Geconsolideerde resultaat (grond- en facilitaire exploitaties)

In totaliteit bedraagt het resultaat van het MPG 2026 op contante waarde circa -€ 120,7 miljoen. Ten opzichte van het MPG 2026 is dit een verbetering van circa € 11,4 miljoen op contante waarde per 1-1-2026. Zoals zojuist toegelicht is deze verbetering een saldo van de opening van nieuwe grond- en facilitaire exploitaties, afsluiting van facilitaire exploitaties, mee- en tegenvallers, en de verwerking van de winstneming 2025. Voor een verdere toelichting op het resultaat af te sluiten en te openen (grond)exploitaties, mee- en tegenvallers, winstnemingen en de belangrijkste ontwikkelingen per (grond)exploitatie wordt verwezen naar het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2026 (MPG 2026).

17.7 Risicobeheersing

Voor een toelichting op het risicoprofiel wordt verwezen naar de Paragraaf Weerstandsvermogen.

18 Paragraaf Openbaarheid

In het BBV is vanaf 1 januari 2025 een belangrijke wijziging met betrekking tot de Wet open overheid (Woo) doorgevoerd. De Woo dient te worden opgenomen in een apart paragraaf in de begroting en jaarstukken waarin beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo worden toegelicht. In deze paragraaf dient te worden opgenomen:

- Beleidsvoornemens op het gebied van transparantie en informatiehuishouding;
- Korte reflectie op de uitvoering daarvan. Geen zware verantwoording, wel op hoofdlijnen.

18.1 Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) vormt sinds 2022 het wettelijke kader voor toegang tot publieke informatie. De wet kent twee vormen van openbaarmaking: actieve openbaarmaking, waarbij bestuursorganen zelf informatie publiceren, en passieve openbaarmaking, waarbij informatie wordt verstrekt op verzoek.

De behandeling van Woo-verzoeken blijft door de hoeveelheid en omvang van Woo-verzoeken ook in 2027 naar verwachting intensief. Ook in 2027 werkt de gemeente daarom verder aan het verbeteren van de informatiehuishouding, van de organisatie van de verwerking van Woo-verzoeken en aan het vergroten van kennis en bewustwording in de organisatie.

Aanpak implementatie Woo in Alphen aan den Rijn

We hebben de eerste vijf informatiecategorieën inmiddels actief openbaar gemaakt en gepubliceerd. Daarmee sluiten we aan bij onze ambities op het gebied van transparantie en digitalisering. In 2027 richten we een publicatieomgeving in waarin de verschillende informatiecategorieën van de Woo kunnen worden geraadpleegd. Ook breiden we het aantal informatiecategorieën dat we actief publiceren uit naar acht. Het gaat daarbij onder meer om Woo-verzoeken, convenanten, jaarplannen en jaarverslagen. Op dit moment liggen we op schema voor wat wettelijk verplicht is.

Daarnaast werken we aan de implementatie van een pre- en e-depot. Dit helpt ons om nog beter te voldoen aan de Woo. Het pre- en e-depot wordt onze digitale omgeving voor duurzame toegankelijkheid van digitaal te bewaren informatie.

19 Paragraaf Subsidies

Subsidieplafond

Voor de maatschappelijke subsidies worden twee plafonds vastgesteld:

- € 250.000 voorsubsidies tot € 25.000 (vallend onder de subsidieregeling Vrijwilligersinzet sociale basisgemeente Alphen aan den Rijn 2025);
- € 661.000 voor subsidies vanaf € 25.000 (vallend onder de Algemene subsidieverordening gemeente Alphen aan den Rijn 2020 (Asv).

In 2027 zal de ASV herzien worden.

Begrotingssubsidies

Subsidies die zijn bedoeld voor een specifieke organisatie, worden door de gemeente Alphen aan den Rijn verstrekt op basis van artikel 4:23, derde lid, onder c, Algemene wet bestuursrecht (Awb). Op grond van dit artikel is voor deze subsidies geen afzonderlijke wettelijke voorschriften vereist, omdat de begroting zelf de ontvangende instelling met naam en het maximumbedrag vermeld. Deze subsidies worden begrotingssubsidies genoemd. Het vermelde maximumbedrag functioneert voor de betreffende instelling tevens als subsidieplafond in de zin van artikel 4:22 Awb, voor het begrotingsjaar 2027.

Het betreft de volgende begrotingssubsidies:

1. € 95.000 voor Stichting Aandachtscentrum Het Open Venster
2. € 24.588 voor Stichting RESA
3. € 162.500 voor Jeugddeelnamefonds Alphen
4. € 72.558 voor Stichting MEE
5. € 49.405 voor Stichting De Hospicegroep
6. € 146.761 voor Kwadraad
7. € 26.980 voor Stichting Vluchtelingenwerk
8. € 2.500 voor Stichting Alphen Helpt
9. € 2.676.124 voor Stichting Bibliotheek Rijn en Venen
10. € 65.000 voor Lokale Omroepstichting Alphen aan den Rijn en Omstreken

Toelichting

1) **Stichting Aandachtscentrum Het Open Venster**

   Het Open Venster is een inloophuis en biedt zes dagen per week warme maaltijden aan als een kernactiviteit binnen de dienstverlening. Daarnaast biedt Het open Venster een activiteitenprogramma aan. Doel is het vergroten van zelfredzaamheid, het tegengaan van eenzaamheid, het bevorderen van gezondheid en participatie en de ontwikkeling van vrijwilligers.

2) **Stichting RESA**

Stichting RESA zet zich in voor recreatieve en sportieve activiteiten voor mensen met een lichamelijke uitdaging van tijdelijke of blijvende aard.

3) **Jeugddeelnamefonds Alphen**

Het Jeugddeelnamefonds Alphen (JDFA) betaalt mee aan cultuur- en sportactiviteiten voor kinderen van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met een beperkt budget, zodat álle kinderen de kans krijgen om hun interesses en talenten te ontwikkelen, nieuwe vrienden te maken en gezond actief te blijven.

4) **Stichting MEE**

MEE zet zich in voor mensen met een beperking en hun netwerk. Op alle levensgebieden en in alle levensfasen, zodat zij naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving. MEE verzorgt in Alphen aan den Rijn de professionele formele Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning (OCO), naast de pool van vrijwilligers.

5) **Stichting De Hospicegroep**

De Hospicegroep Alphen aan den Rijn Nieuwkoop biedt vrijwillige aanvullende zorg in de laatste levensfase. Waar mogelijk thuis, maar indien gewenst ook in één van de hospicewoningen in Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop. Deze zorg maakt het mogelijk dat mensen kunnen sterven op de plek van hun voorkeur.

6) **Kwadraad**

Kwadraad zorgt voor de gemeente Alphen aan den Rijn voor de uitvoering van Bereikbaarheid Buiten Kantoortijden en de Wet Tijdelijk huisverbod en Meewegen. Dit volgt uit de opdracht vanuit de Veiligheidsregio Hollands Midden.

7) **Stichting Vluchtelingenwerk**

Stichting Vluchtelingenwerk zorgt voor juridische begeleiding voor verblijfsrechtelijke en gezinsherenigingsvraagstukken bij statushouders wanneer de vluchteling zich in Alphen aan den Rijn vestigt.

8) **Stichting Alphen Helpt**

De Werkgroep AZC van Stichting Helpt ondersteunt bewoners van AZC Hoorn West met mobiliteit, ontmoeting en activering, onder andere via fietsenprojecten, naai-initiatieven, inloopmiddagen en maatjescontacten.

9) **Stichting Bibliotheek Rijn en Venen**

Bibliotheek Rijn en Venen biedt een laagdrempelige, toegankelijke voorziening voor inwoners. De organisatie vervult een brede, cultureel-maatschappelijke rol als plek voor ontmoeting, ontwikkeling, educatie en cultuur en draagt zo bij aan een inclusieve en betrokken samenleving. De bibliotheek voert de vijf functies uit zoals opgenomen in de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB):

- Kennis en informatie beschikbaar stellen;
- Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- Organiseren van ontmoeting en debat;

- Laten kennismaken met kunst en cultuur.

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB) wordt op dit moment herijkt. Met de herijking van de WSOB krijgen gemeenten wettelijk zorgplicht voor toegankelijke en volwaardige bibliotheekvoorzieningen die voldoen aan de wettelijke functies uit de WSOB.

10) **Lokale Omroepstichting Alphen aan den Rijn en Omstreken (Studio Alphen)**

Studio Alphen heeft als doel om op een onafhankelijke en toegankelijke manier informatie en nieuws te vergaren, te verwerken en te verspreiden. De organisatie verzorgt een lokaal toereikend media-aanbod, gericht op nieuws, informatie, cultuur en maatschappelijke betrokkenheid van inwoners van de gemeente Alphen aan den Rijn. Studio Alphen werkt samen met collega-omroepen Studio Kaag en Braassem, RTV Hollands Midden en met lokale culturele en maatschappelijke partijen.

20 Financiële begroting

20.1 Inleiding

In de financiële begroting wordt de financiële positie van Gemeente Alphen aan den Rijn in het begrotingsjaar 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 verder toegelicht. Deze toelichting bestaat uit de volgende (verplichte) onderdelen:

Overzicht van baten en lasten

- artikel 17 BBV - Overzicht van baten en lasten.

Toelichting overzicht van baten en lasten

- artikel 19a en b BBV - Toelichting overzicht van baten en lasten;
- artikel 19b BBV - Grondslagen (waaronder kerngegevens);
- artikel 19c BBV - Overzicht geraamde incidentele baten en lasten;
- artikel 19d BBV - Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Notitie structurele en incidentele baten en lasten, 2018, Commissie BBV:
  - ✓ Overzicht structureel begrotingssaldo;
  - ✓ Overzicht stelposten.

Meerjarenraming en uiteenzetting financiële positie

- artikel 22 BBV - Meerjarenraming;
- artikel 20.2a en 22.2 BBV:
  - ✓ Overzicht jaarlijks terugkerende arbeidskosten;
  - ✓ Overzicht stand en gespecificeerd verloop reserves;
  - ✓ Overzicht stand en gespecificeerd verloop voorzieningen;
- artikel 20.2b en 22.2 BBV - Overzicht investeringen (meerjareninvesteringsplanning);
- artikel 20.2c en 22.2 BBV - Overzicht financiering;
- artikel 20.1b en 22 BBV - Geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar en de meerjarenraming;
- Notitie structurele en incidentele baten en lasten, 2018, Commissie BBV - Overzicht structureel begrotingssaldo.

Toelichting Meerjarenraming

- artikel 23a BBV - Grondslagen (waaronder kerngegevens);
- artikel 23b BBV - Overzicht geraamde incidentele baten en lasten;
- artikel 23c BBV - Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- artikel 23d BBV - Ontwikkeling EMU-saldo (2027, 2028, 2029 en 2030).

20.2 Grondslagen begroting

De uitgangspunten en grondslagen ((art. 23a BBV)) die zijn gehanteerd bij het opstellen van deze programmabegroting worden hieronder uitgelegd. Diezelfde grondslagen zijn ook toegepast bij de ramingen die zijn opgenomen in het overzicht van baten en lasten.

Kerngegevens

De ramingen in deze begroting zijn gebaseerd op onderstaande gronden/ kerngegevens:

OMSCHRIJVING		GEGEVENS 1-1-2027
A - SOCIALE STRUCTUUR		
Aantal inwoners		118.005
– 0 t/m 17 jaar		22.577
– 18 t/m 74 jaar		83.742
– 75 jaar en ouder		11.686
B - FYSIEKE STRUCTUUR		
Oppervlakte gemeente in ha.		12.629
Waarvan binnenwater		620
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie		52.115
Lengte van de wegen in km		569
C - UITGANGSPUNT EN BEGROTING 2027-2030		
Inflatie (CEP 2026, pbbp)		2,5%
CAO-stijging		4,2%
Rekenrente exploitatie		2,5%
Rente grondexploitatie		2,5%
Aantal productieve uren		1.400
D - FINANCIËLE STRUCTUUR	Totaal in € 1.000	In € per inwoner
Lokale heffingen, waarvan:		
– Belastingen en heffingen	84.272	714
– Overige belastingen	6.206	53
– Overige rechten	8.034	68
Algemene Uitkering (incl. restant deelfonds Sociaal Domein)	267.853	2.270
Boekwaarde vaste schuld	191.098	1.619
Rente langlopende geldleningen	4.777	40
Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven (investeringen)	644.045	5.458
Boekwaarde eigen reserves en voorzieningen	257.622	2.183

Uitgangspunten financieel beleid

- Er wordt realistisch begroot en uitgegaan van reële ramingen. De ramingen worden gebaseerd op toereikende en tijdige informatie over de te verwachten ontwikkeling van de lasten en de baten. Bijvoorbeeld een onderbouwde inschatting van het beroep op een regeling. Daarbij houden we rekening met de werkelijk lasten volgens de laatste jaarrekening, prijs- en volumeontwikkelingen én de effecten van vastgesteld beleid.
- In het geval van (extra) toegekende algemene middelen uit het Gemeentefonds (in de vorm van onder andere een taakmutatie), wordt niet automatisch het budget verhoogd van de daarmee corresponderende taak in de gemeentelijke begroting. Er volgt eerst een integrale afweging, om te zien waar de middelen het beste ingezet kunnen worden.
- Nieuwe uitgaven voldoen aan het 3xO criterium (onvermijdelijk, onvoorzien en onuitstelbaar). Allereerst wordt gekeken of er binnen het programma en de bestaande budgetten ruimte is, voor dekking van nieuwe of hogere uitgaven.
- Nieuwe beleidsvoorstellen worden alleen voorgelegd als:
  - ✓ De structurele lasten duurzaam en aantoonbaar zijn gedekt;
  - ✓ Er inzicht bestaat in de risico's;
  - ✓ Er inzicht bestaat in de uitvoeringscapaciteit;
  - ✓ Er inzicht bestaat in de meerjarige financiële effecten.
- Incidentele middelen worden uitsluitend ingezet voor incidentele doelen, waarbij tijdelijke meevallers niet mogen leiden tot structurele verplichtingen.
- Er wordt met scenario's gewerkt bij majeure ruimtelijke, financiële en maatschappelijke keuzes. Hierbij wordt in ieder geval aandacht geschonken aan de financiële en maatschappelijke consequenties.
- De monitoring wordt verbeterd, zodat eerder bijgestuurd kan worden, bijvoorbeeld als de besluitvorming niet meer binnen de financiële kaders plaatsvindt.

Indexering

- De indexeringen voor de OZB uit de Kadernota 2027, gebaseerd op het. CEP 2025 (Septembercirculaire 2025), is aangepast naar indexeringen op grond van CEP 2026 (Meicirculaire 2026);
- De verwachte CAO-verhoging op de loonsom was in de Kadernota 2027 geraamd op 5,1% (CEP 2025). Op basis van de indexcijfers CEP 2026 is dit percentage bijgesteld naar 4,2%.
- Besloten is om voor de indexering van de OZB niet het prijspeil voor het bruto binnenlands product (Pbbp) uit het Centraal Economisch Plan van het CPB te hanteren. Eerdere ervaringen (nacalculatie) wijzen uit dat de feitelijke inflatie de afgelopen jaren hoger is uitgevallen dan het Pbbp dat vooraf wordt berekend bij het bepalen van de OZB-tarieven. Daarom is gezocht naar een meer gewogen gemiddelde. In de voorliggende cijfers is een indexering toegepast op basis van de gemiddelde loonvoet en IMOC (beide CEP 2026).

21 Overzicht van baten en lasten

21.1 Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten (artikel 17 BBV)

Het 'Overzicht van baten en lasten' bevat de baten, de lasten en het saldo per programma voor het begrotingsjaar. Tezamen met de geraamde Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Onvoorzien en Vennootschapsbelasting geeft dit inzicht in het totaalsaldo van baten en lasten. Vervolgens wordt per programma aangegeven welke bedragen aan de reserves worden onttrokken of toegevoegd. Uit het totaalsaldo van baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen reserves volgt het (begrotings)resultaat.

Sub	2027	2028	2029	2030
Lasten	**530.023**	**560.171**	**512.200**	**539.386**
Exploitatie (saldo van baten en lasten)	**480.503**	**554.450**	**502.018**	**518.348**
1 - Samenleving en ruimtelijk-econ. ontwikkeling	101.430	169.388	117.678	122.892
2 - Sociaal domein	180.923	179.105	173.549	174.767
3 - Beheer Openbare Ruimte en Vastgoed	111.718	113.120	113.724	119.599
4 - Bestuur en organisatie	77.983	78.009	75.581	75.494
5 - Algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien	8.449	14.828	21.485	25.596
Reserves (reservemutaties)	**49.519**	**5.721**	**10.182**	**21.037**
1 - Samenleving en ruimtelijk-econ. ontwikkeling	7.623	1.583	6.044	16.763
3 - Beheer Openbare Ruimte en Vastgoed	5.698	3.733	3.733	3.870
4 - Bestuur en organisatie	36.198	405	405	405
Baten	**-516.333**	**-550.446**	**-510.977**	**-541.606**
Exploitatie (saldo van baten en lasten)	**-473.786**	**-546.321**	**-506.811**	**-537.359**
1 - Samenleving en ruimtelijk-econ. ontwikkeling	-38.801	-104.951	-55.702	-72.671
2 - Sociaal domein	-47.689	-50.730	-50.869	-51.042
3 - Beheer Openbare Ruimte en Vastgoed	-49.082	-50.490	-51.329	-51.026
4 - Bestuur en organisatie	-8.248	-7.977	-7.909	-7.909
5 - Algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien	-329.966	-332.172	-341.002	-354.712
Reserves (reservemutaties)	**-42.548**	**-4.125**	**-4.167**	**-4.246**
1 - Samenleving en ruimtelijk-econ. ontwikkeling	-1.959	-726	-726	-726
2 - Sociaal domein	-99	-99	-99	-99
3 - Beheer Openbare Ruimte en Vastgoed	-4.511	-3.213	-3.254	-3.334
4 - Bestuur en organisatie	-35.979	-87	-87	-87
Resultaat	**13.689**	**9.725**	**1.222**	**-2.220**

Bedragen x € 1.000

Toelichting overzicht baten en lasten

Het resultaat van de begroting voor 2027 bedraagt € 13,7 miljoen positief (nadeel). Het Overzicht van baten en lasten maakt geen onderscheid tussen welke baten en lasten incidenteel en welke structureel zijn.

21.2 Meerjarenraming

De meerjarenraming bevat voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar een geprognosticeerde begin- en eindbalans en een raming van de financiële gevolgen, waaronder de baten en de lasten van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's staat. Daarnaast besteden we aandacht aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten, gerelateerde verplichtingen, de voorgenomen investeringen, de financiering en de stand en ontwikkeling van de reserves en voorzieningen. De toelichting op de meerjarenraming is opgenomen in het volgende onderdeel van dit hoofdstuk. Voor tabel zie paragraaf 21.1.

Toelichting meerjarenraming

De toelichtingen op de onderwerpen die reeds financiële consequenties hebben voor het begrotingsjaar 2027 en verder zijn apart opgenomen onder het onderdeel 'wat mag het kosten'. De onderwerpen die vanaf 2028 e.v. financieel vertaald zijn in de begroting (zie tabel financieel perspectief bij de inleiding) zijn hieronder toegelicht.

21.3 Overzicht stelposten

In het volgende overzicht staan de stelposten die zijn opgenomen in de begroting voor 2027 en in het meerjarenperspectief voor 2028-2030. De wijzigingen in deze begrotingsronde zijn daarbij apart weergegeven.

In dit overzicht maken we onderscheid tussen 5 categorieën stelpost:

A. de (verplichte) stelposten om de gevolgen van loon- en prijsstijgingen in de meerjarenraming op te kunnen vangen als tegenwicht voor de in de accressen van het Gemeentefonds opgenomen compensatie voor toekomstige loon- en prijsstijgingen;
B. het (jaarlijkse) bedrag voor onvoorzien (zie Paragraaf Weerstandsvermogen);
C. de stelposten waarop vooruitlopend op de uitwerking van (uitvoerigs)beleid en besluit vorming daarover al middelen gereserveerd zijn;
D. de stelposten waarop nog te realiseren taakstellingen zijn opgenomen en die nog functioneel (en inhoudelijk) in de begroting verwerkt moeten worden;
E. stelposten binnen het Gemeentefonds voor wel al door het Rijk toegezegde, maar nog niet concreet aan het Gemeentefonds toegevoegde middelen.

De stelposten bevatten 'gereserveerde' middelen en vormen feitelijk een risicobuffer binnen het gepresenteerde begrotingssaldo.

SUBONDERDEEL	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029	Lasten 2030
A - LOON- EN PRIJSSTIJGINGEN				
Stelpost Loon- en prijsstijgingen en CAO-ontwikkelingen gemeentelijk personeel	4.408	10.269	21.244	21.776
Totaal stelpost loon- en prijsstijgingen	**4.408**	**10.269**	**21.244**	**21.776**
B - ONVOORZIEN				

SUBONDERDEEL	Lasten 2027	Lasten 2028	Lasten 2029	Lasten 2030
Onvoorzien	1.681	1.811	2.101	2.101
Totaal onvoorzien	**1.681**	**1.811**	**2.101**	**2.101**
D - STELPOST NOG IN TE ZETTEN MIDDELEN				
Afval	150	150	150	150
Begraven	19	18	18	18
Beschermd wonen WMO	742	719	744	744
Coördinatie en beleid Jeugd	427	427	427	427
Coördinatie en beleid WMO	67	67	67	67
Cultuur	75	431	431	431
Economische ontwikkeling - Greenport	90	90	90	90
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	118	118	118	118
Inkomensregelingen	793	801	801	801
Onderwijshuisvesting	0	0	0	33
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	35	35	35	35
Overhead - CR-AR Functioneel beheer	400	400	400	400
Overhead - Vastgoed	0	371	365	365
Parkeren	400	400	400	400
Riool	120	120	120	120
Samenkracht en burgerparticipatie	-200	-200	-37	126
Sportaccommodaties	16	265	440	440
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	-351	-359	-359
Treasury	0	0	125	125
Verkeer en vervoer BOR	4.359	3.163	3.162	5.031
Wonen en bouwen	448	448	448	448
Totaal stelpost nog in te zetten middelen	**8.059**	**7.472**	**7.945**	**10.010**
E - NOG TE REALISEREN TAAKSTELLING				
Arbeidsparticipatie	-200	-200	-200	-200
Bestuur	-250	-250	-250	-250
Cultuur	-350	-350	-350	-350
Inkomensregelingen	-500	-500	-500	-500
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.003	-1.003	-1.003	-1.003
Sportaccommodaties	-596	-596	-596	-596
Verkeer en vervoer	-48	-48	-48	-48
Totaal stelpost nog te realiseren taakstelling	**-2947**	**-2947**	**-2947**	**-2947**
Totaal lasten stelposten	**11.201**	**16.605**	**28.343**	**30.940**

Bedragen x € 1.000

SUBONDERDEEL	Baten 2027	Baten 2028	Baten 2029	Baten 2030
E - STELPOST GEMEENTEFONDS				
Stelpost Algemene uitkering	1.300	1.300	1.300	1.300
Totaal stelpost Gemeentefonds	**1.300**	**1.300**	**1.300**	**1.300**
Totaal baten stelposten	**1.300**	**1.300**	**1.300**	**1.300**

Bedragen x € 1.000

21.4 Overzicht structureel begrotingssaldo

De provinciaal toezichthouder toetst primair op het structureel evenwicht van de begroting en meerjarenraming. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de begroting 2027 structureel niet sluitend is: het structureel saldo bedraagt € 6,3 miljoen positief (de uitgaven zijn hoger dan de inkomsten). De ontwikkeling van het structureel begrotingssaldo in het meerjarenperspectief 2028-2030 is in het volgende onderdeel bij de Meerjarenraming opgenomen. In de jaren 2029 en 2030 bedraagt het structureel saldo respectievelijk € 1,8 en € 5 miljoen negatief (voordeel). Daarmee zijn deze jaren sluitend en is er structureel voordeel. Ter ondersteuning adviseert de Commissie BBV om het structureel begrotingssaldo te presenteren conform de opzet van het volgende overzicht:

Structurele begrotingssaldo	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserves	480.503	554.450	502.018	518.348
Baten exclusief mutaties reserves	-473.786	-546.321	-506.811	-537.359
Geraamd saldo van baten en lasten	**6.718**	**8.129**	**-4.793**	**-19.011**
Toevoegingen aan reserves	-42.548	-4.125	-4.167	-4.246
Onttrekkingen reserves	49.519	5.721	10.182	21.037
Geraamd saldo mutaties reserves	**6.971**	**1.596**	**6.015**	**16.791**
Geraamd Resultaat	**13.689**	**9.725**	**1.222**	**-2.220**
Incidentele lasten (exclusief reservestortingen)	25.381	96.298	39.542	44.503
Incidentele baten (exclusief reserveonttrekkingen)	-28.676	-94.335	-46.389	-62.448
Incidentele toevoegingen reserves	-38.838	-290	-290	-290
Incidentele onttrekkingen reserves	49.519	5.721	10.182	21.037
Saldo van incidentele baten en lasten	**7.386**	**7.395**	**3.045**	**2.802**
Structureel begrotingssaldo	**6.303**	**2.330**	**-1.823**	**-5.022**

Bedragen x € 1.000

Een specificatie van de incidentele baten en lasten zie paragraaf 21.6.

21.5 Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

De toelichting op het overzicht van baten en lasten van de begroting en de meerjarenraming bevat ook een overzicht van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves[3]. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om:

[3] *Omwille van het inzicht in de ontwikkeling van deze structurele toevoeging aan en onttrekking van de reserves hebben we het overzicht voor de begroting en de meerjarenraming op deze plaats samengevoegd.*

1. Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten; wanneer de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten wordt gevormd voor dekking van de kapitaallasten van een geactiveerde investering, is de dekking van de kapitaallasten structureel;
2. Surplus algemene reserve: het surplus van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's. Dit is het vrij besteedbare deel dat gemeente met ingang van 1 januari 2024 jaarlijkse maximaal 10% kan inzetten voor het dekken van structurele lasten.

Nr.	Reserves	Lasten 2027	Baten 2027	Lasten 2028	Baten 2028	Lasten 2029	Baten 2029	Lasten 2030	Baten 2030
0100	Algemene reserve	0	6.303	0	2.330	0	-1.823	0	-5.022
2000	Res. dekking afschrijvingslasten	3.710	0	3.835	0	3.877	0	3.956	0
Totaal		**3.710**	**6.303**	**3.835**	**2.330**	**3.877**	**-1.823**	**3.956**	**-5.022**

Bedragen x € 1.000

Een toevoeging aan een reserve is een last voor de exploitatie. Een onttrekking aan een reserve is een bate voor de exploitatie.

Toelichting structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

R0100: Algemene reserve: egalisatie van het begrotingsresultaat

R2000: Reserve dekking afschrijvingslasten: kapitaallastendekkingsreserve voor dekking afschrijvingslasten van bestaande activa, waarbij omvang reserve gelijk is aan boekwaarde bestaande activa, waarvan de afschrijvingslasten uit deze reserve gedekt worden.

21.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht[4] incidentele baten en lasten toont de ramingen van baten en lasten met een incidenteel karakter in het begrotingsjaar en de meerjarenraming. Daarnaast wordt een afzonderlijke specificatie van de belangrijkste posten gegeven. Het totaal van de incidentele budgetten is terug te vinden in paragraaf 21.4 Overzicht structureel begrotingssaldo.

Incidentele baten en lasten	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Exploitatie	**25.381**	**-28.676**	**96.298**	**-94.335**	**39.542**	**-46.389**	**44.503**	**-62.448**
P1	**16.884**	**-23.656**	**88.395**	**-89.772**	**36.871**	**-40.933**	**41.761**	**-57.940**
64801000 - Onderwijs decentralisatie		-639		0		0		0
66102000 - Noodopvang vluchtelingen Oekraine OEKR		-1.264		-1.257		-1.257		-1.257
68100500 - Regionale samenwerking	456		0		0		0	
68220607 - Beleid omgevingsrecht	40		40		40		40	
68300000 - Overboekingsrekening BoVo uit MPG	-654		-274		-284		-295	
68300110 - Woonvisie	350		350		0		0	

[4] *Omwille van het inzicht in de ontwikkeling van deze incidentele baten en lasten is het overzicht voor de begroting en de meerjarenraming op deze plaats samengevoegd.*

Incidentele baten en lasten	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
68300200 - Mutatie verliesvoorzieningen	611		442		420		385	
68300300 - Overboekingsrekening IRS uit MPG	-687		-708		-729		-751	
75000176 - PJ0277-Regionale landschapsontwikkeling	50		50		50		50	
75000290 - PJ0347-Duurzaamheidsprog. Algemeen 2021	190		0		0		0	
75000338 - PJ0381-Regiodeal Sierteelt Greenport	500		0		0		0	
93100100 - Complex Waterrijk-West	48	-3.697	0	0	0	0	0	0
93105500 - Cpl Stationsomgeving	-8.162	8.162	0	0	0	0	0	0
93105600 - Cpl Stadhart LZ	0		0		0		0	
93116200 - Weteringpad	2.055	-2.055	-1.202	1.202	79	-79	0	0
93116300 - Marokkostraat	315	-315	226	-226	77	-77	-39	39
93116400 - Woonzorgcentrum Bospark	382	-2.437	0	0	0	0	0	0
93116500 - Nieuwe Sloot - President Kennedylaan 1	421	-421	205	-205	12	-12	-34	-14.296
93117600 - Havenfront	4.524	-4.524	1.594	-1.594	1.341	-1.341	1.149	-1.149
93118500 - Euromarkt	110	-110	355	-355	15	-15	16	-16
93119600 - 's Molenaarspad	2.260	-2.260	1.925	-1.925	1.890	-1.890	1.234	-1.234
93120900 - Arnoldus van Os locatie	-1.452	1.452	1.197	-1.197	0	0	0	0
93121900 - Gnephoek	12.041	-12.041	80.779	-80.779	30.218	-30.218	39.479	-39.479
93123600 - Edelhof	505	-505	1.269	-1.269	1.323	-3.605	0	0
93202700 - Weidelanden	-21		-21		-21		-21	
93204100 - Facilitaire exploitatie Bentlanden II	80	-80	0	0	0	0	0	0
93204400 - AEO Westvaartpark	2	-2	-125	125	-125	125	-125	125
93207200 - Pastorie	153	-153	0	0	0	0	0	0
93211800 - OVK transformatie Rijnhaven Oost 1e fase	1.173	-1.173	400	-400	413	-413	413	-413
93217600 - AEO Havenfront	99	-99	102	-102	105	-105	105	-105
93315100 - AEO Herontwikkeling de Aarhof	19	-19	0	0	0	0	0	0
93316000 - AEO Magnolia	72	-72	155	-155	155	-155	155	-155
93321200 - AEO Julianastraat 16B Benthuizen	45	-45	0	0	0	0	0	0
66100061 - AZWA leefstijl	1.359	-1.359	1.637	-1.637	1.891	-1.891	0	0
P2	**112**	**-43**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
66810201 - Maatschappelijke zorg/Opvang	112	-43	0	0	0	0	0	0
P3	**3.963**	**-3.925**	**3.684**	**-3.790**	**1.589**	**-3.842**	**2.551**	**-3.442**
75000223 - PJ0316-Uitvoeringsplan watervisie	200		200		200		200	
75000284 - PJ0344-Project Snippergroen		-70		0		0		0
93104600 - BT Hoogewaard fase 1	191	-282	0	0	0	0	0	0
93104900 - Cpl De Schans	321	-321	-7	-298	0	0	0	0
93105000 - Cpl Steekterpoort I	1.688	-1.688	764	-764	133	-2.586	0	0
93105200 - Cpl De Werf	280	-280	859	-859	236	-236	1.574	-1.574
93107800 - Complex BT Leidse Schouw	1.097	-1.097	1.081	-1.081	836	-836	697	-697
93107900 - Complex BT Leeuwenhoek	186	-186	788	-788	184	-184	80	-1.171
P4	**3.118**	**-197**	**2.750**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
55000053 - Directie	2.700		2.700		0		0	
60010300 - Burgemeester en wethouders	100		50		0		0	
75000364 - PJ0355-Invoering Wet Open Overheid (Woo)	121		0		0		0	
75000365 - PJ0355-Invoering Wet Elektronische Publ. (Wep)	197	-197	0	0	0	0	0	0
P5	**1.305**	**-855**	**1.470**	**-772**	**1.082**	**-1.613**	**191**	**-1.066**
69130500 - Treasury	1.305	-855	1.470	-772	1.082	-1.613	191	-1.066
Reserves	**49.519**	**-38.838**	**5.721**	**-290**	**10.182**	**-290**	**21.037**	**-290**

Incidentele baten en lasten	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
P1	**7.623**	**-1.323**	**1.583**	**-90**	**6.044**	**-90**	**16.763**	**-90**
60102810 - Reservemutaties ruimtelijke ordening		-456		0		0		0
60102820 - Reservemutaties grondexploitaties	7.066		1.002		3.316		15.397	
60102830 - Reservemutaties wonen en bouwen		-40		-40		-40		-40
60103740 - Reservemutaties milieubeheer	170		0		0		0	
60104610 - Reservemutaties samenkracht en burgerparticipatie	20	-87	0	0	0	0	0	0
60105320 - Reservemutaties fysieke bedrijfsinfrastructuur	216		431		2.578		1.216	
60105570 - Reservemutaties openbaar groen en recreatie	150		150		150		150	
75010176 - PJ0277-Regionale landschapsontwikkeling		-50		-50		-50		-50
75010290 - PJ0347-Duurzaamheidsprog. Algemeen 2021		-190		0		0		0
75010338 - PJ0381-Regiodeal Sierteelt Greenport		-500		0		0		0
P3	**5.698**	**-1.600**	**3.733**	**-200**	**3.733**	**-200**	**3.870**	**-200**
60102210 - Reservemutaties verkeer en vervoer	1.935	-1.400	492	0	495	0	497	0
60104420 - Reservemutaties onderwijshuisvesting	3.694		3.241		3.238		3.373	
75010223 - PJ0316-Uitvoeringsplan watervisie		-200		-200		-200		-200
75010284 - PJ0344-Project Snippergroen	70		0		0		0	
P4	**36.198**	**-35.915**	**405**	**0**	**405**	**0**	**405**	**0**
50106040 - Reservemutaties overhead	36.198	-35.794	405	0	405	0	405	0
75010293 - PJ0349-Verbeterplan informatiebeheer		-121		0		0		0
Eindtotaal	**74.900**	**-67.514**	**102.019**	**-94.625**	**49.724**	**-46.679**	**65.540**	**-62.738**

Bedragen x € 1.000

Toelichting incidentele baten en lasten

Grondexploitatieprojecten (93-nummers)

In de exploitatie zijn de budgetten voor de grondexploitatieprojecten (grex) opgenomen. Deze budgetten hebben een incidenteel karakter en een projectnummer dat begint met 93. In onderstaande toelichting worden de grexen daarom niet afzonderlijk toegelicht. Over de grondexploitaties wordt u separaat geïnformeerd via het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) en de paragraaf grondbeleid.

Meerjarige incidentele kredieten - projecten (75-nummers)

Meerjarige exploitatieprojecten worden incidenteel toegekend met een bijbehorende dekking in de vorm van kredieten. Als het krediet van een project in een bepaald jaar niet volledig wordt uitgegeven, schuift het restant automatisch door naar het volgende jaar, totdat het project is afgerond of de dekking is uitgeput. Bij het aanmaken van een projectnummer (75-nummer) wordt ook een tijdelijke reserve ingericht. Niet-bestede middelen worden aan het einde van het jaar in deze projectreserve gestort en in het volgende jaar onttrokken ter dekking van de gemaakte kosten in dat jaar. Projecten met een klein budget wordt niet toegelicht.

Project en toelichting
50106040 - Reservemutaties overhead
Reservemutatie ten behoeve van de kosten ter bestrijding van langdurig verzuim.
60102210 - Reservemutaties verkeer en vervoer
Het gaat hier om de toevoeging aan de reserve Vrijetijd, Water en Groen en de reserve Wonen en Infrastructuur van de reserve Verkeer en Vervoer, als incidentele reservemutatie.
60102810 - Reservemutaties ruimtelijke ordening
Dit is de bijdrage aan de Regionale investeringsagenda van Holland Rijnland voor 2026 en 2027.
60102820 - Reservemutaties grondexploitaties
Bij projectontwikkelingen in de openbare ruimte (Nota Bovo, IRS) worden incidentele baten ontvangen. Deze incidentele baten worden toegevoegd aan respectievelijk de reserve Bovenwijkse voorzieningen en de Algemene reserve. Incidentele lasten worden onttrokken aan de reserve Grondexploitatie en Bovenwijkse Voorzieningen.
60102830 - Reservemutaties wonen en bouwen
Voor het beleid omgevingsrecht en wonen is een werkbudget beschikbaar gesteld. Dit wordt gedekt vanuit de reserve Wonen plus.
60104420 - Reservemutaties onderwijshuisvesting
Het gaat hier om de toevoeging aan het saldo onderwijshuisvestigingsmiddelen van de reserve onderwijshuisvesting, als incidentele reservemutatie.
60104610 - Reservemutaties samenkracht en burgerparticipatie
Dit is voor de dekking van het gemeentelijk deel van de pilot voor Bouwdepot en Kamers met Aandacht.
60105570 - Reservemutaties openbaar groen en recreatie
Het gaat hier om de reservemutatie ter dekking het Uitvoeringsplan watervisie.
66102000 - Noodopvang vluchtelingen Oekraine OEKR
Door de oorlog in Oekraïne is de gemeente geconfronteerd met het opvangen van Oekraïense vluchtelingen. Hiervoor zijn opvanglocaties opgestart en ingericht, de bekostiging hiervan loopt via de bekostiging regeling van het Rijk, Bekostigingsregeling opvang ontheemde Oekraïne.
66810201 - Maatschappelijke zorg/Opvang
Het gaat hier om de lasten en baten voor de pilot voor Bouwdepot en Kamers met Aandacht.
68100500 - Regionale samenwerking
Dit is de bijdrage aan de Regionale investeringsagenda van Holland Rijnland voor 2026 en 2027. Dit wordt gedekt uit de reserve Ruimtelijke ordening.
68300000 - Overboekingsrekening BoVo uit MPG
Bij projectontwikkelingen in de openbare ruimte worden conform de Nota Bovenwijkse voorzieningen projectbijdragen geraamd. Deze incidentele baten worden toegevoegd aan de reserve Bovenwijkse voorzieningen.
68300200 - Mutatie verliesvoorzieningen
Voor verlieslatende grondexploitaties is een verliesvoorziening gevormd voor het resultaat op contante waarde. Tot het einde van de looptijd moet deze met 2% (disconterings) rente worden verhoogd. Binnen afzienbare tijd worden de verlieslatende grondexploitaties afgesloten. Deze rentetoerekening is dan ook als 'incidenteel' gelabeld. Zie ook de toelichting bij 'renteresultaat grondexploitaties (fasering)', 'rentetoevoeging voorraden' en 'kortlopende financiering', deze zijn eveneens als 'incidenteel' gelabeld.
69130500 - Treasury
(Zie toelichting programma 5
75000290 - PJ0347-Duurzaamheidsprog. Algemeen 2021

Project en toelichting
Het Duurzaamheidsprogramma 2021-2030 is door de raad vastgesteld (raad april 2021). Met dit programma geeft de gemeente invulling aan de opgave Duurzaamheid en Klimaat. De stip op de horizon is om in 2050 volledig energieneutraal, circulair en klimaatbestendig te zijn met een diversiteit aan plant- en diersoorten. Om dit bereiken zijn de ambities tot 2030, gewenste resultaten tot 2025, uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma.
75000338 - PJ0381-Regiodeal Sierteelt Greenport
De Greenportregio's Boskoop, Duin- & Bollenstreek en Aalsmeer doen gezamenlijk een aanvraag voor een Regiodeal Brede Welvaart in Greenportregio's. De bijdrage van het Rijk aan een Regio Deal bedraagt minimaal € 5 miljoen en maximaal € 40 miljoen. Vanuit de regio wordt minimaal dezelfde bijdrage gevraagd (dus 50% cofinanciering) en mag via private en publieke bijdragen. Het is van belang dat er een coalitie aanwezig is van ondernemers, overheid en onderwijs die gezamenlijk een opgave beet pakken en samenwerken aan een toekomstperspectief waarbij de Regio Deal een impuls geeft. Ten behoeve van de cofinanciering Regiodeal Sierteeltregio wordt een incidenteel (project-) budget van € 2 miljoen beschikbaar gesteld om te besteden in de periode 2024/2027. Hiervoor wordt € 2 miljoen in de reserve Greenport gestort en dit te dekken via een onttrekking aan de Algemene Reserve.
75010176 - PJ0277-Regionale landschapsontwikkeling
Het gaat hier om het projectbudget voor het gebiedsprogramma RVS Alphen aan den Rijn.
75010223 - PJ0316-Uitvoeringsplan watervisie
Voor het Uitvoeringsplan watervisie is werkbudget beschikbaar gesteld. Dit wordt gedekt vanuit de reserve Vrije tijd water en groen.

21.7 EMU-saldo

Het EMU-saldo geeft het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid weer op transactiebasis, exclusief afschrijvingen en waardemutaties. Het saldo is een indicator voor de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente en telt mee in de collectieve EMU-norm van het Rijk, decentrale overheden en sociale fondsen, zoals vastgelegd in het Verdrag van Maastricht (maximaal 3% tekort) en de Wet Houdbare Overheidsfinanciën.

Op grond van artikel 20 en artikel 23a BBV neemt de gemeente het geraamde EMU-saldo op voor het begrotingsjaar en de drie daaropvolgende jaren. De ontwikkeling van het EMU-saldo op basis van deze meerjarenraming:

Berekening EMU-saldo	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-6,9	-8,1	4,8	19,0
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	24,6	26,2	27,9	29,7
Bruto dotaties aan voorzieningen tlv. de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen tbv. de exploitatie	22,1	23,4	23,7	23,8
Uitgaven investeringen in (im)materiële vaste activa	-50,3	-57,6	-40,9	-32,0
Baten uit bijdragen van Rijk e.d., die niet op de exploitatie zijn verantwoord	0	0	0	0
Ontvangsten uit desinvesteringen voorzover niet op de exploitatie verantwoord	8,3	6,5	3,4	0,0
Uitgaven aankoop grond en bouw-, woonrijp maken e.d.	-26,9	-91,0	-36,4	-44,2
Baten bouwgrondexploitatie (boekwinst verkopen grond)	27,2	56,1	60,8	57,8
Betalingen t.l.v. voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-15,0	-15,0	-15,0	-15,0
Betalingen rechtstreeks ten laste van reserves	0	0	0	0
Boekwinst verkoop deelnemingen en aandelen	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**-17,0**	**-59,5**	**28,4**	**39,1**
Referentiewaarde voor gemeente AadR (zie sep.circ.'26)	-26,7	-26,7	-26,7	-26,7
Ruimte EMU-saldo t.o.v. referentiewaarde	**9,7**	**-32,8**	**55,1**	**65,8**

(+ is EMU overschot; - is EMU tekort) - bedragen x € 1 miljoen

Het EMU-saldo laat in de periode 2027-2030 een wisselde beeld zien ten opzichte van de raming. In 2028 verslechtert het saldo naar -59,5. Deze verslechtering wordt vooral veroorzaakt door het project Gnephoek, dat in dat jaar tot uitvoering komt en zorgt voor een piek in de investeringsuitgaven. Ten opzichte van de referentiewaarde wijkt het EMU-saldo in 2028 met -32,8 af.

In de jaren daarna herstelt het saldo. In 2029 komt het op 28,4 en in 2030 op 39,1. Dit herstel is het gevolg van uitstel van investeringen naar latere jaren.

22 Geprognosticeerde balans

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) provincies en gemeenten (art. 20, lid 1b en art. 22) verplicht gemeenten om in de begroting een geprognotiseerde meerjarenbalans op te nemen. Deze verplichting dient een concreet doel: de raad krijgt hiermee zicht op hoe van investeringen, reserves en voorzieningen zich ontwikkelen, en op de financieringsbehoefte die daaruit volgt. Deze informatie levert meer op dan alleen inzicht. Uit de meerjarenbalans is ook de ontwikkeling van het EMU-saldo af te leiden, waardoor gemeenten tijdig kunnen bijsturen. Met deze informatie kunnen ontwikkelingen bovendien vroegtijdig worden gesignaleerd.

Hieronder is de geprognosticeerde meerjarenbalans 2026-2030 weergegeven.

ACTIVA	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030
Vaste activa				
Totaal Immateriële vaste activa	5.533	6.006	5.665	5.376
Totaal Materiële vaste activa	454.153	471.218	496.535	506.234
Totaal Financiële vaste activa	30.400	30.326	30.304	30.284
ACTIVA	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030
Totaal vaste activa	490.086	507.550	532.504	541.894
Vlottende activa				
Voorraden				
Bouwgronden in exploitatie	3.939	8.809	43.529	23.387
Overige voorraden	1.936	1.936	1.936	1.936
Totaal vlottende activa	5.875	10.745	45.465	25.323
TOTAAL ACTIVA	495.961	518.295	577.969	567.217

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030
Vaste passiva				
Algemene reserve	49.398	70.729	63.664	65.182
Bestemmingsreserves	161.405	133.158	132.094	135.370
Totaal voorzieningen	49.060	53.735	59.928	66.459
Totaal vaste schuld	191.098	213.673	279.283	255.206
Totaal vaste passiva	450.961	471.295	534.969	522.217
Vlottende passiva				
Totaal netto vlottende schulden	45.000	47.000	43.000	45.000
Totaal overlopende passiva	0	0	0	0
Totaal vlottende passiva	45.000	47.000	43.000	45.000
TOTAAL PASSIVA	495.961	518.295	577.969	567.217

Bedragen x € 1.000

Overzicht jaarlijks terugkerende arbeidskosten (art. 20.2a en 22.2 BBV)

In de volgende tabel zijn de begrote salarislasten en de personele formatie in meerjarig perspectief weergegeven:

Arbeidskosten bezetting en loonsom	2026	2027	2028	2029	2030
Bezetting in FTE (ambtelijk)	1.054,9	1.112,6	1.112,6	1.112,6	1.112,6
Salariskosten (ambtelijk)	99.400	111.470	112.116	112.634	112.634

Bedragen x € 1.000

In de begroting 2027 wordt een bedrag van € 111,47 miljoen geraamd voor salarissen gemeentelijk personeel. Voor indexatie van salarissen van 2027 is rekening gehouden met de nieuwe CAO die loopt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027.

In het kader van IEF vindt een budgettair neutrale “schuif” plaats, met als doel om de vaste formatie uit te breiden en tegelijkertijd de externe inhuur te beperken. Dat laatste gebeurt door allereerst het budget voor externe inhuur te verlagen. Daarnaast vindt er ook veel inhuur plaats ten laste van materiële budgetten. Daarom worden deze ook structureel verlaagd. Bovenop de ontwikkeling die al in gang gezet was om vast personeel in te zetten in plaats van in te huren, worden 33 fte ingezet voor het ledigen van de ergste personele noden in de nabije toekomst

Vacatures worden niet meer automatisch geraamd binnen een taakveld of programmaonderdeel.

Bezetting ambtelijk en bestuurlijk	2026	2027	2028	2029	2030
Bezetting in FTE (ambtelijk)	1.054,9	1.112,6	1.112,6	1.112,6	1.112,6
Bestuurlijke formatie (college en raad)	46	46	46	46	46

Bedragen x € 1.000

23 Reserves en voorzieningen

Overzicht verloop reserves

In de volgende tabel is een overzicht opgenomen waarin per reserve zichtbaar is gemaakt wat de stand per eind van het jaar zijn en welke toevoegingen en onttrekkingen gedurende het jaar geraamd zijn.

Reserves	Stand 2026	Toev. 2027	Onttr. 2027	Stand 2027	Toev. 2028	Onttr. 2028	Stand 2027	Toev. 2029	Onttr. 2029	Stand 2029	Toev. 2030	Onttr. 2030	Stand 2030
ALGEMENE RESERVES													
Algemene reserve	49.398	29.059	7.728	70.729	-70	6.995	63.664	4.562	3.045	65.182	7.762	2.802	70.142
TOTAAL ALGEMENE RESERVES	49.398	29.059	7.728	70.729	-70	6.995	63.664	4.562	3.045	65.182	7.762	2.802	70.142
BESTEMMINGSRESERVES													
Reserve grondexploitatie	7.296	6.504	0	13.799	-1.626	0	12.174	2.745	0	14.919	13.453	0	28.372
Reserve plankosten	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40
Reserve veiligheid	2.106	0	0	2.106	0	0	2.106	0	0	2.106	0	0	2.106
Reserve groot onderhoud beweeg-bare bruggen	1.484	0	1.400	84	0	0	84	0	0	84	0	0	84
Reserve economie	1.894	0	0	1.894	0	0	1.894	0	0	1.894	0	0	1.894
Reserve greenport	740	0	500	240	0	0	240	0	0	240	0	0	240
Reserve nieuw en anders	235	0	0	235	0	0	235	0	0	235	0	0	235
Reserve bomen	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5
Reserve vrije tijd water en groen	1.171	325	250	1.246	325	250	1.321	325	250	1.396	325	250	1.471
Reserve erfgoed	75	0	0	75	0	0	75	0	0	75	0	0	75
Reserve participatie	2.034	0	87	1.947	0	0	1.947	0	0	1.947	0	0	1.947
Reserve maatschappelijke zorg Rijn-streek	5.520	0	0	5.520	0	0	5.520	0	0	5.520	0	0	5.520
Reserve duurzaamheid	2.626	190	190	2.626	0	0	2.626	0	0	2.626	0	0	2.626
Reserve wonen plus	236	0	40	196	0	40	156	0	40	116	0	40	76
Reserve sanering Langeroode	195	0	0	195	0	0	195	0	0	195	0	0	195

Reserves	Stand 2026	Toev. 2027	Onttr. 2027	Stand 2027	Toev. 2028	Onttr. 2028	Stand 2027	Toev. 2029	Onttr. 2029	Stand 2029	Toev. 2030	Onttr. 2030	Stand 2030
Reserve herstructurering bedrijven-terreinen	1.980	125	0	2.105	125	0	2.230	125	0	2.355	125	0	2.480
Reserve e-dienstverlening	274	0	0	274	0	0	274	0	0	274	0	0	274
Reserve organisatieontwikkeling	812	0	0	812	0	0	812	0	0	812	0	0	812
Reserve onderhoud gebouwen	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283	0	0	283
Reserve vervanging CEV-installatie	629	404	0	1.033	405	0	1.438	405	0	1.844	405	0	2.249
Reserve jaaroverschrijdende budget-ten	3.345	0	0	3.345	0	0	3.345	0	0	3.345	0	0	3.345
Reserve bodemzaken	294	0	0	294	0	0	294	0	0	294	0	0	294
Reserve huisvesting nieuwkomers	8.219	0	0	8.219	0	0	8.219	0	0	8.219	0	0	8.219
Reserve cultuur	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40
Reserve vastgoedmanagement	0	70	0	70	0	0	70	0	0	70	0	0	70
Reserve projecten: omgevingswet en -visie	489	0	0	489	0	0	489	0	0	489	0	0	489
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	42.022	7.618	2.467	47.172	-771	290	46.112	3.600	290	49.423	14.308	290	63.441
DEKKINGSRESERVES ACTIVA													
Reserve dekking afschrijvingslasten	102.404	1.400	39.504	64.300	0	3.835	60.465	0	3.877	56.588	0	3.956	52.632
Reserve bovenwijkse voorzieningen	1.599	654	0	2.253	274	0	2.526	284	0	2.810	295	0	3.105
Reserve wonen en infra	5.310	360	0	5.669	317	0	5.986	320	0	6.306	322	0	6.627
Reserve onderwijshuisvesting	10.070	3.694	0	13.764	3.241	0	17.005	3.238	0	20.243	3.373	0	23.616
TOTAAL DEKKINGSRESERVES ACTIVA	119.383	6.108	39.504	85.986	3.832	3.835	85.982	3.842	3.877	85.947	3.990	3.956	85.980
TOTAAL ONTWIKKELING RESER-VEPOSITIE	**210.803**	**42.785**	**49.699**	**203.887**	**2.991**	**11.120**	**195.758**	**12.004**	**7.212**	**200.552**	**26.060**	**7.048**	**219.563**

Bedragen x € 1.000

Beschrijving reserves
Algemene reserve
Wettelijk voorgeschreven. Is bedoeld als basis voor het weerstandsvermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen. Het in stand houden van een buffer voor onvoorziene tegenvallers en het verbeteren van het weerstandsvermogen.
Reserve Bodemzaken
Hiervan worden bodemdossiers die zich voor doen van betaald. Van deze middelen zijn voor niet voorziene grotere bodemdossier uitkeringen gedaan en claims opgelegd. Opgemerkt wordt dat met de invoering van de Omgevingswet de gemeente bodemtaken overgeheveld heeft gekregen vanuit de provincie zonder daarvoor geld beschikbaar te stellen.
Reserve bovenwijkse voorzieningen
Het dekken van de (kapitaal)lasten, die verbonden zijn aan de realisering van bepaalde bovenwijkse voorzieningen. Het betreft gewenste, maar niet causaal noodzakelijke voorzieningen voor (nieuwe) locaties.
Reserve cultuur
De reserve Cultuur is bedoeld voor de realisering van een aantal uitgangspunten binnen Coalitieakkoord en uitvoeringsagenda Kunst en Cultuur 2025-2026. College heeft bestemming bepaald door in te stemmen met besluit 3575505 - september 2025.
Reserve dekking afschrijvingslasten
Het dekken van de (kapitaal)lasten, die verbonden zijn aan de realisering van nieuwe investeringen.
Reserve duurzaamheid
Het realiseren van het zogenaamde Doorbraakplan voor een duurzaam Alphen op weg naar 2050: een groene stad met lef!
Reserve economie
Het ondersteunen van economische activiteiten door middel van cofinanciering.
Reserve e-dienstverlening
De reserve is bedoeld voor de dekking van het ambitiedocument publieksdienstverlening.
Reserve erfgoed
Vanuit het Erfgoedfonds worden subsidies verstrekt aan incidentele projecten die ertoe bijdragen dat het erfgoed binnen de gemeentegrenzen van Alphen aan den Rijn meer ervaren kan worden door de inwoners van de gemeente.
Reserve Greenport
Het versterken van de Greenport-functie van de kern Boskoop.
Reserve grondexploitatie
Het beschikbaar hebben van dekkingsmiddelen in algemene zin en het leveren van een bijdrage aan het weerstandsvermogen.
Reserve groot onderhoud beweegbare bruggen
Het egaliseren van cyclische kosten van groot onderhoud en vervanging van beweegbare bruggen.
Reserve herstructurering bedrijventerreinen
Het revitaliseren van oude bedrijventerreinen op basis van een meerjarige herstructureringsopgave.
Reserve jaaroverschrijdende budgetten
Het faciliteren van rechtmatige budgetoverheveling van niet-bestede, incidentele en doelgebonden middelen naar het opvolgende begrotingsjaar, zodat de uitvoering van voorgenomen activiteiten kan worden afgerond conform het oorspronkelijke besluit en doel. De reserve is ingesteld bij de najaar rapportage 2015 met als doel het beschikbaar kunnen stellen van restant budgetten in het volgende boekjaar.
Reserve kapitaallasten huisvesting nieuw Alphen
Het egaliseren van de kapitaallasten, die voortvloeien uit het huisvestingsplan van de fusiegemeente Alphen aan den Rijn.

Beschrijving reserves
Reserve maatschappelijke zorg Rijnstreek
Deze reserve is bedoeld voor de doordecentralisatie van de taken voor maatschappelijke zorg.
Reserve nieuw en anders
Het dekken van de financiële consequenties van initiatieven en voorstellen van verenigingen, instellingen en andere betrokken partijen in het sociaal domein.
Reserve Nieuwkomers
Gemeenten zijn tot tenminste maart 2026 verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïense ontheemden. De taakstelling wordt per 1 januari 2025 verder verhoogd, terwijl het normbedrag verder wordt verlaagd. Gemeente Alphen aan den Rijn heeft voor diverse opvanglocaties woonunits aangeschaft dan wel langjarige huurovereenkomsten afgesloten. Om de rente- en kapitaallasten, de huur en overige kosten te dekken, is een deel van het ontvangen normbedrag gereserveerd. Hiervoor wordt een de Reserve Nieuwkomers in het leven geroepen.
Reserve Omgevingswet en -visie
Hiervan worden alle werkzaamheden rondom de omgevingswet uitgevoerd, wat ook wettelijk vereist is. Volgens programmabegroting blijft hier geen budget over. Werkzaamheden zien op meerdere jaren tot 2032 in ieder geval. Omgevingsvisie: opzet monitoringssysteem, verplichte actualisatie Omgevingsvisie. Omgevingsplan: volledige opzet gemeentebreed omgevingsplan. Andere opzet begeleiding initiatieven. En voorbereidende werkzaamheden gericht op Omgevingsprogramma's, een nieuw wettelijk kerninstrument onder de Omgevingswet. Hoe dit instrument in de gemeente wordt ingezet moet nog worden onderzocht en vormgegeven.
Reserve onderhoud gebouwen
Het egaliseren van de onderhoudskosten van het gemeentelijke vastgoed.
Reserve onderwijshuisvesting
Het bekostigen van (groot) onderhoud van schoolgebouwen en het dekken van kapitaallasten, die verbonden zijn aan investeringen op het gebied van onderwijshuisvestiging.
Reserve organisatieontwikkeling
De reserve is in 2014 ingesteld als vangnet voor frictiekosten op het gebied van personeel, die voortvloeien uit de gemeentelijke fusie.
Reserve participatie
Ingesteld bij raadsbesluit van 24 april 2012 als dekking voor tekorten die kunnen ontstaan op het participatiebudget.
Reserve plankosten
Het dekken van de incidentele kosten van planvorming en onderzoek, die voorafgaan aan concrete locatieontwikkeling.
Reserve plattelandsbeleid
Het opvangen van de verschraling van het voorzieningenniveau op het platteland.
Reserve projecten
Het dekken van diverse projecten. Nieuw omschrijving. De reserve projecten wordt gebruiken om meerjarige exploitatieprojecten te egaliseren over de jaren.
Reserve sanering Langeroode
Het dekken van de incidentele kosten, die verbonden zijn aan de bodemsanering van het Langeroodeterrein.
Reserve sociale woningbouw
Werkt als een soort fonds. Reserve wordt gevoed door de afdracht van ontwikkelaars die geen sociale woningbouw realiseren. Middelen worden aangewend voor projecten die wel sociale woningbouw realiseren.
Reserve Stadshart Lage Zijde
Ter ondersteuning van activiteiten ter promotie van het stadshart tijdens de verbouwing.

Beschrijving reserves
Reserve vastgoedmanagement
Het professionaliseren van het gemeentelijk vastgoedbeheer, inclusief het invoeren van een geautomatiseerd beheersysteem (VIS).
Reserve veiligheid
Het dekken van incidentele projecten in het kader van het integraal veiligheidsbeleid. Het resterende saldo is vanuit de voormalige gemeente Boskoop geoormerkt voor beleid omtrent de huisvesting van arbeidsmigranten en de uitvoering daarvan.
Reserve vervanging CEV installatie
Opbouw spaarfonds vervanging CEV
Reserve vrije tijd water en groen
Het ondersteunen van recreatieve en toeristische voorzieningen en producten.
Reserve vrijval kapitaallasten kunstgrasvelden
Het dekken van de afschrijvingslasten van bovengenoemde activum (overheveling bijdrage kunstgrasveld hzw boys jaar 2025).
Reserve Wonen en Infra
De Reserve wonen & infra dient ter dekking van de ambities van het Meerjarenprogramma wonen & infra (MIPWI), dat jaarlijks in het vierde kwartaal wordt geactualiseerd. Het MIPWI is een overzicht van alle ambities die de raad heeft vastgesteld ten aanzien van investeringen in de ontwikkeling van woningbouwlocaties en bedrijventerreinen en infra.
Reserve wonen plus
Het afdekken van de financiële consequenties van de Woonvisie.
Reserve automatisering
Het egaliseren van de kapitaallasten van investeringen op het gebied van ICT.

Overzicht verloop voorzieningen

Hieronder staat een samenvattend overzicht waarin per categorie voorzieningen het eindsaldo en de toevoegingen en onttrekkingen van het jaar worden weergegeven.

Egalisatievoorzieningen onderhoud	BEGROOT 2026	BEGROOT 2027	BEGROOT 2028	BEGROOT 2029	BEGROOT 2030
Stand per 1 januari	26.164	30.471	35.283	40.179	45.075
Toevoegingen	18.646	19.221	19.221	19.221	19.221
Vrijval ten gunste van exploitatie	-100	0	0	0	0
Bestedingen	-14.239	-14.409	-14.325	-14.325	-14.325
Stand per 31 december	30.471	35.283	40.179	45.075	49.971

Voorzieningen met middelen beklemd voor derden	2026	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	5.978	4.561	4.848	6.569	8.628
Toevoegingen	500	500	500	500	500
Vrijval ten gunste van exploitatie	-1.917	-213	1.221	1.559	1.749
Bestedingen	0	0	0	0	0
Stand per 31 december	4.561	4.848	6.569	8.628	10.877

Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	2026	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	14.477	14.028	13.604	13.180	12.756
Toevoegingen	201	201	201	201	201
Vrijval ten gunste van exploitatie	0	0	0	0	0
Bestedingen	-650	-625	-625	-625	-625
Stand per 31 december	14.028	13.604	13.180	12.756	12.332

Saldo 1-1	46.619	49.060	53.735	59.928	66.459
Toevoegingen	19.347	19.922	19.922	19.922	19.922
Vrijval ten gunste van exploitatie	-2.017	-213	1.221	1.559	1.749
Bestedingen	-14.889	-15.034	-14.950	-14.950	-14.950
Totaal voorzieningen	**49.060**	**53.735**	**59.928**	**66.459**	**73.180**

Bedragen x € 1.000

Beschrijving voorzieningen
Voorziening door derden beklemde middelen
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting
2100 - Voorziening afkoopsom altijd onderhoud graven
Het bekostigen van het onderhoud van eigen graven door middel van het reserveren van afkoopsom men, waarmee het toekomstig onderhoud ineens kan worden afgekocht.
2110 - Voorziening afvalstoffenheffing
Het opvangen van ongewenste fluctuaties in de tarieven van de afvalstoffenheffing.
2120 - Voorziening rioolheffing
Het opvangen van ongewenste fluctuaties in de tarieven van de rioleringsheffing.
Onderhoudegalisatievoorzieningen
0100 - Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen
Het egaliseren van de fluctuaties, die zich meerjarig voordoen in de kosten van groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Beschrijving voorzieningen
0120 - Voorziening onderhoud sportaccomodaties
Het egaliseren van de fluctuaties, die zich meerjarig voordoen in de kosten van groot onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties.
0130 - Voorziening GO buitensportterreinen
Het egaliseren van de fluctuaties, die zich meerjarig voordoen in de kosten van urgent onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties.
0140 - Voorziening onderhoud onderwijshuisvesting gymzale
Het egaliseren van de fluctuaties, die zich meerjarig voordoen in de kosten van urgent onderhoud van de gymzalen.
0151 - Voorziening onderhoud CEV-installatie
Het egaliseren van de fluctuaties, die zich meerjarig voordoen in de kosten van urgent onderhoud van de CEV-installatie.
0210 - Voorziening civiele kunstwerken
Het bekostigen van het groot onderhoud van bruggen, duikers, beschoeiingen e.d.
0230 - Voorz groot onderhoud KDE PARK Castellumgarage
Het egaliseren van de fluctuaties, die zich meerjarig voordoen in de kosten van het groot onderhoud van de gemeentelijke parkeergarage.
0250 - Voorziening baggeren
Het bekostigen van grootschalige baggerwerken op basis van een beheerplan.
0260 - Voorziening vervanging riolering
Het dekken van de investeringen ter vervanging en verbetering van het gemeentelijke rioolstelsel.
Voorziening onderhoud sportaccommodaties
Het egaliseren van de fluctuaties, die zich meerjarig voordoen in de kosten van groot onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties.
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
1100 - Voorziening wethouderspensioenen
Het dekken van de (toekomstige) pensioenverplichtingen aan de zittende en de voormalige wethouders.
1200 - Voorziening wachtgeld wethouders
Het dekken van de wachtgeldverplichtingen aan de voormalige wethouders.
1300 - Voorziening wachtgeld voormalig personeel
Het dekken van de wachtgeldverplichtingen aan voormalig personeel.
1450 - Voorziening Verlofsparen
Vanaf 2022 kunnen ambtenaren bovenwettelijke vakantie-uren sparen.
1460 - Voorziening RVU) regeling vervroegd uittreden)
Voorzieningen in verband met mogelijkheid voor gemeenteambtenaren om vroegtijdig met pensioen te gaan.

24 Overzicht investeringen

Meerjareninvesteringsplanning

In onderstaande tabel staan de voorgenomen investeringen. Door middel van vaststelling van deze begroting autoriseert de raad het vrijgeven van de voor deze investeringen benodigde kredieten. Uitleg afkorting: **V** staat voor vervanging, **N** staat voor Nieuw, **E** staat voor economisch- en **M** voor maatschappelijk nut.

Investering	V/N	E/M	2027	2028	2029	2030
Tractie						
Multifunctionele voertuigen			0	650	570	1.803
Bestelauto's			430	301	225	766
Kentekenloze voertuigen (overigen)			0	40	50	175
Huisvuilauto's			0	1.100	0	0
Zoutstooiers en sneeuwploegen			39	11	0	36
Personenauto's			0	0	66	0
Subtotaal tractie			**469**	**2.102**	**911**	**2.779**
Vastgoed en Grondzaken						
MIP Sport - Vervanging zwembad De Hoorn*	N	M	0	0	0	25.300
MIP Sport - 10e sporthal*	N	M	0	0	0	18.000
MIP Sport - 11e sporthal*	N	M	0	0	0	18.000
MIP Sport - Turnaccommodatie*	N	M	0	0	0	15.000
Intensivering voetbal Gnephoek*	N	M	0	0	0	15.000
Verduurzaming vastgoed - jaarschijf 2028 (KDN26)	V	M	0	3.000	0	0
Verduurzaming vastgoed - jaarschijf 2029 (KDN27)	V	M	0	0	3.000	0
Vervanging bronnen stadhuis	V	E	1.000	0	0	0
Subtotaal facilitaire dienst			**1.000**	**3.000**	**3.000**	**91.300**
Beheer Openbare Ruimte						
Vervanging ondergrondse containers	V	E	600	600	0	0
Vervanging mini-containers	V	E	50	50	0	0
Uitvoering speelruimteplan	V	M	592	965	907	0
Verkeersregelinstallaties K12,K26,K27	V	E	587	0	0	0
Oeverconstr. - Hazerswoude-Rijndijk en Goenendijk*	V	E	0	0	0	8.700
Oeverconstr. - Swaenswijkbrug*	V	E	0	0	0	450
Noordelijke rand Bentwoud*	V	M	0	0	0	1.250
Kadeconstructie Reijerskoop in Boskoop*	V	E	0	0	0	950
Groenvoorziening Zwarte Pad	V	M	450	0	0	0
Subtotaal openbare ruimte			**2.279**	**1.615**	**907**	**11.350**
Investeringen infrastructuur						
Infrastructurele projecten (voorheen IRS)	V	M	30.900	30.900	30.900	30.900
GO Bruggen centrum Alphen en Zwammerdam **	V	M	0	11.280	0	0
Aanvullend krediet Steekterbrug	V	M	846	0	0	0
Subtotaal infrastructuur			**31.746**	**42.180**	**30.900**	**30.900**
Upgrades / nieuw beleid						
Vervanging laptops Alphen aan den Rijn	V	E	726	487	121	290
Vervanging mobiele telefonie Alphen aan den Rijn	V	E	0	1.200	0	0
Subtotaal upgrades / nieuw beleid			**726**	**1.687**	**121**	**290**
Totaal			**36.220**	**50.583**	**35.839**	**136.619**

Bedragen x € 1.000

**Voor deze investeringen wordt het investeringskrediet niet geautoriseerd bij vaststellen van de begroting. Hier voor dient op een later tijdstip een apart voorstel aan de raad te worden voorgelegd (art. 5, lid 2 van de Financiële verordening).*

***Met het raadsbesluit van 9 juli 2026 is een krediet van € 14,1 miljoen door de raad beschikbaar gesteld. Hiervan is 20% beschikbaar gesteld als voorbereidingskrediet in de jaarschijf 2026 en het restant in de jaarschijf 2028 in de Begroting 2027.*

De overige nieuwe investeringen in deze meerjareninvesteringsplanning worden met het vaststellen van de begroting geautoriseerd. Voor investeringen in de loop van het begrotingsjaar die niet in de begroting zijn opgenomen, legt het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel en een voorstel tot het autoriseren van een investeringskrediet aan de raad voor.

Overzicht financiering

Voor de periode 2027-2030 is een financieringsbehoefte opgesteld, gebaseerd op de balansposities uit de vastgestelde jaarrekeningen 2025 en de verwachte investeringen conform het MIP, de verwachte uitgaven en inkomsten van de grondexploitaties conform het vastgestelde MPG en het verloop van de reserves en voorzieningen.

Op basis van deze actualisatie, rekening houdend met de kasgeldlimiet is de langlopende financieringsbehoefte en looptijd bepaald. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

25 Bijlage 1 Strategische bewegingen voor de komende jaren

26 Bijlage 2 Bijdragen programma's aan SDG's

Hieronder staat per SDG welk programma een bijdrage levert.

	Global goal	Bijdrage via programma
	Geen armoede. Beëindig armoede overal en in al haar vormen.	Thema (P1/P2/P3)
P1 – Een betaalbare energievoorziening helpt energiearmoede te voorkomen. We zorgen dat ook inwoners met een laag inkomen toegang hebben tot duurzame energie en kunnen profiteren van energiebesparing en lokale energieoplossingen. Dit is het belangrijkste doel voor bestaanszekerheid. Bestaanszekerheid betekent dat inwoners genoeg geld hebben om van te leven. Door armoede en schulden te voorkomen, krijgen inwoners weer financiele rust. Als kinderen uit arme gezinnen dezelfde kansen krijgen op goed onderwijs en werk, kunnen zij later makkelijker uit de armoede ontsnappen. Kansengelijkheid helpt dus om armoede te stoppen voor volgende generaties. P2 – Dit doel sluit aan bij de hulp die de gemeente biedt bij geldzorgen. De gemeente biedt inkomensondersteuning aan inwoners en gezinnen. Dit zorgt ervoor dat zij genoeg middelen hebben om van te leven, waaronder armoede of schulden voorkomen of opgelost worden. Door inwoners de mogelijkheid te geven voor het kwijtschelden van de gemeentelijke belasting op afval en rioolheffingen dragen wij bij aan armoedebestrijding. Kwijtschelding van de rioolheffing wordt momenteel onderzocht en eind 2026 met de rioolheffingsstijging voorgelegd aan de raad.		
	Goede gezondheid en welzijn. Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden.	Thema (P1/P2/P3/P4)
P1 – Met een toekomstbestendige leefomgeving dragen wij bij aan gezondheid en welzijn van huidige en toekomstige generaties in de gemeente. Mensen met geldzorgen of een onveilig thuis hebben vaker last van stress en gezondheidsproblemen. Bestaanszekerheid zorgt voor een stabiele basis. Dit vermindert stress en zorgt ervoor dat inwoners gezonder kunnen leven. Door een schone en groene leefomgeving, Het stimuleren van gezond gedrag en goede lokale voorzieningen blijven inwoners gezond. P2 – Dit doel gaat over een gezond leven voor iedereen. Door ondersteuning en zorg te bieden bij geldzorgen, opvoeding of psychische problemen, helpt de gemeente om zich fit en gezond te voelen. Ook zorgt het versterken van de zorg ervoor dat deze hulp in de toekomst goed blijft.		

Global goal		Bijdrage via programma
P3 – We dragen bij aan ruimte voor sporten, bewegen en spelen, en plaatsen watertappunten en veilige fiets- en wandelroutes. Ons maatschappelijk vastgoed is te allen tijde veilig en kwalitatief toereikend om de maatschappelijke doelen te bereiken en draagt daardoor bij aan de global goals. Voorbeelden hiervan zijn een gezond binnenklimaat, voldoende daglicht, inclusiviteit en toegankelijkheid en ruimte om te bewegen en voor een gezonde leefstijl. Door werkende rioolstelsels wordt afvalwater zoveel mogelijk gescheiden afgevoerd. Het afvalwater komt daardoor bij hevige regenval niet meer op straat of in het oppervlaktewater. Hierdoor investeren we bewust in een goede gezondheid van mens en het watersysteem. Door tijdig en zorgvuldig het huishoudelijk afval in onze gemeente in te zamelen houden wij onze leefomgeving veilig en schoon. Dit doen wij samen met de inzet van de Schone Buurt Coaches die het zwerfafval opruimen. Dit draagt bij aan een schone en fijne leefomgeving. P4 – Vanuit de overtuiging dat medewerkers het kloppend van onze organisatie zijn, zijn vitaliteit, gezondheid, werkgeluk, inclusiviteit en betekenisvol werk voor iedereen belangrijke thema's binnen ons HRM-beleid. Wat we "buiten" nastreven wordt intern de organisatie weerspiegeld.		
	Kwaliteitsonderwijs. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen.	Thema (P1/P2)
P1 – Dit doel wil dat ieder kind goed onderwijs kan volgen. Kansengelijkheid zorgt ervoor dat elk kind dezelfde kansen krijgt op school. Het maakt dan niet uit hoeveel geld de ouders hebben of welke achtergrond het kind heeft. Vanuit Natuur- en Milieueducatie en acties van de Schone Buurtcoaches dragen we bij aan een gezonde leefomgeving. P2 – Samenhangende ondersteuning bij de opvoeding of ontwikkeling zorgt ervoor dat kinderen en jeugdigen veilig, gezond en krachtig kunnen opgroeien.		
	Gendergelijkheid. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes.	Thema (P1/P4)
P1 – Dit doel gaat over gelijke rechten en kansen voor mannen, vrouwen en iedereen die zich anders identificeert. Kansengelijkheid zorgt ervoor dat iemands geslacht of identiteit geen invloed heeft op kansen op school of op de arbeidsmarkt. P4 – Vanuit de overtuiging dat medewerkers het kloppend van onze organisatie zijn, zijn vitaliteit, gezondheid, werkgeluk, inclusiviteit en betekenisvol werk voor iedereen belangrijke thema's binnen ons HRM-beleid. Wat we "buiten" nastreven wordt intern de organisatie weerspiegeld.		
	Betaalbare en duurzame energie. Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.	Thema (P1/P3)

Global goal		Bijdrage via programma
P1 - We werken toe naar een energiesysteem zonder fossiele energie. Hernieuwbare energie wordt de norm. Door energie slim op te wekken, op te slaan, te gebruiken en te verdelen, zorgen we voor betrouwbare en betaalbare energie voor iedereen. Het transport van betrouwbare en duurzame energie vindt plaats in de leefomgeving. Met de bodemsamenstelling en dalingen is een investering voor de toekomst noodzakelijk. P3 - Waar de kans zich voordoet combineren we de aanleg van energie-infra met (groot) onderhoud in de openbare ruimte. Ook zetten we in op duurzame Ledverlichting en elektrificeren met nieuwe laadinfra. Wij streven naar een energie neutrale, circulaire en klimaat adaptieve vastgoedportefeuille. In het Klimaatakkoord is de doelstelling opgenomen om binnen de (bestaande) gebouwde omgeving een CO_2-reductie van ten minste 49% in 2030 en een CO_2-reductie van 95% in 2050 te realiseren, beide ten opzichte van het jaar 1990. Inmiddels is dit doel aangescherpt tot tenminste 55% CO_2-reductie in 2030 en klimaatneutraal in 2050. In 2023 zijn deze doelstellingen wettelijk vastgelegd in de Klimaatwet, hierdoor dienen alle maatschappelijke sectoren aan deze doelstellingen te voldoen. Daarnaast gelden andere wettelijke verplichtingen zoals de energiebesparingsplicht. Dit betekent dat we het bestaande vastgoed in gemeentelijk eigendom moeten verduurzamen waardoor de energie betaalbaarder en duurzamer wordt.		
	Eerlijk werk en economische groei. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.	Thema (P1/P2/P3/P4/P5)
P1 - Een toekomstbestendig energiesysteem draagt bij aan een sterke en duurzame economie. We nemen energie en netcapaciteit mee bij economische ontwikkeling en ondersteunen energiebesparing en slim energiegebruik. Zo helpen we ruimte te creëren voor ondernemers om te investeren en te groeien en voorkomen we dat energieknelpunten nieuwe ontwikkelingen belemmeren. Een belangrijk onderdeel van bestaanszekerheid is hulp bij het vinden van werk dat echt bij iemand past. Duurzaam werk zorgt voor een vast inkomen en de kans om mee te doen in de samenleving. P4 - Vanuit de overtuiging dat medewerkers het kloppend van onze organisatie zijn, zijn vitaliteit, gezondheid, werkgeluk, inclusiviteit en betekenisvol werk voor iedereen belangrijke thema's binnen ons HRM-beleid. Wat we "buiten" nastreven wordt intern de organisatie weerspiegeld.		
	Industrie, innovatie en infrastructuur. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	Thema (P1/P2/P3/P4/P5)
P1 - Een duurzame energievoorziening vraagt om een sterk en toekomstbestendig energienetwerk. We werken samen met netbeheerders en partners aan uitbreiding van het energienetwerk en aan slimme lokale en regionale energiesystemen. Nieuwe oplossingen voor opslag, flexibel energiegebruik en het lokaal afstemmen van vraag en aanbod helpen om netcongestie aan te pakken.		

Global goal		Bijdrage via programma
Door te investeren in een toekomstbestendig mobiliteitssysteem volgens het STOMP-principe (volgorde: Stappen, Trappen, OV, deelmobiliteit/ MaaS, Privéauto) wordt ingezet op een duurzame, veilige en goed bereikbare leefomgeving. P3 - We vervangen verouderde infrastructuur en zetten in op toekomstbestendig ontwerpen en inrichten van boven- en ondergrond. We dragen zo o.a. bij aan klimaatadaptatie, vergroening en duurzame mobiliteit. Het minimale kader hiervoor is de geldende wet- en regelgeving. We zien er actief op toe dat bij het ontwikkelen, het beheren, het huren en verhuren, het gebruiken en het afstoten van het vastgoed alle geldende wet- en regelgeving wordt nageleefd. Wij zoeken echter ook actief naar innovatieve en duurzame ontwikkelingen om ons vastgoed slim te beheren en exploiteren. Door het aanleggen en onderhouden van een robuuste rioolinfrastructuur kan ook bedrijfsmatig afvalwater worden ingezameld. Daarnaast houden we ons weginfrastructuur droog en ontwaterd, hierdoor kan de industrie in onze gemeente ontplooien. P4 - Met betrouwbare gegevens, veilige systemen en duidelijke digitale processen kunnen inwoners en ondernemers hun zaken eenvoudiger en sneller regelen. Zo verminderen we herhaling, verbeteren we de dienstverlening en versterken we de digitale basis van de gemeente. Daarmee werken we aan een toegankelijke, betrouwbare en toekomstbestendige overheid. Daarnaast ondersteunt de digitaliseringsstrategie de hele gemeentelijke organisatie en daarmee wordt ook indirect aan de overige 8 global goals een bijdrage geleverd.		
	Minder ongelijkheid. Sociale, economische en politieke insluiting van iedereen; gelijke kansen scheppen, ordelijke, veilige en verantwoorde migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken.	Thema (P1/P2/P3/P4/P5)
P1 - Hulp dichtbij en in de buurt en goed samenwerkende hulpverleners zorgen ervoor dat hulpvragen opgelost worden. Zo krijgt iedereen gelijke kansen. Veilige en groene wijken met ontmoetingsplekken, wandelommetjes en o.a. buurthuizen, maken de wijk een fijne en gezonde plek om te wonen en te werken. P2 - Door te zorgen dat de ondersteuning betaalbaar en beschikbaar blijft, krijgt iedereen een eerlijke kans op de juiste hulp.		
	Duurzame steden en gemeenschappen. Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	Thema (P1/P2/P3/P4/P5)
P1 - Energie is belangrijk voor de ontwikkeling van onze gemeente. Daarom nemen we de energievoorziening vanaf het begin mee bij woningbouw en gebiedsontwikkeling. We combineren energie waar mogelijk met andere opgaven, zoals mobiliteit, natuur en landschap. Door te investeren in een toekomstbestendige leefomgeving zorgen we voor veilige, gezonde en duurzame buurten waar mensen prettig kunnen wonen, werken en ontmoeten. Nu en in de toekomst.		

Global goal		Bijdrage via programma
Bestaanszekerheid begint met een fijn en betaalbaar huis om in te wonen. Dit doel wil dat iedereen toegang heeft tot een veilige en betaalbare woning en basisvoorzieningen in de buurt. Dit doel gaat over fijn en gezond samenleven. Kansengelijkheid zorgt voor toegankelijke voorzieningen en verbondenheid in de samenleving. Met een toekomstbestendige leefomgeving voorkomen we dat het klimaat op hitteoverlast en wateroverlast verder verslechtert. Ook zorgen we ervoor dat mensen, natuur en gebouwen beter om kunnen gaan met de gevolgen van klimaatverandering. P3 - Bij vervangingsprojecten in de openbare ruimte wordt de openbare ruimte waar mogelijk extra vergroend, en faciliteert ontmoeten, toegankelijkheid, spelen en bewegen. In het Duurzaamheidsprogramma 2021-2030 is het streven naar een energie neutrale, circulaire en klimaat adaptieve vastgoedportefeuille opgenomen. De gemeente zet haar eigen vastgoed in om de leefomgeving gezonder, inclusiever en toekomstbestendiger te maken. De gemeentelijke afvalinzameling draagt bij aan het verminderen van de nadelige milieu-impact van steden per inwoner. KDE-riolering draagt bij aan duurzame steden en gemeenschappen, met bijdragen aan de subsidie groenblauwe schoolpleinen, Subsidie groen dak, tuin of opvang hemelwater en Operatie Steenbreek. P4 - Betrouwbare en transparante gemeentelijke dienstverlening met een menselijke maat draagt bij aan inclusieve, veilige, veerkrachtige en menselijke samenleving.		
	Klimaatactie. Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Waterbuffers; zero emissie RE Koers
P1 - Door fossiele energie te vervangen door hernieuwbare energie verminderen we de uitstoot van broeikasgassen. Een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem helpt ons om klimaatverandering tegen te gaan en onze leefomgeving gezond en duurzaam te houden. Met een toekomstbestendige leefomgeving voorkomen we dat het klimaat verder verslechtert. Ook zorgen we ervoor dat mensen, natuur en gebouwen beter om kunnen gaan met de gevolgen van klimaatverandering. Hulp dichtbij en in de buurt en goed samenwerkende hulpverleners zorgen ervoor dat hulpvragen opgelost worden. Zo krijgt iedereen gelijke kansen. P3 - De openbare ruimte wordt klimaatrobuust gemaakt bij vervangingsprojecten en reconstructies: voldoende ruimte voor vasthouden, bergen, afvoeren van hemelwater. Meer groen en schaduw tegen hittestress. We spannen ons in om bij renovatie en onderhoud invulling te geven aan de richtlijnen/normen aan de gebouwgerichte richtlijnen/normen die raken aan de gebiedsopgave uit de landelijke 'maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving' en de eisen vanuit het gemeentelijk watertaken programma. Bij onderhoud aan het vastgoed wordt bekeken of dat invloed kan hebben op de klimaatrisicoscore van		

Global goal	Bijdrage via programma
het totale gebouw en op welke manier het onderhoud kan bijdragen aan het verbeteren van de klimaatrisicoscore. Een bijvoorbeeld is bij te dragen aan de realisatie van groen-blauwe schoolpleinen. Door het aanleggen van een robuuste hemelwaterriolering met daarbij een passende bovengrondse inrichting zijn we instaat om extreme buien te verwerken zonder dat dit tot schade leidt. Daarnaast infiltreren we water zoveel mogelijk in de bodem om de gevolgen van droogte te verminderen. We adviseren bij woningbouwprojecten over een passend bouwpeil waardoor bij extreme regenval of overstroming schade beperkt blijft of evacuatie mogelijk blijft. Wij zetten ons in om het huishoudelijk afval beter te scheiden en minder restafval te produceren. Door het verminderen van het restafval wordt er minder afval verbrand en voorkomen wij emissies. Daarnaast kunnen goed gescheiden grondstoffen opnieuw worden ingezet en verlicht dit de druk op het winnen van nieuwe grondstoffen.	

27 Bijlage 3 Landelijke indicatoren

Nr.	Taak-veld	Landelijke indicatoren	Eenheid	Waarde Alphen (Jaar)	Landelijk gemiddelde waarde (Jaar)	Gemeentelijke streefwaarde 2027
1	0.4	Formatie	fte per 1.000 inwoners	8,47 (2025)	-	Maximaal op niveau van 100.000+ gemeenten. [1]
2	0.4	Bezetting [2]	fte per 1.000 inwoners [3]	8,31 (2025)	Personeelsmonitor Gemeenten 2021: 17,5 fte G4-gemeenten 8,1 fte 100.000+ gemeenten (excl. G) 8,9 fte Alle gemeenten	Maximaal op niveau van 100.000+ gemeenten, maar nooit meer dan beschikbaar budget (zie indicator 1)
3	0.4	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	1.263 (2025)	-	Maximaal op niveau van 100.000+ gemeenten.
4	0.4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	18,8% (2025)	Personeelsmonitor Gemeenten 2021: 16,3% G4-gemeenten 16,9% 100.000+ gemeenten (excl. G4) 16,5% Alle gemeenten	Maximaal op niveau 100.000+ gemeenten.
5	0.4	Overhead	% van totale lasten	11,7% (2025)	(de gegevens van gemeenten lopen onderling sterk uiteen ondanks de “uniforme” meetmethode)	Ondanks feit dat er verschillende meetmethodes gebruikt worden, maximaal de bandbreedte van 100.000 + gemeenten aanhouden.
6	0.6	Gemiddelde WOZ-waarde	x € 1.000	397 (2025)	398 (2025)	Niet van toepassing
7	1.2	Verwijzingen HALT	Aantal per 1.000 jeugdigen	10 (2024)	8 (2024)	≤10
8	1.2	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2,4 (2025)	2,1 (2025)	≤2,3
9	1.2	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,4 (2025)	4,0 (2025)	≤3,7

Nr.	Taak-veld	Landelijke indicatoren	Eenheid	Waarde Alphen (Jaar)	Landelijk gemiddelde waarde (Jaar)	Gemeentelijke streefwaarde 2027
10	1.2	Diefstal uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,7 (2025)	1,2 (2025)	≤0,7
11	1.2	Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Aantal per 1.000 inwoners	3,2 (2025)	4,0 (2024)	≤4,4
12	3.0	Functiemenging [14]	%	50,7% (2024)	54,5% (2024)	Hangt af van politieke keuze of Alphen aan den Rijn woon- of werkstad wil zijn.
13	3.0	Vestigingen (van bedrijven) [15]	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	190,1 (2024)	191,4 (2024)	
14	4.3	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerplichtige leerlingen	4,6 (2024)	6,7 (2024)	Niet bekend
15	4.3	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerplichtige leerlingen	43 (2024)	298 (2024)	Niet bekend
16	4.3	Voortijdig schoolverlaters	% van het totale aantal vo- en mbo-leerlingen	1,9% (2024)	2,3% (2024)	DUO/Ingrado 2024)
17	5.1	SROI [7]		50,4% (2021)	2,7	[10] Minimaal het landelijke gemiddelde.
18	5.1	Percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn	%	44,1% (2024)	42,5 (2024)	Minimaal het landelijke gemiddelde.
19	6.0	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	712,7 (2024)	850,2 (2024)	Toename
20	6.0	Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroepsbevolking ten opzichte van totale beroepsbevolking	75,3% (2024)	73,2% (2024)	Afname [10]
21	6.0	Werkloze jongeren	% 16-22 jarigen	1% (2024)	2% (2024)	2,0%
22	6.0	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	185,7 (2025)	281,5 (2025)	Afname
23	6.0	Cliënten met een	Aantal per 10.000 inwoners	340 (2025)	660 (2025)	ntb

Nr.	Taak-veld	Landelijke indicatoren	Eenheid	Waarde Alphen (Jaar)	Landelijk gemiddelde waarde (Jaar)	Gemeentelijke streefwaarde 2027
		maatwerkar-rangement WMO				
24	6.0	Jongeren met jeugd-hulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	10,8% (2024))	1410% (2024)	Afname
25	6.0	Jongeren met jeugd-bescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9% (2024)	0,1% (2024)	Afname
26	6.0	Jongeren met een de-lict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	1% (2024)	1% (2023)	≤1%
27	6.0	Jongeren met jeugd-reclassering	% van alle jongeren 12 tot 23 jaar	0,3% (2024)	0,4% (2024)	Afname
28	7.3	Fijn huis-houdelijk restafval	Kg/inwoner	172 (2024)	148 (2027)	125
29	7.4	Hernieuw-bare energie	%	Niet be-schik-baar	Doelstelling: 11,9% (2021)	16% gekoppeld aan de landelijke doel-stelling [4]
30	7..	Gemiddelde woonlasten eenper-soonshuis-houden	In euro's	1035 (2026)	1000 (2026)	Op gelijk niveau
31	7..	Gemiddelde woonlasten meerper-soons-huis-houden	In euro's	1.225 (2026)	1.095 (2026)	Op gelijk niveau
32	8.3	Nieuw ge-bouwde wo-ningen	Aantal per 1.000 woningen	6,7 (2024)	8,4 (2024)	Niet van toepassing

Alphen aan den Rijn

Gemeente Alphen aan den Rijn
Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon 14 0172
gemeente@alphenaandenrijn.nl
www.alphenaandenrijn.nl